

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU DZIERŻONIOWSKIEGO DO 2030 ROKU

Wykonawca:
Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja

Dzierżoniów 24 lipca 2024

Wykonawca:

Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja

43-450 Ustroń ul. Sikorskiego 10

tel. +48 512 110 314; fax (33) 487 63 98

www.eko-precyzja.eu

biuro@eko-precyzja.eu

eko-precyzja

Dokument został opracowany przez specjalistę Zakładu Analiz Środowiskowych Eko-precyzja mgr inż. Karolinę Ioannidis

Zakład Analiz Środowiskowych
EKO-PRECYZJA
Karolina Ioannidis
mgr inż. Karolina Ioannidis
Kierownik ds. dokumentów strategicznych
karolina.ioannidis@eko-precyzja.eu, 736 228 008

Spis treści

Wykaz skrótów.....	5
1. Wstęp.....	6
1.1. Przedmiot opracowania.....	6
1.2. Cel opracowania	6
1.3. Zakres prognozy	7
1.4. Metodyka pracy.....	8
2. Opis projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego oraz główne cele i kierunki działań	8
3. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	12
3.1. Lokalizacja powiatu	12
3.2. Demografia.....	14
3.3. Budowa geologiczna	15
3.4. Warunki klimatyczne	17
3.5. Gospodarka.....	18
3.6. Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	19
3.6.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza.....	19
3.6.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego na terenie powiatu dzierżoniowskiego	20
3.6.3. Jakość powietrza	45
3.6.4. Odnawialne źródła energii.....	53
3.7. Zagrożenia hałasem.....	64
3.7.1. Źródła hałasu.....	64
3.7.2. Stan środowiska akustycznego	74
3.8. Pola elektromagnetyczne.....	78
3.8.1. Źródła promieniowania elektromagnetycznego.....	79
3.8.2. Monitoring pól elektromagnetycznych	82
3.9. Gospodarowanie wodami.....	83
3.9.1. Wody powierzchniowe.....	83
3.9.2. Jakość wód powierzchniowych.....	85
3.9.3. Wody podziemne	91
3.9.4. Jakość wód podziemnych.....	92
3.9.5. Zagrożenie powodziowe.....	94
3.9.6. Zagrożenie suszą	96
3.10. Gospodarka wodno-ściekowa	100
3.10.1. Zaopatrzenie w wodę	100
3.10.2. Oczyszczanie ścieków komunalnych	105
3.10.3. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	110
3.11. Zasoby geologiczne	113
3.11.1. Stan aktualny	113
3.11.2. Przepisy prawne	118
3.12. Gleby	120
3.12.1. Stan aktualny.....	120
3.12.2. Stan środowiska glebowego.....	123
3.13. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	126
3.13.1. Zagospodarowanie odpadów komunalnych	126
3.13.2. Odpady wytwarzane na terenie powiatu dzierżoniowskiego.....	130
3.13.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów	142
3.14. Zasoby przyrodnicze	144
3.14.1. Formy ochrony przyrody.....	145
3.14.2. Korytarze ekologiczne	155
3.14.3. Lasy, grunty leśne i tereny leśne	156
3.15. Zagrożenia poważnymi awariami.....	158
3.15.1. Stan aktualny.....	158
4. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie powiatu dzierżoniowskiego	160
5. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu dzierżoniowskiego.....	163
6. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu	166
7. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym	167

7.1.	Dokumenty międzynarodowe.....	167
7.2.	Dokumenty krajowe.....	171
7.3.	Dokumenty wojewódzkie.....	181
7.4.	Dokumenty powiatowe.....	185
8.	Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu.....	186
9.	Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego na wybrane elementy środowiska.....	228
9.1.	Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko.....	228
9.2.	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody.....	229
9.3.	Różnorodność biologiczna, rośliny, zwierzęta.....	251
9.4.	Ludzie.....	270
9.5.	Powietrze atmosferyczne.....	271
9.6.	Klimat.....	275
9.7.	Klimat akustyczny i promieniowanie elektromagnetyczne.....	280
9.8.	Wody.....	283
9.9.	Krajobraz i powierzchnia ziemi.....	297
9.10.	Zasoby naturalne.....	300
9.11.	Zabytki i dobra materialne.....	301
10.	Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.....	303
11.	Propozycja działań alternatywnych.....	312
12.	Potencjalne oddziaływanie transgraniczne.....	314
13.	Monitoring realizacji POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego.....	314
14.	Podsumowanie i wnioski.....	319
15.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	320
	Spis tabel.....	325
	Spis rysunków.....	327

Wykaz skrótów

ARIMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BARL	Bielawska Agencja rozwoju Lokalnego
DODR	Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu
DSDiK	Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu
DZPK	Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPZ	Główny Punkt Zasilania
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
JCWP	Jednolita Część Wód Powierzchniowych
JCWpd	Jednolita Część Wód Podziemnych
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
MPZP	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
MRP	Mapa ryzyka powodziowego
MZP	Mapa zagrożenia powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza we Wrocławiu
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu
OZE	Odnawialne źródła energii
PEM	Pole elektromagnetyczne
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
PMS	Państwowy Monitoring Środowiska
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PSE	Polskie Sieci Elektroenergetyczne
PSG	Polska Spółka Gazownictwa
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Dzierżoniowie
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
WiK	Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżoniowie
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu
ZDP	Zarząd Dróg Powiatowych w Dzierżoniowie
ZDR	Zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
ZEC	Zakład Energetyki Ciepłej w Pieszycach
ZGPD-7	Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”
ZUK	Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Łągowicach
ZZR	Zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

1. Wstęp

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku*.

Podstawą prawną opracowania *Prognozy* jest art. 46 oraz 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112).

Zgodnie z zapisami artykułu 46 Ustawy OOŚ, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty następujących dokumentów strategicznych:

- planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Zgodnie z artykułem 47 Ustawy OOŚ przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 Ustawy OOŚ, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko

1.2. Cel opracowania

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

1.3. Zakres prognozy

Zakres prognozy powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112).

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112), stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Prognoza ponadto określa, analizuje i ocenia:

1. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
2. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
3. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
4. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
5. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,

- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki i dobra materialne.

Prognoza uwzględnia zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu (znak pisma WSI.411.172.2024.KM z dnia 5 lipca 2024 r.) oraz Dolnośląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym we Wrocławiu (znak pisma ZNS.9022.4.54.2024.MŚ z dnia 25 czerwca 2024 r.).

1.4. Metodyka pracy

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112). Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotycząca oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono tabelarycznie. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji.

2. Opis projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego oraz główne cele i kierunki działań

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu dzierżoniowskiego. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień.

W projekcie POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego obrano obszary interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz lokalnych potrzeb: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami.

Na podstawie obszarów interwencji wyznaczono cele programu, zadania i ich finansowanie, a także strategię ich realizacji na poziomie powiatowym. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami powiatowymi oraz obowiązującym prawem lokalnym. Kierunki interwencji oraz cele założone w ramach projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego zostały przedstawione poniżej.

I Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

Kierunki interwencji:

1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
2. Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, wspieranie ekologicznych form transportu – budowa dróg dla rowerów
3. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami
4. Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych
5. Rozwój odnawialnych źródeł energii
6. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

II Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego oraz hałasem z instalacji i urządzeń

Kierunki interwencji:

1. Ochrona przed ponadnormatywnym hałasem
2. Zmniejszenie nadmiernego poziomu hałasu
3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

III Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunki interwencji:

1. Ograniczanie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych

2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

IV Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodziami

Kierunki interwencji:

1. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego
2. Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochrona zasobów wodnych
3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych
4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

V Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

Kierunki interwencji:

1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu
3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

VI Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi

Kierunki interwencji:

1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych

VII Obszar interwencji: Gleby

Cel: Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

Kierunki interwencji:

1. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi
2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych
3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

VIII Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów

Cel: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój powiatu

Kierunki interwencji:

1. Monitorowanie gospodarki odpadami i kontrola postępowania z odpadami
2. Racjonalna gospodarka odpadami
3. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest
4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

IX Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cel: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu

Kierunki interwencji:

1. Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

2. Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury
3. Ochrona lasów
4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

X Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Kierunki interwencji:

1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
2. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

3. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

3.1. Lokalizacja powiatu

Powiat dzierżoniowski położony jest w południowej części województwa dolnośląskiego. Graniczy od zachodu z powiatem wałbrzyskim, od północnego-zachodu z powiatem świdnickim, od północy z powiatem wrocławskim, od wschodu z powiatem strzelińskim, od południa z powiatem ząbkowickim, natomiast od strony południowo-zachodniej z powiatem kłodzkim.

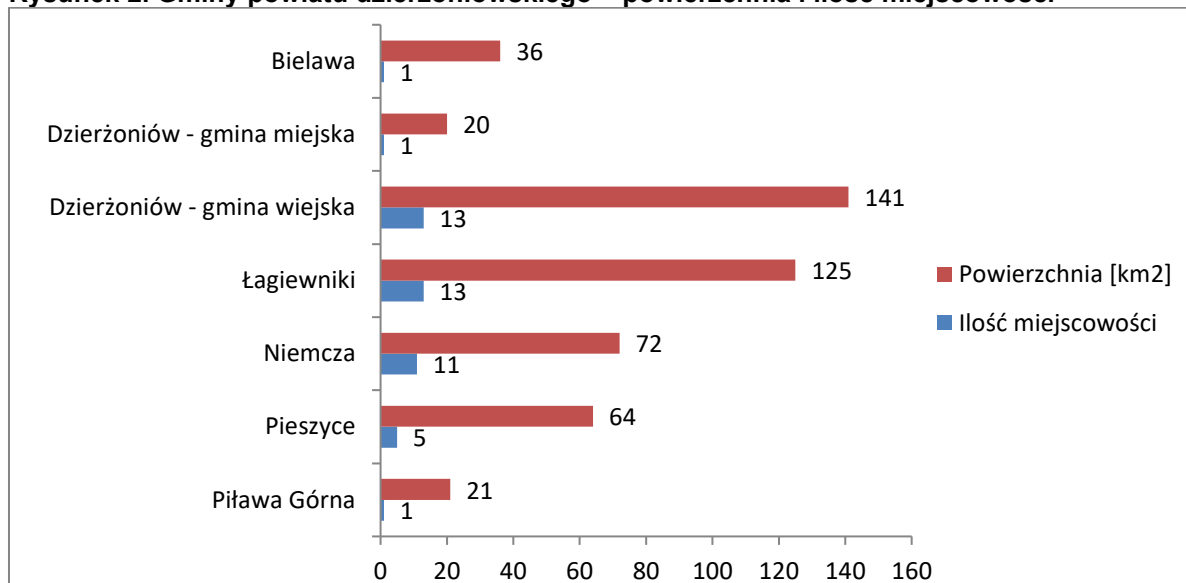
Rysunek 1. Powiat dzierżoniowski na tle województwa dolnośląskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

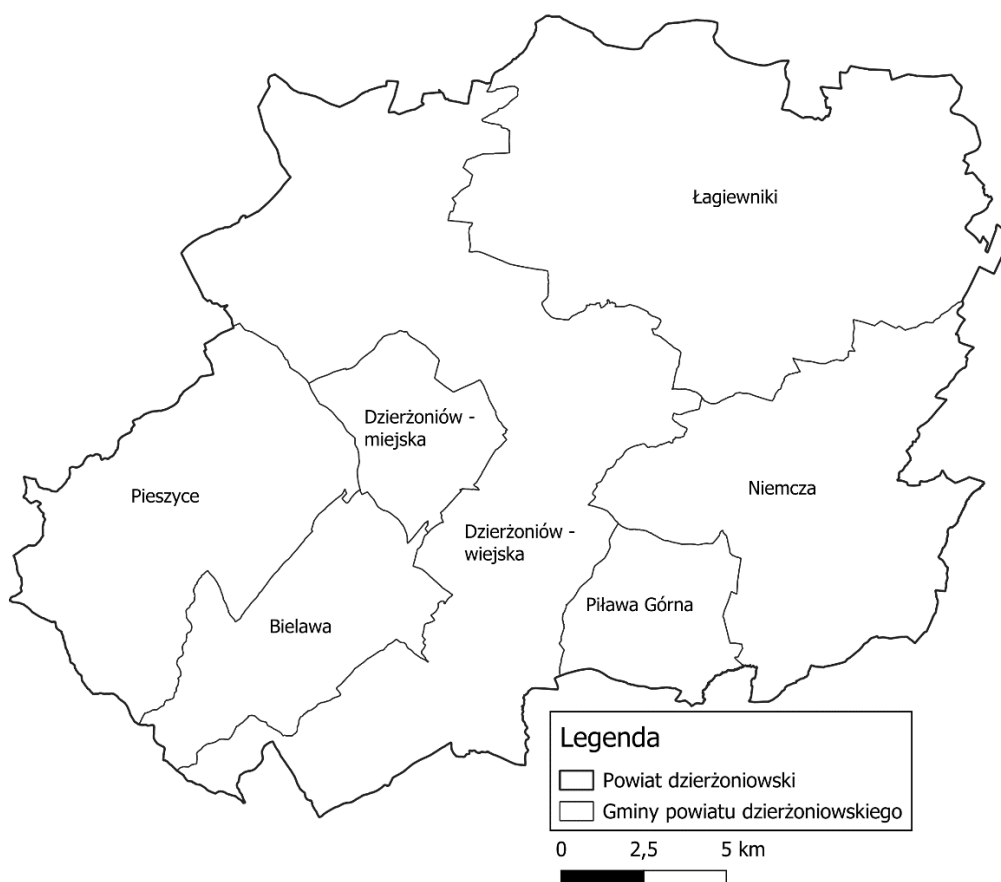
Siedzibą powiatu jest Dzierżoniów, a w jego skład wchodzi 3 gminy miejskie: Bielawa, Dzierżoniów i Piława Górna, 2 gminy miejsko-wiejskie: Niemcza i Pieszyce oraz 2 gminy wiejskie: Dzierżoniów i Łagiewniki. Powierzchnia powiatu wynosi 479 km², a łączna ilość miejscowości 45, w tym 5 miast.

Rysunek 2. Gminy powiatu dzierżoniowskiego – powierzchnia i ilość miejscowości

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 3. Położenie gmin na tle powiatu

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

3.2. Demografia

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2023 r. powiat dzierżoniowski zamieszkiwały 94 740 osoby, z czego 44 903 stanowili mężczyźni, natomiast 49 837 kobiety. Gęstość zaludnienia wynosiła 198,0 os./km².

Tabela 1. Dane demograficzne (stan na 31.12.2023 r.)

Gmina	Liczba ludności	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Powiat	94 740	44 903	49 837	198,0
Bielawa	28 027	13 049	14 978	774,0
Dzierżoniów – miejska	30 614	14 237	16 377	1 525,4
Dzierżoniów – wiejska	9 152	4 513	4 639	64,9
Łagiewniki	7 118	3 495	3 623	57,1
Niemcza	5 021	2 454	2 567	69,9
Pieszycy	8 904	4 311	4 593	140,0
Piława Górna	5 904	2 844	3 060	282,1

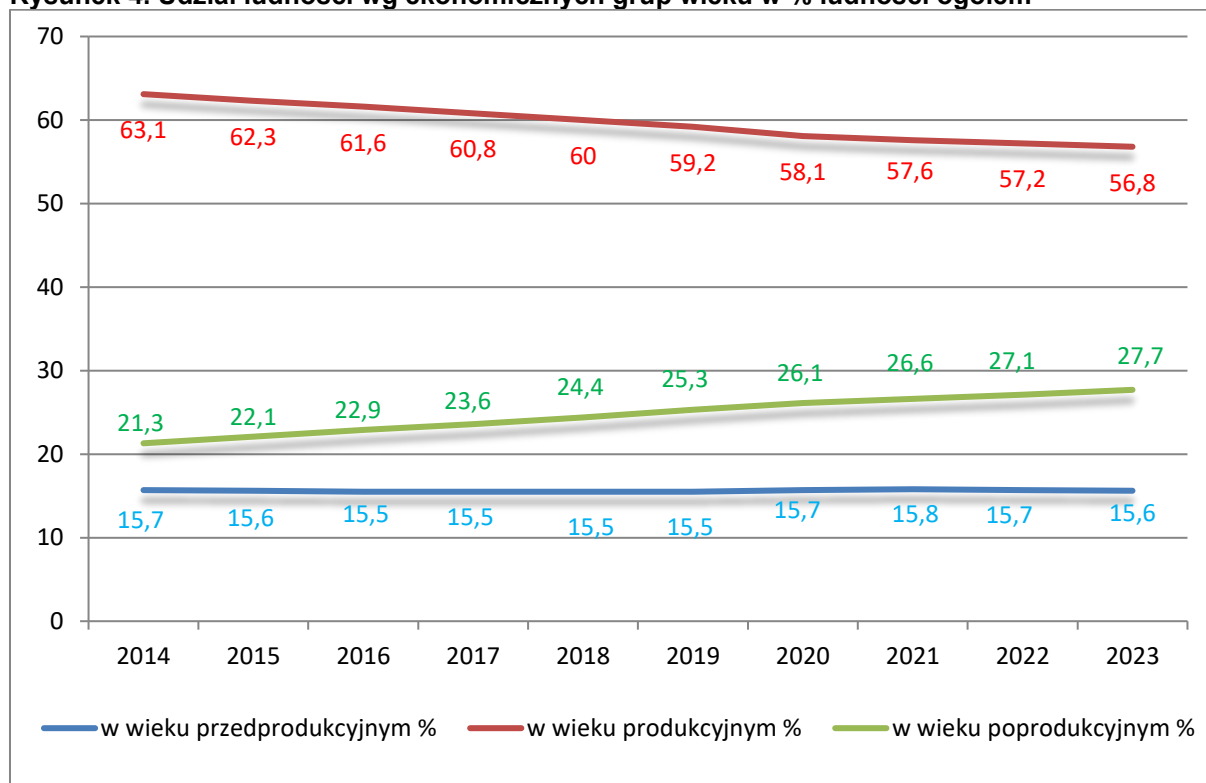
źródło: GUS

Tabela 2. Procesy demograficzne w powiecie dzierżoniowskim w latach 2014–2023

Rok	Liczba ludności	Saldo migracji wewnętrznych	Saldo migracji zagranicznych	Przyrost naturalny
2014	104 075	-82	-146	-325
2015	103 349	-110	0	-456
2016	102 649	-64	-177	-393
2017	102 077	-50	-91	-475
2018	101 437	-103	-22	-496
2019	100 813	-137	-15	-514
2020	97 985	-132	-9	-777
2021	96 884	-129	-31	-942
2022	95 863	-96	-29	-888
2023	94 740	-178	-15	-908

źródło: GUS

Rysunek 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższa tabela i wykres demonstrują zmiany demograficzne zachodzące na terenie powiatu w dłuższej perspektywie czasu. Wynika z nich, że stan liczby ludności w ostatnich latach wykazuje tendencję malejącą (zmniejszenie się o 8,96% w ciągu dekady), na co wpływ mają ujemny przyrost naturalny i saldo migracji. Zauważalny jest proces starzenia się społeczeństwa przejawiający się w dynamicznie zwiększającym się udziale osób w wieku poprodukcyjnym. Od 2014 roku udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest na tym samym poziomie. Utrzymanie się takiej sytuacji będzie prowadzić do coraz większego obciążenia ekonomicznego grupy w wieku produkcyjnym.

3.3. Budowa geologiczna

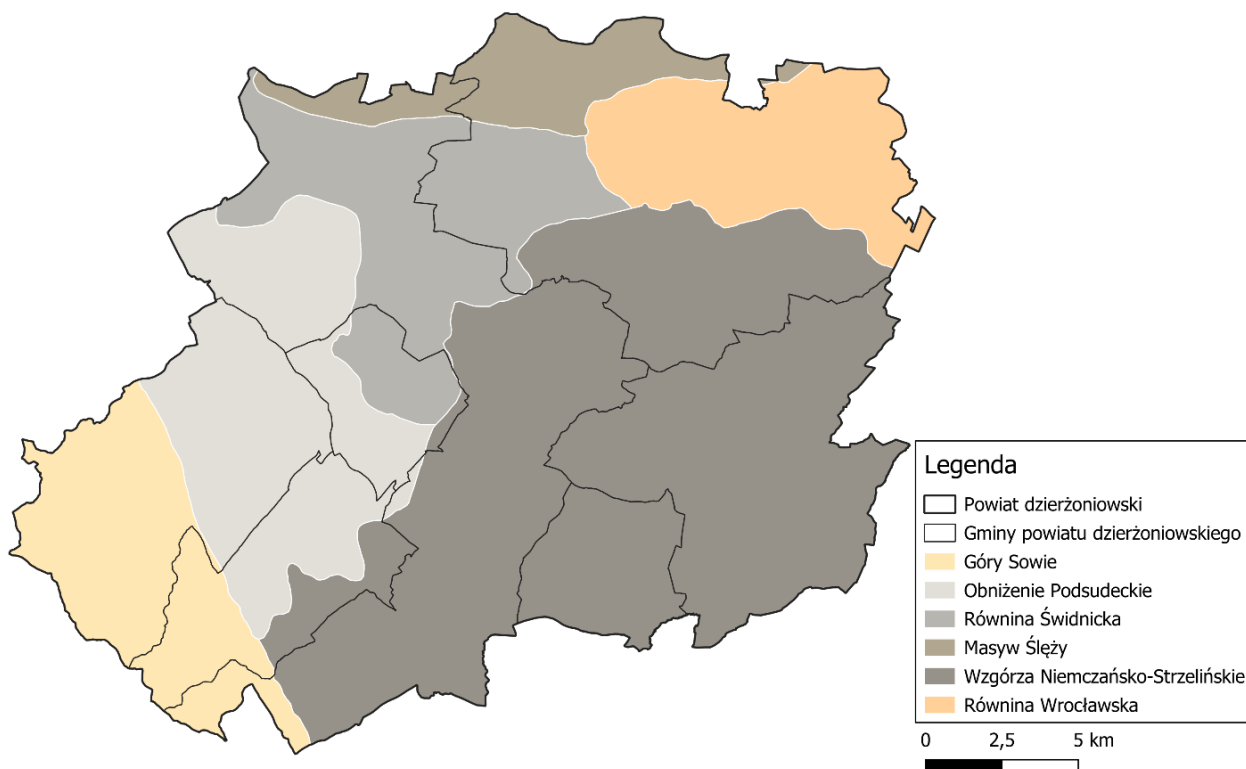
Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski powiat dzierżoniowski leży w obrębie:

1. Megaregion Pozaalpejska Europa Środkowa

- Prowincja Masyw Czeski
 - Podprowincja Sudety z Przedgórzem Sudeckim
 - Makroregion Sudety Środkowe
 - Mezonegion Góry Sowie
 - Makroregion Przedgórze Sudeckie
 - Mezonegion Obniżenie Podsudeckie
 - Mezonegion Równina Świdnicka
 - Mezonegion Masyw Ślęży
 - Mezonegion Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie
 - Podprowincja Niziny Środkowopolskie
 - Makroregion Nizina Śląska

➤ Mezuregion Równina Wrocławska¹

Rysunek 5. Podział fizyczno-geograficzny powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych

Powiat dzierżoniowski położony jest na granicy dwóch dużych jednostek geologicznych, rozdzielonych uskokiem sudeckim brzeżnym: Sudetów w części południowo-zachodniej i bloku przedsudeckiego w części północno-wschodniej. W ich obrębie występują fragmenty dwóch mniejszych jednostek geologicznych: bloku sowiogórskiego oraz masywu Gogołów-Jordanów. Teren omawianego arkusza zbudowany jest ze skał krystalicznych w przeważającej części przykrytych utworami kenozoicznymi.

Blok sowiogórski, budują różnorodne odmiany strukturalno-teksturalne i mineralne gnejsów z wkładkami granulitów, amfibolitów, a lokalnie kwarcytów i wapieni krystalicznych. Masyw Gogołów-Jordanów położony jest na północ od bloku gnejsowego Gór Sowich. Zbudowany jest ze staropaleozoicznych serpentynitów powstałych w wyniku przeobrażenia ultrazasadowych skał magmowych typu perydotytów. Masyw pocięty jest gęstą siatką szczelin, których część wypełniona jest magnezytem, kalcytem, kwarcem, rzadziej talkiem i chlorytem.

Na utworach krystalicznych zalegają młodsze utwory: trzecio- i czwartorzędowe. Najstarsze trzeciorzędowe skały znane głównie z wierceń, to regolity. Są to zwietrzliny zalegające w zagłębieniach w formie pokryw, powstałe bezpośrednio na skałach podłoża. Na regolitach zalegają utwory młodszego trzeciorzędu reprezentowane przez serię ilastą z wkładkami węgla brunatnego oraz piaski i żwiry. Serię tę zaliczono do dolnego miocenu – górnego pliocenu. Cykl sedymentacyjny trzeciorzędu zamykają piaski i żwiry kaolinowe serii Gozdnicy.

¹ Regionalna geografia fizyczna Polski. Praca zbiorowa pod red. A. Richlinga i innych, GDOŚ, Poznań 2021.

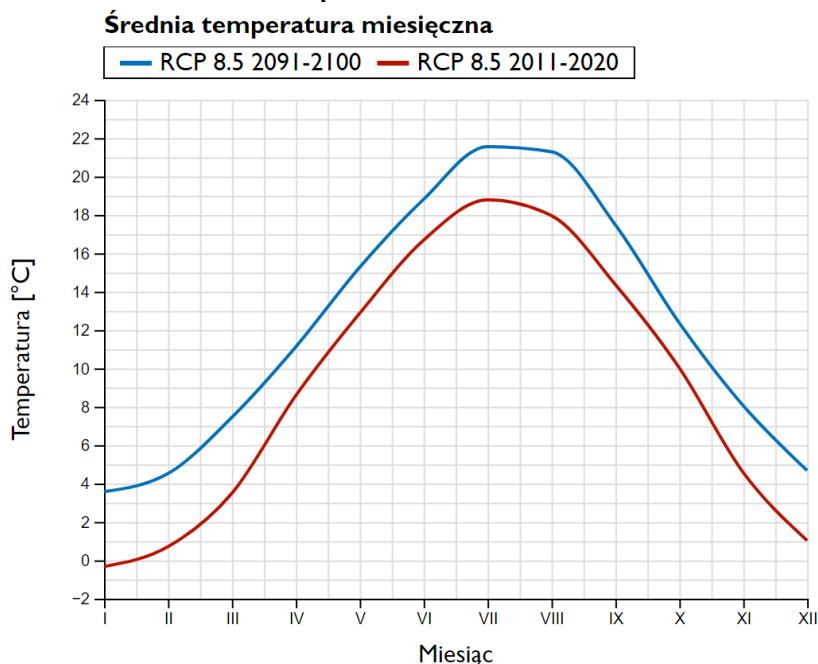
Utwory czwartorzędowe zalegają niezgodnie na zdenudowanej powierzchni skał metamorficznych, względnie na utworach trzeciorzędu. Maksymalna ich miąższość, stwierdzona w rejonie Dobrocina, wynosi 45 m. Pochodzą one z okresu zlodowaceń południowopolskich, środkowopolskich i północnopolskich oraz holocenu. Zlodowacenia południowopolskie reprezentowane są przez gliny zwałowe, o miąższości do 10 m. Zlodowacenia środkowopolskie pozostawiły na omawianym terenie żwiry i piaski rzeczne, mułki zastoiskowe oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe. Występują one najczęściej pod nakładem młodszych glin zwałowych względnie osadów piaszczysto-żwirowych pochodzenia wodnolodowcowego. Zlodowacenia północnopolskie reprezentowane są głównie przez utwory lessowe i gliny pylaste, tworzące niewielkie pokrywy we wschodniej części powiatu. Najmłodszy czwartorzęd to utwory holocenu: piaski, żwiry i gliny, wypełniające dna dolin rzecznych².

3.4. Warunki klimatyczne

Zgodnie z podziałem klimatycznym W. Okołowicza powiat dzierżoniowski leży w regionie sudeckim z wyraźnie zaznaczającym się wpływem klimatycznym gór, wyrażającym się przede wszystkim w piętrowości klimatycznej (spadek temperatury powietrza i wzrost opadów wraz z wysokością) i występowaniu wiatrów lokalnych (ciepłe, suche wiatry znane jako feny, czy zmieniające kierunek w cyklu dobowym wiatry górskie i dolinne).

Poniższy rysunek przedstawia scenariusz zmiany klimatu w powiecie dzierżoniowskim. Taki scenariusz jest przewidywany przy obecnym tempie wzrostu emisji gazów cieplarnianych (RCP 8.5). Zgodnie z wykresem w styczniu średnia temperatura powietrza może wzrosnąć o 3,9°C.

Rysunek 6. Scenariusz zmian klimatu w powiecie dzierżoniowskim

źródło: <https://klimada2.ios.gov.pl/klimat-scenariusze-portal/>

² Objasnienia do mapy geoośrodkowej Polski 1:50 000 Arkusz Dzierżoniów (835), PIG, Warszawa 2004.

Postępujące w ostatnich latach zmiany klimatu dotyczą przede wszystkim globalnego ocieplenia i wzrostu natężenia ekstremalnych zjawisk pogodowych. Tendencje te wiążą się w dużej mierze z globalnym rozwojem gospodarczym. Społeczność międzynarodowa, w tym w szczególności Unia Europejska, podejmuje szereg działań w zakresie przeciwdziałania niekorzystnym zmianom klimatu. Polska jako członek Unii Europejskiej, również zobowiązuje się do podjęcia działań zapobiegających zmianom klimatu, w tym przede wszystkim dokonania transformacji przemysłu w kierunku obniżenia emisji tzw. gazów cieplarnianych, głównie dwutlenku węgla (CO₂).

Zmiany klimatu wywierają istotny wpływ na dostawy energii. Ograniczenie działalności elektrowni opartych na spalaniu węgla i przejście w kierunku zwiększenia udziału OZE w produkcji energii powoduje uzależnienie od ogólnie rozumianej pogody (np. siła wiatru i promieniowanie słoneczne). Uzależnienie to generuje wyzwania w zakresie ciągłości dostaw energii. W Polsce natomiast dominują wciąż elektrownie węglowe, które jednak także nie są odporne na nietypowe zjawiska pogodowe, w tym w szczególności na długotrwałe susze oraz na fale upałów. Związane jest to z procesem chłodzenia. Dodatkowo w okresach wyższych temperatur letnich wzrasta popyt na energię elektryczną ze względu na coraz większą liczbę użytkowanych energochłonnych urządzeń klimatyzacyjnych.

3.5. Gospodarka

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego w 2023 roku, w rejestrze REGON, wpisanych było 12 091 podmiotów gospodarczych. Przeciętnie na 1 000. mieszkańców działalność prowadzi tu 123,6 podmiotów gospodarczych. Najwyższy poziom przedsiębiorczości notowany jest w mieście Dzierżoniów (143,4 podmioty na 1 000 mieszkańców) i gminie Pieszycy (136,3), a najniższy w gminie Łagiewniki (92,2).

Najliczniej działalność prowadzą podmioty związane z handlem i naprawą pojazdów (2 460 podmiotów) znaczący udział ma również działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (1 908), a w dalszej kolejności z budownictwem (1 791) i przetwórstwem przemysłowym (1 235). W 2022 r. prowadziły tu działalność 32 podmioty gospodarcze, które zainwestowały 266,8 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym dało 4 868 zł³.

Kluczową rolę w rozwoju lokalnej gospodarki odgrywa, funkcjonująca w ramach Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, dzierżoniowska podstrefa, obejmująca obszar 115 ha. Działają na jej terenie 22 firmy z branży z branży chemicznej, poligraficznej, ceramicznej, wyrobów z tworzyw sztucznych, obróbki metali, elektronicznej, motoryzacyjnej i elektromobilności zatrudniające 2 422 osoby⁴.

Informacje na temat wielkości bezrobocia na terenie powiatu dzierżoniowskiego zestawione zostały w poniższej tabeli.

³ Bank Danych Lokalnych GUS.

⁴ <https://dzierzoniow.pl/page/wsse-podstrefa-dzierzoniow>

Tabela 3. Bezrobocie na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Wskaźnik	Jednostka miary	2019	2020	2021	2022	2023
Bezrobotni zarejestrowani wg płci						
Ogółem	osoba	1 468	1 949	1 511	1 510	1 593
Mężczyźni	osoba	710	971	718	766	789
Kobiety	osoba	758	978	793	744	804
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym						
Ogółem	%	2,5	3,4	2,7	2,8	3,0
Mężczyźni	%	2,2	3,2	2,4	2,6	2,8
Kobiety	%	2,7	3,7	3,1	2,9	3,2

źródło: GUS

3.6. Ochrona klimatu i jakości powietrza

3.6.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić:

A. Ze względu na pochodzenie:

1) Źródła pochodzenia naturalnego:

- bagna (metan CH₄, dwutlenek węgla CO₂, siarkowodór H₂S, amoniak NH₃),
- pożary lasów (dwutlenek węgla CO₂, tlenek węgla-CO, pył),
- gleby i skały ulegające erozji,
- wyładowania atmosferyczne (tlenki azotu NO_x),
- bakterie i inne organizmy (metan CH₄),
- roślinność i grzyby (pyłki, zarodniki).

2) Źródła pochodzenia antropogenicznego:

- Energetyczne – na które składają się procesy wydobywania (kopalnie, szyby wiertnicze) i spalania paliw.
- Przemysłowe – przemysł ciężki (przeróbka ropy naftowej, hutnictwo, cementownie, przemysł chemii organicznej), metalurgiczny, produkcja i stosowanie rozpuszczalników, przemysł spożywczy, przemysł farmaceutyczny i inne.
- Komunikacyjne – transport lądowy (samochodowy, kolejowy, powietrzny) i wodny.
- Komunalno-bytowe – paleniska domowe, kotłownie lokalne, gospodarstwa rolne, zagospodarowywanie odpadów stałych i ścieków (składowiska odpadów, oczyszczalnie).

B. Ze względu na to w jaki sposób następuje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń ze źródeł emisji:

- 1) punktowe (emisja z pojedynczych źródeł, najczęściej z wysokich kominów),
- 2) liniowe (np. szlaki komunikacyjne),
- 3) powierzchniowe (emisja z wielu różnorodnych źródeł, np. z obszarów zamieszkałych). Do źródeł powierzchniowych zalicza się źródła powodujące tzw.

„niską emisję” – emisję pyłów i gazów do atmosfery z emitorów znajdujących się na wysokości do 40 m⁵.

3.6.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Poniżej dokonano analizy źródeł zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego występujących na terenie powiatu dzierżoniowskiego (energetyczne, przemysłowe, komunikacyjne oraz komunalno-bytowe).

1. Zanieczyszczenia z sektora energetycznego

Spalanie paliw kopalnych (gaz ziemny, olej lekki) i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych dla środowiska rodzajów działalności człowieka. Wynika to zarówno z ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i z istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Sieć ciepłownicza

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest 105 kotłowni, w tym 103 w miastach, a 8 z nich należy do spółdzielni mieszkaniowych⁶. Sieć ciepła funkcjonuje w miastach Dzierżoniów i Bielawa. Koncesję na wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucję ciepła w Dzierżoniowie posiada ZEC Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. z/s w Pieszycach – Ciepłownia w Dzierżoniowie, a w mieście Bielawa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielawie (właściciel głównego źródła ciepła) i Bielawska Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o., która zarządza siecią ciepłowniczą.

ZEC Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. z/s w Pieszycach

Zgodnie z decyzją Starosty Dzierżoniowskiego z dnia 17.08.2023 r. znak: RL.6224.4.2023 system sieciowy zasilany jest z instalacji do energetycznego spalania paliw o łącznej nominalnej mocy 34,94 MW, zlokalizowanej w Dzierżoniowie przy ul. Złotej 11. W sezonie grzewczym instalacja przy ul. Złotej 11 produkuje energię ciepłą na potrzeby centralnego ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej dla wszystkich odbiorców. W sezonie letnim dostarcza ciepło również dla całego miasta, ale tylko na potrzeby przygotowania ciepłej wody użytkowej. Instalacja przy ul. Złotej 11 wyposażona jest w cztery kotły, dla których paliwem jest miał węglowy i zrębka drzewna. Regulacja systemu ciepłego prowadzona jest poprzez regulacje ilościowo-jakościową uwzględniając średnią temperaturę zewnętrzną. Regulacja prowadzona jest automatycznie poprzez nadrzędny system automatyki ciepłowni. Odbiorcami energii ciepłej produkowanej w systemie są m.in.: Spółdzielnia Mieszkaniowa w Dzierżoniowie, Dzierżoniowski Zarząd Budynków Mieszkalnych, Wspólnoty Mieszkaniowe, Zakłady Przemysłowe, Urzędy, Szpital Miejski, Szkoły i Przedszkola, obiekty usytuowane na terenach byłej DIORY⁷.

Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielawie

Zgodnie z decyzją Starosty Dzierżoniowskiego z dnia 01.07.2021 r. znak: RL.6224.1.2021 Spółdzielnia Mieszkaniowa, Os. Włókniarzy 1, 58-260 Bielawa jest prowadzącym instalację

⁵ Stepnowski P., Synak E., Szafranek B., Kaczyński Z.: Monitoring i analiza zanieczyszczeń środowiska, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010.

⁶ Bank Danych Lokalnych GUS.

⁷ Dane z Zakładu Energetyki Ciepłej w Pieszycach i ze Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie.

do energetycznego spalania paliw, o łącznej nominalnej mocy wynoszącej 18,824 MWt, zlokalizowaną na terenie kotłowni Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Jana III Sobieskiego 19B w Bielawie. W skład instalacji do energetycznego spalania paliw wchodzi kocioł WR-8M nr K1 oraz kocioł WR-8M nr K2 – obydwie o nominalnej mocy cieplnej wynoszącej 9,412 MW, oraz znamionowej mocy wynoszącej 8 MW. Spółdzielnia posiada także dwie kotłownie lokalne gazowe przy ul. W. Grabskiego 2, zaopatrujące w ciepło podłączone do niej bloki. Każda z nich wyposażona jest w kocioł wodny niskotemperaturowy z palnikiem gazowym Jubam o mocy 280 kW i sprawności nominalnej powyżej 75%⁸.

Bielawska Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o.

BARL zarządza siecią przesyłową, węzłami ciepłowniczymi oraz posiada źródła ciepła, których eksploatacja nie wymaga uzyskania koncesji na wytwarzanie ciepła. System ciepłowniczy miasta Bielawa zaspokaja potrzeby odbiorców głównie z sektora mieszkalnictwa w zakresie centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. System ciepłowniczy obsługuje najgęściej zaludnione tereny miasta.

Zdolności przesyłowe sieci wynoszą ok. 30 MW przy temperaturze maksymalnej czynnika grzewczego wynoszącego na zasilaniu 120° C i ciśnieniu do 6 MP. Obecnie moc zamówiona u odbiorców kształtuje się na poziomie 17,234 MW, stąd rezerwy mocy i możliwości podłączenia nowych odbiorców na obszarze działania istniejącego systemu stają się ograniczone. W związku z tym, przy założeniu dalszego rozwoju systemu ciepłowniczego na terenie gminy konieczna może być budowa dodatkowego źródła dla systemu.

BARL posiada koncepcję budowy źródła ciepła na terenie byłego Zakładu BIELBAW. Zaprojektowano tu kotłownię z trzema kotłami wodnymi na biomasę o mocy 1,5 MW każdy, wraz z układem kogeneracyjnym ORC. Założono etapową realizację przedsięwzięcia.

Przesył i dystrybucja ciepła odbywa się za pomocą sieci ciepłowniczych wysokoparametrowych. Łączna długość sieci należących do spółki to 13,4 km (stan na 31.12.2023 r.). Sieć wykonana jest w 80% w technologii preizolowanej, natomiast pozostałe 20% to tradycyjne sieci kanałowe i napowietrzne. Ciepło dostarczane jest do 128 węzłów, w tym do 2 grupowych i 24 indywidualnych będących własnością przedsiębiorstwa oraz 2 będących własnością odbiorców prywatnych. Pozostałe 100 węzłów ciepłowniczych jest własnością Spółdzielni Mieszkaniowej w Bielawie, która jest również właścicielem ciepłowni zasilającej miejską sieć ciepłowniczą. W 2024 r. sieć ciepłownicza zasilana jest z jednego źródła, tj. z Ciepłowni Spółdzielni Mieszkaniowej w Bielawie o mocy zainstalowanej 18,824 MW (dwa zmodernizowane kotły WR-8N po 9,412 MW).

Nośnikiem ciepła w sieci magistralnej jest woda o temperaturze 120° C w rurociągu zasilającym i 80° C w rurociągu powrotnym – w warunkach obliczeniowych. System ogrzewania polega na regulacji jakościowo-ilościowej, tj. zmiennym przepływie czynnika grzewczego i zmiennych temperaturach regulowanych na podstawie „Tabeli regulacyjnej wody sieciowej”. Ciepło dostarczane jest dla potrzeb centralnego ogrzewania ciepłej wody użytkowej całorocznie. Ciepło dostarczane do sieci pochodzi ze spalania mialu węglowego na podstawie zawartej umowy na dostawę ciepła ze Spółdzielnią Mieszkaniową w Bielawie,

⁸ Dane ze Spółdzielni Mieszkaniowej w Bielawie i ze Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie.

która jest dostawcą ciepła. Dostawca ciepłą posiada układ pomiarowy na podstawie, którego dokonuje się rozliczeń zakupu ciepła⁹.

Tabela 4. Charakterystyka sieci ciepłowniczej na terenie powiatu dzierżoniowskiego

L.p.	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość		
			2021	2022	2023
1.	Długość sieci ciepłowniczej	km	35,342	35,756	36,051
	w tym ZEC	km	22,40	22,60	22,65
	w tym BARL	km	12,942	13,156	13,401
2.	Połączenia sieci ciepłowniczej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – BARL (brak danych z ZEC)	szt.	94	94	93
3.	Połączenia sieci ciepłowniczej prowadzące do budynków użyteczności publicznej – BARL (brak danych z ZEC)	szt.	12	12	13
4.	Połączenia sieci ciepłowniczej prowadzące do budynków przemysłowych, gospodarczych, handlowych, usługowych – BARL (brak danych z ZEC)	szt.	9	9	10
5.	Sprzedaż energii cieplnej łącznie	GJ	398 269,06	348 013,09	335 642,54
	w tym ZEC	GJ	213 661	185 404	177 679
	w tym SM Bielawa	GJ	58 681,56	49 666,39	49 111,54
	w tym BARL (obejmuje także zakup od SM Bielawa)	GJ	125 935,5	112 942,7	108 852,0

źródło: ZEC, Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielawie, BARL

Tabela 5. Dane techniczne źródeł ciepła i instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń w ciepłowni Zakładu Energetyki Ciepłej w Pieszycach

Kocioł	WR8-M	WR10-M	VAS-FB	VAS-FB2
Typ kotła	WR-10	WR-10	VAS-TE-III-3-3310-TB10	VAS-FB-12-2140-525
Rodzaj paliwa	Miał węglowy	Miał węglowy	Zrębka drzewna	Zrębka drzewna
Moc nominalna	7,4 MW	9,5 MW	5,31	8,00
Sprawność nominalna	85%	85%	86%	86%
Rodzaj odpylania	Multicyklon przelotowy MOS4x3, baterie cyklonów, filtr workowy	Multicyklon przelotowy MOS 12, baterie cyklonów, filtr workowy	Elektrofiltr z wbudowanym oddzielnikiem wstępnym	Wysokosprawny elektrofiltr odpylający
Sprawność odpylania	do 99%	do 99%	do 99%	do 99%
Wysokość kominów	59,47 m	59,47 m	36,5 m	59,47 m

źródło: ZEC

⁹ Dane z Bielawskiej Agencji Rozwoju Lokalnego.

Tabela 6. Dane techniczne źródeł ciepła i instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń w ciepłowni Spółdzielni Mieszkaniowej w Bielawie

Kotłownia/kocioł	Ciepłownia ul. Jana III Sobieskiego 19B/K1	Ciepłownia ul. Jana III Sobieskiego 19B/K2
Typ kotła	Kocioł wodny WR8-N	Kocioł wodny WR8-N
Rodzaj paliwa	Miał węglowy	Miał węglowy
Moc nominalna	9,412 MW	9,412 MW
Sprawność nominalna	>84%	>84%
Rodzaj odpylania	Odpylacz wstępny multicyklon przelotowy oraz odpylacz workowy	Odpylacz wstępny multicyklon przelotowy oraz odpylacz workowy
Sprawność odpylania	95%	95%
Wysokość kominów	40 m	40 m

źródło: Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielawie

Zakład Energetyki Ciepłej w okresie obowiązywania *Programu Ochrony Środowiska* planuje następujące przedsięwzięcia, finansowane z własnych środków.

Tabela 7. Planowane przez Zakład Energetyki Ciepłej inwestycje na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Nazwa inwestycji	Okres realizacji	Planowany koszt [zł]
Odwodnienie i utwardzenie placu	2024-2025	180 000
Odgazowanie próżniowe	2024-2025	800 000
Montaż modułów ciepłej wody	2024-2030	60 000
Zakup działki 73/2	2025-2030	400 000
Wymiana i wykonanie nowych przyłączy ciepłowniczych	2024-2030	650 000
Montaż węzłów ciepłych i modułów CWU	2024-2030	400 000

źródło: ZEC

Bielawska Agencja Rozwoju Lokalnego w okresie obowiązywania *Programu Ochrony Środowiska* planuje następujące przedsięwzięcia, finansowane z własnych środków.

Tabela 8. Planowane przez Bielawską Agencję Rozwoju Lokalnego inwestycje na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Nazwa inwestycji	Okres realizacji	Planowany koszt [zł]
Wymiana rurociągów ciepłowniczych na os. Południowym etap 2	lipiec-wrzesień 2024	603 298
Przyłączenie do sieci ciepłowniczej hali sportowej Olimpia	listopad-grudzień 2024	185 200
Wymiana rurociągów ciepłowniczych na os. Południowym etap 3	lipiec-wrzesień 2025	488 445
Przyłączenie do sieci ciepłowniczej budynków deweloperskich przy ul. Kwiatowej	listopad-grudzień 2025	196 525

Nazwa inwestycji	Okres realizacji	Planowany koszt [zł]
Wymiana rurociągów ciepłowniczych na os. Południowym etap 4	lipiec-wrzesień 2026	441 053
Wymiana rurociągów ciepłowniczych na os. Południowym etap 1	lipiec-wrzesień 2027	842 754
Wymiana rurociągów ciepłowniczych od komory K-17 do ul. Parkowej etap1	lipiec-wrzesień 2028	759 509
Wymiana rurociągów ciepłowniczych od ul. Parkowej do ul. 1 Maja etap 2	lipiec-wrzesień 2029	508 525
Wymiana napowietrznych rurociągów ciepłowniczych ze schowaniem ich pod ziemię od komory K-37 do ulicy Kwiatowej	lipiec-wrzesień 2030	744 550

źródło: BARL

System gazowniczy

Operatorem gazociągów przesyłowych jest Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział we Wrocławiu, który eksploatuje na terenie powiatu dzierżoniowskiego sieć gazową wysokiego ciśnienia, na którą składają się:

- Gazociąg Ołtaszyn – Kudowa Zdrój
 - odc. ZZU Jordanów śląski – ZZU Łagiewniki DN300 MOP 5,5 MPa,
 - odc. ZZU Łagiewniki – odgałęzienie Niemcza Chrobrego DN300 MOP 5,5 MPa,
 - odc. odgałęzienie Niemcza Chrobrego – Niemcza Chrobrego DN100 MOP 5,5 MPa,
 - odc. odgałęzienie Niemcza Chrobrego – odgałęzienie Przerzeczyn Zdrój DN300 MOP 5,5 MPa,
 - odc. odgałęzienie Przerzeczyn Zdrój – zmiana średnicy DN300 MOP 5,5 MPa,
 - odc. zmiana średnicy – odgałęzienie Zwrocona DN350 MOP 5,5 MPa.
- Stacja gazowa Niemcza Chrobrego,
- Stacja gazowa Przerzeczyn Zdrój,
- Stacja ochrony katodowej Jasień,
- Stacja ochrony katodowej Przerzeczyn Zdrój¹⁰.

Dystrybucją gazu ziemnego na terenie powiatu dzierżoniowskiego zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy we Wrocławiu, która posiada 19 stacji gazowych I i II stopnia: Bielawa ulice Bohaterów Getta, Ceglana, Krańcowa, Łąbędzia, Ostroszowicka, Sikorskiego, Dzierżoniów ulice Kilińskiego (2 stacje), Batalionów Chłopskich (2 stacje, w tym jedna przy CPN), Korczaka, os. Złote, Pieszycy ulica Bielawska, Piława Dolna ulica Bielawska, Piława Górna ulice Fabryczna, Groszowicka, Chrobrego. Na koniec 2023 r. PSG posiadało 8 741 szt. przyłączy gazowych¹¹.

Charakterystykę systemu dystrybucyjnego przedstawiono w poniższych tabelach.

¹⁰ Dane od GAZ-SYSTEM.

¹¹ Dane od PSG.

Tabela 9. System gazowniczy na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2021-2022

Gmina	Długość czynnej sieci ogółem [m]		Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) [szt.]		Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych [szt.]		Odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) [szt.]		Odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) ogrzewający mieszkania gazem [szt.]		Ludność korzystająca z sieci gazowej [osoba]		Korzystający z instalacji w % ogółu ludności [%]	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Powiat dzierżoniowski	322 256	323 863	8 653	8 721	8 183	8 311	30 690	30 095	10 731	10 525	75 394	74 696	77,8	77,9
Bielawa	83 720	84 012	2 691	2 703	2 610	2 634	11 171	10 955	3 949	3 853	27 659	27 231	96,1	96,1
Dzierżoniów – miejska	93 263	95 053	3 193	3 232	2 938	3 101	12 235	11 926	3 989	3 914	29 626	29 128	94,1	93,8
Dzierżoniów – wiejska	30 985	31 078	452	458	441	447	735	738	389	379	2 484	2 459	27,0	26,7
Łagiewniki	7 261	7 261	1	1	1	1	0	0	0	0	21	21	0,3	0,3
Niemcza	31 878	37 878	473	475	460	385	972	955	492	482	2 875	2 837	55,5	55,4
Pieszycy	42 734	42 735	1 109	1 117	1 008	1 016	3 193	3 170	1 040	1 045	7 148	7 119	79,3	79,3
Piława Górna	32 415	31 846	734	735	725	727	2 384	2 351	872	852	5 671	5 901	93,6	98,9

źródło: GUS

Tabela 10. Sieć gazowa dystrybucyjna na terenie powiatu dzierżoniowskiego wg stanu na 31.12.2023 r.

Gmina	Rodzaj sieci			Razem [m]
	Niskiego ciśnienia (do 10 kPa) [m]	Średniego ciśnienia (10 kPa-0,5 MPa) [m]	Podwyższonego średniego ciśnienia (0,5 MPa-1,6 MPa) [m]	
Powiat dzierżoniowski	186 615	85 107	29 806	301 528
Bielawa (miejska)	58 828	23 003	2 351	84182
Dzierżoniów (miejska)	67 088	21 375	6 030	94493
Dzierżoniów (wiejska)	11 744	9 048	10 533	31325
Łagiewniki (wiejska)	0	100	0	100
Niemcza (miasto)	8 954	1 343	0	16855
Niemcza (obszar wiejski)	0	6 558	0	
Pieszycy (miasto)	23 798	6 369	5 664	35831
Pieszycy (obszar wiejski)	2 425	4 414	0	38742
Piława Górna (miejska)	13 778	12 897	5 228	

źródło: PSG

PSG w latach 2024–2030 na terenie powiatu dzierżoniowskiego planuje inwestycje dotyczące modernizacji i odtworzenia majątku zestawione w tabeli. Ponadto planuje się zadania związane z realizacją bieżących przyłączy w zakresie niewielkiej rozbudowy sieci i budowy przyłączy, dla których rachunek ekonomiczny wykazuje opłacalność inwestycji, w myśl ustawy Prawo energetyczne¹².

Tabela 11. Planowane przez PSG inwestycje na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Nazwa inwestycji	Okres realizacji
Bielawa-Ostroszowice-Józefówek – przebudowa gazociągu (etap I, II, III, IV, V)	2024-2026
Niemcza ul. Rynek, Piastowska, Jadwigi, Podmiejska, Słowiańska, Rycerska, Przemysłowa – przebudowa gazociągu	2025-2026
Bielawa ul. Wolności – przebudowa gazociągu I, II, III etap	2024-2030
Bielawa ul. Nowobielawska – przebudowa gazociągu	2024-2030
Ostroszowice budowa gazociągu niskiego ciśnienia DN225 o dł. 1 740 m	2024-2028
Piława Górna ul. Młynarska	2024-2028
Niemcza ul. Przedszkolna – przebudowa gazociągu	2024-2030

¹² Dane od PSG.

Nazwa inwestycji	Okres realizacji
Niemcza ul. Wrocławska – przebudowa gazociągu	2024-2030
Bielawa ul. Sienkiewicza – modernizacja sieci średniego ciśnienia	2024-2030
Dzierżonów ul. Wiejska – przebudowa gazociągu	2026
Przerzeczyn Zdrój – przebudowa nawalalni gazu i infrastruktury gazowej	2024-2030
Dzierżonów ul. Kilińskiego – przebudowa gazociągu	2024-2025
Pieszycy ul. Ogrodowa, Bielawska – przebudowa sieci gazowej	2024
Piława Górna ul. Krótka – przebudowa sieci gazowej	2024
Piława Górna, ul. Fabryczna – przebudowa gazociągu	2025-2026
Piława Górna ul. Staszica, Osiedle Nowe – przebudowa gazociągu	2025-2026
Bielawa ul. Waryńskiego – przebudowa gazociągu	2027-2030
Dzierżonów ul. Polna – przebudowa gazociągu	2026-2027
Dzierżonów ul. Przedwiośnie – budowa sieci gazowej	2025-2026

źródło: PSG

2. Zanieczyszczenia z sektora przemysłowego

Emisja przemysłowa związana jest ze źródłami punktowymi, pochodzącymi z zakładów przemysłowych, głównie z procesów spalania paliw w celach energetycznych oraz procesów technologicznych. Eksploatacja instalacji powodującej wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia. Podobnie dla instalacji przemysłowych, których eksploatacja może powodować znaczne zanieczyszczenia poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości wydawane są pozwolenia zintegrowane określające zasady korzystania ze środowiska.

Starosta Dzierżoniowski wydał pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do środowiska dla następujących podmiotów:

- Aalberts Surface Technologies Heat Sp. z o.o., ul. Strefowa 5, 58-200 Dzierżonów
- O.W.L. Sp. z o.o., ul. Wodna 16, 58-260 Bielawa
- Selena Industrial Technologies Sp. z o.o. ul. Pieszycza 3, 58-200 Dzierżonów (Oddział 1), przy ul. Pieszyczej 4, 58-200 Dzierżonów
- Selena Industrial Technologies Sp. z o.o. ul. Pieszycza 3, 58-200 Dzierżonów (Oddział 2), przy ul. Pieszyczej 3, 58-200 Dzierżonów
- Selena Industrial Technologies Sp. z o.o., ul. Pieszycza 3, 58-200 Dzierżonów, instalacja zlokalizowana przy ul. Stanisława Staszica 24 w Dzierżonowie
- LS Cable & System Poland Sp. z o.o., ul. Wspólna 70, 00-687 Warszawa, instalacja zlokalizowana w zakładzie przy ul. Strefowej 7 w Dzierżonowie
- LS EV Poland Sp. z o.o., ul. Strefowa 7, 58- 200 Dzierżonów

- Unison Engine Components Poland Sp. z o.o., ul. Nowowiejskiej 50A w Dzierżoniowie
- Harris Calorific International Sp. z o.o., ul. Strefowa 8, 58-200 Dzierżoniów
- HENKEL POLSKA OPERATIONS Sp. z o.o. Oddział w Dzierżoniowie, przy ul. Pieszyczej 6 w Dzierżoniowie
- ZEC Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o., ul. Bielawska 6/17, 58-250 Pieszycy, instalacja zlokalizowana przy ul. Złotej 11 w Dzierżoniowie
- FRANKONIA – POLAND Sp. z o.o., ul. Brzegowa 105a, 58-200 Dzierżoniów
- „DOMEX” Sp. z o.o., ul. Pieszycza 11, 58-200 Dzierżoniów
- „Centrum TMT” Sp. Jawna, Tadeusz Kwiedacz, Tomasz Kwiedacz, ul. Świdnicka 151, 58-200 Dzierżoniów
- BROEN S.A., ul. Pieszycza 10, 58-200 Dzierżoniów
- „ŻELMET” Sp. z o.o., ul. Cicha 6 w Dzierżoniowie
- Pentair Poland Sp. z o.o., ul. Strefowa 10, 58-200 Dzierżoniów
- ZEBRA Sp. z o.o., ul. Złota 2, 58-200 Dzierżoniów
- ZAMEH Sp. z o.o., ul. Kłodzka 10, 58-210 Łagiewniki
- Ace Rico Poland Sp. z o.o., ul. Ostroszowicka 11, 58-260 Bielawa
- Jerzy Gawrycki, prowadzący działalność gospodarczą pn. Zakład Przetwórstwa Mięsnego Jerzy Gawrycki, ul. Wincentego Witosa 3, 58-260 Bielawa
- „LIW LEWANT” Fabryka Wytwarzania Tworzyw Sztucznych Sp. z o.o., ul. Ostroszowicka 17b, 58-260 Bielawa
- Lincoln Electric Bester Sp. z o.o., ul. Jana III Sobieskiego 19a, 58-263 Bielawa
- BOXMET Ltd. Sp. z o.o., Piskorzów 51, 58-250 Pieszycy
- Kopalnia Surowców Skalnych w Bartnicy Sp. z o.o., Bartnica 70, 57-451 Świerki, instalacja do produkcji mas bitumicznych, zlokalizowana w Wytwórni Mas Bitumicznych w Niemczy, ul. Wrocławska, dz. nr 17 obręb Jasień, 58-230 Niemcza
- Przedsiębiorstwo Górniczo – Produkcyjne „BAZALT” S.A., 59-500 Złotoryja, instalacja przerobcza kruszywa kopalni sjenitu „Kośmin”, zlokalizowana w Niemczy, Gumin 18
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe „Unirol” Sp. z o.o. ul. Wrocławska 2a, 58-211 Uciechów
- Cooper Standard Polska Sp. z o.o., ul. Piekarska 77, 43-400 Bielsko-Biała, Oddział Dzierżoniów przy ul. Pieszyczej 2, 58-200 Dzierżoniów
- Spółdzielnia Mieszkaniowa, Os. Włóknarzy 1, 58-260 Bielawa - instalacja zlokalizowana przy ul. Jana III Sobieskiego 19B w Bielawie¹³.

Marszałek Województwa Dolnośląskiego wydał pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do środowiska dla następującego podmiotu:

- Kompania Górnicza Sp. z o.o., ul. Tytusa Chałubińskiego 42, 25-619 Kielce: instalacja do przeróbki kruszyw łamanych zlokalizowana na terenie Kopalni Piława Górna, przy ul. Kościńskiej 1h, 58- 240 Piława Górna.

Marszałek Województwa Dolnośląskiego wydał pozwolenie zintegrowane określające warunki wprowadzania gazów i pyłów do powietrza dla:

¹³ Dane ze Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie.

- Falco Invest Nieruchomości Sp. z o.o., ul. Wrocławska 44, 58-230 Niemcza, na prowadzenie instalacji do chowu drobiu o maksymalnej liczbie stanowisk wynoszącej 140 000 szt., zlokalizowanej na terenie fermy kur niosek w Niemczy (dz. nr 18 obręb Jasień), decyzja z dnia 17 sierpnia 2018 r.
- GALWANIZER Sp. z o.o., ul. Świdnicka 38, 58-200 Dzierżonów na prowadzenie instalacji do powierzchniowej obróbki metali i tworzyw sztucznych z zastosowaniem procesów chemicznych i elektrochemicznych (galwanicznych) przy całkowitej objętości wanień procesowych 144,63 m³, decyzja z dnia 30 kwietnia, 2007 r., ostatnia zmiana z dnia 21 czerwca 2021 r.¹⁴

Tabela 12. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2022-2023 z terenu powiatu dzierżoniowskiego

Wskaźnik		2022	2023
Emisja zanieczyszczeń gazowych			
ogółem	t/r	34 479	40 460
emisja ogółem na km ²	t	71,98	84,55
ogółem (bez dwutlenku węgla)	t/r	191	191
niezorganizowana	t/r	28	5
dwutlenek siarki	t/r	57	39
tlenki azotu	t/r	41	43
tlenek węgla	t/r	30	24
dwutlenek węgla	t/r	34 288	40 269
Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń	t/r	594	71
Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	t/r	20,7	27,1
Emisja zanieczyszczeń pyłowych			
ogółem	t/r	11	9
ze spalania paliw	t/r	6	4
Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń	t/r	594	351
Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	%	98,2	97,5

źródło: GUS

Poniższe wykresy przedstawiają emisję zanieczyszczeń pyłowych oraz gazowych w powiecie w okresie dziesięciolecia. Emisja zanieczyszczeń zarówno gazowych jak i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych wykazuje trend malejący, na co wpływ mają inwestycje neutralizujące emisje zanieczyszczeń w zakładach. Jednak od 2022 r. nastąpił znaczny wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych.

¹⁴ Dane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

Rysunek 7. Emisja zanieczyszczeń gazowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2014–2023

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 8. Emisja zanieczyszczeń pyłowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2014–2023

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu prowadzi kontrole zakładów w zakresie przestrzegania warunków wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza. Wykaz kontroli w latach 2022–2023 przedstawiono w tabeli.

Tabela 13. Kontrole przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2022–2023

Wykaz kontroli	Stwierdzone naruszenia	Wydane decyzje pokontrolne
DW 17/2022	<ul style="list-style-type: none"> • eksploatacja instalacji do lakierowania proszkowego bez spełnienia wymagań ochrony środowiska, o których mowa w art. 76 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (brak decyzji środowiskowej) • niepoinformowanie WIOŚ o planowanym terminie oddania do użytkowania instalacji do lakierowania proszkowego • niezgłoszenie Staroście Dzierżoniowskiemu stanowiska do spawania 	<ul style="list-style-type: none"> • art. 367 ust 2 ustawy Prawo ochrony środowiska – decyzja w sprawie ustalenia terminu usunięcia naruszenia polegającego na eksploatacji instalacji do lakierowania proszkowego • art. 105 par. 1 ustawy Kodeksu Postępowania Administracyjnego - decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie wstrzymania użytkowania instalacji do lakierowania proszkowego
DW 58/2023	<ul style="list-style-type: none"> • nie dotyczyły kwestii emisji gazów i pyłów do powietrza 	<ul style="list-style-type: none"> • brak
DW 157/2023	<ul style="list-style-type: none"> • naruszenie warunków pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów – przekroczenie dopuszczalnej rocznej ilości acetonu wprowadzonego do powietrza z instalacji do produkcji opraw okularowych • naruszenie warunków pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów – nieprzekładanie w formie pisemnej Staroście Dzierżoniowskiemu informacji, o których mowa w punkcie 1.5 i 1.5.2 pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów • nieterminowe wniesienie opłaty za korzystanie ze środowiska w roku 2022 • informacje zamieszczone w wykazach zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat za lata 2021–2022 nasuwają zastrzeżenia 	<ul style="list-style-type: none"> • brak
DW 161/2023 (kontrola zakończona 15.02.2024 r.)	<ul style="list-style-type: none"> • niesporządzenie oraz niewprowadzenie do Krajowej bazy raportów zawierających informacje wskazane w art. 6 ust. 2 pkt 1–10 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji • nieprzekładanie Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego wykazu, o którym mowa w art. 26 ustawy Prawo ochrony środowiska • eksploatacja instalacji do przechowywania zboża wraz z instalacją do czyszczenia i suszenia zboża bez 	<ul style="list-style-type: none"> • brak

Wykaz kontroli	Stwierdzone naruszenia	Wydane decyzje pokontrolne
	wymaganej aktualizacji zgłoszenia do organu ochrony środowiska • eksploatacja instalacji do magazynowania paliw płynnych bez wymaganego zgłoszenia do organu ochrony środowiska	

źródło: WIOŚ Delegatura w Wałbrzychu

3. Zanieczyszczenia z sektora komunikacyjnego

System transportowy na terenie powiatu dzierżoniowskiego obejmuje:

- transport samochodowy,
- transport samochodowy zbiorowy,
- transport kolejowy.
- transport rowerowy – zeroemisyjny.

Transport samochodowy

Negatywne oddziaływanie na środowisko szczególnie odczuwalne jest w pobliżu dróg charakteryzujących się znacznym natężeniem ruchu kołowego. Sektor transportu charakteryzuje się bardzo dużą dynamiką zmian, zarówno w zakresie liczby pojazdów poruszających się po drogach i jakości tych pojazdów. Jednocześnie na terenie gminy nieustannie poprawiany jest stan istniejącej infrastruktury poprzez szukanie nowych rozwiązań w transporcie i infrastrukturze drogowej.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja tlenków azotu oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu oraz innych związków organicznych. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan infrastruktury dróg spowodował, iż transport jest uciążliwy dla środowiska naturalnego. W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zidentyfikować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych przedstawiono w tabeli.

Tabela 14. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo)

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 – 77	76 – 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 – 8	2 – 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 – 5,5	0,5 – 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 – 12	1 – 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 – 10	0,01 – 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 – 0,8	0,0002 – 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 – 3	0,009 – 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 – 0,04	0,01 – 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 – 0,2	0,001 – 0,009	toksyczny

źródło: Motoryzacja a środowisko, J. Jakubowski

Sieć komunikacyjna powiatu dzierżoniowskiego składa się z następujących traktów samochodowych:

- droga krajowa nr 8 relacji granica państwa – Kudowa-Zdrój – Kłodzko – Ząbkowice Śląskie – Wrocław – Oleśnica – Syców – Sieradz – droga 1 /węzeł „Łódź Południe”/ – Piotrków Trybunalski – Rawa Mazowiecka – Warszawa – Ostrów Mazowiecka – Białystok – Augustów – Suwałki – Budzisko – granica państwa o długości w granicach powiatu 19,569 km,
- droga krajowa nr 39 relacji Łagiewniki – Strzelin – Biedzychów – Owczary – Brzeg – Namysłów – Kępno o długości w granicach powiatu 3,735 km,
- droga wojewódzka nr 382 relacji DW297 /Bolesławiec/ – Zagrodno – Nowa Wieś Złotoryjska – Złotoryja – Jawor – Słotwina – Świdnica – Dzierżoniów – Ząbkowice Śląskie – Paczków – granica państwa o długości w granicach powiatu 24,751 km,
- droga wojewódzka nr 383 relacji Jedlina-Zdrój – Walim – Pieszycy – Dzierżoniów o długości w granicach powiatu 17,37 km,
- droga wojewódzka nr 384 relacji Nowa Ruda – Wolibórz – Bielawa – Dzierżoniów – Łagiewniki o długości w granicach powiatu 39,71 km,
- drogi powiatowe o łącznej długości 202,053 km, zestawione w tabeli¹⁵.

Tabela 15. Wykaz dróg powiatowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego

L.p.	Nr drogi	Przebieg	Długość [km]
1.	1989D	gr. Powiatu – Oleszna	1,430
2.	2028D	Świątniki – Oleszna – skrzyżowanie z DW 384 w Łagiewnikach	7,999
3.	2904D	Lutomia Dolna gr. powiatu – skrzyżowanie z DW 382 Mościsko	3,440
4.	3004D	Jodłownik – gr. powiatu (Ciepłowody)	22,125
5.	3005D	Dzierżoniów – Niemcza	10,477
6.	3006D	Bielawa – Ostroszowice – gr. powiatu (Stoszowice)	5,594
7.	3007D	Bielawa – Owiesno	7,260
8.	3008D	Piława Dolna – Owiesno – gr. powiatu (Różana)	6,793
9.	3009D	Kiełczyn – Dzierżoniów	6,314
10.	3010D	Słupice – Kołaczów – Byszów – skrzyżowanie z DP 2005D	11,438

¹⁵ Dane z GDDKiA, DSDiK, ZDP.

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

L.p.	Nr drogi	Przebieg	Długość [km]
11.	3011D	Dobrocin – Roztocznik	2,310
12.	3012D	Jażwina – Dobrocin	8,927
13.	3013D	Oleszna – Ratajno – Ligota Wielka – DW 384	10,420
14.	3014D	Jażwina – Uliczno – Słupice – Oleszna	7,291
15.	3015D	Gilów – Kietlin skrzyżowanie z DK 8	6,359
16.	3016D	gr. powiatu – Pieszycy skrzyżowanie z DP 2877D	13,080
17.	3017D	Bielawa – Piława Dolna	4,745
18.	3018D	Mościsko – Bratoszów – Dzierżonów	5,241
19.	3019D	Mościsko – Jażwina	6,300
20.	3020D	Sokolniki – skrzyżowanie z DK 8	2,436
21.	3021D	Niemcza – Piotrkówek – gr. powiatu	2,026
22.	3022D	Łagiewniki – Sienice	3,940
23.	3023D	Ligota Wielka – DK 8	3,943
24.	3024D	Wilków Wielki – Sienice	2,615
25.	3025D	Wilków Wielki skrzyżowanie z DK 8 – Chwałęcín	2,260
26.	3026D	Niemcza – Podlesie	2,920
27.	3027D	Podlesie – Ruszkowice	1,350
28.	3028D	Przerzeczyn Zdrój – Ligota Mała	1,150
29.	3029D	Owiesno – skrzyżowanie z DP 3008D	0,666
30.	3030D	skrzyżowanie z DK 8 – Trzebnik	1,800
31.	2877D	granica powiatu Piskorzów – Pieszycy – ul. Wolności w Bielawie	7,323
32.	2878D	granica powiatu – Książnica – Kietczyn – Jażwina – Janczowice – DW 384	15,531
33.	2879D	granica powiatu Wierzbna – Jędrzejowice	1,800
34.	3001D	ul. Sienkiewicza i ul. Pocztowa w Dzierżonowie	0,950
35.	3002D	ul. Świdnicka w Dzierżonowie	1,400
36.	3003D	ul. Kolejowa i ul. Staszica w Dzierżonowie	2,400
Razem			202,053

źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Dzierżonowie

Układ drogowy uzupełniają drogi gminne o nawierzchni twardej długości 298,7 km, w tym twardej ulepszonej długości 287,6 km i o nawierzchni gruntowej długości 176,0 km¹⁶.

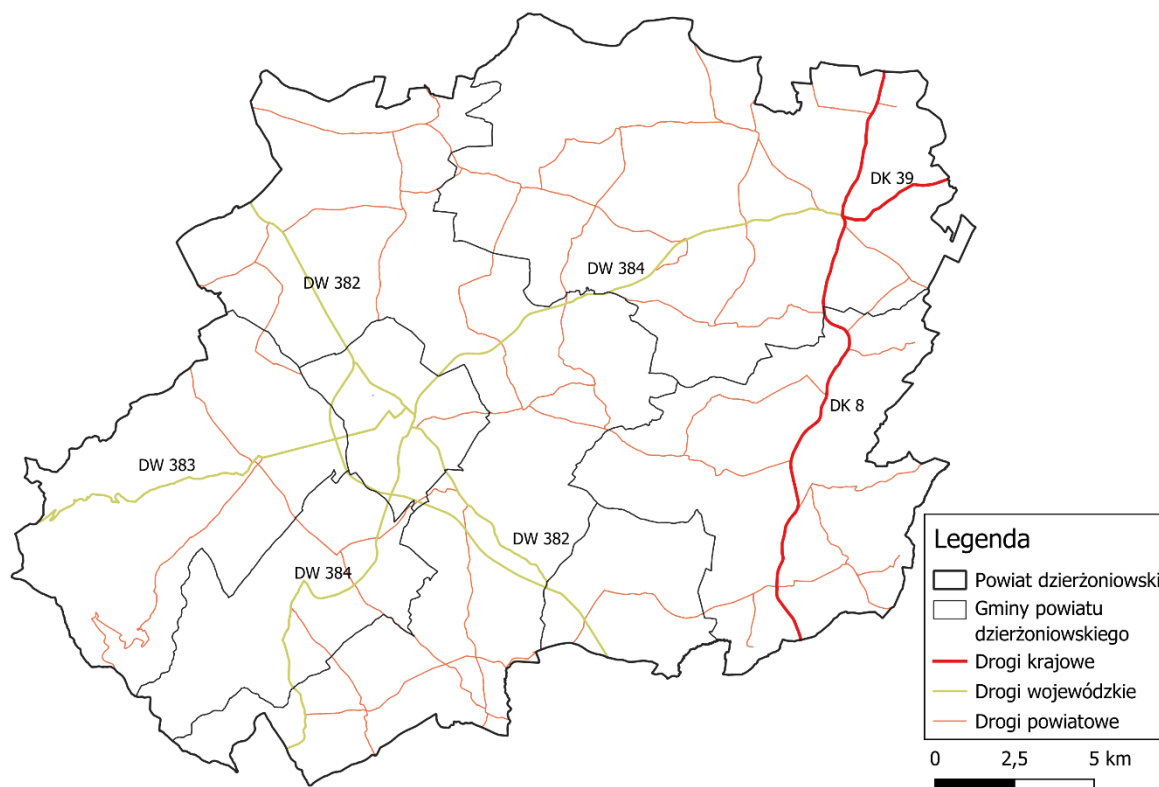
Ponadto przez teren powiatu dzierżoniowskiego przebiegać będą niżej wyszczególnione odcinki projektowanej drogi ekspresowej S8 Wrocław – Magnice:

- Zadanie 5 odc. węzeł Niemcza (bez węzła) – węzeł Ząbkowice Śląskie Północ (z węzłem),
- Zadanie 4 odc. węzeł Łagiewniki Zachód (bez węzła) – węzeł Niemcza (z węzłem),
- Zadanie 3 odc. węzeł Jordanów Śląski (bez węzła) – Łagiewniki Zachód (z węzłem)¹⁷.

¹⁶ Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 2022 r.

¹⁷ Dane z GDDKiA.

Rysunek 9. Układ głównych dróg na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Transport kolejowy

Przez teren powiatu dzierżoniowskiego przebiegają dwie czynne linie kolejowe:

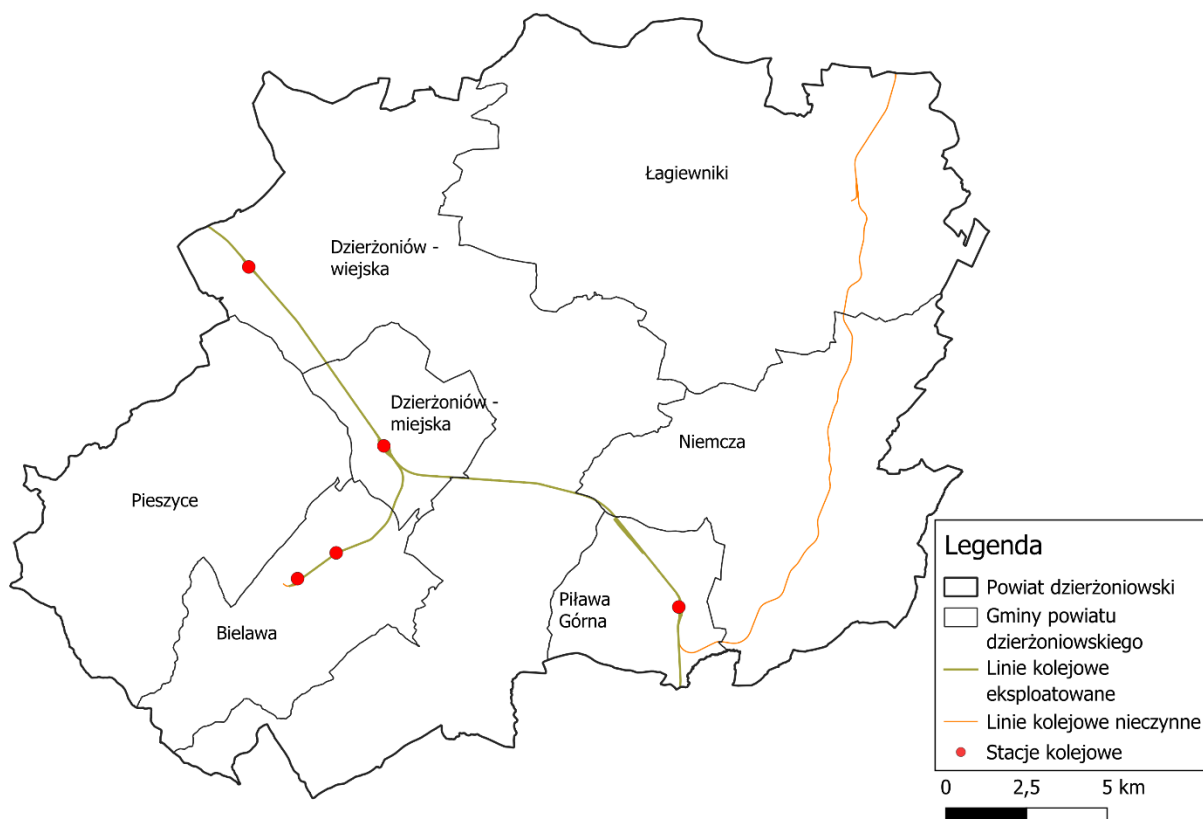
- linia kolejowa nr 137 relacji Katowice – Legnica, tzw. Podsudecka Magistrala Kolejowa
- linia kolejowa nr 341 relacji Dzierżoniów Śląski – Bielawa

Zlokalizowanych jest tu 5 stacji kolejowych: Bielawa Centralna, Bielawa Zachodnia, Dzierżoniów Śląski, Mościsko Dzierżoniowskie i Piława Górna. Ruch pasażerski na tych liniach obsługują Koleje Dolnośląskie. Od 2019 roku mieszkańcy i turyści mogą korzystać z Sowiogórskiego Centrum Komunikacyjnego, czyli zmodernizowanego centrum przesiadkowego na stacji kolejowej Dzierżoniów Śląski, gdzie w jednym miejscu połączono dworzec kolejowy, przy którym powstały perony z informacją pasażerską dla autobusów miejskich i dalekobieżnych, parking ze stacją do ładowania samochodów elektrycznych, ścieżki rowerowe, miejsca postojowe dla rowerów i informację turystyczną¹⁸.

Ponadto przez teren powiatu przebiega nieczynna linia nr 310 relacji Kobierzyce – Piława Górna. Obecnie trwa rewitalizacja linii (za realizację której odpowiada DSDiK) polegająca na wykonaniu nowego torowiska na odcinku przebiegającym przez gminy Łagiewniki, Niemcza i Piława Górna. Planowane jest także wybudowanie nowej stacji kolejowej w Niemczy.

¹⁸ Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Aglomeracji Dzierżoniowskiej, Dzierżoniów, czerwiec 2021.

Rysunek 10. Układ linii kolejowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Komunikacja zbiorowa

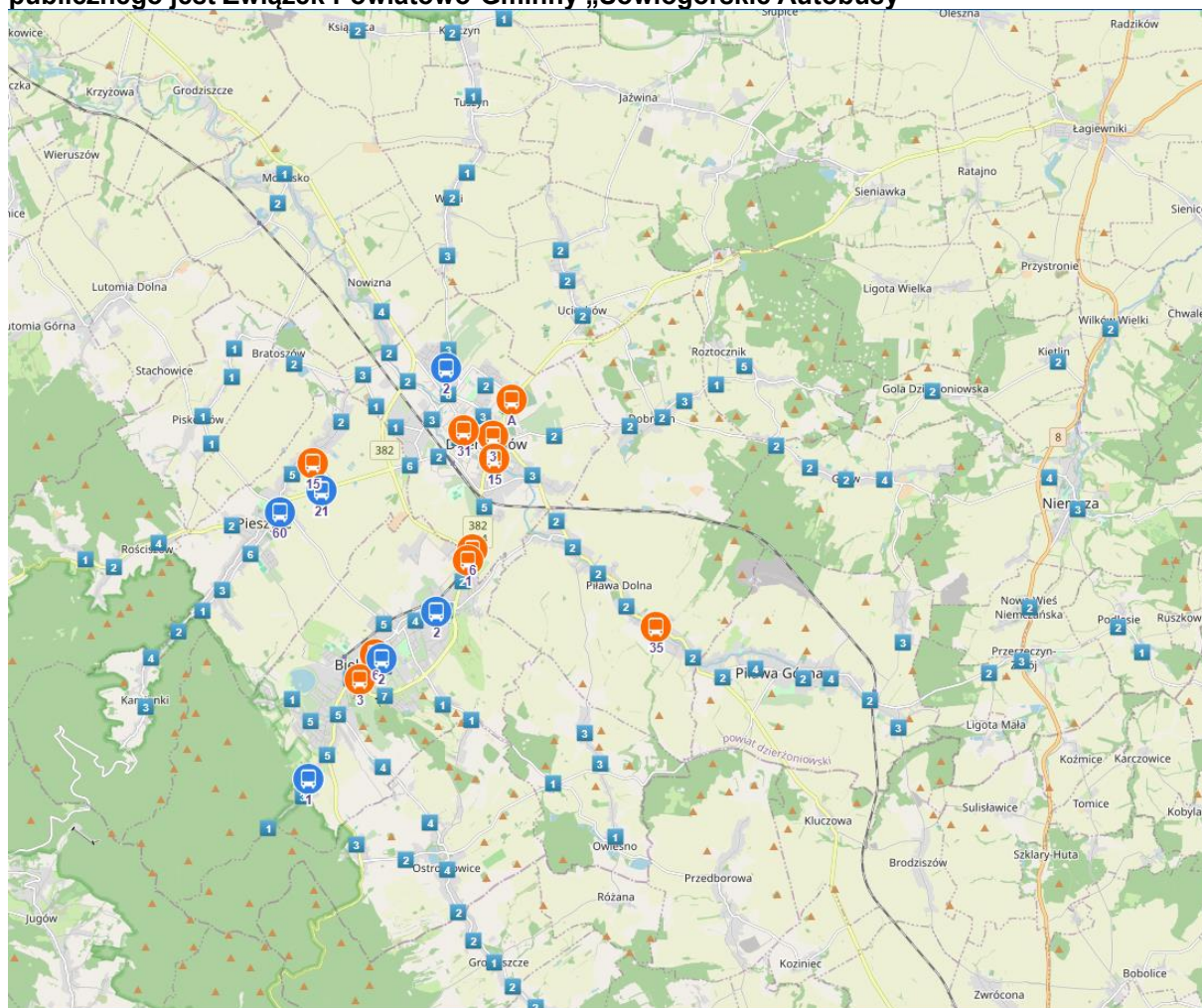
Korzystanie mieszkańców z komunikacji zbiorowej wpływa na ich rezygnację z przemieszczania się samochodami osobowymi, co z kolei ma pozytywny wpływ na jakość powietrza.

Od 1 stycznia 2024 r. autobusowy transport zbiorowy na obszarze powiatu dzierżoniowskiego (z wyłączeniem gmin Łagiewniki i Niemcza) organizuje Związek Powiatowo-Gminny „Sowiogórskie Autobusy”, z siedzibą w przy ul. Piastowskiej 19A, 58-260 Bielawa. Jednocześnie od 2 stycznia 2024 r. na terenie gminy Niemcza autobusowy transport zbiorowy organizowany jest przez Niemczańską Komunikację Autobusową, której operatorem jest Przedsiębiorstwo Komunalne w Niemczy. Łącznie funkcjonuje 18 linii komunikacyjnych.

Transport publiczny na obszarze gminy Łagiewniki organizowany jest przez Urząd Gminy w Łagiewnikach i finansowany z budżetu na zasadzie dopłat do jednego kilometra dla przewoźnika wyłonionego w drodze zapytania ofertowego. Przewoźnik obsługuje 2 trasy, ponadto świadczy we własnym zakresie również usługi dowozu młodzieży szkolnej do szkół na terenie miasta Dzierżoniów. Brak transportu w niektórych miejscowościach na terenie gminy Łagiewniki, powoduje problem z dojazdem ludzi i młodzieży do szkół na terenie powiatu, jak również do miasta wojewódzkiego, czyli Wrocławia¹⁹.

¹⁹ Tamże.

Rysunek 11. Schemat linii autobusowych i przystanków, dla których organizatorem transportu publicznego jest Związek Powiatowo-Gminny „Sowiogórskie Autobusy”

źródło: <https://bielawa.trapeze.fi/bussit/web> dostęp 29.03.2024 r.

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego, zgodnie z danymi GUS, w 2022 r. funkcjonowało 369 przystanków autobusowych rozmieszczonych we wszystkich gminach powiatu. Taki układ pozwala na swobodne korzystanie z transportu zbiorowego. Największą ich ilość posiada miasto Dzierżoniów (80 szt.), najmniejszą miasto Piława Górna (20 szt.).

Transport rowerowy – zeroemisyjny

Zgodnie z danymi GUS, na terenie powiatu dzierżoniowskiego znajduje się 60,1 km dróg dla rowerów. Ścieżkami rowerowymi połączono trzy miasta: Dzierżoniów, Bielawę i Pleszew. Niski stopień wyposażenia w infrastrukturę rowerową występuje natomiast w gminach Piława Górna, wiejskiej Dzierżoniów oraz Niemcza. Gęstość ścieżek rowerowych na poziomie 12,56 km/100 km² plasuje powiat dzierżoniowski na 1. miejscu wśród powiatów ziemskich na dolnym śląsku. W 2022 r. wybudowano 1,9 km dróg rowerowych w gminie Bielawa.

Tabela 16. Długość dróg dla rowerów na terenie powiatu dzierżoniowskiego [km], stan na 31.12.2022 r.

Gmina	Długość ogółem	Pod zarządem Gminy	Pod zarządem Powiatu	Pod zarządem województwa	Drogi na 100 km ²
Powiat	60,1	24,1	12,1	23,9	12,56
Bielawa	19,5	6,1	5,4	8,0	53,85
Dzierżoniów – miejska	23,7	15,2	0	8,5	118,09
Dzierżoniów – wiejska	0,5	0	0,5	0	0,35
Łagiewniki	4,5	0	0	4,5	3,61
Niemcza	4,3	0,7	3,6	0	5,98
Pieszycy	6,8	2,1	1,8	2,9	10,69
Piława Górna	0,8	0	0,8	0	3,82

źródło: GUS

Przez gminy Dzierżoniów, Pieszycy i Bielawa przebiega międzynarodowa trasa rowerowa EUroVelo9. Stopień trudności oceniany jest jako łatwy. Trasa jest poprowadzona w większości po drogach o średnim i małym natężeniu ruchu, a także z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury rowerowej²⁰.

Dzięki ukształtowaniu terenu i dobrze przygotowanym trasom powiat dzierżoniowski jest doskonałym miejscem dla wszystkich cyklistów. Amatorzy znajdą tu krajobrazowe szlaki poprowadzone wśród niewielkich pagórków, zieleni okolicznych pól, zabytków architektury i ciekawych, pełnych uroku zakątków ze wspaniałymi widokami na Kotlinę Dzierżoniowską i panoramami Gór Sowich. Bardziej wymagający rowerzyści mogą skorzystać z wielu górskich tras poprowadzonych wśród szczytów i dolin Górach Sowich. Są to szlaki turystyczne i krajobrazowe, ale również trudniejsze i bardziej wymagające trasy MTB²¹.

Tabela 17. Wykaz tras rowerowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego

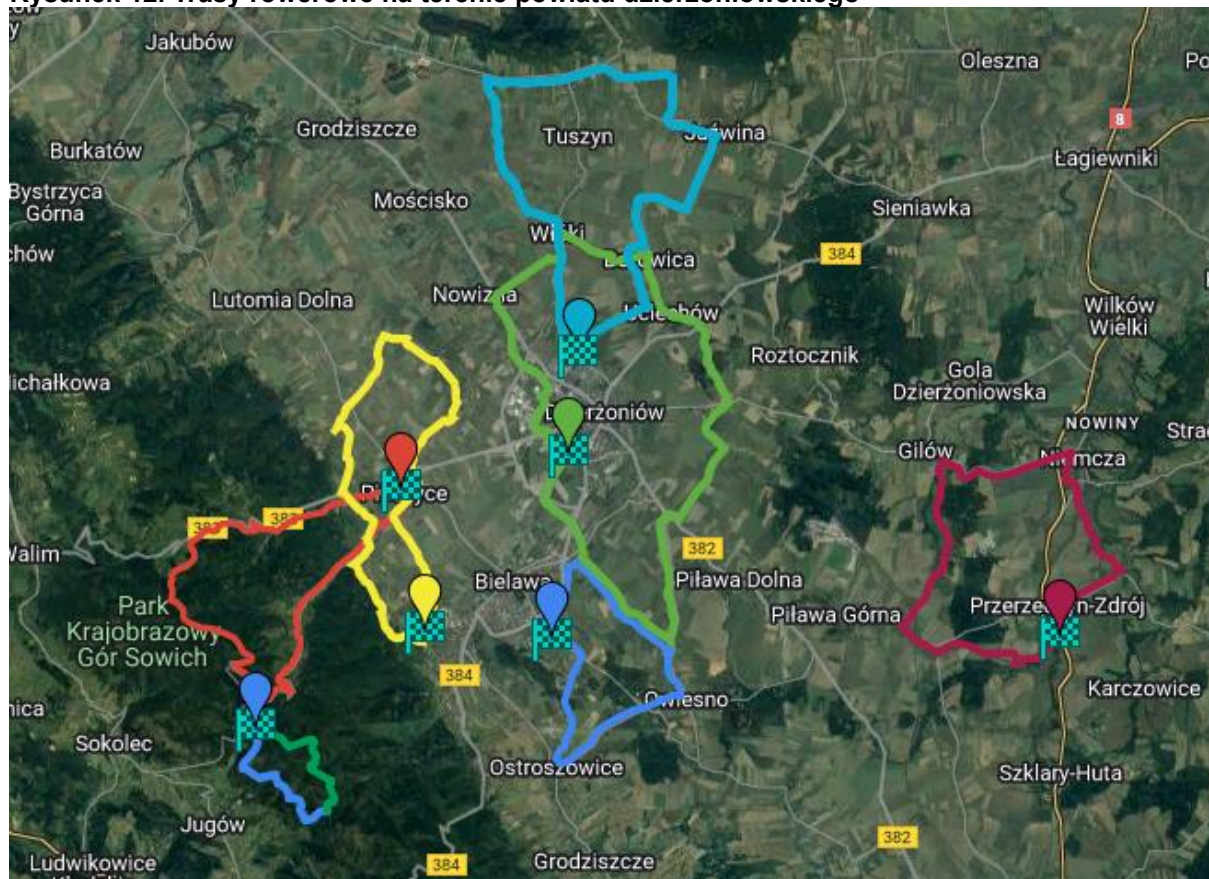
Nazwa trasy	Start i meta	Długość [km]	Stopień trudności
Trasa czerwona 1	Przerzeczyn Zdrój	22,2	Średni, dla całej rodziny
Trasa czerwona 2	Pieszycy	22,4	Bardzo trudny, dla osób z dobrą kondycją
Trasa niebieska 1	Dzierżoniów	30	Średni
Trasa niebieska 2	Bielawa	15,9	Średni, dla całej rodziny
Trasa niebiesko-zielona	Przełęcz Jugowska	10	Dla całej rodziny
Trasa zielona	Dzierżoniów	32,4	Średni
Trasa żółta	Jezioro Bielawskie	23,9	Średni

źródło: Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie

²⁰ Koncepcja sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego – Dolnośląska Cyklostrada, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2021.

²¹ Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Aglomeracji Dzierżoniowskiej, Dzierżoniów, czerwiec 2021.

Rysunek 12. Trasy rowerowe na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: <https://pow.dzierzoniow.pl/dla-turysty/trasy-rowerowe> dostęp 29.03.2024

Na terenie powiatu funkcjonuje także Strefa MTB Sudety, największy i najszybciej rozwijający się system górskich tras rowerowych w Polsce, stanowiący połączenie trzech faktorów: aktywnego spędzania czasu wolnego (sport i rekreacja), obcowania z przyrodą w jej nienaruszonej postaci (park krajobrazowy Gór Sowich, Góry Suche) oraz turystyki na obszarze oferującym ponad 10 zabytków rozpoznawalnych w Polsce i Europie (m.in. Twierdza Srebrna Góra, Riese, Osówka, Zamek Grodno) i ponad 100 mniejszych lokalnych atrakcji²².

4. Zanieczyszczenia z sektora komunalno-bytowego

Głównym źródłem tego rodzaju zanieczyszczenia powietrza może być spalanie paliw stałych tj. węgla złej jakości i drewna oraz spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych. Szczególny wzrost zanieczyszczeń z palenisk domowych odczuwalny jest w sezonie grzewczym. Zjawisku sprzyja tzw. inwersja termiczna oraz niska temperatura i bezwietrzne dni. Wzrasta wtedy stężenie zanieczyszczeń głównie takich jak: B(a)P oraz pyły PM10 i PM2,5.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość poszczególnych źródeł ciepła w gminach powiatu dzierżoniowskiego, wg deklaracji złożonych w CEEB (Centralnej Bazie Ewidencji Budynków).

²² <https://strefamtb-sudety.pl> dostęp 29.03.2024

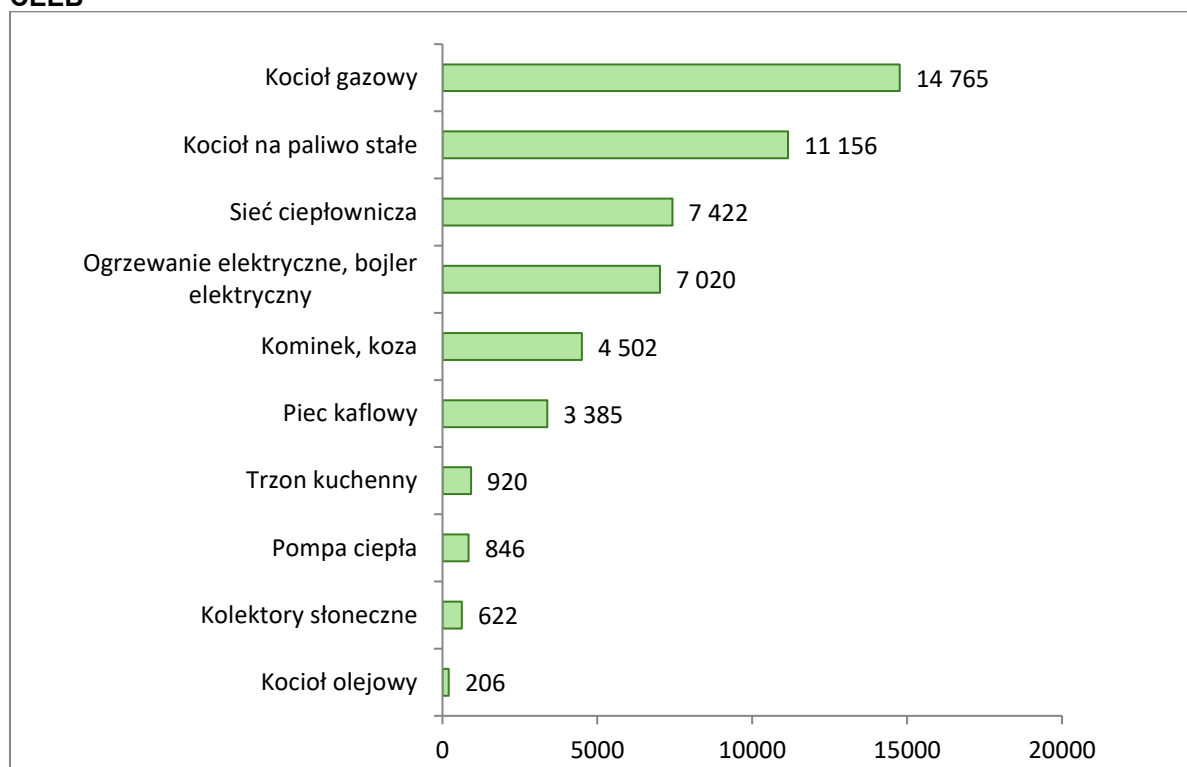
Tabela 18. Źródła ciepła i spalania paliw wg danych z CEEB

Wskaźnik	Bielawa	Dzierżoniów – miejska	Dzierżoniów – wiejska	Łagiewniki	Niemcza	Pieszyce	Piława Górna
Miejska sieć ciepłownicza / ciepło systemowe / lokalna sieć ciepłownicza	184	6 940	8	0	22	0	268
Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z ręcznym podawaniem paliwa / zasypowy, w tym:	1 430	1 069 (poniższe dane dot. kotłów zasypowych i z podajnikiem)	1 474	1 295	934 (dotyczy kotłów zasypowych i z podajnikiem)	1 134	862
poniżej klasy 3 lub brak informacji	1 300	621	b.d.	b.d.	582	451	523
klasa 3	80	130	b.d.	b.d.	144	55	160
klasa 4	30	83	b.d.	b.d.	59	46	70
klasa 5	10	110	b.d.	b.d.	129	79	101
ekoprojekt	10	14	b.d.	b.d.	20	2	8
brak danych	-	575	-	-	-	501	-
Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z automatycznym podawaniem paliwa / z podajnikiem, w tym:	331	464	637	617	jak wyżej	736	173
poniżej klasy 3 lub brak informacji	33	b.d.	b.d.	b.d.	jak wyżej	505	0
klasa 3	120	b.d.	b.d.	b.d.	jak wyżej	87	0
klasa 4	63	b.d.	b.d.	b.d.	jak wyżej	51	70
klasa 5	105	b.d.	b.d.	b.d.	jak wyżej	85	95
ekoprojekt	10	b.d.	b.d.	b.d.	jak wyżej	8	8
Kominek / koza / ogrzewacz powietrza na	1 340	997	559	274	244	850	238

Wskaźnik	Bielawa	Dzierżoniów – miejska	Dzierżoniów – wiejska	Łagiewniki	Niemcza	Pieszycy	Piława Górna
paliwo stałe (drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy, węgiel)							
Piec kaflowy na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy)	1 010	1 206	185	53	164	447	320
Trzon kuchenny / piecokuchnia / kuchnia węglowa	172	90	269	157	81	120	31
Kocioł gazowy / bojler gazowy / podzewacz gazowy przepływowy / kominiek gazowy	4 630	5 847	617	35	688	1 706	1 242
Kocioł olejowy	8	34	33	37	19	12	63
Pompa ciepła	109	182	263	97	50	117	28
Ogrzewanie elektryczne / bojler elektryczny	1 160	2 178	937	909	490	936	410
Kolektory słoneczne do cieplej wody użytkowej lub z funkcją wspomaganie ogrzewania	91	125	147	85	60	82	32

źródło: Urzędy Gmin powiatu dzierżoniowskiego

Rysunek 13. Źródła ciepła i spalania paliw na terenie powiatu dzierżoniowskiego wg danych z CEEB

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin powiatu dzierżoniowskiego

Program „Czyste Powietrze”

Pod koniec 2018 r. został uruchomiony program priorytetowy „Czyste Powietrze”, którego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Narzędziem w osiągnięciu celu jest dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez beneficjentów uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania oraz beneficjentów uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania. Wnioski są składane indywidualnie przez właścicieli budynków mieszkalnych do Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tabela 19. Realizacja Programu „Czyste Powietrze” na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2021–2023

Źródło ciepła	Bielawa	Dzierżoniów - miejska	Dzierżoniów - wiejska	Łagiewniki	Niemcza	Pieszycy	Piława Górna	Suma
Kocioł gazowy kondensacyjny	93	52	16	2	8	32	22	225
kocioł na biomasę	-	1	1	1	-	1	-	4
kocioł na pellet drzewny	1	-	25	39	9	2	-	76
Kocioł na pellet drzewny o podwyższonym standardzie	-	-	6	13	1	1	-	21
kocioł na węgiel	-	-	11	23	6	-	-	40
Kocioł zgazowujący drewno	-	-	-	-	1	-	-	1

Źródło ciepła	Bielawa	Dzierżoniów - miejska	Dzierżoniów - wiejska	Łagiewniki	Niemcza	Pieszycy	Piława Górna	Suma
Kotłownia gazowa (przyłącze gazowe i instalacja wewnętrzna, kocioł gazowy kondensacyjny, opłata przyłączeniowa, dokumentacja projektowa)	2		3		2	1	2	10
pompa ciepła powietrze/powietrze	-	-	1	-	-	-	-	1
Pompa ciepła powietrze/woda		2	2	4	1	3		12
Pompa ciepła powietrze/woda o podwyższonej klasie efektywności energetycznej	19	13	52	54	14	22	6	180
Gruntowa pompa ciepła o podwyższonej klasie efektywności energetycznej	1	-	-	1	-	-	-	2
pompa ciepła powietrzna	-	2	-	1	-	-	-	3
ogrzewanie elektryczne	-	1	16	15	4	7	-	43
Łączna suma	116	71	133	153	46	69	30	618
Liczba termomodernizacji	45	46	16	12	8	17	9	153

źródło: WFOŚiGW

65,53% zawartych umów stanowiły umowy na dotacje do zakupu kotłów gazowych kondensacyjnych (225 szt.) i pomp ciepła powietrze/woda o podwyższonej klasie efektywności energetycznej (180 szt.). Łączna kwota w latach 2021-2023 udzielona przez WFOŚiGW we Wrocławiu dla powiatu dzierżoniowskiego na wszystkie dotacje, w tym na termomodernizacje, wyniosła 11 729 560,51 zł²³.

Uchwała antysmogowa

Dnia 30 listopada 2017 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyjął Uchwałę nr XLI/1407/17 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa dolnośląskiego, z wyłączeniem Gminy Wrocław i uzdrowisk, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw., tzw. „Uchwałę antysmogową”.

Uchwałę stosuje się do instalacji, w których następuje spalanie paliw, w szczególności do kotłów, pieców oraz kominków, jeżeli dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do cieczy lub bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza.

W instalacjach dopuszcza się stosowanie paliw stałych, jeśli spalanie paliwa zachodzi w instalacji, z której emisja cząstek stałych (pyłu) nie przekracza granicznych wielkości emisji określonych w rozporządzeniach Komisji Unii Europejskiej. Warunki obowiązują:

- od dnia 1 lipca 2018 r. dla instalacji oddanych do eksploatacji po dniu 30 czerwca 2018 r.,
- od dnia 1 lipca 2024 r. dla instalacji oddanych do eksploatacji przed 1 lipca 2018 r., nie spełniających wymagań w zakresie minimalnych standardów emisyjnych

²³ Dane z WFOŚiGW.

odpowiadających klasie 3 pod względem granicznych wartości emisji pyłu wg normy PN-EN 303-5:2012,

- od dnia 1 lipca 2028 r. dla instalacji oddanych do eksploatacji przed 1 lipca 2018 r. spełniających wymagania w zakresie minimalnych standardów emisyjnych odpowiadających klasie 3 i 4 pod względem granicznych wartości emisji pyłu wg normy PN-EN 303-5:2012.

W instalacjach zakazuje się stosowania, od dnia 1 lipca 2018 r.

- mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu poniżej 3 mm,
- biomasy stałej o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.

5. Emisja niezorganizowana

Emisja niezorganizowana to przeciwieństwo do źródeł emisji zorganizowanej, których głównym kryterium klasyfikacji jest praktyczna możliwość kontroli emisji poprzez pomiary natężenia przepływu odgazów i stężeń substancji w nich zawartych. Źródła, które według tego kryterium nie należą do źródeł emisji zorganizowanej, można podzielić na dwa rodzaje:

- **emisje z nieszczelności:** emisje do środowiska powstające w wyniku stopniowej utraty szczelności elementów wyposażenia przeznaczonego do przesyłania cieczy lub gazów. Zazwyczaj emisja spowodowana jest nadciśnieniem w przewodach instalacji. Przykładem emisji lotnych mogą być wycieki z kołnierzy połączeniowych, pomp lub innych elementów wyposażenia oraz „wycieki” z urządzeń do magazynowania produktów gazowych lub ciekłych. Do emisji dochodzi w wyniku dyfuzji, z tego też względu emisję tę klasyfikuje się jako podgrupę rodzaju „emisje z dyfuzji”,
- **emisje powodowane dyfuzją:** emisje powstające w normalnych warunkach eksploatacji w wyniku bezpośredniego kontaktu substancji lotnych lub pyłących ze środowiskiem, w wyniku którego dochodzi do dyfundowania (samorzutnego przenikania) wykorzystywanych substancji do powietrza. Głównymi mechanizmami dyfuzji prowadzącej do emisji gazów jest parowanie i sublimacja, ale również w zakresie tej definicji zawiera się samorzutne uwalnianie pyłów powstających podczas niektórych operacji. Do kategorii tej zalicza się również wtórną emisję pyłów (porywanie pyłów), wywołaną erozją wietrzną.

Do emisji powodowanych dyfuzją należą następujące rodzaje źródeł:

- suszenie (suszenie masy, suszenie powierzchni po lakierowaniu lub drukowaniu),
- magazynowanie cieczy w zbiornikach bezciśnieniowych (lub z poduszką gazową) umożliwiające uwalnianie gazów z nad magazynowanej cieczy do atmosfery w trakcie jej przechowywania lub podczas napełniania zbiornika, gdy opary są wypierane ze zbiornika w trakcie jego napełniania,
- magazynowanie „świeżych” produktów stałych, zawierających w swojej masie pozostałości procesowe, np. mocznika lub produktów niestabilnych chemicznie, umożliwiające częściowy rozkład, np. w wyniku hydrolizy,
- magazynowanie materiałów sypkich na otwartym terenie,

- transportu materiałów z wykorzystaniem przenośników, przesypów, ładowarek,
- emisje pośrednie, np. w wyniku nieszczelności układów chłodniczych w obszarze procesowym i przedostawania się zanieczyszczeń do układu chłodniczego, a następnie ich dyfuzję w trakcie odparowywania w wieżach chłodniczych lub chłodniach wentylatorowych,
- konserwacja maszyn z wykorzystaniem LZO (VOC).

Źródła emisji powodowanej dyfuzją mogą mieć następujący charakter:

- źródła punktowe (odpowietrzenia, układy oddechowe zbiorników, przesypy),
- źródła liniowe (transportery taśmowe),
- źródła powierzchniowe (otwarte zbiorniki, laguny i odstojniki, komory napowietrzania ścieków, hałdy magazynowe i place składowe),
- źródła przestrzenne (instalacje zlokalizowane poza budynkami).

3.6.3. Jakość powietrza

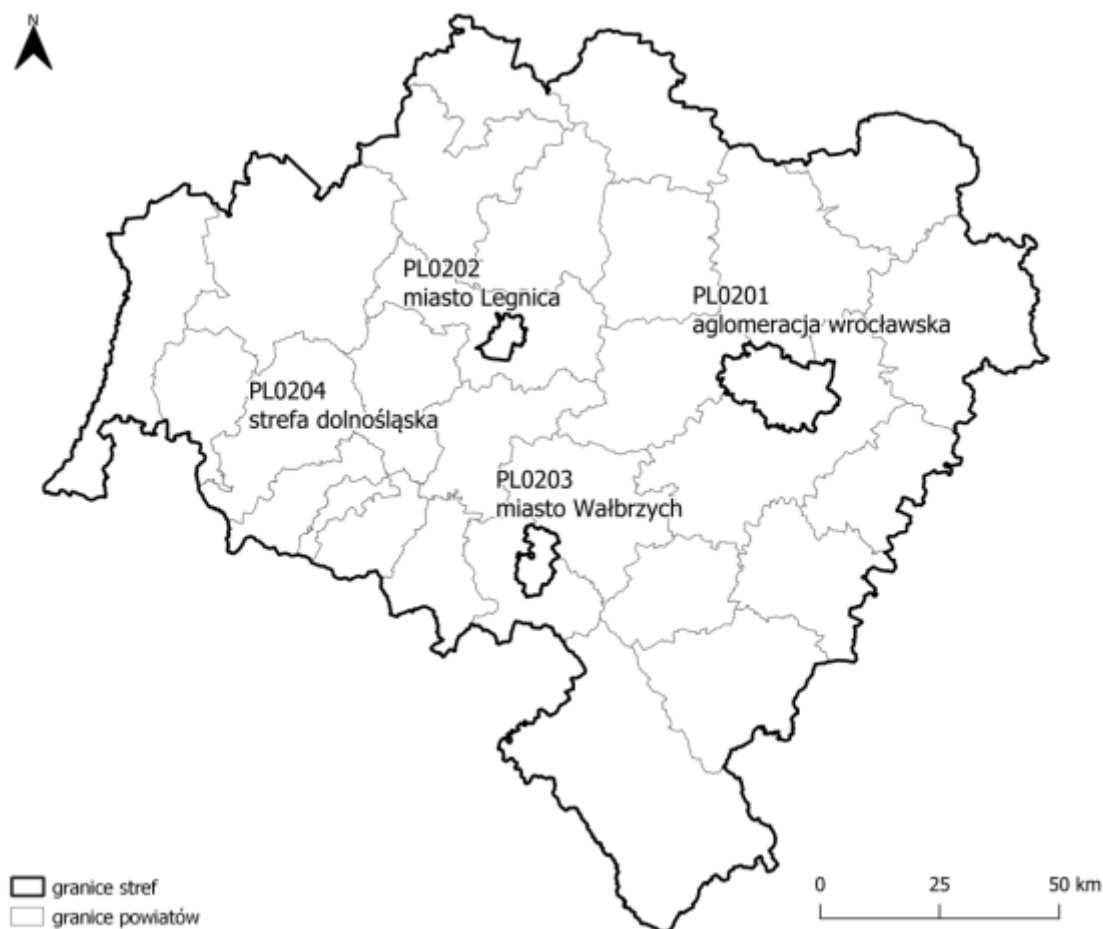
Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54), oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2024 r., poz. 54) dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto niebędące aglomeracją o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Województwo dolnośląskie zostało podzielone na 4 strefy: aglomeracja wrocławska, miasto Legnica, miasto Wałbrzych oraz strefa dolnośląska w skład której wchodzi pozostała część województwa, w tym powiat dzierżoniowski.

Rysunek 14. Podział województwa dolnośląskiego na strefy ochrony powietrza

źródło: GIOŚ

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. z 2020 r., poz. 2279). Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji: dwutlenek siarki (SO_2), dwutlenek azotu (NO_2), tlenek węgla (CO), benzen (C_6H_6), ozon (O_3), pył zawieszony $\text{PM}_{2,5}$ i PM_{10} , a także ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni) i benzo(a)piren (B(a)P) zawarte w pyłe PM_{10} . W celu ochrony roślin prowadzi się monitoring metodą automatyczną stężeń dwutlenku siarki (SO_2), tlenku azotu (NO) i ozonu (O_3).

W 2023 r. monitoring jakości powietrza prowadzony był za pomocą 26 stacji pomiarowych: 21 tła miejskiego, 1 komunikacyjna, 1 podmiejska ozonowa i 3 pozamiejskie. Na terenie powiatu dzierżoniowskiego zlokalizowana była jedna stacja pomiarowa tła miejskiego: przy

ul. Piłsudskiego 26 w Dzierżoniowie, na której prowadzono pomiary pyłu zawieszonego PM10. Wyniki pomiarów na stacji w ostatnich latach zestawiono w tabeli.

Tabela 20. Wyniki pomiarów zanieczyszczeń pyłem PM10 na stacji w Dzierżoniowie

Wskaźnik	2021	2022	2023
Stężenia średnie roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	24	23	18
Poziom dopuszczalny dla stężenia średniego rocznego [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	40		
36 maks. stężenie 24-godzinne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	50	41	31
Poziom dopuszczalny stężenia 24-godzinnego [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	50		
Liczba dni z przekroczeniem dobowej normy wynoszącej 50 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	35	22	11
Dopuszczalna liczba dni z przekroczeniami stężeń 24-godzinnych	35		

źródło: GIOŚ

Pył PM10 emitowany jest z wielu kategorii źródeł emisji, jednak w województwie dolnośląskim głównym źródłem emisji pyłu PM10 jest sektor bytowo-komunalny (instalacje indywidualnego i zbiorczego ogrzewania budynków). Zanieczyszczenia powstające przy indywidualnym ogrzewaniu budynków są wprowadzane do atmosfery głównie z niskich emitorów w obszarach z zabudową mieszkaniową. W rezultacie, emisja ta ma decydujący wpływ na występowanie przekroczeń normy 24-godzinnej głównie w sezonie grzewczym.

Na przestrzeni ostatniej dekady można zauważyć poprawę jakości powietrza pod względem zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM10. Wyniki pomiarów wskazują na istotny spadek stężeń średnich rocznych. Na stacji w Dzierżoniowie zachowane zostały dopuszczalne stężenia, które co roku są niższe.

Klasyfikacja stref

Ocenę jakości powietrza i obserwację zmian dokonano w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w strefach, które sklasyfikowano na podstawie poziomów substancji w powietrzu oraz poziomów dopuszczalnych z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomów docelowych oraz poziomów celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 r., poz. 845). Zgodnie z definicjami zawartymi w dyrektywie 2008/50/WE:

- **poziom dopuszczalny** oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany,
- **poziom docelowy** oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie,
- **poziom celu długoterminowego** oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Poszczególne klasy stref oznaczają:

- **klasa A** – nie przekracza poziomu dopuszczalnego (dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ołów Pb) i poziomu docelowego (Ozon O₃, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni, benzo(a)piren B(a)P),
- **klasa C** – powyżej poziomu dopuszczalnego i docelowego.
- **klasa D1** – nie przekracza poziomu celu długoterminowego (O₃),
- **klasa D2** – powyżej poziomu celu długoterminowego.

Należy pamiętać o tym, że przypisanie klasy C nie oznacza złej jakości powietrza na obszarze całej strefy. Może oznaczać lokalne występowanie przekroczeń określonej substancji, nazywane obszarem przekroczeń.

Zestawienie wszystkich wynikowych klas dla strefy dolnośląskiej za lata 2021–2023 z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 21. Wynikowe klasy strefy dolnośląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2021–2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
strefa dolnośląska	2021 r.											
	A	A	A	A	A*	C	A	C	A	A	C	C1**
	2022 r.											
	A	A	A	A	A*	C	A	C	A	A	C	C1**
	2023 r.											
	A	A	A	A	C*	C	A	C	A	A	C	A1**

* Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa uzyskała klasę D2

** Dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza (obowiązująca do 2019 r.) strefa uzyskała klasę A
źródło: GIOŚ

W latach 2021–2023 w wyniku klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia ludzi strefę dolnośląską przyporządkowano do klasy C z uwagi na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ (norma dobową), poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz arsenu. Poprawie uległo stężenie poziomu dopuszczalnego PM_{2,5}, które przeklasyfikowano z klasy C1 w 2021 i 2022 r. do klasy A1 w 2023 r. Natomiast pogorszeniu uległo stężenie poziomu krótkoterminowego ozonu, który w 2023 r. otrzymał klasę C, w poprzednich latach nie występowały te przekroczenia.

W poniższej tabeli przedstawiono klasy strefy dolnośląskiej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Tabela 22. Wynikowe klasy strefy dolnośląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2021–2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃
strefa dolnośląska	2021 r.		
	A	A	A*
	2022 r.		

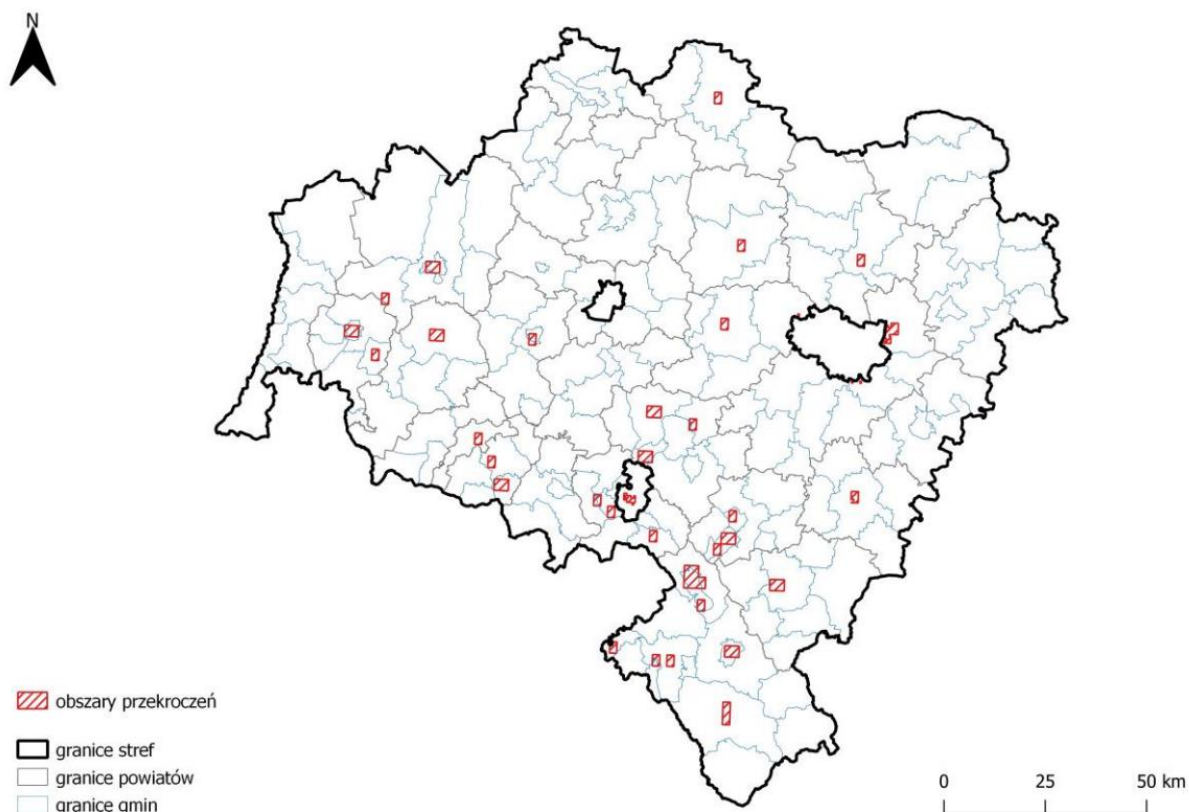
Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃
	A	A	C*
	2023 r.		
	A	A	A*

* Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa uzyskała klasę D2
źródło: GIOŚ

W ramach klasyfikacji w latach 2021–2023 dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin, strefę dolnośląską zaliczono do klasy A pod kątem SO₂, NO_x. Poziom celu długoterminowego dla ozonu w strefie dolnośląskiej uzyskał klasę D2. Ponadto poziom docelowy ozonu został przekroczony w 2022 r.

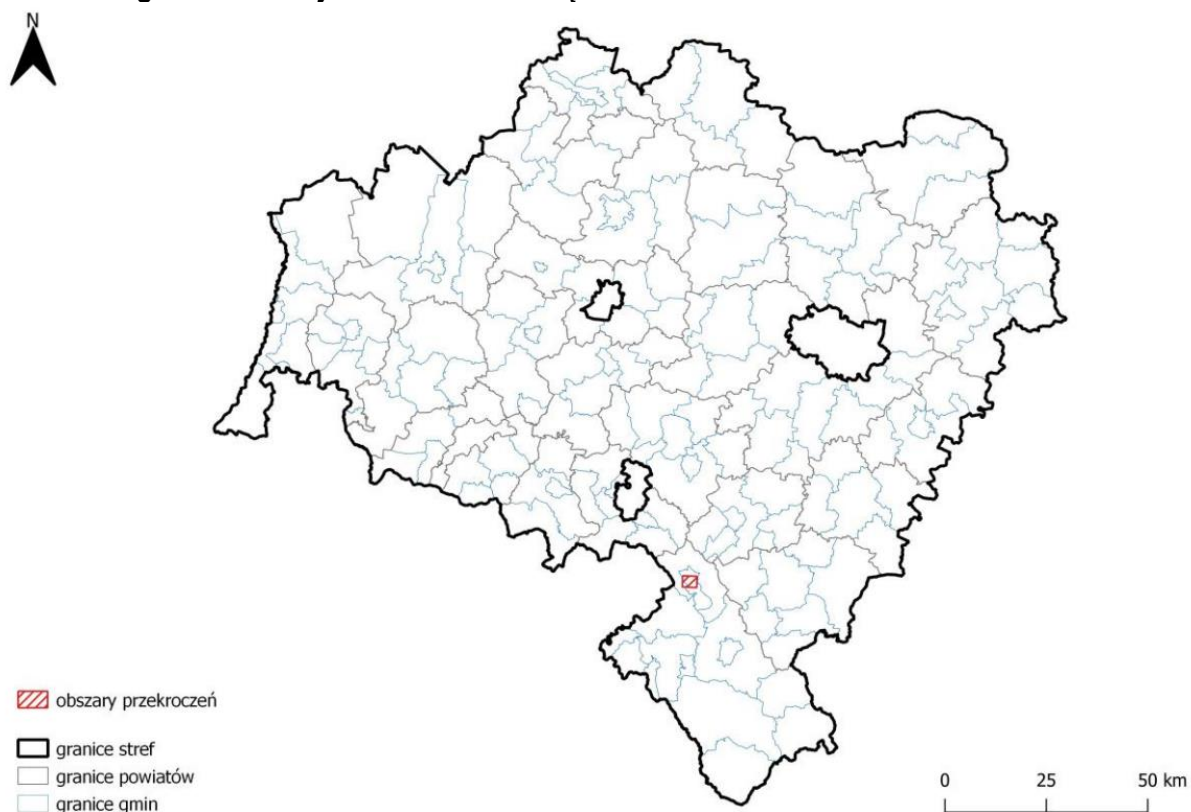
W ramach omawianej oceny GIOŚ we Wrocławiu wyznaczył również obszary przekroczeń wartości normatywnych dla benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM10, arsenu oraz ozonu na terenie stref województwa dolnośląskiego. Wśród obszarów przekroczeń benzo(a)pirenu znalazły się gminy Bielawa, Dzierżonów (miejska i wiejska) i Pieszyce, natomiast cały teren powiatu znalazł się w obszarze przekroczeń celu długoterminowego ozonu. Poniżej przedstawiono w formie graficznej zasięg obszarów przekroczeń powyższych zanieczyszczeń.

Rysunek 15. Zasięg obszarów przekroczeń rocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie dolnośląskim w 2023 r.

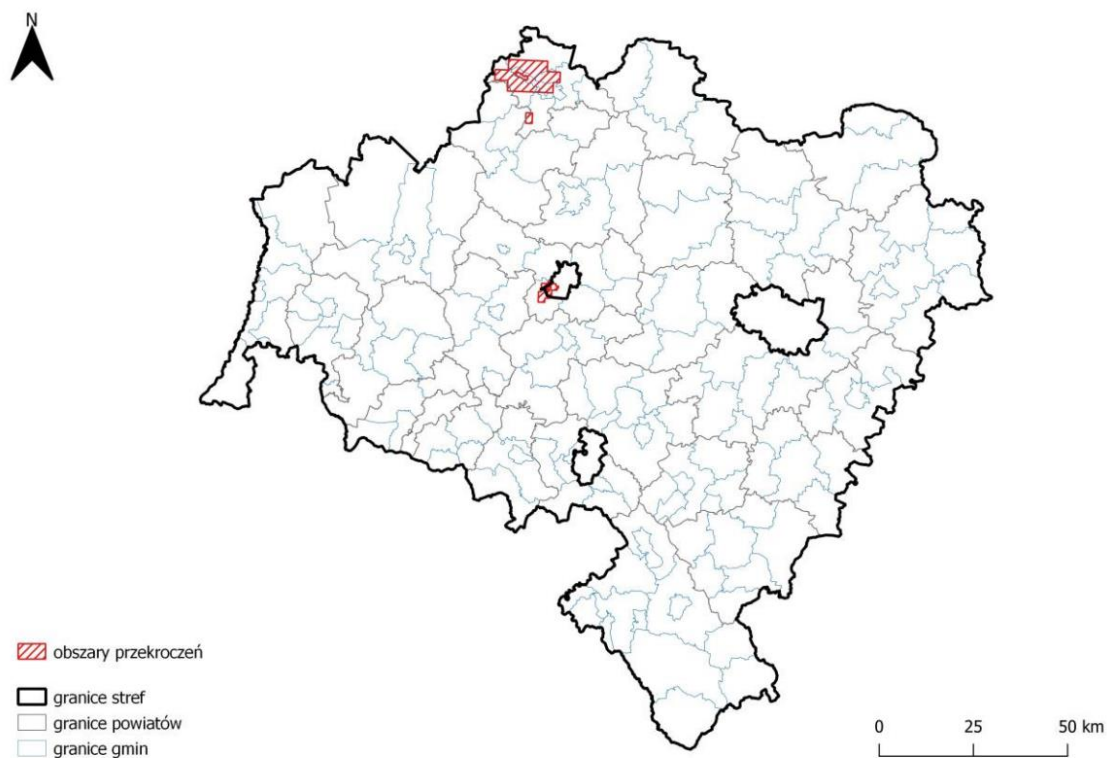
źródło: GIOŚ

Rysunek 16. Zasięg obszarów przekroczeń rocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 w województwie dolnośląskim w 2023 r.

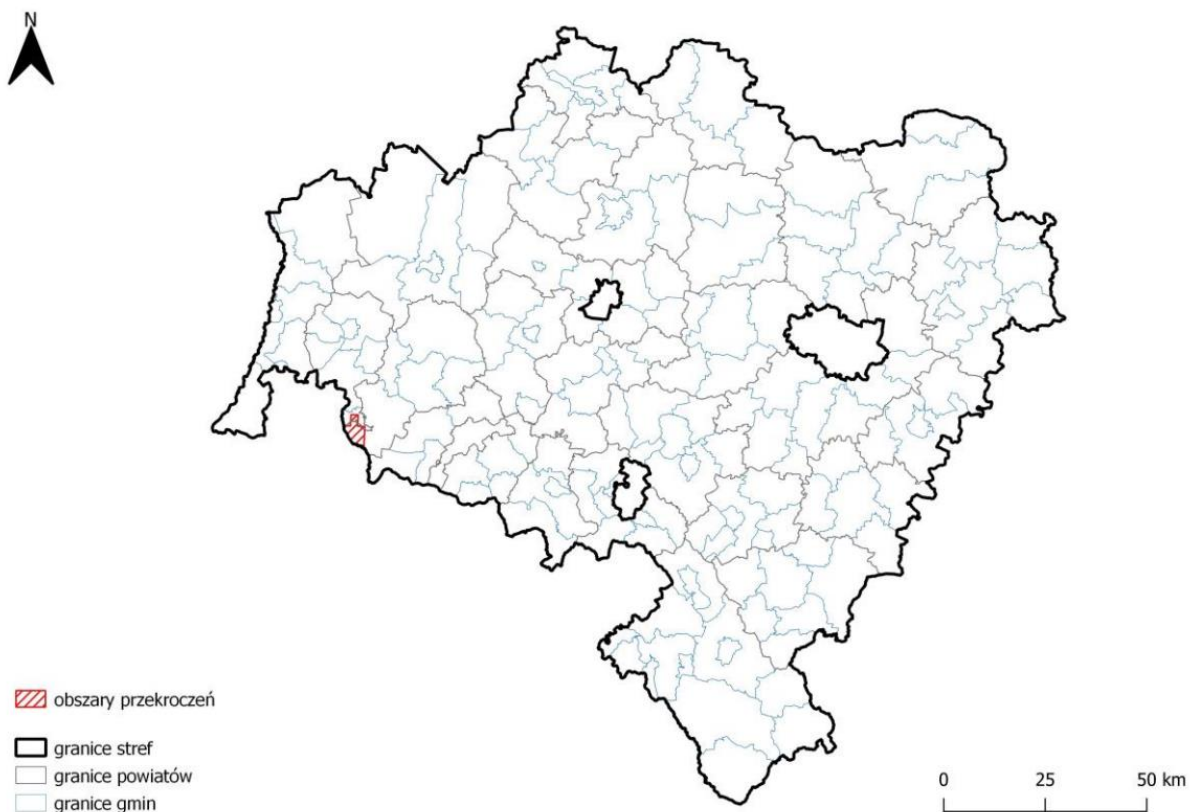
źródło: GIOŚ

Rysunek 17. Zasięg obszarów przekroczeń rocznego poziomu docelowego arsenu w województwie dolnośląskim w 2023 r.

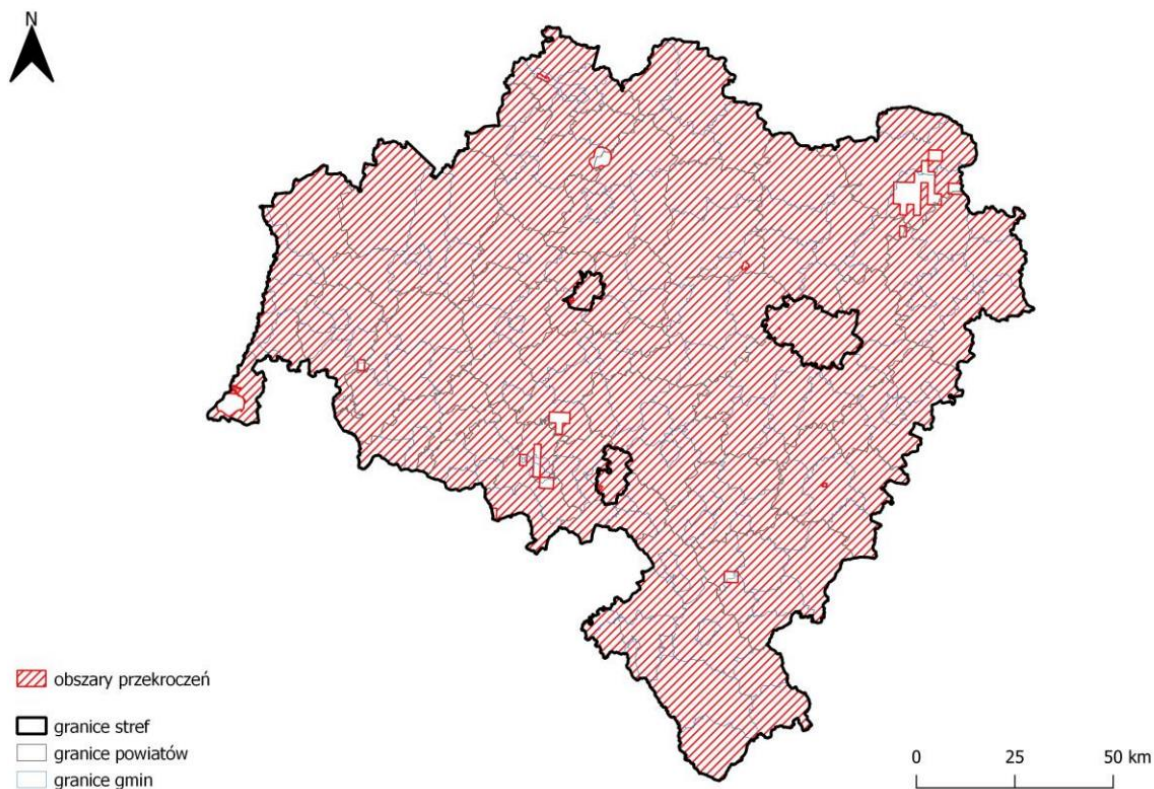
źródło: GIOŚ

Rysunek 18. Zasięg obszarów przekroczeń rocznego poziomu docelowego ozonu w województwie dolnośląskim w 2023 r.

źródło: GIOŚ

Rysunek 19. Zasięg obszarów przekroczeń rocznego poziomu celu długoterminowego ozonu w województwie dolnośląskim w 2022 r.

źródło: GIOŚ

Przeprowadzone analizy wykazały, że największym problemem w skali województwa dolnośląskiego są już od wielu lat wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłach zawieszonych PM10. Wysokie stężenia tego zanieczyszczenia rejestrowane są w okresach grzewczych (styczeń – marzec, październik – grudzień). Główną przyczyną przekroczeń jest „niska” emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków. W ostatnim dziesięcioleciu można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM2,5 i PM10. W sezonie letnim rejestrowany jest wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze warunkami meteorologicznymi²⁴.

Tabela 23. Zestawienie informacji dotyczących oszacowanej powierzchni obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w powiecie dzierżoniowskim w 2023 r.

Gmina	Powierzchnia gminy [km ²]	Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	Udział powierzchni obszaru przekroczenia w powierzchni gminy [%]
Bielawa	36,2	14,6	40,3
Dzierżonów (miejska)	20,1	4,9	24,4
Dzierżonów (wiejska)	141,1	0,1	0,1
Pieszycy	63,6	0,1	0,2

źródło: GIOŚ

Tabela 24. Statystyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń w gminach powiatu dzierżoniowskiego zestawione na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla 2023 r.

Wskaźnik	Wynik						
	Bielawa	Dzierżonów – miejska	Dzierżonów – wiejska	Łagiewniki	Niemcza	Pieszycy	Piława Górna
PM10 średnia roczna [µg/m³] (poziom dopuszczalny 40 µg/m³)							
min.	14,7	13,5	10,3	10,3	11,5	12,4	12,1
max.	18,2	18,1	18,1	14,3	14,3	18,2	16,8
średnia	16,2	15,6	13,4	11,7	12,7	14,9	13,6
PM10 36 maksimum [µg/m³] (poziom dopuszczalny 50 µg/m³)							
min.	25,5	21,9	18,3	18,3	19,7	22,7	21,3
max.	32,0	31,0	32,0	23,2	23,5	32,0	26,5
średnia	29,3	26,0	23,4	19,7	21,3	27,6	23,0
PM2,5 średnia roczna [µg/m³] (poziom dopuszczalny 20 µg/m³)							
min.	7,6	9,5	7,2	7,2	7,7	7,4	7,7
max.	15,2	16,5	16,5	9,8	9,3	16,5	11,4
średnia	10,5	12,4	9,1	7,9	8,3	9,5	8,8

²⁴ Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ, Wrocław 2024.

Wskaźnik	Wynik						
	Bielawa	Dzierżoniów – miejska	Dzierżoniów – wiejska	Łagiewniki	Niemcza	Pieszycy	Piława Górna
B(a)P średnia roczna [ng/m³] (poziom docelowy 1,5 ng/m³)							
min.	0,49	0,31	0,20	0,21	0,25	0,34	0,25
max.	2,33	1,52	1,71	0,81	0,67	2,33	1,40
średnia	1,01	0,87	0,52	0,36	0,40	0,78	0,55

źródło: GIOŚ

3.6.4. Odnawialne źródła energii

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych). Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Biogaz powstaje w wyniku fermentacji metanowej ścieków.

Przyjmuje się, iż ze 100 m³ osadu o zawartości suchej masy na poziomie 5% można uzyskać od 10 do 30 m³ gazu, który może być wykorzystany do produkcji energii cieplnej, elektrycznej, do napędzania pojazdów bądź przesłany wprost do sieci gazowej.

Energia cieków wód powierzchniowych

Potencjalna i kinetyczna energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Potencjał energii wodnej zależy od spadku i przepływu. Przepływy ze względu na dużą zmienność w czasie muszą być przyjęte na podstawie wieloletnich obserwacji dla przeciętnego roku przy średnich warunkach hydrologicznych. Spad określa się jako różnicę wysokości poziomu wody na dwóch stanowiskach. Rzeczywiste możliwości wykorzystania zasobów wodnych są znacznie mniejsze. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przepływowych). Planując tego typu inwestycje

należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin, wydajność, środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (np. turystyka).

Energia wiatru

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów. Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym.

Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

- Strefa I – wybitnie korzystna,
- Strefa II – bardzo korzystna,
- Strefa III – korzystna,
- Strefa IV – mało korzystna,
- Strefa V – niekorzystna.

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, teren powiatu dzierżoniowskiego leży w strefie III (korzystnej). Ze względu na wprowadzenie kryterium odległościowego budowy turbin wiatrowych od zabudowy mieszkaniowej obszar możliwej lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie powiatu został znacząco ograniczony. Poniższy rysunek przedstawia podział terytorium Polski na strefy energetyczne wiatru.

Rysunek 20. Strefy energetyczne warunków wiatrowych

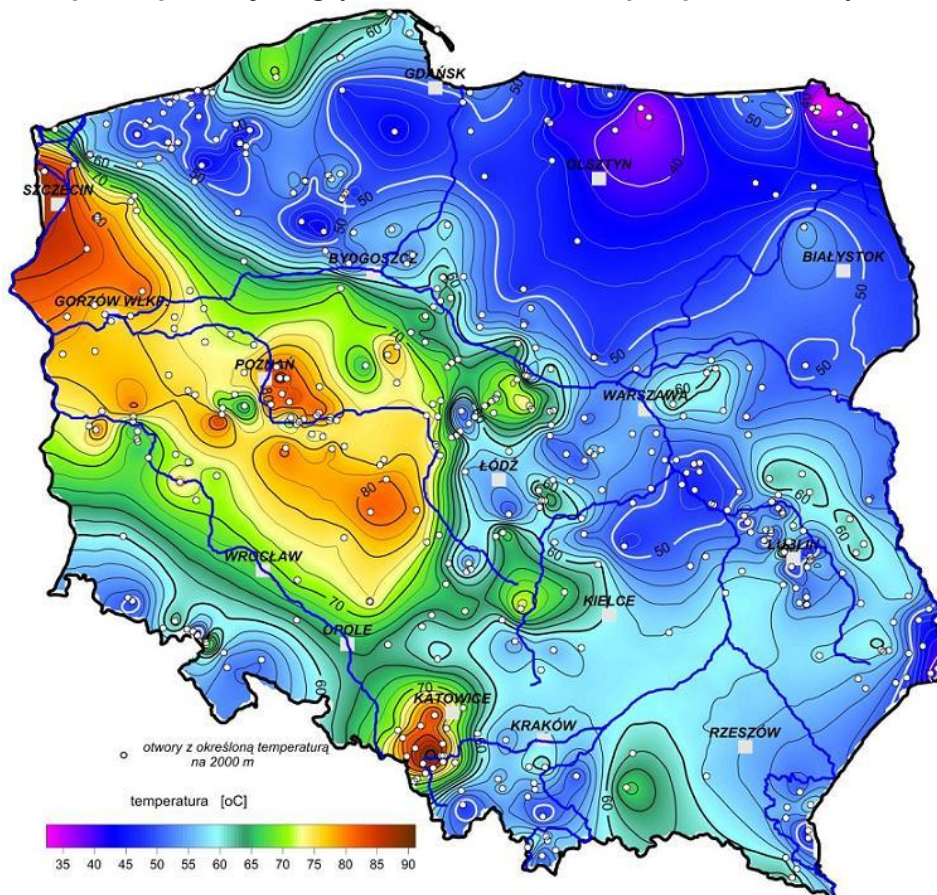

źródło: imgw.pl

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to energia cieplna pozyskiwana z głębi ziemi i stosowana głównie w celach grzewczych. Z racji na szerokie rozpowszechnienie o pełną odnawialność energia tego typu stanowi olbrzymi potencjał. Ciepłe wody o wyższej temperaturze podatne są do produkcji energii elektrycznej, pozostałe z powodzeniem stosowane są w ciepłownictwie, rolnictwie czy do celów rekreacyjnych. Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych. Warunkiem opłacalności jest odpowiednia temperatura podziemnych wód (minimum 65°C na głębokości 2 km), ich wydajność oraz niskie zasolenie. Opłacalność wzrasta w sytuacjach, gdy ciepłe wody są umieszczone płycej (mniejsze koszty wiercenia i instalacji) oraz gdy ich temperatura jest wyższa.

Rysunek 21. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu

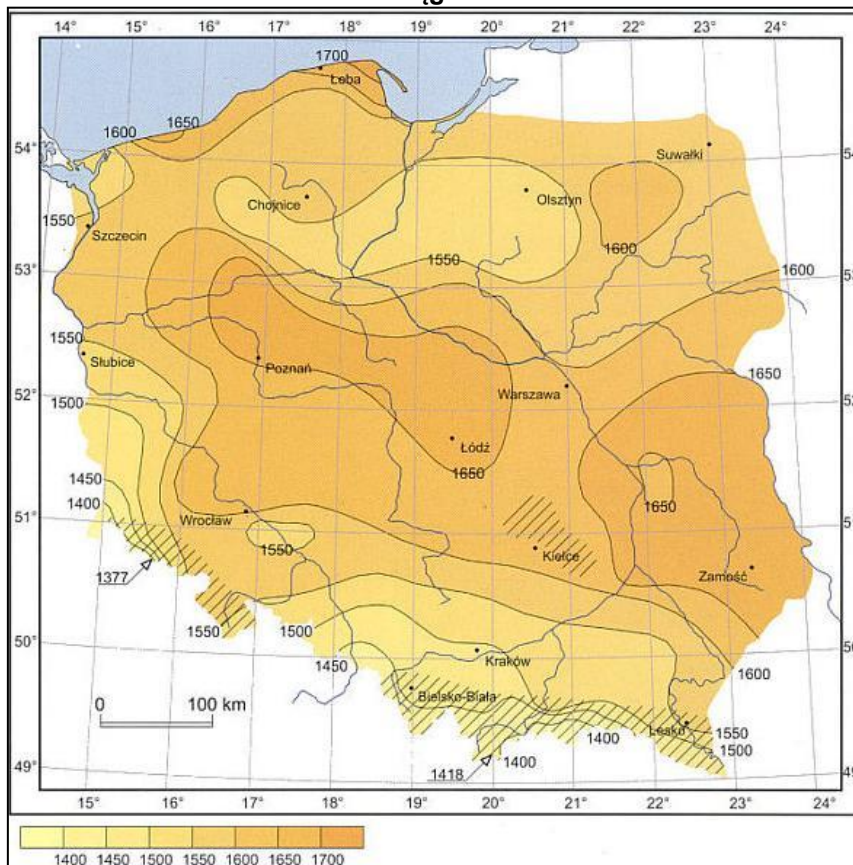

źródło: PIG

Energia słońca

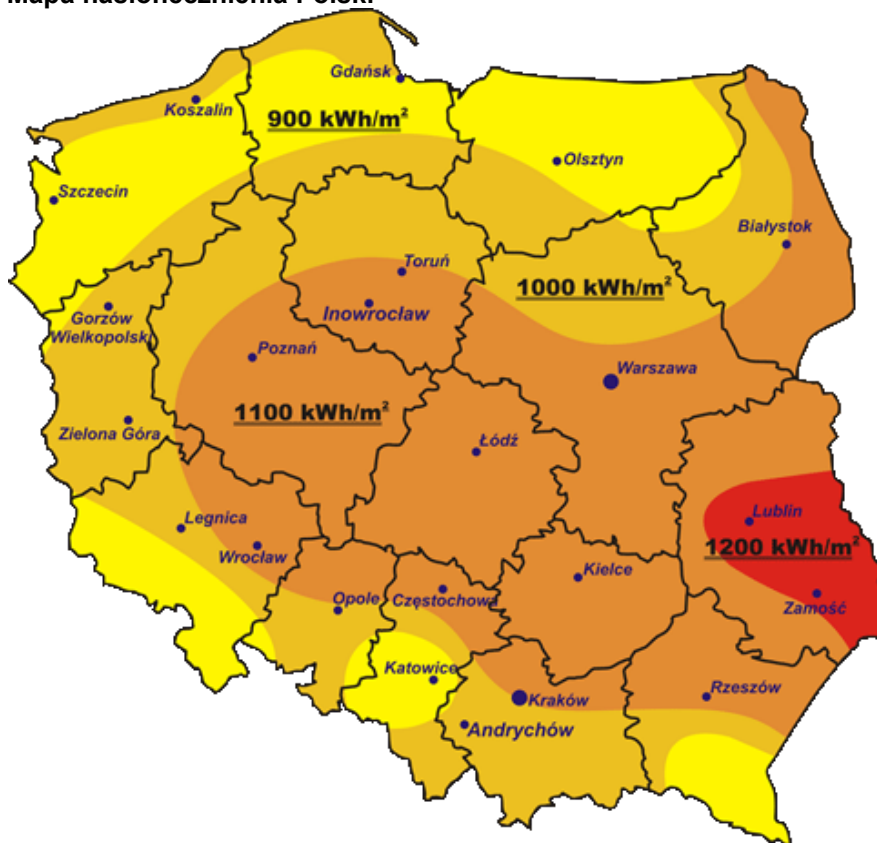
Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób – do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej itp. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. Zastosowanie kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową oraz energię elektryczną. Poniższe rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.

Rysunek 22. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski

źródło: imgw.pl

Rysunek 23. Mapa nasłonecznienia Polski

źródło: cire.pl

Powiat dzierżoniowski zlokalizowany jest w strefie, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 900 kWh/m². Nasłonecznienie na terenie całego powiatu szacowane jest na 1550 h/rok. Opisane powyżej warunki określone są jako korzystne w porównaniu do warunków panujących w innych rejonach Polski.

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej. Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą:

- drewno,
- słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej,
- odpady organiczne,
- oleje roślinne,
- tłuszcze zwierzęce,
- osady ściekowe,
- rośliny szybko rosnące, takie jak: wierzba wiciowa, miskant olbrzymi (trawa słoniowa), słonecznik bulwiasty, ślazier pensylwański, rdest sachaliński.

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Po odliczeniu arealu upraw do celów spożywczych oraz upraw na potrzeby produkcji komponentów biopaliw, ostateczna powierzchnia możliwa do wykorzystania pod uprawy substratów energetycznych na terenie kraju wynosi około 600-700 tys. ha. Wykorzystywanie biomasy w celu pozyskiwania energii należy prowadzić w sposób przemyślany i zrównoważony, gdyż zgodnie z prognozami Agencji Ochrony Środowiska zaorywanie ziemi pod uprawy roślin energetycznych może przyczynić się do większej produkcji CO₂ do roku 2030 niż preferowane dotychczas spalanie paliw kopalnych.

Instalacje OZE na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Wykaz instalacji OZE na budynkach publicznych należących do Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie oraz w gminach powiatu dzierżoniowskiego przedstawiono poniżej.

Tabela 25. Wykaz instalacji OZE w gminach powiatu dzierżoniowskiego

L.p.	Budynek	Rodzaj instalacji	Moc [kW]
Starostwo Powiatowe			
1.	I Liceum Ogólnokształcące w Dzierżoniowie, ul. Piłsudskiego 10, Dzierżoniów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	30,08
2.	II Liceum Ogólnokształcące w Dzierżoniowie, ul. Garncarska 1, Dzierżoniów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	39,68
3.	Zespół Szkół Nr 2 w Dzierżoniowie, ul. Piłsudskiego 24, Dzierżoniów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	39,36
4.	Zespół Szkół Nr 2 w Dzierżoniowie (internat), ul. Mickiewicza 1, Dzierżoniów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	19,50
5.	Zespół Szkół Nr 1 w Dzierżoniowie, ul. Konstytucji 3 Maja 5, Dzierżoniów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	36,48

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

L.p.	Budynek	Rodzaj instalacji	Moc [kW]
6.	Zespół Szkół Nr 3 w Dzierżoniowie, ul. Słowiańska 6, Dzierżoniów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	39,80
7.	Zespół Szkół i Placówek Kształcenia Zawodowego w Bielawie, ul. Żeromskiego 41, Bielawa	mikroinstalacja fotowoltaiczna	44,16
8.	Budynek Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie, ul. Świdnicka 38, Dzierżoniów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	37,12
9.	Budynek Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie, Rynek 27, Dzierżoniów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	30,72
10.	Dom Pomocy Społecznej w Bielawie, ul. Żeromskiego 2, Bielawa	mikroinstalacja fotowoltaiczna	16,32
11.	Dom Pomocy Społecznej w Bielawie filia w Niemczy, ul. Kolejowa 14-16, Niemcza	mikroinstalacja fotowoltaiczna	39,68
12.	Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. B. Chrobrego w Bielawie, ul. Szkolna 5, Bielawa	mikroinstalacja fotowoltaiczna	24,32
13.	Powiatowe Centrum Opieki i Wychowania w Pieszycach filia w Piławie Górnej, ul. Sienkiewicza 80, Piława Górna	mikroinstalacja fotowoltaiczna	30,08
14.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Piławie Górnej, ul. Szkolna 6, Piława Górna	pellet	500
Razem		mikroinstalacja fotowoltaiczna	427,3
		pellet	500
Miasto Bielawa			
1.	Zespół Szkół nr 2, ul. Parkowa 12	mikroinstalacja fotowoltaiczna	27,00
2.	Szkoła Podstawowa nr 10, ul. Grota Roweckiego 6	mikroinstalacja fotowoltaiczna	45,00
3.	Ośrodek Sportu i Rekreacji – OW Sudety, ul. Wysoka 1	mikroinstalacja fotowoltaiczna	32,63
4.	Ośrodek Sportu i Rekreacji – Pływalnia Aquarius	mikroinstalacja fotowoltaiczna	49,50
5.	Ośrodek Sportu i Rekreacji – Hala Sportowa, ul. Bankowa	mikroinstalacja fotowoltaiczna	20,63
6.	Zespół Ośrodków Wsparcia, ul. Lotnicza 5	mikroinstalacja fotowoltaiczna	13,88
7.	Żłobek Publiczny, ul. Grota Roweckiego 7	mikroinstalacja fotowoltaiczna	14,25
8.	Szkoła Podstawowa nr 4, ul. Ludwika Waryńskiego 50	mikroinstalacja fotowoltaiczna	19,50
9.	Ekologiczna Szkoła Podstawowa nr 7, ul. Włókniarzy 10	mikroinstalacja fotowoltaiczna	24,75
10.	Ekologiczna Szkoła Podstawowa nr 7, ul. Brzeźna 48	mikroinstalacja fotowoltaiczna	36,75
11.	Przedszkole Publiczne nr 4, ul. Stefana Żeromskiego 18	mikroinstalacja fotowoltaiczna	16,13
12.	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. 3 Maja 20	mikroinstalacja fotowoltaiczna	37,88
Razem		mikroinstalacja fotowoltaiczna	337,9

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

L.p.	Budynek	Rodzaj instalacji	Moc [kW]
Miasto Dzierżoniów			
1.	Żłobek Miejski nr 1, Osiedle Błękitne 28	mikroinstalacja fotowoltaiczna	14,985
2.	Żłobek Miejski nr 1, Osiedle Błękitne 28	kolektory słoneczne – 4 szt.	8 m ³ – powierzchnia
3.	Przedszkole Publiczne nr 2, ul. Złota 8	mikroinstalacja fotowoltaiczna	8,505
4.	Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Sikorskiego 2	mikroinstalacja fotowoltaiczna	49,815
5.	Szkoła Podstawowa nr 1 (drugi licznik), ul. Sikorskiego 2	mikroinstalacja fotowoltaiczna	39,69
6.	Filia Biblioteki w Szkole Podstawowej nr 1, ul. Sikorskiego 2	mikroinstalacja fotowoltaiczna	23,895
7.	Szkoła Podstawowa nr 3, ul. Nowowiejska 64	mikroinstalacja fotowoltaiczna	24,3
8.	Szkoła Podstawowa nr 5, os. Błękitne 25	mikroinstalacja fotowoltaiczna	34,83
9.	Szkoła Podstawowa nr 5, os. Błękitne 25	kolektory słoneczne – 3 szt.	6,9 m ³ – powierzchnia
10.	Szkoła Podstawowa nr 5, sala gimnastyczna, os. Błękitne 25	mikroinstalacja fotowoltaiczna	23,085
11.	Szkoła Podstawowa nr 9, ul. Kopernika 7	mikroinstalacja fotowoltaiczna	24,3
12.	Ratusz, Rynek 1	mikroinstalacja fotowoltaiczna	6,48
13.	Dzierżoniowski Ośrodek Kultury budynek główny, ul. Świdnicka 23	mikroinstalacja fotowoltaiczna	21,465
14.	Dzierżoniowski Ośrodek Kultury Kino, ul. Świdnicka 23	mikroinstalacja fotowoltaiczna	36,855
15.	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Szkolna 24	mikroinstalacja fotowoltaiczna	10,125
16.	Ośrodek Sportu i Rekreacji Hotel, ul. Strumykowa 2	mikroinstalacja fotowoltaiczna	49,815
17.	Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Strumykowa 2	kolektory słoneczne – 32 szt.	80 m ³ – powierzchnia
18.	Ośrodek Sportu i Rekreacji Basen kryty, ul. Sienkiewicza 13	mikroinstalacja fotowoltaiczna	49,815
19.	Ośrodek Sportu i Rekreacji Basen kryty II licznik, ul. Sienkiewicza 13	mikroinstalacja fotowoltaiczna	18,225
20.	Ośrodek Sportu i Rekreacji Targowisko, ul. Wrocławska	mikroinstalacja fotowoltaiczna	39,69
21.	Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. Nowowiejska 88a	mikroinstalacja fotowoltaiczna	17,415
Razem		mikroinstalacja fotowoltaiczna	493,29
		kolektory słoneczne – 39 szt.	94,9 m³
Wodociągi i Kanalizacja w Dzierżoniowie			
1.	Przepompownia ścieków, ul. Wierzbowa	mikroinstalacja fotowoltaiczna	2,835
2.	Budynek WiK Baza 1	mikroinstalacja fotowoltaiczna	49,815
3.	Budynek WiK Baza 2	mikroinstalacja fotowoltaiczna	49,815
4.	Przepompownia ścieków, ul. Żeromskiego	mikroinstalacja fotowoltaiczna	3,24
5.	Oczyszczalnia ścieków Dzierżoniów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	118,665
6.	SUW Dzierżoniów, ul. Relaksowa 5	mikroinstalacja fotowoltaiczna	49,815

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

L.p.	Budynek	Rodzaj instalacji	Moc [kW]
Razem		mikroinstalacja fotowoltaiczna	274,185
Gmina wiejska Dzierżonów			
1.	Sala Integracji Społecznej, Włóki 78	mikroinstalacja fotowoltaiczna	6,075
2.	Budynek Urzędu Gminy, ul. Piastowska 1, Dzierżonów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	31,59
3.	Budynek z salą wiejską, Owiesno 88	mikroinstalacja fotowoltaiczna	8,1
4.	Dom Kultury, ul. Bielawska 55, Ostroszowice	mikroinstalacja fotowoltaiczna	6,48
5.	Centrum Sportowo-Rekreacyjno-Oświatowe, ul. Kościuszki 14, Dobrocin	mikroinstalacja fotowoltaiczna	10,935
6.	Budynek gospodarzy, ul. Stawowa 1C, Piława Dolna	mikroinstalacja fotowoltaiczna	12,15
7.	Budynek gospodarzy, ul. Stawowa 2C, Piława Dolna	mikroinstalacja fotowoltaiczna	4,455
8.	Szkoła Podstawowa, Tuszyn 47	mikroinstalacja fotowoltaiczna	5,67
9.	Gminna Oczyszczalnia ścieków, Jodłownik, Ostroszowice	mikroinstalacja fotowoltaiczna	15,795
10.	Sala Kominkowa, ul. Piastowska 38D, Uciechów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	4,86
11.	Centrum Sportowo-Rekreacyjne, ul. Sportowa 4, Uciechów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	6,075
12.	Budynek remizy OSP, Tuszyn 42a	mikroinstalacja fotowoltaiczna	5,265
13.	Biblioteka Publiczna, ul. Kolejowa 12b, Mościsko	mikroinstalacja fotowoltaiczna	11,34
14.	Dach budynku Biblioteki Publicznej, ul. Kolejowa 12b, Mościsko	mikroinstalacja fotowoltaiczna	8,5
15.	Oczyszczalnia ścieków, ul. Dzierżoniowska 1, Mościsko	mikroinstalacja fotowoltaiczna	44,955
16.	Teren przy oczyszczalni ścieków ul. Dzierżoniowska 1, Mościsko	mikroinstalacja fotowoltaiczna	9
17.	Budynek sportowo-magazynowy, działka nr 38 Tuszyn	mikroinstalacja fotowoltaiczna	8,1
18.	Dach budynku Szkoły Podstawowej, ul. Szkolna 12, Mościsko	mikroinstalacja fotowoltaiczna	5
19.	Dach budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, ul. Główna 50, Piława Dolna	mikroinstalacja fotowoltaiczna	8
20.	Dach budynku Sali gimnastycznej Orlik przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym, ul. Główna 50, Piława Dolna	mikroinstalacja fotowoltaiczna	9
21.	Dach budynku Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego, Roztocznik 41a	mikroinstalacja fotowoltaiczna	12,3
22.	Dach budynku remizy OSP Ostroszowice, ul. Ogrodowa 1, Ostroszowice	mikroinstalacja fotowoltaiczna	4,2
23.	Dach budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, ul. Bielawska 58, Ostroszowice	mikroinstalacja fotowoltaiczna	13,2
24.	Teren przy budynku Biblioteki, ul.	mikroinstalacja fotowoltaiczna	5,4

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

L.p.	Budynek	Rodzaj instalacji	Moc [kW]
	Piastowska 1, Uciechów		
25.	Budynek wielofunkcyjny, ul. Ząbkowicka 70, Dzierżoniów	mikroinstalacja fotowoltaiczna	12,76
26.	Sala integracji społecznej, Książnica 5B	mikroinstalacja fotowoltaiczna	14,625
Razem		mikroinstalacja fotowoltaiczna	283,83
1.	60 budynków osób prywatnych – montaż w ramach dofinansowania przez Gminę	mikroinstalacja fotowoltaiczna	344,4
Gmina Łagiewniki			
1.	Szkoła podstawowa, ul. Błękitna, Oleszna	mikroinstalacja fotowoltaiczna	-
2.	Szkoła podstawowa, ul. Jedności Narodowej 35, Łagiewniki	mikroinstalacja fotowoltaiczna	-
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Sportowa 9, Łagiewniki	mikroinstalacja fotowoltaiczna	-
4.	Urząd Gminy, ul. Jedności Narodowej 21, Łagiewniki	mikroinstalacja fotowoltaiczna	-
5.	Przedszkole „Na Akacyjnym Wzgórzu”, ul. Łowiecka 22, Łagiewniki	mikroinstalacja fotowoltaiczna	-
6.	Klub Seniora Plus, ul. Lipowa 4a, Łagiewniki	mikroinstalacja fotowoltaiczna	-
Gmina Niemcza			
brak w budynkach będących w zarządzie Gminy			
Gmina Pieszce			
brak w budynkach będących w zarządzie Gminy			
Miasto Piława Górna			
1,	Hala Sportowa, ul. Kościuszki 1a	mikroinstalacja fotowoltaiczna	22,275
2,	Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka, ul. Piastowska 40	mikroinstalacja fotowoltaiczna	29,97
3,	Szkoła Podstawowa Budynek A, ul. Kościuszki 1	mikroinstalacja fotowoltaiczna	29,97
4,	Szkoła Podstawowa Budynek B, ul. Kościuszki 1	mikroinstalacja fotowoltaiczna	11,745
5,	Przedszkole Tęczowa Kraina, ul. Mickiewicza 5	mikroinstalacja fotowoltaiczna	16,605 + 22,23
6,	Urząd Miasta, ul. Piastowska 69	mikroinstalacja fotowoltaiczna	14,175
Razem		mikroinstalacja fotowoltaiczna	146,97

źródło: Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie, Urzędy Gmin powiatu dzierżoniowskiego

Liczba mikroinstalacji fotowoltaicznych przyłączonych do sieci dystrybucyjnej TAURON Dystrybucja S.A. na terenie gmin powiatu dzierżoniowskiego na przestrzeni ostatnich lat prezentuje się następująco.

Tabela 26. Liczba i moc mikroinstalacji fotowoltaicznych na terenie gmin powiatu dzierżoniowskiego

Gmina	Łączna ilość mikroinstalacji fotowoltaicznych [szt.]			Łączna moc zainstalowana [MW]		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Bielawa	233	333	402	2,177	3,339	4,621
Dzierżoniów – miejska	371	431	522	3,312	4,27	5,781
Dzierżoniów – wiejska	283	483	577	2,196	4,073	5,227
Łagiewniki	95	80	105	0,738	0,781	1,278
Niemcza	107	145	167	0,842	1,238	1,5
Pieszycy	190	251	307	1,468	2,115	2,846
Piława Górna	61	91	120	0,484	0,925	1,338
Razem	1 340	1 814	2 200	11,217	16,741	22,591

źródło: TAURON Dystrybucja S.A. Oddziały w Wałbrzychu i we Wrocławiu

Na terenie powiatu znajdują się wytwórcy energii w małej instalacji (instalacje o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 50 kW i nie większej niż 1 MW):

- Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. Dzierżoniów – instalacja wytwarzająca energię z biogazu o mocy 0,100 MW w Bielawie, działająca od 2016 r. oraz instalacja fotowoltaiczna o mocy 0,078 MW w Bielawie, działająca od 2023 r.
- Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. Dzierżoniów – instalacja wytwarzająca energię z biogazu o mocy 0,160 MW w Dzierżoniowie, działająca od 2023 r. oraz instalacja fotowoltaiczna o mocy 0,118 MW w Dzierżoniowie, działająca od 2023 r.
- Domex Sp. z o.o. Dzierżoniów – instalacja fotowoltaiczna o mocy 0,170 MW w Dzierżoniowie, działająca od 2024 r.
- Elektrownia PV 49 Sp. z o.o. Warszawa – instalacja fotowoltaiczna o mocy 0,999 MW w Dzierżoniowie, działająca od 2023 r.
- Frankonia Poland Sp. z o.o. Dzierżoniów – instalacja fotowoltaiczna o mocy 0,087 MW w Dzierżoniowie, działająca od 2019 r.
- Frez Maciej Wolski Piława Dolna – instalacja fotowoltaiczna o mocy 0,099 MW w Piławie Dolnej (gmina Dzierżoniów), działająca od 2024 r.
- Solar Energy Investments 1 Sp. z o.o. Wrocław – instalacja fotowoltaiczna o mocy 0,997 MW w Ligocie Wielkiej (gmina Łagiewniki), działająca od 2019 r.
- Solar Energy Investments 2 Sp. z o.o. Wrocław – instalacja fotowoltaiczna o mocy 0,996 MW w Ligocie Wielkiej (gmina Łagiewniki), działająca od 2021 r.
- QPV DS2 Sp. z o.o. Wrocław – 2 instalacje fotowoltaiczne o mocy 0,982 MW i 0,997 MW w Piskorzowie (gmina Pieszycy), działające od 2020 r.²⁵

Ponadto przy ul. Lipowej 7A, 58-210 Łagiewniki zlokalizowana jest biogazownia, której prowadzącym jest BIOZE Sp. z o.o., z siedzibą przy ul. Bierutowskiej 57-59, 51-317 Wrocław,

²⁵ Rejestr wytwórców energii w małej instalacji Urzędu Regulacji Energetycznej.

3.7. Zagrożenia hałasem

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

3.7.1. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalne poziomy hałasu, wg następujących wskaźników:

- L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 18:00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18:00 do godz. 22:00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00).
- L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00),
- L_{AeqD} – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00),

- L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego i kolejowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 70 dB, w porze nocnej 45–65 dB.

Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zawarte są w Obwieszczeniu Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112).

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na terenie powiatu dzierżoniowskiego na przestrzeni lat ulega zwiększeniu, przez co negatywne oddziaływanie akustyczne nasila się. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadujące zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Największy poziom hałasu może występować na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych i wojewódzkich. Drogi te charakteryzuje duży udział pojazdów ciężkich. Drogi powiatowe i gminne charakteryzuje duża zmienność natężenia ruchu w ciągu doby, ruch jest największy podczas dnia, a w czasie nocy spada znacząco. Charakteryzują się one także mniejszym udziałem pojazdów ciężkich. Stopień zagrożenia hałasem obszarów położonych wokół dróg jest zależny od struktury ruchu, rodzaju drogi, stanu i rodzaju nawierzchni, ale także ukształtowania terenu.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego klimatu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej wartości dopuszczalnej lub na tym poziomie oraz na zmniejszaniu poziomu hałasu do co najmniej dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Do głównych działań zapobiegawczych należą przede wszystkim ekrany akustyczne, wały ziemne, ewentualnie pasy zieleni, lokalizowane w obszarze rozwiązań ochronnych. Do najczęstszych metod stosowanych w miejscu powstawania hałasu należą np. wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obręb dzielnic mieszkalnych poprzez budowę obwodnic, zakaz wjazdu pojazdów ciężarowych do centrów miast, stosowanie nawierzchni „cichych”, ogólna poprawa stanu nawierzchni dróg i ulic, zachęcanie kierowców do korzystania z transportu zbiorowego, budowa i promowanie urządzeń typu Park&Ride, kontrole prędkości, stosowanie środków uspokojenia ruchu w obrębie osiedli mieszkalnych.

Tabela 27. Stan techniczny dróg powiatowych przebiegających przez powiat dzierżoniowski wg przeglądu rocznego w 2023 r.

L.p.	Nr drogi	Przebieg drogi	Ocena stanu nawierzchni	Uwagi
1.	1989D	gr. Powiatu – Oleszna 1 430	dobry	nawierzchnia bitumiczna
2.	2028D	Świątniki – Oleszna – skrzyżowanie z DW 384 w Łagiewnikach 7 999	dobry: odcinek Świątniki – Oleszna	nawierzchnia bitumiczna i z kostki kamiennej, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni, deformacje nawierzchni z kostki
			dobry: odcinek od 6+000 do DW 384	
			niezadawalający: odcinek Oleszna km 3+558 do	

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

L.p.	Nr drogi	Przebieg drogi	Ocena stanu nawierzchni	Uwagi
			ok. 6+000	kamiennej
3.	2904D	Lutomia Dolna gr. powiatu – skrzyżowanie z DW 382 Mościsko 3 440	dobry: odcinek Lutomia Dolna – przejazd kolejowy niezadowolający: odcinek przejazd kolejowy – skrzyżowanie z DW 382	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
4.	3004D	Jodłownik – gr. powiatu (Ciepłowody) 22 125	dobry: odcinek Jodłownik – Kietlice dobry: odcinek DW 382 – Piława Górna niezadowolający: odcinek Owiesno – DW 382 niezadowolający: odcinek Przerzeczyn Zdrój – gr. powiatu	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
5.	3005D	Dzierżoniów – Niemcza 10 477	niezadowolający: odcinek Dobrocin; Byszów – Gilów dobry: pozostały odcinek drogi	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
6.	3006D	Bielawa – Ostroszowice – gr. powiatu (Stoszowice) 5 594	dobry: odcinek Bielawa – Ostroszowice niezadowolający: pozostały odcinek	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
7.	3007D	Bielawa – Owiesno 7 260	zły: odcinek ok. 2 km przed m. Kietlin do gr. powiatu dobry/zadowolający: pozostały odcinek	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
8.	3008D	Piława Dolna – Owiesno – gr. powiatu (Różana) 6 793	zadowolający: odcinek w m. Owiesno dobry: odcinek Owiesno do ok. 4+000 zadowolający: odcinek od ok. 4+000 – Piława Dolna	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
9.	3009D	Kiełczyn – Dzierżoniów 6 314	dobry	nawierzchnia bitumiczna
10.	3010D	Słupice – Kołaczów – Byszów – skrzyżowanie z DP 2005D 11 438	dobry	nawierzchnia bitumiczna, występują lokalne spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
11.	3011D	Dobrocin – Roztocznik 2 310	dobry	nawierzchnia bitumiczna, występuje lokalnie wegetacja roślinności przy krawędzi jezdni
12.	3012D	Jaźwina – Dobrocin 8 927	dobry	nawierzchnia bitumiczna, występują lokalne spękania i wegetacja roślinności przy

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku

L.p.	Nr drogi	Przebieg drogi	Ocena stanu nawierzchni	Uwagi
				krawężdzi jezdni
13.	3013D	Oleszna – Ratajno – Ligota Wielka – DW 384 10 420	dobry: odcinek DW 384 – Ligota Wielka – Ratajno	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni, lokalne ograniczenia skrajni drogowej przez bujną roślinność
			niezadowolający: odcinek DW 384 – Oleszna	
14.	3014D	Jażwina – Uliczno – Słupice – Oleszna 7 291	zadowolający	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
15.	3015D	Gilów – Kietlin skrzyżowanie z DK 8 6 359	zadowolający: odcinek DK 8 Gola Dzierżoniowska	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
			dobry: odcinek w m. Gola Dzierżoniowska	
			zadowolający: odcinek Gola Dzierżoniowska – Gilów	
16.	3016D	gr. powiatu – Pieszycy skrzyżowanie z DP 2877D 13 080	dobry	nawierzchnia bitumiczna, występują lokalne spękania i ubytki w nawierzchni jezdni
17.	3017D	Bielawa – Piława Dolna 4 745	dobry: odcinek w m. Piława Dolna	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
			zadowolający: odcinek od m. Piława dolna do m. Bielawa	
			dobry: odcinek od m. Bielawa do DW 382	
			zadowolający: odcinek od m. Bielawa DW 382 do centrum	
18.	3018D	Mościsko – Bratoszów – Dzierżoniów 5 241	niezadowolający: odcinek Mościsko – Bratoszów	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
			zadowolający: odcinek Bratoszów – Dzierżoniów	
19.	3019D	Mościsko – Jażwina 6 300	zły	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni, na odcinku drogi Tuszyn – Jażwina jezdni mocno zdeformowana
20.	3020D	Sokolniki – skrzyżowanie z DK 8 2 436	dobry: nawierzchnia bitumiczna	nawierzchnia bitumiczna – występują lokalne spękania, nawierzchnia szutrowa – występują lokalne zaniżenia
			zadowolający: nawierzchnia szutrowa	
21.	3021D	Niemcza – Piotrkówek – gr. powiatu 2 026	zadowolający: odcinek Niemcza – Niemcza wiadukt kolejowy	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
			dobry: odcinek Niemcza wiadukt kolejowy do km	

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

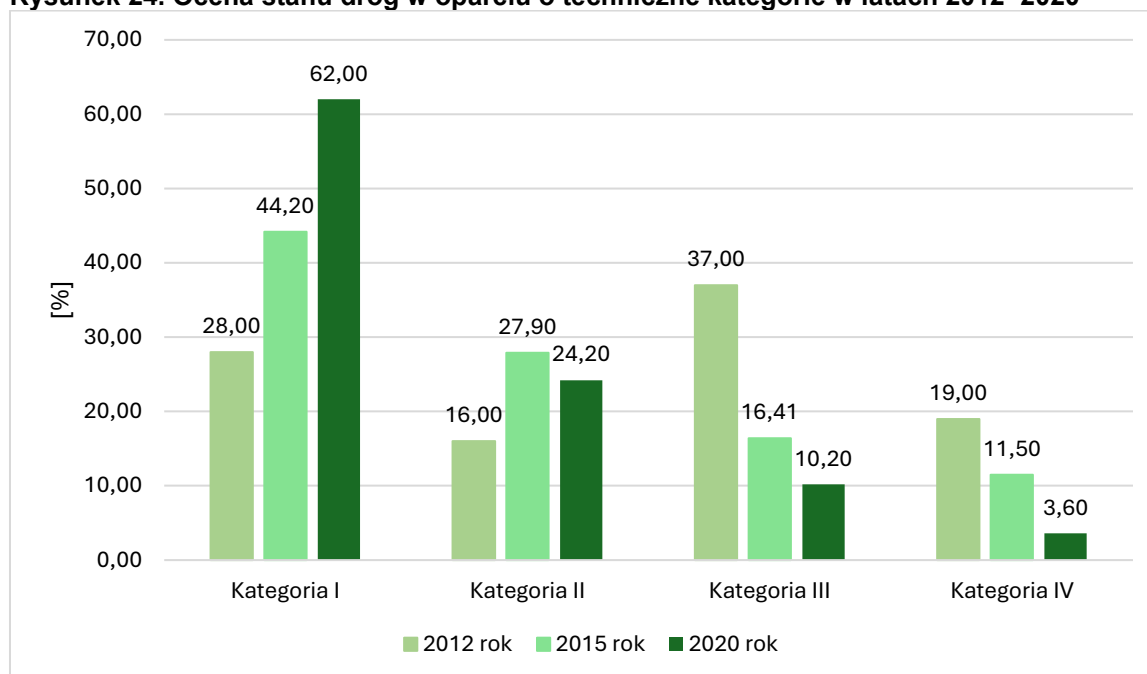
L.p.	Nr drogi	Przebieg drogi	Ocena stanu nawierzchni	Uwagi
			ok. 2+700	
			niezadawalający: odcinek od km ok. 2+700-5+038	
22.	3022D	Łagiewniki – Sienice 3 940	dobry	nawierzchnia bitumiczna, występują lokalne ubytki nawierzchni jezdni przy przejeździe kolejowym
23.	3023D	Ligota Wielka – DK 8 3 943	zadawalający: odcinek DK 8 - Przystronie niezadawalający: odcinek Przystronie – Ligota Wielka	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
24.	3024D	Wilków Wielki – Sienice 2 615	dobry	nawierzchnia bitumiczna
25.	3025D	Wilków Wielki skrzyżowanie z DK 8 – Chwałęcín 2 260	zły	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
26.	3026D	Niemcza – Podlesie 2 920	dobry	nawierzchnia bitumiczna, występują lokalne spękania, nawierzchni jezdni
27.	3027D	Podlesie – Ruszkowice 1 350	dobry	nawierzchnia bitumiczna
28.	3028D	Przerzeczyn Zdrój – Ligota Mała 1 150	dobry	nawierzchnia bitumiczna
29.	3029D	Owiesno – skrzyżowanie z DP 3008D 666	niezadawalający	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
30.	3030D	skrzyżowanie z DK 8 – Trzebnik 1 800	dobry: odcinek DK 8 – Trzebnik niezadawalający: odcinek Trzebnik	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
31.	2877D	granica powiatu Piskorzów – Pieszycy – ul. Wolności w Bielawie 7 323	dobry: odcinek DP 3017D – DW 383 zadawalający: odcinek DW 383 – km 0+000	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
32.	2878D	granica powiatu – Książnica – Kielczyn – Jażwina – Janczowice – DW 384 15 531	dobry/zadawalający	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
33.	2879D	granica powiatu Wierzbna – Jędrzejowice 1 800	zadawalający	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
34.	3001D	ul. Sienkiewicza i ul. Pocztowa w Dzierżoniowie	dobry	nawierzchnia bitumiczna i z kostki kamiennej, występują

L.p.	Nr drogi	Przebieg drogi	Ocena stanu nawierzchni	Uwagi
		950		lokalne spękania nawierzchni jezdni z masy bitumicznej
35.	3002D	ul. Świdnicka w Dzierżoniowie 1 400	zadowalający	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni
36.	3003D	ul. Kolejowa i ul. Staszica w Dzierżoniowie	zadowalający	nawierzchnia bitumiczna, występują spękania, ubytki i deformacje nawierzchni jezdni

źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Dzierżoniowie

Na poniższym wykresie przedstawiono ocenę stanu dróg powiatowych na przestrzeni wcześniejszych lat: 2012–2020.

Rysunek 24. Ocena stanu dróg w oparciu o techniczne kategorie w latach 2012–2020

źródło: opracowanie własne na podstawie Planu rozwoju sieci dróg powiatowych powiatu dzierżoniowskiego na lata 2021–2025

- *I kategoria – nie wymagające żadnych prac remontowych poza bieżącym utrzymaniem,
- II kategoria – wymagające napraw i bieżących prac remontowych,
- III kategoria – wymagające pilnych napraw i prac remontowych w perspektywie 2-3 lat,
- IV kategoria – wymagające pilnych napraw i przebudów.

Powyższy wykres wskazuje, że systematycznie prowadzone inwestycje i remonty bezpośrednio wpływają na poprawę stanu dróg. Na przestrzeni 8 lat ilość dróg powiatowych I kategorii wzrosła z 28% do ponad 60%, dróg najniższej kategorii technicznej zmalała z 19% do 3.6%. Należy wyraźnie zaznaczyć, że drogi powiatowe o najniższej IV kategorii technicznej to drogi o niewielkim znaczeniu komunikacyjnym w skali powiatowej, choć zapewne z punktu widzenia mieszkańców miejscowości, do których prowadzą, są bardzo ważne.

Tabela 28. Ocena stanu technicznego dróg krajowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Nr drogi	Km początkowy	Km końcowy	Użytkowa Ocena Stanu [krytyczny, ostrzegawczy, pożądany]
8	69,620	71,000	krytyczny
8	71,000	73,000	ostrzegawczy
8	73,000	79,000	pożądany
8	79,000	80,000	krytyczny
8	80,000	84,000	pożądany
8	84,000	85,000	krytyczny
8	85,000	88,000	ostrzegawczy
8	88,000	89,138	pożądany
39	0,000	1,000	ostrzegawczy
39	1,000	3,000	pożądany
39	3,000	3,818	ostrzegawczy

źródło: GDDKiA

Tabela 29. Ocena stanu technicznego dróg wojewódzkich na terenie powiatu dzierżoniowskiego wg przeglądu rocznego w 2023 r.

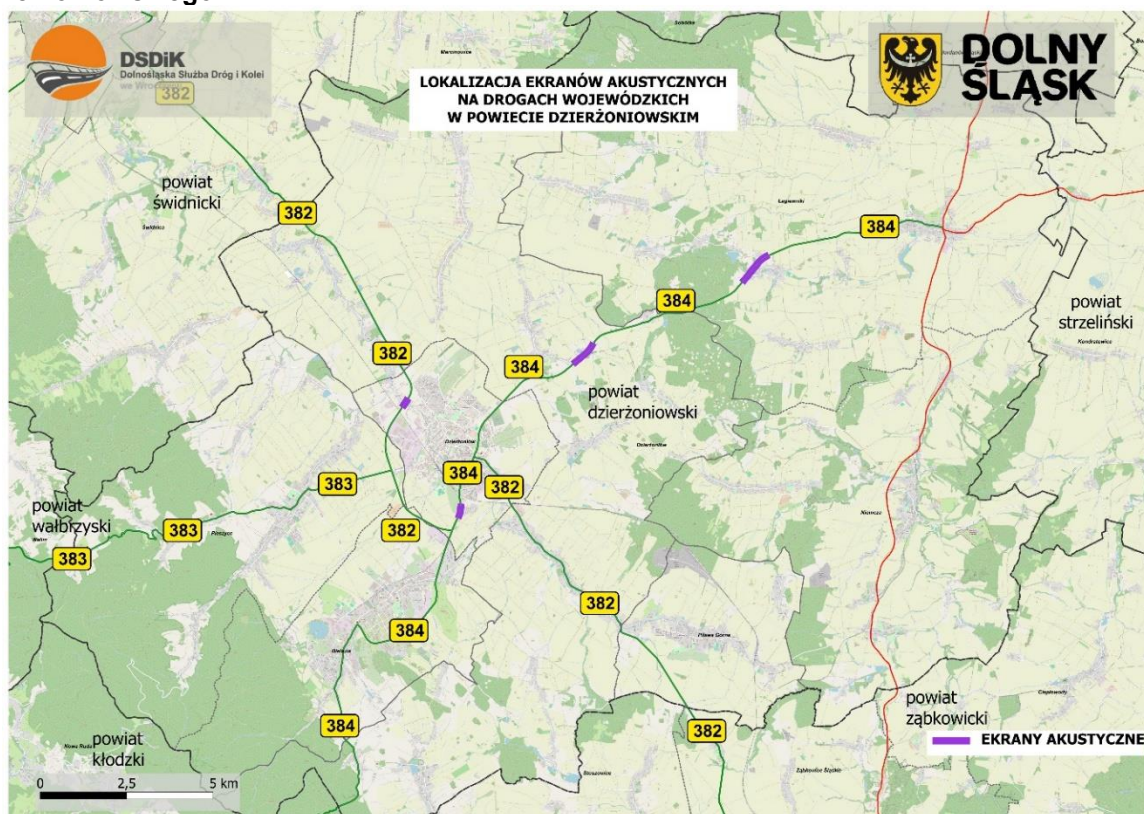
Nr drogi	Odcinek drogi	Ocena stanu drogi	Uwagi
382	granica powiatu – Mościsko	2 – niezadowolający	nawierzchnia bitumiczna, dużo remontów częściowych, załamania na krawężniach
	Mościsko – Dzierżonów	3 – zadowolający	nawierzchnia bitumiczna, w osi jezdni pęknięty szew
	obwodnica Dzierżoniowa	5 – bardzo dobry	nawierzchnia bitumiczna
	Dzierżonów – Piława Dolna	4 – dobry	nawierzchnia bitumiczna
	Piława Dolna – Piława Dolna (0,9 km)	2 – niezadowolający	nawierzchnia bitumiczna, liczne remonty częściowe, nawierzchnia mocno zniszczona
	Piława Dolna – Piława Dolna (0,98 km)	5 – bardzo dobry	nawierzchnia bitumiczna
	Piława Dolna – Piława Górna	4 – dobry	nawierzchnia bitumiczna
	Piława Górna – granica powiatu	5 – bardzo dobry	nawierzchnia bitumiczna
383	granica powiatu – Rościszów	3 – zadowolający	nawierzchnia bitumiczna, lokalne spękania w osi i na krawędzi drogi
		2 – niezadowolający	
	Rościszów – Rościszów (1,47 km)	5 – bardzo dobry	nawierzchnia bitumiczna
	Rościszów – Pieszycy	2 – niezadowolający	nawierzchnia bitumiczna, miejscowo pęknięty szew technologiczny, wyluszczenia w warstwie ścieralnej
	Pieszycy – Dzierżonów (0,33 km)	5 – bardzo dobry	nawierzchnia bitumiczna
	Pieszycy – Dzierżonów (0,87 km)	2 – niezadowolający	nawierzchnia bitumiczna, mocno zniszczona, liczne

Nr drogi	Odcinek drogi	Ocena stanu drogi	Uwagi
	km)		remonty cząstkowe, miejscowe nierówności w profilu poprzecznym i podłużnym
384	granica powiatu – Dzierżoniów	3 – dostateczny	nawierzchnia bitumiczna, spękania siatkowe
	Dzierżoniów – Łagiewniki (DK8)	4 – dobry	nawierzchnia bitumiczna

źródło: DSDiK

Poniżej przedstawiono ekrany akustyczne zastosowane wzdłuż dróg wojewódzkich na terenie powiatu dzierżoniowskiego. Wzdłuż dróg powiatowych nie występują tego typu zabezpieczenia.

Rysunek 25. Ekrany akustyczne zlokalizowane wzdłuż dróg wojewódzkich na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródła: DSDiK

Tabela 30. Liczba zarejestrowanych pojazdów na terenie powiatu dzierżoniowskiego (stan na dzień 31.12.2022 r.)

Kategoria pojazdów	Ilość
Motocykle ogółem	3 765
Motocykle o pojemności silnika do 125 cm ³	968
Samochody osobowe	63 854
Autobusy ogółem	218
Samochody ciężarowe	9 248
Samochody ciężarowo-osobowe	469
Samochody specjalne (łącznie z sanitarnymi)	569

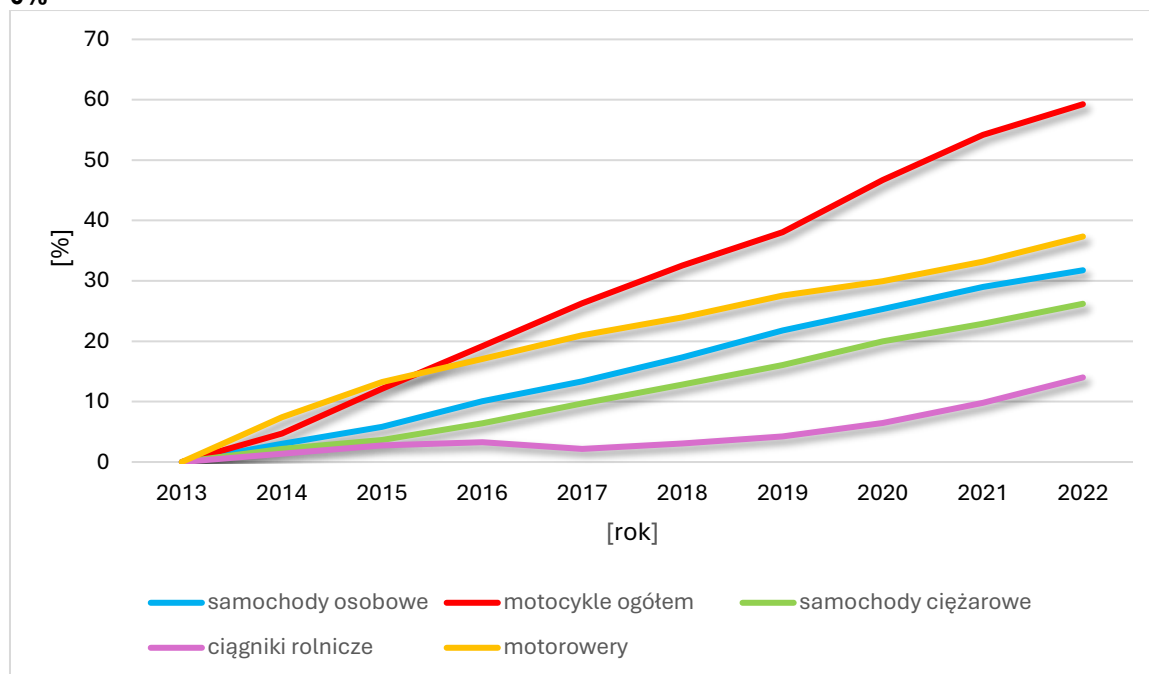
Kategoria pojazdów	Ilość
Ciągniki samochodowe	589
Ciągniki siodłowe	589
Ciągniki rolnicze	2 139
Motorowery	2 890

źródło: GUS

Pod względem wieku, największą grupę samochodów osobowych stanowią pojazdy w wieku powyżej 30 lat (14 776 szt.) i w wieku 16–20 lat (13 067 szt.).

Na poniższym wykresie przedstawiono procentowy wzrost liczby zarejestrowanych pojazdów w latach 2013-2022 w powiecie dzierżoniowskim, przy założeniu, że wartość wskaźników w 2013 roku odpowiada 0%.

Rysunek 26. Procentowy wzrost liczby zarejestrowanych pojazdów w latach 2013-2022 w powiecie dzierżoniowskim, przy założeniu, że wartość wskaźników w 2013 roku odpowiada 0%

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Hałas kolejowy

Hałas kolejowy stanowi uciążliwość dla mieszkańców terenów odległych nawet o 1 km. Hałas ten jest jednak znacznie mniej uciążliwy niż hałas drogowy. Największa uciążliwość akustyczna występuje w pasie 300 m od linii kolejowej. Przez teren powiatu dzierżoniowskiego przebiegają dwie czynne linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 137 relacji Katowice – Legnica, tzw. Podsudecka Magistrala Kolejowa
- linia kolejowa nr 341 relacji Dzierżoniów Śląski – Bielawa

Ponadto przez teren powiatu przebiega nieczynna linia nr 310 relacji Kobierzyce – Piława Górna. Obecnie trwa rewitalizacja linii (za realizację której odpowiada DSDiK) polegająca na wykonaniu nowego torowiska na odcinku przebiegającym przez gminy Łagiewniki, Niemcza i Piława Górna. Planowane jest także wybudowanie nowej stacji kolejowej w Niemczy.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych.

W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu, odrębnie dla pory dziennej i nocnej.

Starosta Dzierżoniowski wydał decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu dla następujących podmiotów:

- Rafał Patkowski JRP Investment, ul. Świdnicka w Dzierżoniowie, dz. nr 644/1, ob. Dolny,
- GLOBGRANIT I Kazimierz Sadek, ul. Spacerowa 3, 58-241 Piława Dolna
- Włodek Dawid PH Włodek, ul. Piastowska 29, 58-211 Uciechów
- Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Żniwna 5, 62-025 Kostrzyn, sklep Biedronka przy ul. Piłsudskiego w Dzierżoniowie, dz. nr 156, ob. Centrum
- Marek Gołdyn KAMIENIARSTWO OGÓLNE, ul. Lipowa 1, 58-240 Piława Górna
- Grupa Producentów FALKO Sp. z o.o., z/s w Ligocie Wielkiej 70, 58-210 Łagiewniki – z terenu bazy magazynowo-suszariczo-czyszczalniczej zlokalizowanej w Uciechowie dz. nr 737/1, ob. Uciechów, gm. Dzierżonów. Decyzja została wydana w dniu 13.01.2017 r. w związku ze skargami ze strony mieszkańców miejscowości Uciechów i po przeprowadzonych przez WIOŚ pomiarów emisji hałasu w środowisku i stwierdzonych przekroczeniach poziomu dopuszczalnego dla pory dnia. Ze względu na ponowne skargi mieszkańców w sprawie uciążliwej emisji hałasu oraz zapylenia (plewy kukurydzy, pył), Starosta Dzierżoniowski wydał w dniu 9 stycznia 2020 r. decyzję nakładającą obowiązek sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego eksploatowanych na terenie bazy wszystkich instalacji oraz używanych urządzeń, maszyn i środków transportowych. Obecnie, po kilku latach prowadzenia postępowania egzekucyjnego w przedmiotowej sprawie, Spółka sporządziła i przedłożyła przegląd ekologiczny. W ciągu kilku lat zakład się stopniowo rozbudowywał, obecnie nadal planuje dalsze rozbudowy. W sezonach suszariczych mieszkańcy Uciechowa w dalszym ciągu interweniują w sprawie nadmiernej emisji hałasu oraz „fruwających” plew
- Kamieniarstwo Import – Eksport Józef Gorczowski, Nowa Wieś Niemczańska 13, 58-231 Przerzeczyn Zdrój
- Fabryka Wyrobów z Tworzyw Sztucznych, Zakładu Pracy Chronionej, „LIW LEWANT” Sp. z o.o., ul. Ostroszowicka 17b, 58-260 Bielawa
- Żelmet Sp. z o.o., ul. Cicha 6, 58-200 Dzierżonów

Starosta Powiatu Dzierżoniowskiego wydał także pozwolenie zintegrowane określające źródła hałasu i dopuszczalny poziom hałasu dla:

- Zakład Usług Komunalnych Tadeusz Drozdowski, ul. Bielawska 6, 58-250 Pieszycy (obecnie ECO Ekologiczne Centrum Odzysku, ul. Bielawska 6, 58-250 Pieszycy) na prowadzenie instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych zlokalizowanej na terenie Zakładu Ekologicznego Centrum Odzysku, ul. Ceglana 10, 58-260 Bielawa, decyzja z dnia 30 stycznia 2015 r. W związku ze zmianą przepisów, przy piśmie z dnia 02 marca 2015 r. Starosta Dzierżoniowski przesłał Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego ww. decyzję jako organowi właściwemu w sprawie.

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego eksploatowanych jest wiele zakładów kamieniarskich, głównie na terenie gminy wiejskiej Dzierżoniów, gminy Piława Górna, gminy Niemcza oraz gminy Łagiewniki. Prowadzone działalności wiążą się z nadmierną emisją hałasu oraz pyłu. Często pojawia się również problem zagospodarowania wytworzonych odpadów, w tym szlamów. W celu zapobiegania powyższym uciążliwościom Starosta Dzierżoniowski w toku prowadzonych postępowań administracyjnych nałożył wiele decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu, nałożył obowiązek przeprowadzenia przeglądu ekologicznego, a ponadto przeprowadza liczne oględziny i kontrole zakładów²⁶.

Marszałek Województwa Dolnośląskiego wydał pozwolenia zintegrowane określające źródła hałasu i dopuszczalny poziom hałasu dla:

- Falco Invest Nieruchomości Sp. z o.o., ul. Wrocławska 44, 58-230 Niemcza, na prowadzenie instalacji do chowu drobiu o maksymalnej liczbie stanowisk wynoszącej 140 000 szt., zlokalizowanej na terenie fermy kur niosek w Niemczy (dz. nr 18 obręb Jasień), decyzja z dnia 17 sierpnia 2018 r.
- GALWANIZER Sp. z o.o., ul. Świdnicka 38, 58-200 Dzierżoniów na prowadzenie instalacji do powierzchniowej obróbki metali i tworzyw sztucznych z zastosowaniem procesów chemicznych i elektrochemicznych (galwanicznych) przy całkowitej objętości wanien procesowych 144,63 m³, decyzja z dnia 30 kwietnia, 2007 r., ostatnia zmiana z dnia 21 czerwca 2021 r.²⁷

3.7.2. Stan środowiska akustycznego

Monitoring GIOŚ

Celem Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) jest uzyskanie danych i ich ocena oraz obserwacja zmian stanu środowiska, w tym stanu akustycznego. Uzyskane informacje służą zapewnieniu ochrony przed hałasem, realizowanej przez poprawne planowanie przestrzenne oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak mapy akustyczne, programy ochrony przed hałasem oraz rozwiązania techniczne zmierzające do zminimalizowania oddziaływania źródła hałasu (np. budowa ekranów akustycznych, wałów ziemnych, zakładanie pasów zieleni).

Na terenie województwa dolnośląskiego niezmiennie od kilkunastu lat decydujące znaczenie dla odczuwania uciążliwości hałasowej ma hałas komunikacyjny, tj. dźwięki powstające w związku z komunikacją samochodową. Na podstawie art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54), oceny stanu akustycznego

²⁶ Dane ze Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie.

²⁷ Dane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska dla terenów:

- o których mowa w art. 118 ust. 2 – na podstawie strategicznych map hałasu lub wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu $L_{Aeq D}$, $L_{Aeq N}$, L_{DWN} i L_N , z uwzględnieniem w szczególności danych demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu;
- innych niż tereny, o których mowa w art. 118 ust. 2 – na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu $L_{Aeq D}$, $L_{Aeq N}$, L_{DWN} i L_N lub innych metod oceny poziomu hałasu.

W ostatnich latach na terenie powiatu dzierżoniowskiego nie prowadzono monitoringu hałasu w ramach PMŚ.

Monitoring GDDKiA

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad realizując zadania wynikające z art. 118 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54) opracowała w 2022 r. w ramach IV rundy mapowania strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie. Analizą objęto pas terenu o szerokości 2 x 800 m, położony po obu stronach analizowanych odcinków drogi. Monitoring obejmował także odcinek drogi krajowej nr 8 przebiegający przez powiat dzierżoniowski.

Poniżej przedstawiono opis i usytuowanie terenów zagrożonych hałasem w poszczególnych miejscowościach oraz szacunkową liczbę osób zamieszkujących tereny na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu²⁸.

Tabela 31. Ilość budynków chronionych, które dosięgają przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu

Miejscowość	Ilość budynków chronionych, które sięgają przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu					
	L_{DWN}			L_N		
	1–5 dB	5–10 dB	10–15 dB	1–5 dB	5–10 dB	10–15 dB
Łagiewniki	38	21	8	33	19	2
Nowa Wieś Niemczańska	11	7	2	9	6	-
Przerzeczyn Zdrój	25	14	1	23	12	1
Przystronie	1	-	-	1	1	-
Radzików	8	4	1	10	4	1
Stare Miasto	13	4	1	8	1	-
Wilków Wielki	39	24	1	40	26	-
Razem	135	74	14	124	69	4

źródło: GDDKiA

²⁸ Strategiczna mapa hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie dolnośląskim, GDDKiA, Wrocław, kwiecień 2022.

Tabela 32. Szacunkowa liczba osób zamieszkujących na terenach w powiecie dzierżoniowskim, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu

Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu	Liczba osób	
	wskaźnik L_{DWN}	wskaźnik L_N
1–5dB	200	200
5,1–10 dB	100	100
10,1–15 dB	0	0
>15 dB	0	0

źródło: GDDKiA

Monitoring DSDiK

Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu wykonała w 2021 r. okresowe pomiary hałasu, których wyniki przedstawiono w tabeli. Wynika z nich, że przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu odnotowano na 5 spośród 6 badanych odcinków.

Tabela 33. Wyniki okresowych pomiarów hałasu przy drogach wojewódzkich na terenie powiatu dzierżoniowskiego w 2021 r.

Wskaźnik		Wynik					
Nr drogi		382	383	383	384	384	384
Lokalizacja punktu pomiarowego		ul. Jesionowa 43, Dzierżoniów	ul. T. Kościuszki 42, Pieszycy	ul. Kilińskiego 14a, Dzierżoniów	ul. Pileckiego 56, Bielawa	ul. Dzierżoniowska 12, Bielawa	ul. Cybulskiego 14, Dzierżoniów
Rodzaj zabudowy		mieszkaniowa jednorodzinna	mieszkaniowo-usługowa i jednorodzinna	mieszkaniowa wielorodzinna	mieszkaniowa jednorodzinna	mieszkaniowa jednorodzinna	mieszkaniowa jednorodzinna i przemysłowa
Liczba budynków bezpośrednio ekspozycyjnych na hałas		3	5	3	6	10	5
Wartość poziomu dopuszczalnego	pora dnia	61 dB	65 dB	65 dB	61 dB	61 dB	61 dB
	pora nocy	56 dB	56 dB	56 dB	56 dB	56 dB	56 dB
Wartość równoważnego poziomu dźwięku	dzień (6.00-22.00)	54,4	65,2	67,9	63,1	72,0	68,2
	noc (22.00-6.00)	47,1	56,6	59,1	54,0	63,9	59,8

źródło: Sprawozdania z badań hałasu drogowego DSDiK

Monitoring hałasu przemysłowego WIOŚ

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu prowadzi kontrole zakładów w zakresie hałasu przemysłowego. Wykaz kontroli w latach 2022–2023 przedstawiono w tabeli.

Tabela 34. Kontrole z zakresu hałasu przemysłowego na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2022–2023

Wykaz kontroli	Stwierdzone naruszenia	Wydane decyzje pokontrolne
DW 17/2022	<ul style="list-style-type: none"> nie dotyczyły kwestii hałasu 	<ul style="list-style-type: none"> nie dotyczyły kwestii hałasu
DW 161/2023 (kontrola zakończona 15.02.2024 r.)	<ul style="list-style-type: none"> przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu w porze nocy niewykonywanie okresowych pomiarów hałasu przenikającego do środowiska niepoinformowanie w wyznaczonym terminie o realizacji zarządzenia pokontrolnego nr 59/2019 z dnia 30 grudnia 2019 r. dotyczącego wyeliminowania przyczyn stwierdzonego, nadmiernego przenikania hałasu w porze dziennej z terenu zakładu oraz wypełnienia ustawowego obowiązku prowadzenia okresowych pomiarów hałasu w środowisku i ich przedkładaniu WIOŚ 	<ul style="list-style-type: none"> będą wydane dwie decyzje: <ol style="list-style-type: none"> art. 298 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo Ochrony Środowiska – decyzja ustalająca wymiar kary biegnącej za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu w porze nocy art. 302 ust. 1 ustawy Prawo Ochrony Środowiska – decyzja wymierzająca karę pieniężną za okres przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu

źródło: WIOŚ Delegatura w Wałbrzychu

3.8. Pola elektromagnetyczne

Źródłami naturalnego pola elektromagnetycznego są: Ziemia (wytwarzająca w swoim jądrze pole magnetyczne), zjawiska atmosferyczne (związane z wyładowaniami piorunowymi), Słońce (wytwarzające promieniowanie w zakresie od podczerwieni do nadfioletu, w tym światło widzialne, jak również wiatr słoneczny), zjawiska kosmiczne oraz każda materia o temperaturze przekraczającej temperaturę zera bezwzględnego.

Człowiek wskutek rozwoju cywilizacyjnego rozpoczął wytwarzanie sztucznych źródeł pola elektromagnetycznego. Każde urządzenie zasilane energią elektryczną, czy to z sieci energetycznej, czy baterijne, wytwarza pole elektromagnetyczne. Z wytwarzanym polem elektromagnetycznym mamy do czynienia w przypadku wszystkich urządzeń radiowych czy mikrofalowych. Należą do nich zarówno duże obiekty, takie jak nadawcze stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne, jak również zdecydowanie mniejsze urządzenia, m.in. CB radio, radiotelefony wykorzystywane np. przez służby ratunkowe, telefony komórkowe, piloty do zdalnego sterowania (np. centralnym zamkiem w samochodzie lub bramą garażową), urządzenia do identyfikacji radiowej RFID, punkty dostępowe sieci Wi-Fi, telefony bezsznurowe DECT, urządzenia wyposażone w interfejs Bluetooth. Szczególny rodzaj urządzeń celowo wytwarzających pole elektromagnetyczne stanowią urządzenia stosowane w medycynie: do diagnozowania pacjentów oraz w fizykoterapii i rehabilitacji.

Zgodnie z art. 121 Ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54) ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz na

zmniejszeniu poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448) oraz Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2022 r., poz. 2630).

3.8.1. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Elektroenergetyka

Przez teren powiatu przebiega należąca do Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. linia najwyższego napięcia 220 kV Świebodzice-Ząbkowice²⁹. Systemem elektroenergetycznym na terenie powiatu dzierżoniowskiego zarządza TAURON Dystrybucja S.A. Oddział we Wrocławiu (teren gminy Łagiewniki) i Oddział w Wałbrzychu (pozostałe gminy). W skład systemu, którego właścicielem jest Oddział w Wałbrzychu wchodzi 3 główne punkty zasilania (GPZ):

- R-Dzierżonów 110/20 kV powiązany liniami napowietrznymi WN 110 kV: S-205 ze stacją systemową R-Ząbkowice 220/110/20 kV oraz linią S-281 (pośrednio przez GPZ R-Świdnica oraz linię S-218) ze stacją systemową R-Świebodzice 400/220/110/20 kV. W GPZ R-Dzierżonów zabudowane są dwa transformatory 110/20 kV o mocach 40 MVA i 25 MVA.
- R-Bielawa 110/20 kV powiązany liniami napowietrznymi WN 110 kV: S-217 ze stacją systemową R-Świebodzice 400/220/110/20 kV oraz poprzez linię napowietrzną WN 110 kV S-205a (oraz S-205) ze stacją systemową R-Ząbkowice 220/110/20 kV. W GPZ R-Bielawa zabudowane są dwa transformatory 110/20 kV o mocach 25 MVA i 16 MVA.
- R-Uciechów 110/20 kV zasilany linią napowietrzną WN 110 kV S-270 z GPZ R-Dzierżonów 110/20 kV. W GPZ R-Uciechów zabudowany jest jeden transformator 110/20 kV o mocy 16 MVA.

Oprócz wyżej wymienionych GPZ na obszarze powiatu dzierżoniowskiego zlokalizowane są rozdzielnie sieciowe 20 kV: RS-Pieszycze, RS-Nowa Bielawa i RS-Niemcza. Na terenie powiatu zlokalizowanych jest 378 stacji transformatorowych SN/nN (116 stacji słupowych i 262 stacje wewnętrzne) należących do TAURON Dystrybucja S.A., natomiast 149 stacji jest własnością odbiorców.

Długość sieci dystrybucyjnej oraz przesyłowej będących własnością TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Wałbrzychu na terenie powiatu dzierżoniowskiego, wg stanu na dzień 31.12.2023 r. wynosi:

- linie napowietrzne wysokiego napięcia WN 110 kV – 65,5 km,
- linie napowietrzne średniego napięcia SN 20 kV – 236,2 km,
- linie kablowe średniego napięcia SN 20 kV – 157 km,

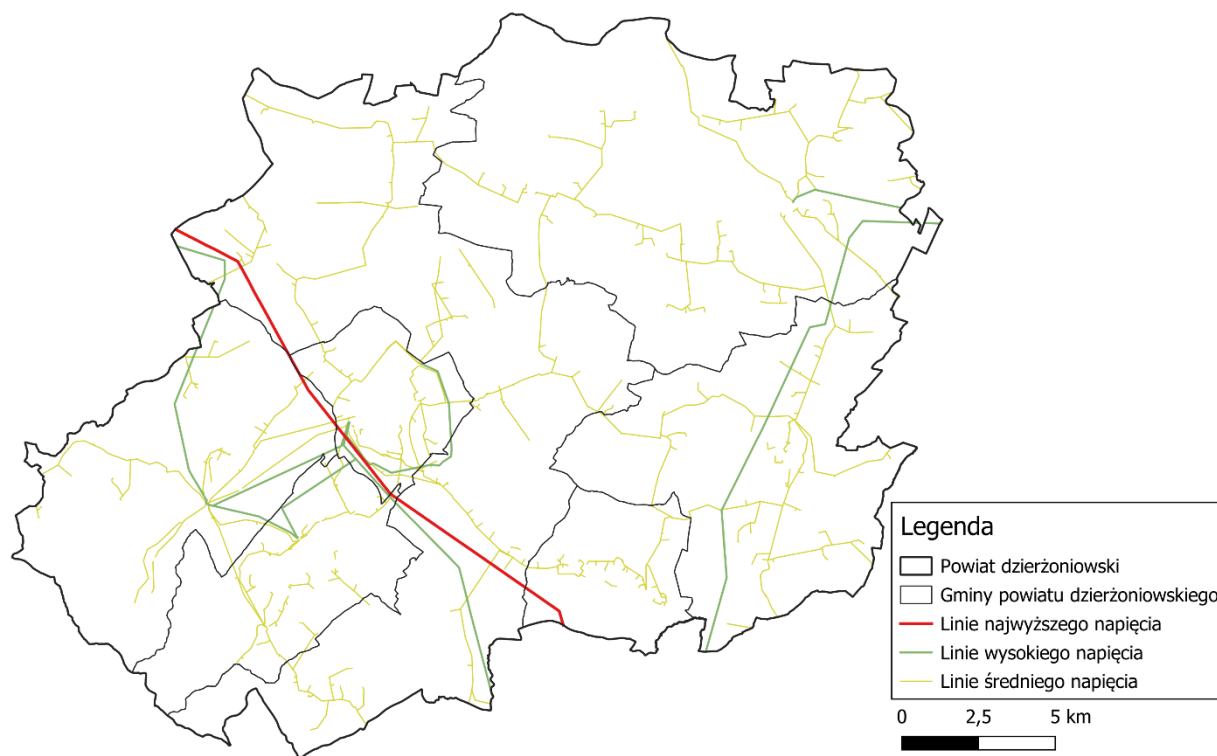
²⁹ Dane od Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A.

- linie napowietrzne niskiego napięcia nN 0,4 kV – 284,9 km,
- linie kablowe niskiego napięcia nN 0,4 kV – 315,5 km,
- przyłącza napowietrzne niskiego napięcia nN 0,4 kV – 134,9 km,
- przyłącza kablowe niskiego napięcia nN 0,4 kV – 146,3 km³⁰.

Na terenie gminy Łagiewnik TAURON Dystrybucja S.A. Oddział we Wrocławiu nie posiada stacji transformatorowych typu GPZ 110/20 kV. Stan techniczny sieci SN i nN oceniany jest jako dobry. Sieci elektroenergetyczne na terenie gminy Łagiewniki są sukcesywnie remontowane i przebudowywane. W skład sieci SN wchodzi linie napowietrzne z przewodami gołymi 20 kV oraz linie kablowe znajdujące się głównie w miejscowości Łagiewniki³¹.

Przebieg linii energetycznych przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 27. Układ sieci elektroenergetycznych na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Zgłoszonymi do Starostwa Powiatowego instalacjami wytwarzającymi pola elektromagnetyczne są:

- stacja elektroenergetyczna R-Uciechów w gminie Dzierżoniów,
- stacja elektroenergetyczna R-Dzierżoniów w mieście Dzierżoniów
- linia napowietrzna 110 kV relacji SE Dzierżoniów – SE Uciechów (S-270) w mieście Dzierżoniów³².

³⁰ Dane z TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Wałbrzychu.

³¹ Dane z TAURON Dystrybucja S.A. Oddział we Wrocławiu.

³² Dane ze Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie.

Stacje bazowe telefonii komórkowej

Instalacjami wytwarzającymi PEM są także stacje bazowe telefonii komórkowej w ilości 64 szt. (stan na dzień 15.05.2024 r.). Ich lokalizację na terenie powiatu dzierżoniowskiego przedstawiono na poniższym rysunku, a ilość z podziałem na gminy w tabeli.

Rysunek 28. Ulokowanie stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: si2pem.gov.pl

Tabela 35. Ilość stacji bazowych telefonii komórkowej w gminach powiatu dzierżoniowskiego

Gmina	Ilość stacji bazowych
Bielawa	14
Dzierżoniów – miejska	20
Dzierżoniów – wiejska	6
Łagiewniki	5
Niemcza	10
Pieszycy	5
Piława Górna	4

źródło: Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie

Innymi instalacjami wytwarzającymi pola elektromagnetyczne są radiolinie:

- radiolinia Dzierżoniów w mieście Dzierżoniów,
- radiolinia OM Dzierżoniów w mieście Dzierżoniów,

- radiolinia DNI WB01, DNIWB007 w mieście Dzierżoniów,
- radiolinia Wielka Sowa w gminie Pieszyce,
- Cyfrowe Linie Radiowe Wielka Sowa w gminie Pieszyce³³.

3.8.2. Monitoring pól elektromagnetycznych

Monitoring pól elektromagnetycznych (PEM) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS) prowadzony jest od 2008 r. W latach 2008–2020 pomiary wykonywano w trzyletnich cyklach pomiarowych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Od 2021 r. monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony jest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2020 r., poz. 2311).

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 2 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe,
- powyżej 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców – w każdym mieście.

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej, dla czteroletniego cyklu pomiarowego. Wartości dopuszczalne od 2020 r. wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m.

Ostatnie wyniki na terenie powiatu dzierżoniowskiego zaprezentowano w tabeli³⁴.

Tabela 36. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik pomiaru [V/m]
2021 r.	
Bielawa, ul. Hotelowa	0,4
Bielawa, ul. Strażacka	1,6
Dzierżoniów, ul. Gen. Sikorskiego/ Osiedle Jasne 22	1,4
Dzierżoniów, ul. Pocztowa 6	0,6
Piława Górna, ul. Fabryczna 4	0,7
Pieszyce, ul. Kopernika 10	0,8
Niemcza, ul. Herbowa	<0,3
Mościsko (gm. Dzierżoniów), ul. Pocztowa 1	<0,3
Łagiewniki, ul. Przemysłowa 3	1,1
2023 r.	
Bielawa, ul. Hotelowa	0,4

³³ Dane ze Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie.

³⁴ Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych za rok 2021, 2023, GIOŚ, Warszawa 2022, 2024.

Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik pomiaru [V/m]
Bielawa, ul. Strażacka	0,6
Dzierżonów, ul. Gen. Sikorskiego/ Osiedle Jasne 22	1,3
Dzierżonów, ul. Pocztowa 2	0,6

źródło: GIOŚ

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych. Poziom pól elektromagnetycznych w środowisku (tło elektromagnetyczne) na terenie całego województwa dolnośląskiego utrzymuje się na niskim poziomie, jednak systematycznie wzrasta, co spowodowane jest np. rozwojem sieci telekomunikacyjnych i stawianiem nowych stacji bazowych telefonii komórkowej. W ostatnich latach bardzo szybki rozwój branży telekomunikacyjnej przełożył się na wzrost liczby sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych.

3.9. Gospodarowanie wodami

Podstawową jednostką gospodarki wodnej w myśl polskiego prawa, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (2000/60/WE) jest jednolita część wód. Jednolite części wód dzielimy na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

- **Jednolita część wód powierzchniowych** – rozumie się przez to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak:
 - jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny,
 - sztuczny zbiornik wodny,
 - struga, strumień, potok, rzeka i kanał lub ich części,
 - morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne;
- **Jednolita część wód podziemnych** – rozumie się przez to określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

3.9.1. Wody powierzchniowe

Obszar powiatu dzierżoniowskiego znajduje się w dorzeczu dwóch dopływów Odry: Ślęży i Bystrzycy, tylko niewielka część jego obszaru (okolice Ostroszowic) należy do dorzecza Nysy Kłodzkiej. Przeważająca część powiatu znajduje się w dorzeczu Piławy, ciekę III rzędu, prawobrzeżnego dopływu Bystrzycy, obejmującego swoim zasięgiem znaczny obszar północnych stoków Gór Sowich. Zasoby wód powierzchniowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego są ubogie, czego powodem jest górzyste ukształtowanie dużej części terenu powiatu, charakteryzujące się znacznymi spadkami, co powoduje brak naturalnej retencji i szybki odpływ wód powierzchniowych. Główne zbiorniki wód powierzchniowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego znajdują się w Sieniawce (7,6 ha, 140 tys. m³), Łągiewnikach (11,4 ha, 310 tys. m³) i w Bielawie (zbiornik Sudety 24 ha, 1 340 tys. m³). Na obszarze powiatu dzierżoniowskiego znajduje się również szereg większych i mniejszych stawów, zwykle w obniżeniach dolin rzecznych lub cieków wodnych, m.in. w rejonie Ligoty Małej, Niemczy, Owiesna, Stoszowa, Bratoszowa, Dobrocina, Piławy Dolnej, Goli Dzierżoniowskiej³⁵.

³⁵ Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Aglomeracji Dzierżoniowskiej, Dzierżonów, czerwiec 2021.

Tabela 37. Wykaz głównych cieków wodnych przepływających przez powiat dzierżoniowski

Nazwa ciek	Długość ciek w granicach powiatu dzierżoniowskiego [m]
Czarna Woda	879
Słocina	6 315
Bielawica	11 725
Brzęczek	11 430
Gniły	10 811
Pieszycycki Potok	12 380
Kłomnica	14 638
Miła	1 409
Rogoźnica	7 643
Piława	30 623

źródło: RZGW

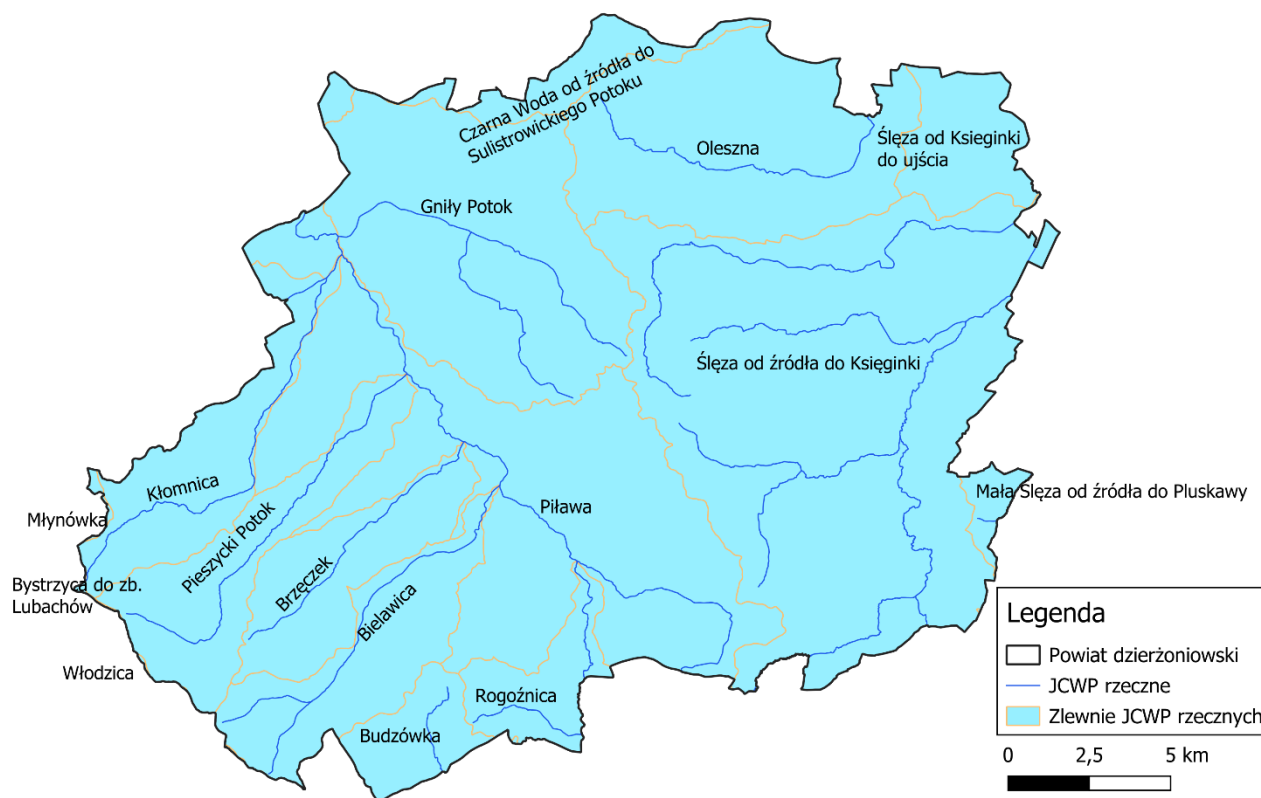
Obszar powiatu dzierżoniowskiego zgodnie z II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2023 r., poz. 335), obowiązującą na lata 2022–2027, leży w zlewniach 16 rzecznych JCWP, które zostały przedstawione poniżej.

Tabela 38. JCWP znajdujące się na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Kod JCWP	Nazwa JCWP
RW6000031341959	Bystrzyca do zb. Lubachów
RW60001113369	Śłęza od Księginki do ujścia
RW6000061344349	Brzęczek
RW600006134449	Pieszycycki Potok
RW600003122499	Włodzica
RW60000312329	Budzówka
RW600006134429	Bielawica
RW6000061336191	Śłęza od źródła do Księginki
RW6000091336459	Mała Śłęza od źródła do Pluskawy
RW600006134469	Kłomnica
RW60000313419529	Młynówka
RW600003133629	Oleszna
RW600003134659	Czarna Woda od źródła do Sulistrowickiego Potoku
RW6000061344136	Rogoźnica
RW600006134499	Piława
Piława	Gniły Potok

źródło: Karty charakterystyk JCWP, PGW WP

Rysunek 29. Powiat dzierżoniowski na tle JCWP

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

3.9.2. Jakość wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r., poz. 1087) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych oraz obserwacje elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego należą do kompetencji organów Inspekcji Ochrony Środowiska.

Zgodnie z ustawą – Prawo wodne, realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu m.in. pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takim jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Podstawę prawną dokonanej klasyfikacji stanu wód stanowi Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych

(Dz.U. z 2021 r., poz. 1475). Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)

Tabela 39. Ocena stanu JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Nazwa JCWP	Status JCWP*	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Stan ogólny	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP
Bystrzyca do zb. Lubachów	SZCW	słaby	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V) fitobentos, ichtiofauna	poniżej dobrego	nikiel, bromowane difenyloetery	zły	Główne źródło presji troficznych: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone). Główne źródło presji zasilających: ścieki przemysłowe i komunalne. Główne źródło presji hydromorfologicznych: budowle piętrzące – rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty gospodarki wodnej (zbiorniki, stawy rybne) – rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) – rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe – rzeki główne i rzeki pozostałe, górnictwo – rzeki pozostałe.
Ślęza od Ksieginki do ujścia	SZCW	słaby	przewodność, azot ogólny, fitobentos, makrofitry, makrobezkręgowce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren, benzo(g,h,i)perylene, fluoranten, rtęć, izoproturon, bromowane difenyloetery, heptachlor	zły	Główne źródło presji troficznych: odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone). Główne źródło presji hydromorfologicznych: prostowanie koryta – rzeki główne, budowle piętrzące – rzeki główne, wały przeciwpowodziowe – rzeki główne. Główne źródło presji chemicznych: rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane).
Brzęczek	SZCW	zły	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V), fitobentos, makrobezkręgowce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren, nikiel, bromowane difenyloetery	zły	Główne źródło presji troficznych: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone). Główne źródło presji zasilających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym). Główne źródło presji hydromorfologicznych: prostowanie koryta – rzeki główne, obiekty mostowe – rzeki główne. Główne źródło presji chemicznych: rozproszone –

Nazwa JCWP	Status JCWP*	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Stan ogólny	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP
							rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe – przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane).
Pieszycy Potok	NAT	zły	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V), fitobentos, makrobezkręgowce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren, nikiel, bromowane difenylotery	zły	Główne źródło presji troficznych: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone). Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym). Główne źródło presji hydromorfologicznych: obiekty mostowe – rzeki główne. Główne źródło presji chemicznych: rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski.
Włodzica	SZCW	umiarkowany	azot azotanowy	poniżej dobrego	benzo(a)piren, bromowane difenylotery	zły	Główne źródło presji troficznych: nawożenie i depozycja. Główne źródło presji hydromorfologicznych: budowle piętrzące – rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) – rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe – rzeki główne i rzeki pozostałe. Główne źródło presji chemicznych: rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski.
Budzówka	NAT	umiarkowany	BZT5, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V), fitobentos	brak danych	nie dotyczy	zły	Główne źródło presji troficznych: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe). Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym). Główne źródło presji hydromorfologicznych: budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) – rzeki główne, obiekty mostowe – rzeki pozostałe.

Nazwa JCWP	Status JCWP*	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Stan ogólny	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP
Bielawica	SZCW	zły	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V), fitobentos, makrobezkręgowce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren, nikiel, bromowane difenyletery	zły	Główne źródło presji troficznych: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone). Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym). Główne źródło presji hydromorfologicznych: prostowanie koryta – rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe – rzeki główne i rzeki pozostałe. Główne źródło presji chemicznych: rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski.
Ślęza od źródła do Księginki	NAT	umiarkowany	przewodność, azot ogólny, fitobentos, makrobezkręgowce	poniżej dobrego	benzo(a)piren, benzo(b)fluoranten, benzo(g,h,i)perylene; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor	zły	Główne źródło presji troficznych: odpływ miejski (wody opadowe) oraz nawożenie i depozycja oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone). Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym). Główne źródło presji hydromorfologicznych: budowle piętrzące – rzeki główne, obiekty mostowe – rzeki pozostałe, górnictwo – rzeki główne. Główne źródło presji chemicznych: rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane).
Mała Ślęza od źródła do Pluskawy	SZCW	umiarkowany	OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor fosforanowy (V), nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	zły	Główne źródło presji troficznych: odpływ miejski (wody opadowe). Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym). Główne źródło presji hydromorfologicznych: prostowanie koryta – rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące – rzeki pozostałe, wały przeciwpowodziowe – rzeki główne.

Nazwa JCWP	Status JCWP*	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Stan ogólny	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP
Kłomnica	NAT	zły	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); fitobentos, makrobezkręgowce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren, nikiel, bromowane difenyloetery	zły	Główne źródło presji troficznych: nawożenie i depozycja oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone). Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym). Główne źródło presji hydromorfologicznych: obiekty mostowe – rzeki główne i rzeki pozostałe. Główne źródło presji chemicznych: rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski.
Młynówka	NAT	dobry	nie dotyczy	poniżej dobrego	benzo(a)piren, bromowane difenyloetery	zły	Główne źródło presji chemicznych: rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski.
Oleszna	NAT	umiarkowany	BZT5, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V), fitobentos	brak danych	nie dotyczy	zły	Główne źródło presji troficznych: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe). Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym).
Czarna Woda od źródła do Sulistrowickiego Potoku	NAT	słaby	BZT5, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V), makrofity	brak danych	nie dotyczy	zły	Główne źródło presji troficznych: odpływ miejski (wody opadowe). Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym). Główne źródło presji hydromorfologicznych: obiekty mostowe – rzeki pozostałe, wały przeciwpowodziowe – rzeki główne.
Rogoźnica	NAT	zły	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V),	poniżej dobrego	benzo(a)piren, nikiel; bromowane difenyloetery	zły	Główne źródło presji troficznych: nawożenie i depozycja oraz źródła bytowe i komunalne (rozproszone). Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym). Główne źródło presji hydromorfologicznych:

Nazwa JCWP	Status JCWP*	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Stan ogólny	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP
			fitobentos, makrobezkręgowce, ichtiofauna				prostowanie koryta – rzeki główne, obiekty mostowe – rzeki główne. Główne źródło presji chemicznych: rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski.
Piława	SZCW	umiarkowany	OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, fitobentos, makrobezkręgowce	poniżej dobrego	benzo(a)piren, nikiel; bromowane difenylotery	zły	Główne źródło presji troficznych: źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone). Główne źródło presji hydromorfologicznych: budowle piętrzące – rzeki główne. Główne źródło presji chemicznych: rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe – przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk, punktowe – przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane).
Gniły Potok	SZCW	zły	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V), fitobentos, makrobezkręgowce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren, nikiel; bromowane difenylotery	zły	Główne źródło presji troficznych: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone). Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym). Główne źródło presji hydromorfologicznych: prostowanie koryta – rzeki główne i rzeki pozostałe. Główne źródło presji chemicznych: rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski.

źródło: Karty charakterystyki JCWP, PGW WP

*NAT – naturalna

SZCW – silnie zmieniona część wód

Ścieki odprowadzane do wód powierzchniowych stanowią najbardziej istotną presję na ten komponent środowiska i mają znaczny wpływ na jego stan – ścieki komunalne ze względu na ich ilość, a ścieki przemysłowe z uwagi na zawarte w nich zanieczyszczenia. Wiele miejscowości wiejskich nadal nie ma podłączenia do sieci kanalizacyjnej, co zmusza ich do korzystania z indywidualnych systemów, takich jak zbiorniki bezodpływowe. W Polsce duży problem stanowi wprowadzanie ścieków bytowych nieoczyszczonych do środowiska z nieszczelnych zbiorników, co generuje znaczące pogorszenie jakości wód.

Drugim istotnym czynnikiem wpływającym na jakość wód powierzchniowych jest prowadzona działalność rolnicza na obszarach pozamiejskich. W produkcji roślinnej istotnym czynnikiem mogącym wpływać na presję na wody jest stopień i sposób nawożenia gleb. Wymywanie nawozów i środków ochrony roślin do wód powierzchniowych powoduje zanieczyszczenie ich substancjami, które w konsekwencji prowadzą do eutrofizacji.

Do pozostałych presji troficznych determinujących stan wód należą: wody opadowe, presje chemiczne, takie jak: transport, turystyka, przemysł, odcieki ze składowisk.

3.9.3. Wody podziemne

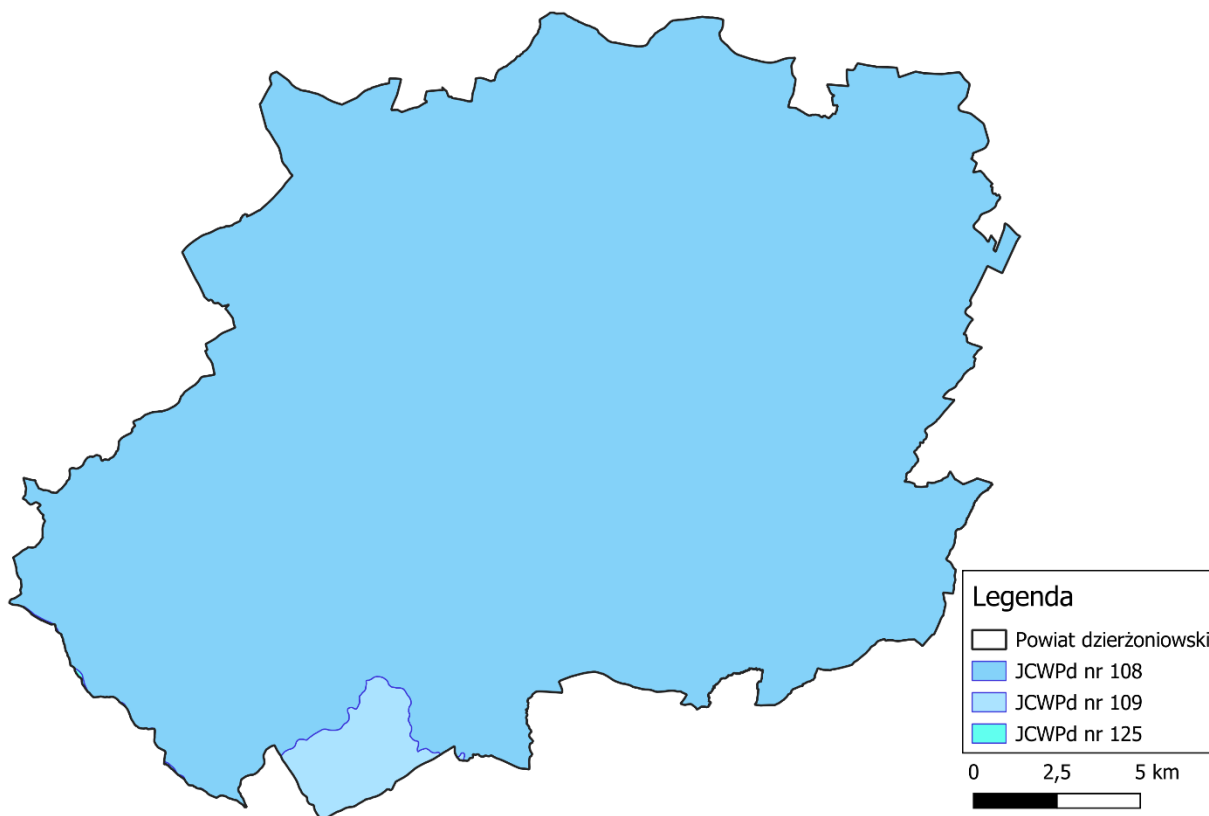
Powiat dzierżoniowski znajduje się w zasięgu 3 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd): 108, 109 (niewielkie fragmenty wzdłuż południowo-zachodniej granicy) i 125, scharakteryzowanych poniżej na podstawie II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2023 r., poz. 335), obowiązującej na lata 2022–2027.

Tabela 40. Charakterystyka JCWPd na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Numer JCWPd	108	109	125
Powierzchnia [km ²]	2 753,75	4 262,51	1 037,84
Województwa	dolnośląskie	dolnośląskie, opolskie	dolnośląskie
Powiaty	Wałbrzych, Wrocław, dzierżoniowski, jaworski, kłodzki, oławski, strzebiński, wałbrzyski, wrocławski, ząbkowicki, średzki, świdnicki	Wrocław, brzeski, dzierżoniowski, kłodzki, namysłowski, nyski, oleśnicki, opolski, oławski, prudnicki, strzebiński, wrocławski, ząbkowicki	dzierżoniowski, kłodzki, wałbrzyski, ząbkowicki
Gminy powiatu dzierżoniowskiego	Bielawa, Dzierżoniów – miejska i wiejska, Niemcza, Pieszyce, Piława Górna, Łagiewniki	Dzierżoniów – wiejska	Bielawa, Dzierżoniów – wiejska, Pieszyce
Dorzecze	Odry	Odry	Odry
Region wodny	Środkowej Odry	Środkowej Odry	Środkowej Odry
Obszar bilansowy	Nysa Kłodzka, Bóbr, Kaczawa, Bystrzyca - Śląska, Przyodrze (WR)	Widawa i Stobrawa (GL), Widawa i Stobrawa (WR), Nysa Kłodzka, Bystrzyca – Śląska, Osobłoga i Stradunia, Przyodrze (GL), Przyodrze (WR)	Nysa Kłodzka, Bystrzyca – Śląska, Łaba, Morawa

źródło: Karty charakterystyk JCWPd, PGW WP

Rysunek 30. Powiat dzierżoniowski na tle JCWPd

źródło: : opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

3.9.4. Jakość wód podziemnych

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r., poz. 1087) zobowiązuje Państwową Służbę Hydrogeologiczną do wykonywania badań i oceny stanu wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych. Badania i klasyfikację wód podziemnych w punktach sieci krajowej w ramach PMŚ wykonuje Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie przy koordynacji i na zlecenie GIOŚ, natomiast w sieci regionalnej wykonuje WIOŚ.

Celem monitoringu wód podziemnych jest dostarczenie informacji o jakości tych wód, obserwacja zachodzących zmian chemizmu oraz sygnalizacja zagrożeń w skali regionu i kraju. Wyniki badań i ocen są pomocne do optymalizacji związanych z ochroną i gospodarowaniem zasobami wód działających, mających na celu utrzymanie lub osiągnięcie ich dobrego stanu. Wyniki ostatnich badań w ramach sieci krajowej na terenie powiatu dzierżoniowskiego, przedstawiono w poniższej tabeli³⁶.

³⁶ 2022 – Klasy jakości wód podziemnych – monitoring jakości wód podziemnych – monitoring diagnostyczny, GIOŚ, Warszawa 2023. 2023 – Klasy jakości wód podziemnych – monitoring jakości wód podziemnych – monitoring operacyjny, GIOŚ, Warszawa 2024.

Tabela 41. Wyniki pomiarów JCWPd w ramach sieci krajowej na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Wskaźnik	Wartość	
Numer JCWPd	108	
Gmina	Piława Górna	
Miejscowość	Piława Górna	
Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	13,50	
Zwierciadło wody	swobodne	
Rodzaj punktu pomiarowego	studnia wiercona	
Użytkowanie terenu	zabudowa miejska luźna	
Rok badań	2022	2023
Klasa jakości*	IV	IV

źródło: GIOŚ

Poniżej przedstawiono wyniki badań z ostatnich lat w ramach sieci regionalnej.

Tabela 42. Wyniki pomiarów JCWPd w ramach sieci regionalnej na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Wskaźnik	Wartość			
Numer JCWPd	108	108	108	
Gmina	Dzierżoniów	Dzierżoniów	Niemcza	
Miejscowość	Uciechów	Kielczyn	Niemcza	
Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	-	39,5	65,3	
Zwierciadło wody	-			
Rodzaj punktu pomiarowego	-	studnia wiercona	studnia wiercona	
Rok badań	2020	2022	2021	2022
Klasa jakości*	IV	IV	I	I

źródło: GIOŚ

- * I – wody bardzo dobrej jakości,
- II – wody dobrej jakości,
- III – wody zadowalającej jakości,
- IV – wody niezadowalającej jakości,
- V – wody złej jakości.

Poniżej przedstawiono ocenę stanu wód podziemnych wg Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2148).

Tabela 43. Ocena stanu JCWPd na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Nr JCWPd	Stan	Ocena
108	chemiczny	dobry
	ilościowy	dobry
	ogólny	dobry
109	chemiczny	dobry
	ilościowy	dobry
	ogólny	dobry
125	chemiczny	dobry
	ilościowy	dobry
	ogólny	dobry

źródło: Karty charakterystyki JCWP, PGW WP

3.9.5. Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r., poz. 1087) powódź to: czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych. Ze względu na źródło oraz mechanizmy powstania, powódzie występujące na obszarze Polski dzieli się na:

- powódzie rzeczne o mechanizmie naturalnego wezbrania,
- powódzie rzeczne powstałe w wyniku przelania lub zniszczenia obwałowań przeciwpowodziowych,
- powódzie rzeczne zimowe o mechanizmie zatorowym,
- powódzie opadowe, związane z zalaniem terenu wodami pochodzącymi bezpośrednio z opadów deszczu lub z topnienia śniegu,
- powódzie od wód podziemnych,
- powódzie od strony morza,
- powódzie powstałe w wyniku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową na terenie województwa pomorskiego odpowiadają Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie we Wrocławiu oraz organy administracji rządowej i samorządowej.

Mapy zagrożenia powodziowego oraz ryzyka powodziowego

Zgodnie z wymogami Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie przygotowuje mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się w szczególności:

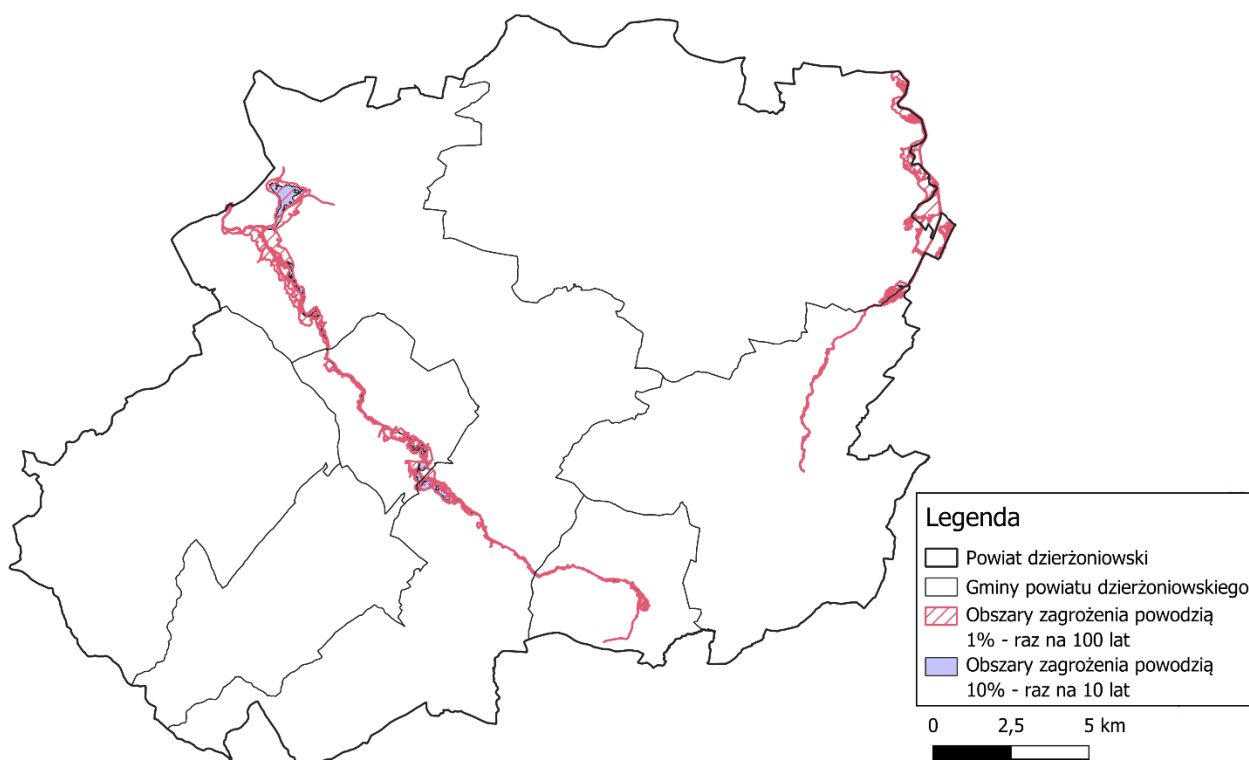
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat),

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat).
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - wału przeciwpowodziowego,
 - wału przeciwsztormowego,
 - budowli piętrzącej.

MRP określają natomiast wartości potencjalnych strat powodziowych, gdzie uwzględniane są obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Obiekty te pozwalają na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej.

Podwyższone sumy opadów atmosferycznych, wymuszone przez barierę górską, powodują występowanie gwałtownych wezbrań, które mogą stanowić zagrożenie powodziowe, zwłaszcza na obszarze przedgórskim. Na poniższej mapie zaprezentowano zagrożenie powodziowe. Występuje ono wzdłuż rzeki Piława przepływającej przez gminy Dzierżoniów (miejska i wiejska) i Piława Górna oraz we wschodniej części powiatu, od strony rzeki Ślęza, w gminach Łagiewniki i Niemcza.

Rysunek 31. Zagrożenie powodziowe na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

3.9.6. Zagrożenie suszą

Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. Wyróżnia się następujące typy suszy:

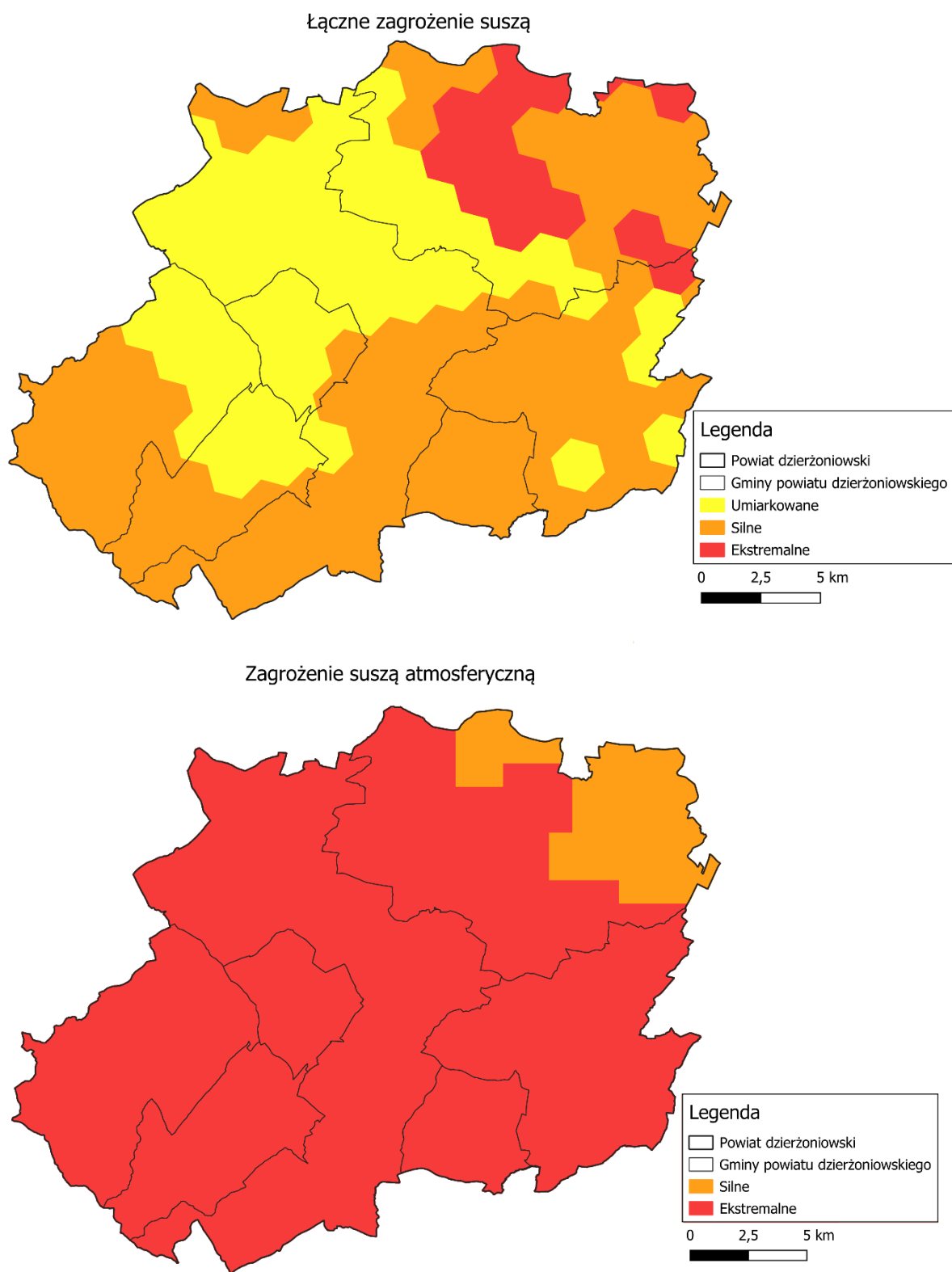
- Susza atmosferyczna – związana z deficytem opadów atmosferycznych, niemożliwe jest zminimalizowanie czy usunięcie suszy atmosferycznej. Pojawia się wówczas, gdy opady występują poniżej średniej wieloletniej lub jest ich całkowicie brak.
- Susza rolnicza – definiowana jako okres, w którym wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie. Jest bezpośrednią konsekwencją wydłużającej się suszy atmosferycznej.
- Susza hydrologiczna – odnosząca się do okresu, gdy przepływy w rzekach spadają poniżej przepływu średniego, a w przypadku przedłużającej się suszy meteorologicznej obserwuje się znaczne obniżenie poziomu zalegania wód podziemnych.
- Susza hydrogeologiczna – nazywana również niżówką hydrogeologiczną, przejawia się obniżeniem zwierciadła wód podziemnych poniżej stanów niskich ostrzegawczych. Zjawisko tego rodzaju suszy jest zwykle poprzedzone powyższymi rodzajami suszy. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni.

Susza, obok zjawiska powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych i bezpośrednich zjawisk naturalnych oddziałujących na środowisko, gospodarkę i lokalne społeczności. Jednakże w przeciwieństwie do powodzi nie ma praktycznie możliwości prowadzenia działań doraźnych, które przyczynią się do zminimalizowania skutków suszy. W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest m.in. opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy, który jest głównym, strategicznym dokumentem w Polsce, zgodnie z którym prowadzi się walkę z suszą.

Dnia 15 lipca 2021 r. przyjęto Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 r. poz. 1615). Celem dokumentu jest wskazanie najistotniejszych kierunków działań, które pomogą zapobiec kryzysowi wodnemu w Polsce. Dzięki realizacji jego założeń możliwe będzie zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wody niezbędnej dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej. Realizacja działań zawartych w Planie przyczyni się do ograniczenia zjawiska suszy oraz minimalizowania skutków suszy. Wraz z planami gospodarowania wodami oraz planami zarządzania ryzykiem powodziowym stanowić będzie program przyczyniający się do zintegrowanej ochrony wód i gospodarki wodami. Jego celem jest zapewnienie dobrej jakości oraz wystarczającej ilości wód służących wszystkim działom gospodarki narodowej oraz środowisku naturalnemu. W ramach opracowania Planów zostanie dokonana identyfikacja i hierarchizacja obszarów zagrożonych wystąpieniem zjawiska suszy na poszczególnych obszarach dorzeczy, ocena potrzeb w zakresie ochrony przed suszą. Zostanie również opracowany zestaw działań mający na celu zapobieganie i łagodzenie skutków suszy na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę. Zgodnie z danymi zawartymi w dokumencie powiat dzierżoniowski położony jest w obszarze ekstremalnie,

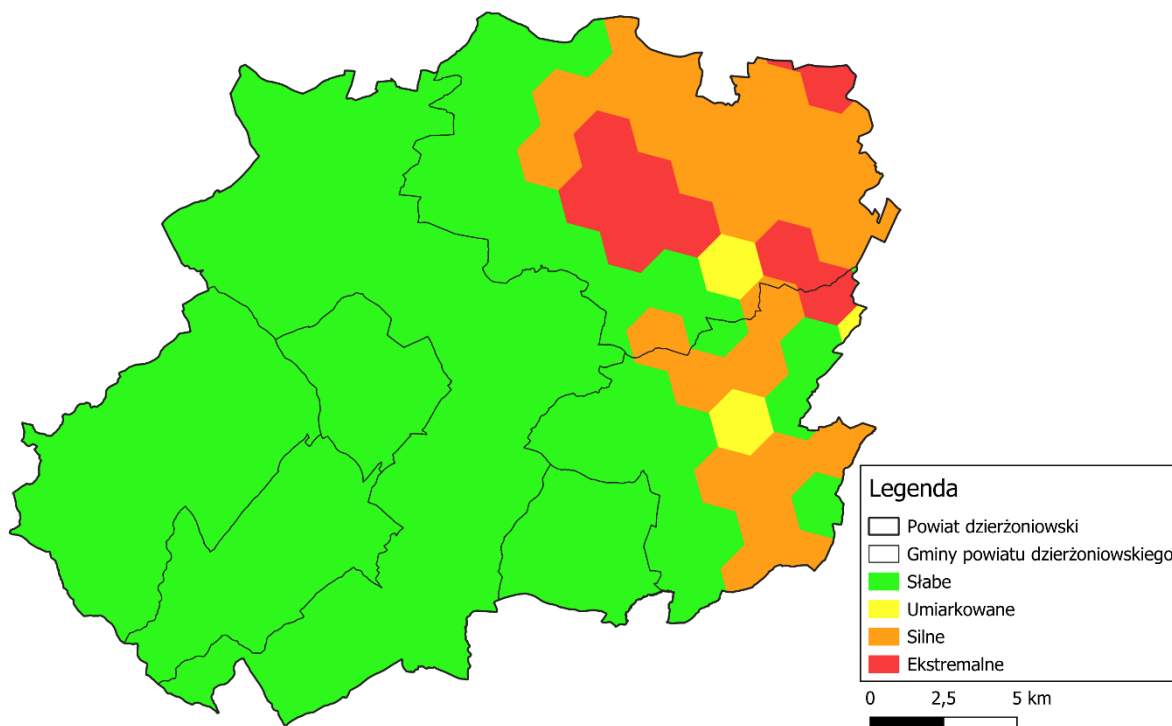
silnie i umiarkowanie zagrożonym suszą. Największe zagrożenie dotyczy suszy atmosferycznej i hydrogeologicznej³⁷.

Rysunek 32. Zagrożenie suszą na terenie powiatu dzierżoniowskiego

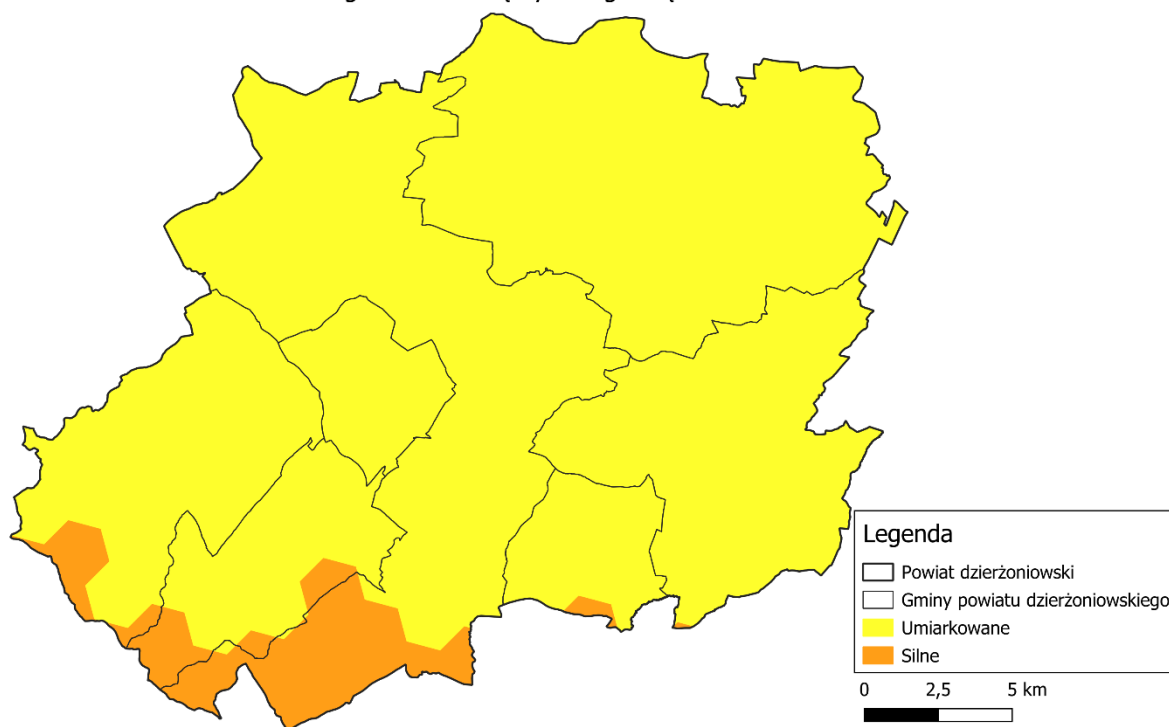

³⁷ Plan przeciwdziałania skutkom suszy, Załącznik do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (poz. 1615), Warszawa 2021.

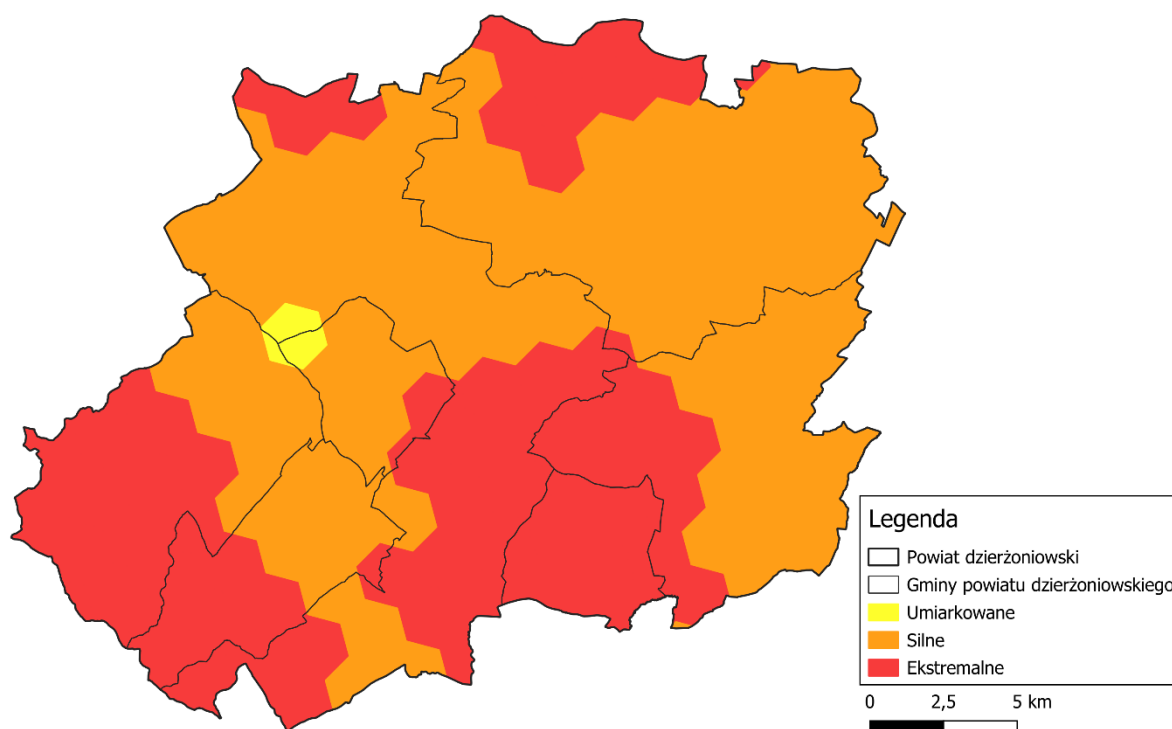
Zagrożenie suszą rolniczą

Zagrożenie suszą hydrologiczną

Zagrożenie suszą hydrogeologiczną

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Mieszkańcy z terenu powiatu dzierżoniowskiego mają możliwość korzystania z programów ogólnokrajowych. W ramach funkcjonującego w latach 2020–2024 Programu Priorytetowego „Moja Woda” na realizację przedsięwzięć polegających na budowie instalacji pozwalających na zbieranie, retencjonowanie i wykorzystywanie wód opadowych oraz roztopowych na terenie nieruchomości, na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2020–2023 r. WFOŚiGW we Wrocławiu zawarł z beneficjentami umowy na budowę zbiorników retencyjnych, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 44. Realizacja programu „Moja Woda” na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2020–2021 – umowy zakończone i rozliczone

Gmina	Liczba zamontowanych zbiorników retencyjnych	Rzeczywista objętość zamontowanych zbiorników retencyjnych [m ³]	Kwota dofinansowania [zł]
Powiat	45	327,7	228 957,07
Bielawa	9	39,1	42 754,53
Dzierżoniów – miejska	0	0	0
Dzierżoniów – wiejska	19	254,5	112 080,13
Łagiewniki	5	5	20 528,31
Niemcza	1	3,1	3 842,78
Pieszycy	7	9	33 203,12
Piława Górna	4	17	16 548,20

źródło: WFOŚiGW

Tabela 45. Realizacja programu „Moja Woda” na terenie powiatu dzierżoniowskiego w 2023 r. – umowy zawarte

Gmina	Liczba zamontowanych zbiorników retencyjnych	Planowana objętość zamontowanych zbiorników retencyjnych [m ³]	Kwota dofinansowania [zł]
Powiat	34	331	198 697,08
Bielawa	9	45	54 000,00
Dzierżoniów – miejska	0	0	0
Dzierżoniów – wiejska	16	255	90 697,08
Łagiewniki	3	5	18 000,00
Niemcza	0	0	0
Pieszycy	2	9	12 000,00
Piława Górna	4	17	24 000,00

źródło: WFOŚiGW

3.10. Gospodarka wodno-ściekowa

Obsługą sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu zajmują się:

- Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżoniowie – obsługuje gminy Bielawa, Dzierżoniów (miejska i wiejska), Niemcza, Pieszycy i Piława Górna,
- Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Łagiewnikach – obsługuje gminę Łagiewniki,
- Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Niemczycy – obsługuje gminę Niemcza.

3.10.1. Zaopatrzenie w wodę

Powiat dzierżoniowski posiadał na koniec 2023 r. sieć wodociągową o długości 503,7 km z 9 647 podłączeniami do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego mieszkania. Dostarczono nią do gospodarstw domowych 2 684,8 dam³ wody. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wyniosło 28,2 m³. Największy odsetek mieszkańców ma dostęp do sieci wodociągowej w gminach miejskiej i wiejskiej Dzierżoniów – 100%, najmniejszy – ok. 75% w gminach Pieszycy i Niemcza. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci wodociągowej na terenie powiatu dzierżoniowskiego.

Tabela 46. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Gmina	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej [km]		Przyłącza sieci prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]		Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności [%]		Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]		Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]		Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności [dam ³]	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Powiat dzierżoniowski	482,2	503,7	9 583	9 647	90 271	b.d.	94,2	b.d.	2 674,1	2 684,8	27,8	28,2	3 375,5	3 344,9
Bielawa	68,9	75,9	2 342	2 350	27 500	b.d.	97,0	b.d.	825,6	836,7	29,0	29,7	984,8	979,5
Dzierżoniów – miejska	83,9	95,9	2 880	2 890	31 058	b.d.	100,0	b.d.	962,8	954,6	30,8	31,0	1 280,1	1 252,4
Dzierżoniów – wiejska	115,6	116,7	1 222	1 225	9 190	b.d.	100,0	b.d.	227,9	232,0	24,8	25,3	274,1	273,3
Łagiewniki	87,7	87,8	1 478	1 516	6 483	b.d.	90,1	b.d.	171,0	171,0	23,7	23,9	199,0	202,0
Niemcza	58,0	58,0	620	624	3 849	b.d.	75,1	b.d.	157,4	153,7	30,6	30,3	249,6	244,2
Pieszycy	45,4	46,7	587	587	6 722	b.d.	74,9	b.d.	177,1	179,5	19,6	20,1	214,4	217,7
Piława Górna	22,7	22,7	454	455	5 469	b.d.	91,6	b.d.	152,3	157,3	25,3	26,5	173,5	175,8

źródło: GUS

W chwili obecnej Spółka z o.o. WiK w Dzierżoniowie – poza stałą rozbudową sieci wodociągowej kładzie spory nacisk na renowację sieci już istniejącej oraz jej wymianę.

System zaopatrzenia w wodę mieszkańców powiatu dzierżoniowskiego oparty jest na ujęciach wód scharakteryzowanych w poniższych tabelach.

Tabela 47. Ujęcia wód należące do Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Dzierżoniowie obsługujące mieszkańców powiatu dzierżoniowskiego

Rodzaj ujęcia	Gmina	Nazwa i lokalizacja	Ilość studni	Wydajność [m ³ /d]
Powierzchniowe	Walim	Zbiornik Lubachów, Zagórze Śląskie	-	8 400
Powierzchniowe	Pieszycy	Kamionki – Lasocin:	-	2 913
		Ujęcie nr I „Buki”, dz. nr 489 Kamionki		
		Ujęcie nr IIa, „Na zakręcie” dz. nr 420 i 139/4 Kamionki		
		Ujęcie nr IIb, „Skałki” dz. nr 465/204 Kamionki		
		Ujęcie nr III, „Za kościołem” dz. nr 419 Kamionki		
		Ujęcie nr IV, „Lasocin” dz. nr 764/172 Kamionki		
Podziemne	Pieszycy	Kamionki, Studnia nr 1 dz. nr 319/1 Kamionki	1	213
Podziemne	Pieszycy	Pieszycy, ul. Zamkowa dz. nr 781 Pieszycy Środkowe	1	302,4
Podziemne	Łagiewniki	Tuszyn: Studnia 2z dz. nr 900/13 Jaźwina	2	500
	Dzierżoniów	Studnia nr 1 dz. nr 197/4 Tuszyn		
Podziemne	Dzierżoniów	Uciechów, Studnia nr 6 dz. nr 744/1 Uciechów	1	600
Powierzchniowe	Dzierżoniów	Ostroszowice:	-	426
		Ujęcie „Muflon” na rowie R-C (potok Zamkowy)		
		Ujęcie „Kozica” z potoku Gliniec		172

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

Rodzaj ujęcia	Gmina	Nazwa i lokalizacja	Ilość studni	Wydajność [m ³ /d]
		(potok Tatarczyn)		
		Ujęcie „Jeleń” na rowie R-W		194
		Ujęcie „Dzik” na rowie R-T		294
		Ujęcie „Daniel” na potoku Piekelnica		604
Powierzchniowe	Bielawa	Ujęcia Drenażowe „Góry Sowie”: Ciągi drenarskie na działkach nr 29/258, 32/259, 33/261, 34/267, 42/268, 48/274, 43/262, 62, 63, 38/271, 61, 64 obręb Las	-	3 000
	Dzierżoniów	Ciągi drenarskie na działkach nr 872/273, 873/272, 862/276, 863/278, 870/277, 871/275, 879/280, 876/281, 874/282, 869/283, 866/284, 865/285, 861/274 Ostroszowice		
Podziemne	Dzierżoniów	Uciechów: Studnia Uciechów 1 dz. nr 379/1 Uciechów	2	1 500
		Studnia Uciechów 2z dz. nr 377/1 Uciechów		
Podziemne	Dzierżoniów	Borowica: Studnia nr 2 dz. nr 73/3 Uciechów	2	480
	Łagiewniki	Studnia nr 3a dz. nr 916/2 Jaźwina		
Podziemne	Dzierżoniów	Kielczyn, Studnia nr 2 dz. nr 141/2 Kielczyn	1	494
Podziemne	Piława Górna	Piława Górna, „Nowar” Studnia nr 1 ul. B. Chrobrego Piława Górna	1	950
Podziemne	Piława Górna	Piława Górna, Studnia S-1 dz. nr 589 obręb Kopanica	1	800

Rodzaj ujęcia	Gmina	Nazwa i lokalizacja	Ilość studni	Wydajność [m ³ /d]
Podziemne	Niemcza	Niemcza, Studnia S1 ul. Sienkiewicza dz. nr 62/1 obręb Wojsławice Niemcza	1	423
Podziemne	Bielawa	Bielawa, Studnia głębinowa dz. nr 136 obręb Nowa Bielawa	1	520,8
Podziemne	Dzierżonów	Ostroszowice, Studnia głębinowa dz. nr 122 Ostroszowice	1	351

źródło: WIK w Dzierżonowie

Tabela 48. Ujęcia wód należące do Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Łagiewnikach obsługujące mieszkańców powiatu dzierżoniowskiego

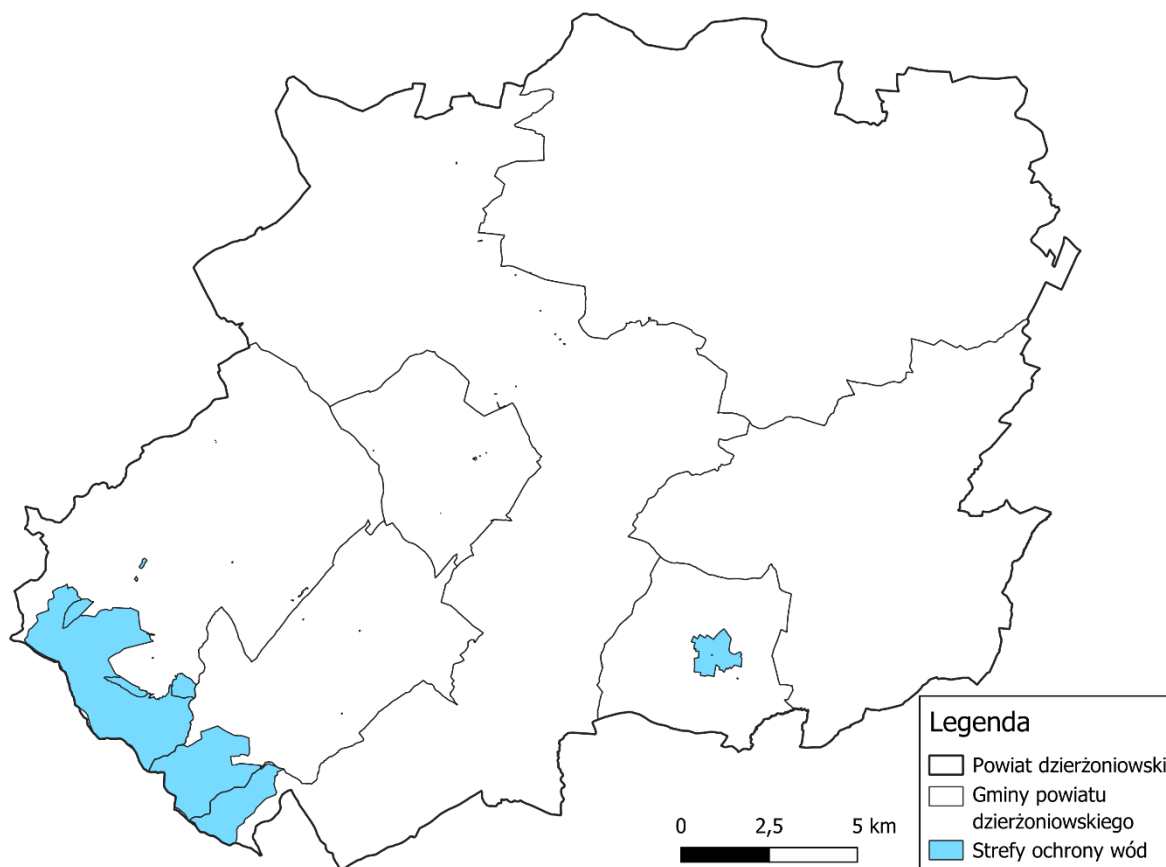
Rodzaj ujęcia	Gmina	Lokalizacja	Ilość studni	Wydajność [m ³ /h]
Podziemne	Łagiewniki	Białobrzezie dz. nr 32/7, 32/9, 32/10, 25/2, 25/5, 32/1, 32/2, 32/4	10	76
Podziemne	Łagiewniki	Sieniawka dz. nr 5/4, 5/5	4	20

źródło: ZUK w Łagiewnikach

Zapewnieniu odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych, służy ustanawianie stref ochronnych ujęć wody. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Na terenie ochrony pośredniej może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia. Działania wymagające korzystania z wód lub mogące mieć wpływ na stan wód wymagają uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Pozwolenie wymagane jest m.in. na usługi wodne (np. pobór, uzdatnianie i dystrybucję wód, odbiór, oczyszczanie i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), szczególne korzystanie z wód (np. w stawach hodowlanych, odwodnianie i nawadnianie gruntów), rekultywację wód czy wykonanie urządzeń wodnych³⁸.

³⁸ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087).

Rysunek 33. Strefy ochrony ujęć wód na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: RZGW

3.10.2. Oczyszczanie ścieków komunalnych

Powiat dzierżoniowski posiadał na koniec 2023 r. sieć kanalizacyjną o długości 298,6 km z 7 571 podłączeniami do budynków mieszkalnych oraz mieszkania zbiorowego. W 2023 r. odprowadzono nią 2 439,3 dam³ ścieków. Największy odsetek mieszkańców ma dostęp do sieci kanalizacyjnej w miastach Bielawa i Dzierżoniów, odpowiednio 88,0% i 86,4%, najmniejszy w gminach wiejskiej Dzierżoniów i Pieszycy – ok. 37%. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu dzierżoniowskiego.

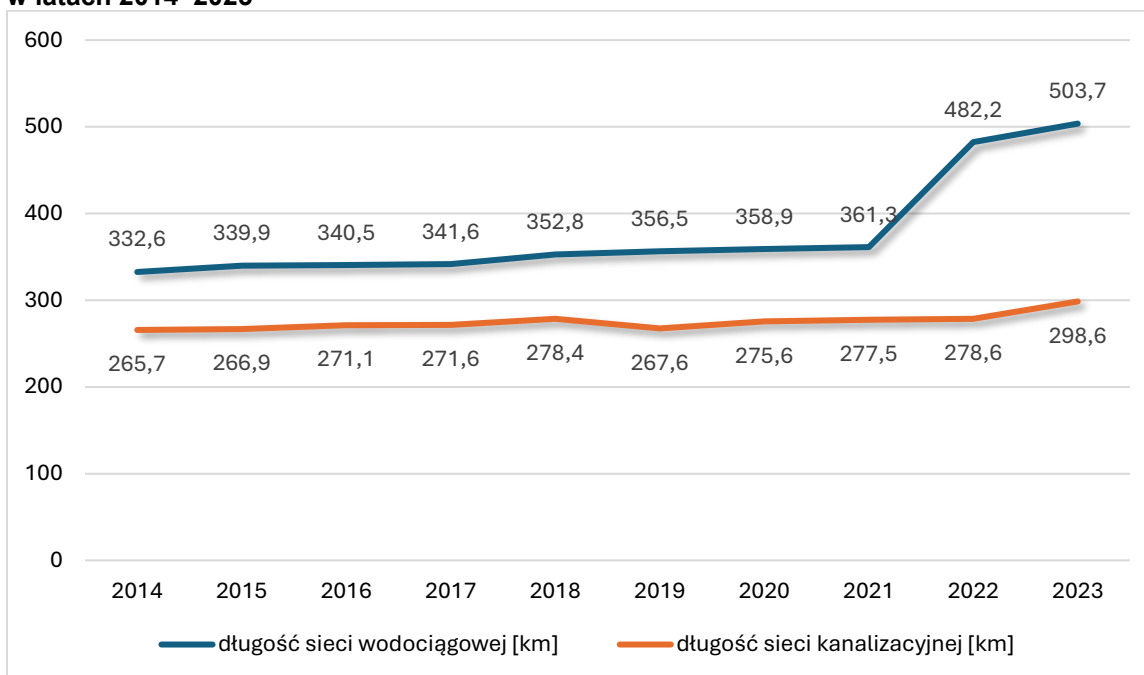
Tabela 49. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Gmina	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]		Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności [%]		Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Powiat dzierżoniowski	278,3	298,6	7 463	7 571	69 363	b.d.	72,4	b.d.	2 406,3	2 439,3
Bielawa	60,9	60,9	2 053	2 060	24 951	b.d.	88,0	b.d.	816,9	858,2
Dzierżoniów – miejska	76,1	77,3	2 459	2 460	26 849	b.d.	86,4	b.d.	959,9	953,8
Dzierżoniów – wiejska	52,5	66,9	709	786	3 425	b.d.	37,3	b.d.	121,7	131,3
Łagiewniki	19,6	19,7	701	721	3 485	b.d.	48,5	b.d.	103,0	101,0
Niemcza	31,1	31,1	674	674	3 696	b.d.	72,1	b.d.	113,5	123,5
Pieszycy	20,9	25,0	468	470	3 382	b.d.	37,7	b.d.	153,5	157,9
Piława Górna	17,2	17,7	399	400	3 575	b.d.	59,9	b.d.	137,8	143,6

źródło: GUS

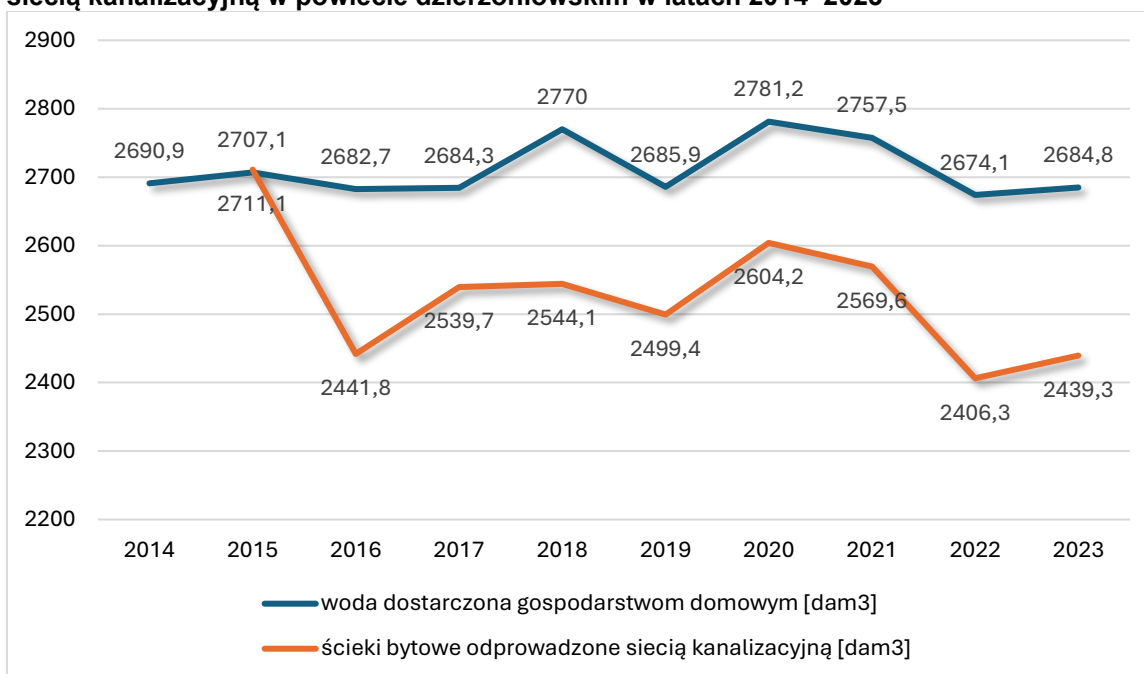
Na poniższych rysunkach przedstawiono tendencje zmian podstawowych parametrów gospodarki wodno-ściekowej na przestrzeni dekady.

Rysunek 34. Zmiany długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w powiecie dzierżoniowskim w latach 2014–2023

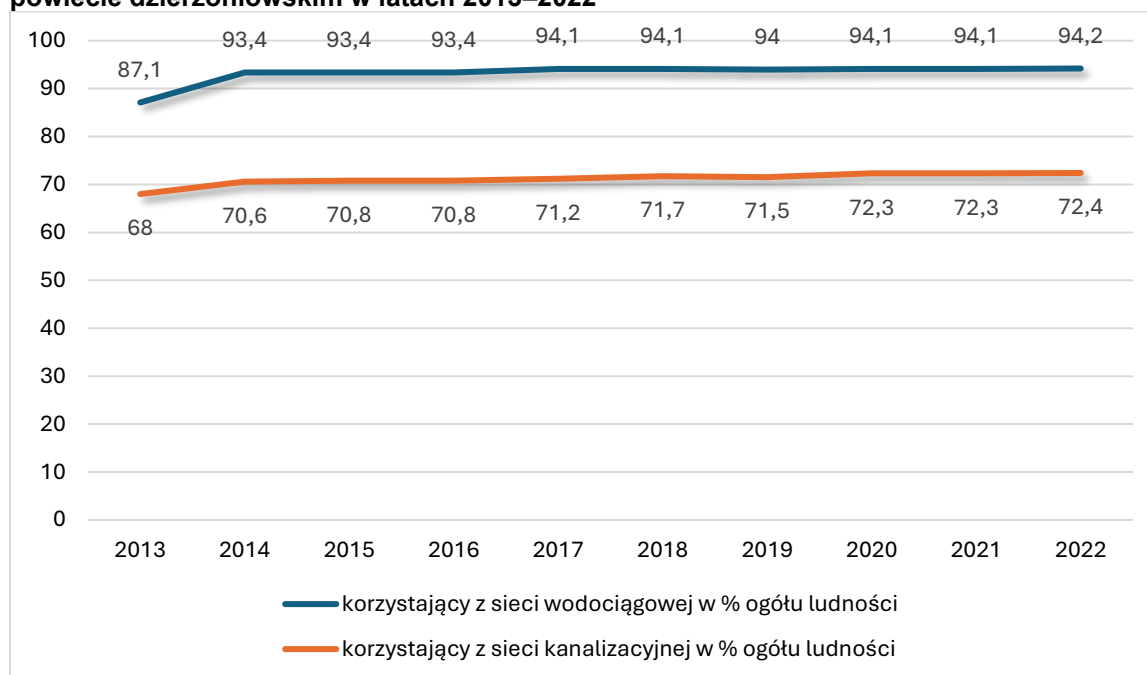
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (długość sieci wodociągowej w latach 2014-2021 dotyczy sieci rozdzielczej, a w latach 2022-2023. sieci rozdzielczej i przesyłowej – wynika z poziomu dostępności danych)

Rysunek 35. Woda dostarczona gospodarstwom domowym i ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną w powiecie dzierżoniowskim w latach 2014–2023

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (brak danych dot. ścieków za 2014 r.)

Rysunek 36. Korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w % ogółu ludności w powiecie dzierżoniowskim w latach 2013–2022

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego funkcjonują oczyszczalnie ścieków scharakteryzowane w tabeli.

Tabela 50. Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Lokalizacja	Rodzaj oczyszczalni	Przepustowość [m ³ /dobę]	Wielkość w RLM ³⁹	Miejsce odprowadzania oczyszczonych ścieków	Obsługiwane gminy
Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżoniowie					
Bielawa, ul. Ceglana 3	mechaniczno-biologiczna	8 100	45 900	potok Brzeczek stanowiący dopływ rzeki Pilawy	Bielawa, Piława Górna, miejscowość Piława Dolna w gminie wiejskiej Dzierżoniów
Dzierżoniów, ul. Brzegowa 144	mechaniczno-biologiczna	7 500	37 500	rzeka Piława	Miejska Dzierżoniów, Pieszycy, miejscowość Nowizna w gminie wiejskiej Dzierżoniów

³⁹ RLM – równoważna liczba mieszkańców: ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażonych jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu (BZT5), w ilości 60 g tlenu na dobę (art. 86 ust. 3 punkt 2 ustawy Prawo wodne).

Lokalizacja	Rodzaj oczyszczalni	Przepustowość [m ³ /dobę]	Wielkość w RLM ³⁹	Miejsce odprowadzania oczyszczonych ścieków	Obsługiwane gminy
Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Dzierżoniowie					
Adresy wg zestawienia umów	brak w umowie	brak w umowie	brak w umowie	Oczyszczalnia Ścieków WiK przy ul. Brzegowej 144	Miejska Dzierżoniów
Adresy wg zestawienia umów	brak w umowie	brak w umowie	brak w umowie	Oczyszczalnia Ścieków WiK przy ul. Brzegowej 144	Wiejska Dzierżoniów
Zakład Usług Komunalnych w Łagiewnikach					
Sokolniki dz. nr 70/8	mechaniczno-biologiczna	200	1 500	potok Oleszna	Łagiewniki
Łagiewniki ul. Lipowa dz. nr 219/13	mechaniczno-biologiczna	3 576	3 922	Łagiewniki rów melioracyjny RH-12 dz. nr 497	Łagiewniki
Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Niemczy					
ul. Dębowa 2, 58-230 Niemcza	mechaniczno-biologiczna	1 000	7 330	rzeka Ślęza	Niemcza
Przerzeczyn Zdrój	biologiczna	b.d.	900	rzeka Ślęza	Niemcza (m. Przerzeczyn Zdrój)

źródło: WiK w Dzierżoniowie, ZUK w Łagiewnikach, Przedsiębiorstwo Komunalne w Dzierżoniowie, Sprawozdanie z wykonania KPOŚK za 2022 r., Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Niemcza na lata 2022–2026 z perspektywą do roku 2030

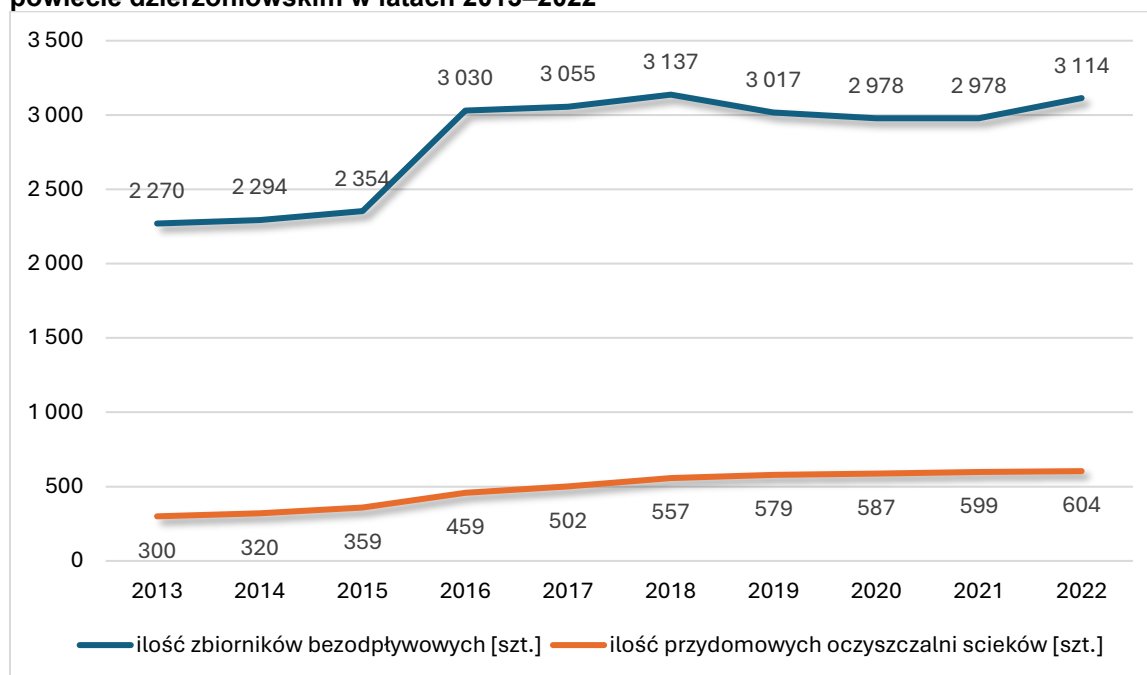
W miejscach, gdzie nie ma systemu kanalizacyjnego lub istnieje on w bardzo ograniczonym zakresie ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych lub oczyszczane są w przydomowych oczyszczalniach.

Tabela 51. Ilość zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Nazwa	Ilość zbiorników bezodpływowych [szt.]		Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]	
	2021	2022	2021	2022
Powiat dzierżoniowski	2 978	3 114	599	604
Bielawa	51	54	25	27
Dzierżoniów – miejska	56	59	22	22
Dzierżoniów – wiejska	1 156	1 236	384	393
Łagiewniki	579	579	30	30
Niemcza	367	394	17	18
Pieszycy	594	617	95	88
Piława Górna	175	175	26	26

źródło: GUS

Rysunek 37. Ilość zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w powiecie dzierżoniowskim w latach 2013–2022

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.10.3. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Głównym celem KPOŚK jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków na terenie poszczególnych aglomeracji. W *Programie* opracowane zostały szczegółowe potrzeby oraz działania dla aglomeracji o RLM>2 000 w zakresie rozbudowy systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków. Zgodnie z dyrektywą 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia dla aglomeracji jest:

- wydajność oczyszczalni powinna być dostosowana do odbioru 100% ładunków zanieczyszczeń powstających w aglomeracji,
- standardy oczyszczania ścieków przez oczyszczalnie powinny zostać zapewnione poprzez zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków, w tym podwyższone usuwanie biogenów w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM,
- wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące przynajmniej 98% poziom obsługi, przy czym pozostałe 2% nie zebranego ściekiem kanalizacyjnym ładunku jest mniejsze niż 2 000 RLM. Ładunek niezbrany siecią musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji (art. 3 dyrektywy 91/271/EWG)⁴⁰.

Zgodnie z wymogami prawa oraz interpretacją KE należy tak planować granice aglomeracji, aby w jak największym stopniu cały produkowany przez aglomerację ładunek ścieków był zbierany siecią kanalizacyjną i odprowadzany na oczyszczalnię ścieków albo do końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych. Dlatego w aglomeracjach ujętych w KPOŚK powinien zostać osiągnięty blisko 100% poziom obsługi zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi

⁴⁰ VI Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Ministerstwo Infrastruktury, PGW WP, Warszawa 2022.

(% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego). Pozostali mieszkańcy aglomeracji, nieobsługiwani przez zbiorcze systemy kanalizacyjne, powinni korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków. Cały ładunek zanieczyszczeń powstających w aglomeracji powinien być doprowadzany do oczyszczalni obsługującej aglomerację albo końcowego punktu zrzutu tych ścieków, a w uzasadnionych przypadkach usuwany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska. Każdy przypadek stosowania systemów indywidualnych do odprowadzania bądź odprowadzania i oczyszczania ścieków z terenu aglomeracji wymagać będzie szczegółowych wyjaśnień. W każdym przypadku jednak oczyszczalnie obsługujące aglomerację powinny być przystosowane do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji. Jednocześnie zgodnie z wymogami KE zastosowano hierarchię zgodności z artykułami 3, 4, 5 i 10 dyrektywy 91/271/EWG. Oznacza to, że jeżeli aglomeracja nie spełnia wymogu w zakresie ww. warunku wynikającego z art. 3 dyrektywy 91/271/EWG, to uznaje się, że równocześnie nie spełnia pozostałych warunków dyrektywy.

Tabela 52. Charakterystyka aglomeracji na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Nazwa aglomeracji	Bielawa	Dzierżoniów	Łagiewniki	Piława Górna	Mościsko	Niemcza
Gminy w aglomeracji	Bielawa, Dzierżoniów wiejska	Dzierżoniów miejska, Pieszycy	Łagiewniki	Piława Górna	Dzierżoniów wiejska	Niemcza
RLM aglomeracji zgodnie obowiązująca uchwałą	32 797	43 028	3 907	5 491	2 568	3 401
Liczba mieszkańców aglomeracji	28 854	36 386	3 814	5 872	2 548	3 075
Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	27 773	35 567	3 775	5 774	2 500	2 918
Liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych mieszkających na terenie skanalizowanym	670	378	35	0	36	139
Liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych mieszkających na terenie nieskanalizowanym	0	353	0	91	0	0
Liczba mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	411	88	4	7	12	18

źródło: Sprawozdanie z wykonania KPOŚK za 2022 r.

3.11. Zasoby geologiczne

3.11.1. Stan aktualny

Główne surowce naturalne udokumentowane na terenie powiatu dzierżoniowskiego to kamienie łamane i bloczne (są wapieniami skał osadowych wykorzystywane do produkcji kruszyw łamanych oraz elementów kamiennych dla drogownictwa, budownictwa i kolejnictwa) oraz kruszywa naturalne piaszczysto-żwirowe, które mogą być wykorzystywane w budownictwie mieszkalnym oraz drogownictwie. Pojedyncze kopaliny to surowce ilaste do produkcji ceramiki budowlanej, którymi są piaski schudzające różnorodne skały ilaste, zarobione wodą tworzące poddającą się formowaniu plastyczną masę oraz wody lecznicze wykorzystywane są celów rozlewniczych a także do wytwarzania produktów zdrowych takich jak sole, ługi, szlamy, preparaty farmaceutyczne i kosmetyki.

Charakterystykę surowców mineralnych występujących na terenie powiatu dzierżoniowskiego przedstawiono poniżej⁴¹.

⁴¹ Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r., PIG-PIB, Warszawa 2024.

Tabela 53. Surowce naturalne zlokalizowane na terenie powiatu dzierżoniowskiego (stan na 31.12.2023 r.)

Kod*	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania	Kopalina wg Narodowej klasyfikacji zasobów	Powierzchnia złoża [ha]	Zasoby (tys. t)		Wydobycie (tys. t)
						geologiczne bilansowe	przemysłowe	
KD	Dobrocin	Dzierżoniów	złoże rozpoznane szczegółowo	złoża amfibolitów	3,17	4 609	-	-
KN	Dobrocin	Dzierżoniów	eksploatacja złoża zaniechana	złoża piasków budowlanych	5,33	675	-	-
KN	Jażwina	Łagiewniki	złoże zagospodarowane	złoża piasków poza piaskami szklarskimi	8,17	2 195	2 195	22
KD	Kośmin	Niemcza	złoże zagospodarowane	złoża sjenitów (poza sjenitami ciosowymi)	26,53	61 599,62	30 361,44	1 021,12
KN	Krzczonów I	Dzierżoniów, Świdnica	złoże rozpoznane szczegółowo	złoża piasków budowlanych	13,90	3 341	-	-
KN	Książnica Wschód	Dzierżoniów	złoże zagospodarowane	złoża piasków poza piaskami szklarskimi	29,97	5 759	3 279	87
KD	Mościsko	Dzierżoniów	eksploatacja złoża zaniechana	złoża gnejsów	5,80	5 304	-	-
KD	Padole	Pieszycy, Świdnica	złoże rozpoznane wstępnie	złoża pozostałych metamorf. i metasom. kamieni drogowych i budowlanych	16,42	40 390	-	-
KD	Piekielnik	Niemcza	złoże rozpoznane szczegółowo	złoża sjenitów (poza sjenitami ciosowymi)	28,61	13 370	-	-
KD	Piława Górna	Dzierżoniów, Piława Górna	złoże zagospodarowane	złoża amfibolitów	79,99	245 869,95	265 308,63	3 302,11

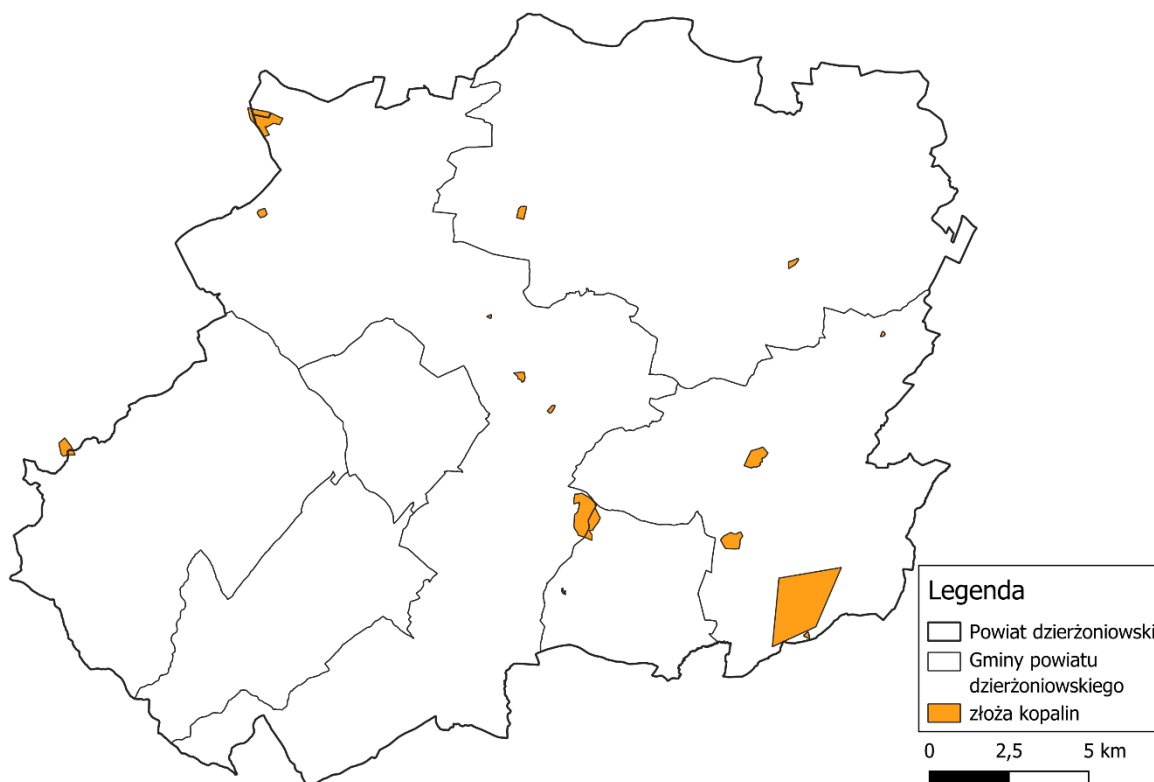
Kod*	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania	Kopalina wg Narodowej klasyfikacji zasobów	Powierzchnia złoża [ha]	Zasoby (tys. t)		Wydobycie (tys. t)
						geologiczne bilansowe	przemysłowe	
KD	Piława Górna (zarej.)	Piława Górna	eksploatacja złoża zaniechana	złoża sjenitów (poza sjenitami ciosowymi)	0,84	238	-	-
WL	Przerzeczyn	Niemcza	wody słabo zmineralizowane	-	-	7,67 m ³ /h – zasoby eksploatacyjne	-	-
KD	Przerzeczyn Zdrój	Niemcza	eksploatacja złoża zaniechana	złoża sjenitów (poza sjenitami ciosowymi)	2,27	320	-	-
KN	Ratajno	Łagiewniki	eksploatacja złoża zaniechana	złoża piasków budowlanych	4,97	534	-	-
KN	Uciechów	Dzierżoniów	złożo rozpoznane szczegółowo	złoża piasków poza piaskami szklarskimi	1,00	74	-	-
IB	Wilków Wielki	Niemcza	eksploatacja złoża zaniechana	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	1,48	88	-	-
Złoża skreślone z bilansu zasobów								
KN	Jaźwina II	Łagiewniki	złożo skreślone z bilansu zasobów	złoża piasków budowlanych	7,68	-	-	-
KN	Książnica III	Dzierżoniów	złożo skreślone z bilansu zasobów	złoża piasków budowlanych	-	-	-	-
KD	Piotrówek	Niemcza	złożo skreślone z bilansu zasobów	złoża pozostałych metamorf. i metasom. kamieni drogowych i budowlanych	57,70	-	-	-

Kod*	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania	Kopalina wg Narodowej klasyfikacji zasobów	Powierzchnia złoża [ha]	Zasoby (tys. t)		Wydobycie (tys. t)
						geologiczne bilansowe	przemysłowe	
KD	Trzebnik	Łagiewniki	złoże skreślone z bilansu zasobów	złoża pozostałych metamorf. i metasom. kamieni drogowych i budowlanych	1,00			

źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce (wg stanu na 31 XII 2023 r.), geoportal MIDAS PIG

- * KN – kruszywa naturalne,
- KD – kamienie łamane i bloczne
- WL – wody lecznicze,
- IB – surowce ilaste ceramiki budowlanej.

Rysunek 38. Położenie złóż kopalin na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego eksploatowane są dwie duże kopalnie:

- Przedsiębiorstwo Górniczo – Produkcyjne „BAZALT” S.A., 59-500 Złotoryja, instalacja przeróbcza kruszywa kopalni sjenitu „Kośmin”, zlokalizowana w Niemczy, Gumin 18,
- Kompania Górnicza Sp. z o.o., ul. Tytusa Chałubińskiego 42, 25-619 Kielce: instalacja do przeróbki kruszyw łamanych zlokalizowana na terenie Kopalni Piława Górna, przy ul. Kościńskiej 1h, 58- 240 Piława Górna.

Na terenach tych kopalni powstały duże zakłady przeróbcze, których eksploatacja powoduje nadmierną emisję pyłu do powietrza i hałasu, co negatywnie wpływa na środowisko oraz na mieszkańców Piławy Górnej oraz gminy Niemcza. Ponadto mieszkańcy narażeni są na uciążliwości i negatywne skutki związane z transportem kruszywa przez ich miejscowości. Pomimo wielu podjętych działań zapobiegawczych i ochronnych problem uciążliwości tych zakładów nie został rozwiązany⁴².

Pracownicy inspekcyjno-techniczni Okręgowego Urzędu Górniczego we Wrocławiu na bieżąco prowadzą kontrole zakładów górniczych w celu uniknięcia jakichkolwiek nieprawidłowości. W latach 2022–2023 skontrolowano niżej wymienione zakłady górnicze znajdujące się na terenie powiatu dzierżoniowskiego:

1. Zakład górniczy „Kośmin” należący do przedsiębiorcy Przedsiębiorstwo Górniczo-Produkcyjne Bazalt w Wilkowie

- w 2022 r. przeprowadzono 2 kontrole z zakresu geologicznego, górniczego i budowlanego,

⁴² Dane ze Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie.

- w 2023 r. przeprowadzono 2 kontrole z zakresu geologicznego, górniczego, budowlanego i mierniczego.
2. Zakład górniczy „Piława Górna” należący do przedsiębiorcy Kompania Górnicza Sp. z o.o., ul. Chałubińskiego 42, 25-619 Kielce
- w 2022 r. przeprowadzono 1 kontrolę z zakresu górniczego, budowlanego i mierniczego,
 - w 2023 r. przeprowadzono 4 kontrole z zakresu górniczego, budowlanego i ochrony środowiska.
3. Zakład górniczy „Kopalnia Kruszywa Naturalnego Książnica-Wschód” należący do przedsiębiorcy PPHiUR TRANS-KIER Sp. z o.o., ul. Piastowska 31, 58-340 Głuszycza
- w 2023 r. przeprowadzono 1 kontrolę z zakresu górniczego i mechanicznego.
4. Zakład górniczy „Jaźwina” należący do przedsiębiorcy Produkcja, Handel, Usługi Standard import-export Sznajderski Kazimierz, Jaźwina 131A, 58-212 Jaźwina
- w 2023 r. przeprowadzono 1 kontrolę z zakresu górniczego, geologicznego i mierniczego.

Ponadto Kompania Górnicza Sp. z o.o. posiada decyzję Marszałka Województwa Dolnośląskiego z dnia 25.08.2022 r. znak DOW-G.I.7422.18.2022.JB uchylającą koncesję Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 14.09.1995 r. nr 7/95 z późn. zm. do koncesji oraz udzielającą koncesji na wydobywanie migmatytu i amfibolitu ze złoża „Piława Górna” w granicach obszaru górniczego „Piława Górna II”, położonego w gminach Dzierżoniów i Piława Górna⁴³.

3.11.2. Przepisy prawne

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2023 r., poz. 633). Zgodnie z art. 21 ww. ustawy działalność w zakresie:

1. Poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1;
 - 1a. poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
 2. Wydobywania kopalin ze złóż,
 - 2a. Poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów oraz wydobywania węglowodorów ze złóż,
 3. Podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji,
 4. Podziemnego składowania odpadów,
 5. Podziemnego składowania dwutlenku węgla,
- może być wykonywana po uzyskaniu koncesji.

Koncesji na:

- 1) poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1, z wyłączeniem złóż węglowodorów:
 - a. poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- 2) wydobywanie kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1, ze złóż:

⁴³ Dane z Okręgowego Urzędu Górniczego we Wrocławiu.

- a. poszukiwanie i rozpoznawanie złóż węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złóż;
 - 3) wydobywanie kopalin ze złóż znajdujących się w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 4) podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji;
 - 5) podziemne składowanie odpadów;
 - 6) podziemne składowanie dwutlenku węgla,
- udziela minister właściwy do spraw środowiska.

Koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, jeżeli jednocześnie są spełnione następujące wymagania:

- 1) obszar udokumentowanego złoża nieobjętego własnością górnictwem nie przekracza 2 ha;
 - 2) wydobyte kopalinę ze złoża w roku kalendarzowym nie przekroczy 20 000 m³;
 - 3) działalność będzie prowadzona metodą odkrywkową oraz bez użycia środków strzałowych.
- udziela starosta.

W pozostałych przypadkach koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż udziela marszałek województwa.

Uzyskanie koncesji nie jest wymagane w przypadku, gdy prowadzone działania określone w art. 4 ust 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2023 r., poz. 633) spełniają warunki ww. ustawy. Zgodnie z art. 4:

- ust. 1. Przepisów działu III-VIII oraz art. 168-174 nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobyte:
 - 1) będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych.
 - 2) nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym.
 - 3) nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.
- ust. 2. Ten, kto zamierza podjąć wydobywanie, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomić o tym właściwy organ nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania;
- ust. 3. W przypadku naruszenia wymagań określonych w ust. 1 i 2, właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, ustala prowadzącemu taką działalność opłatę podwyższoną, o której mowa w art. 140 ust. 3 pkt 3.

3.12. Gleby

3.12.1. Stan aktualny

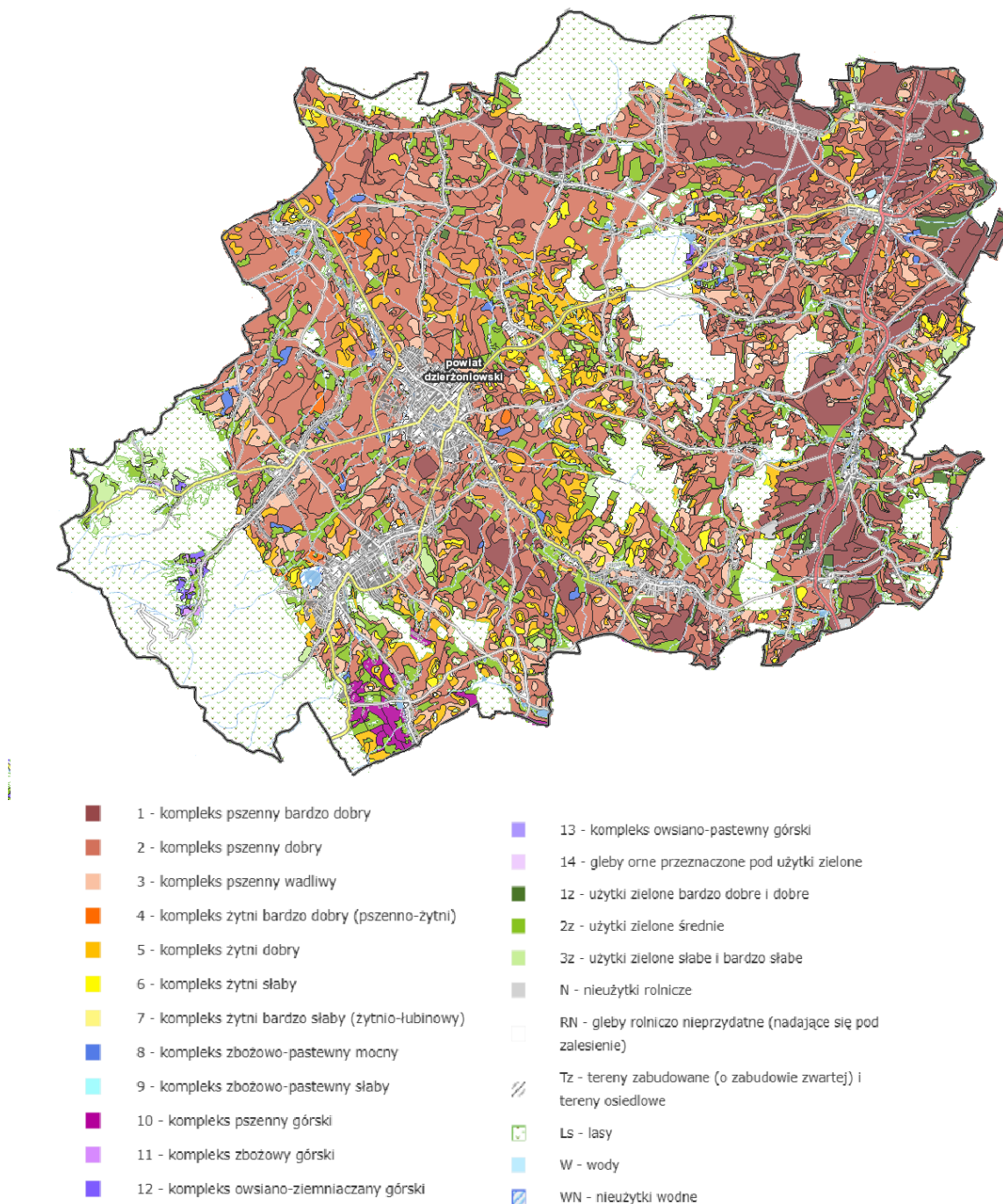
Typami gleb występującymi na terenie powiatu dzierżoniowskiego są:

- gleby brunatne i płowe – 70% powierzchni użytków rolnych. Ich procentowy udział na użytkach rolnych w gminach powiatu waha się od 54% (gmina Łagiewniki) do 93% (gminy miejskie Bielawa i Piława Górna),
- czarne ziemie – 19,5% na użytkach rolnych, charakteryzują się potencjalnie najwyższą żyznością z typów gleb występujących w powiecie. Większość gleb tego typu jest skoncentrowanych na terenie gminy Łagiewniki,
- mady – 10,5% na użytkach rolnych, powstałe w wyniku akumulacji wód rzecznych oraz stokowych. W porównaniu do gleb brunatnych i płowych, mady są zasobniejsze w próchnicę oraz składniki pokarmowe⁴⁴.

Na poniższej mapie glebowo-rolniczej widać, iż znaczną część powiatu pokrywają gleby o kompleksach pszennych bardzo dobrych i dobrych.

⁴⁴ Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Aglomeracji Dzierżoniowskiej, Dzierżoniów, czerwiec 2021.

Rysunek 39. Mapa glebowo-rolnicza powiatu dzierżoniowskiego

źródło: <https://geoportal.dolnyslask.pl>, data dostępu 04.04.2024 r.

Na terenie powiatu na gruntach ornych występują głównie gleby dobrej (klasa IIIa) i średnio dobrej jakości (klasa IIIb). Łącznie gleby tych klas w powiecie mają ponad 50% udziału. W gminach Łagiewniki i Niemcza zdecydowanie dominują gleby bardzo dobre i dobre (klasy I – IIIa). Tylko w tych gminach występują gleby klasy I, a udział procentowy gleb klasy II jest znaczny (Łagiewniki 25,7%, Niemcza 30,9%). W gminach miejskich Bielawa, Dzierżoniów i Piława Górna oraz wiejskiej Dzierżoniów przeważają gleby dobre i średnio dobre (klasy IIIa

i IIIb). W gminie miejskiej Pieszycy dominują gleby średnio dobrej i średniej jakości (klasy IIIb i IVa)⁴⁵.

Grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej określane są mianem gruntów zdegradowanych.

Grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe, określane są mianem gruntów zdewastowanych.

Osoby powodujące utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntów są obowiązane do ich rekultywacji, czyli nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych. Według danych Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie powierzchnia gruntów na których prowadzona jest rekultywacja zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 82) wynosi 192,08 ha, z tego 146,90 ha gruntów zdewastowanych powstało w wyniku działalności kopalnictwa rud metali oraz pozostałego górnictwa i kopalnictwa, a 45,18 ha w wyniku innej działalności⁴⁶.

W 2022 r. prowadzono 20 postępowań administracyjnych w zakresie rekultywacji gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, wydano 7 decyzji, natomiast w 2023 r. prowadzono 21 postępowań, wydano 11 decyzji⁴⁷.

Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Użytki rolne zajmują 33 738,6 ha powierzchni, co stanowi 70,61% całego obszaru powiatu. Dane na temat struktury użytkowania powierzchni ziemi na terenie powiatu zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 54. Struktura użytkowania powierzchni ziemi na terenie powiatu dzierżoniowskiego (stan na 01.01.2024 r.)

Lp.	Nazwa	Wielkość obszaru [ha]
1.	użytki rolne – razem	33 738,6
2.	użytki rolne – grunty orne	27 908,79
3.	użytki rolne – sady	332,33
4.	użytki rolne – łąki trwałe	1 615,24
5.	użytki rolne – pastwiska trwałe	2 138,01
6.	użytki rolne – grunty rolne zabudowane	913,4
7.	użytki rolne – grunty pod stawami	73,94
8.	użytki rolne – grunty pod rowami	334,99
9.	użytki rolne – grunty zadrzewione i zakrzewione	279,79
10.	użytki rolne – nieużytki	142,11
Pozostałe grunty		
11.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	10 132,8

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ Dane ze Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie.

⁴⁷ Raport o Stanie Powiatu Dzierżoniowskiego za 2022 rok i 2023 r.

Lp.	Nazwa	Wielkość obszaru [ha]
12.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – lasy	10 061,07
13.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	71,73
14.	grunty pod wodami razem	253,6
15.	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	182,8
16.	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	70,8
17.	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	3 642,09
18.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny mieszkaniowe	769,87
19.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny przemysłowe	288,89
20.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny zabudowane inne	391,41
21.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny zurbanizowane niezabudowane	92,82
22.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny rekreacji i wypoczynku	172,34
23.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne – drogi	1 625,53
24.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny komunikacyjne – koleje	182,92
25.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny komunikacyjne – inne	1,27
26.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny komunikacyjne – użytki kopalne	62,12
25.	grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny komunikacyjne – grunty przeznaczone pod budowę dróg lub linii kolejowych	54,92
26.	tereny różne	8,65
POWIERZCHNIA OGÓŁEM		47 775,74

źródło: Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie

3.12.2. Stan środowiska glebowego

Monitoring chemizmu gleb ornych

Program „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Realizowany jest od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura Monitoringu przypadła na lata 2020–2022 i była realizowana przez Eurofins OBIKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie GIOŚ. Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu pozwala na określenie stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo.

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego nie ma zlokalizowanego punktu monitoringowego.

Monitoring gleb w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

Na terenie województwa dolnośląskiego w ramach monitoringu wojewódzkiego realizowane są badania gleb i ziemi w celu identyfikacji terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych zawartości w glebie substancji powodujących ryzyko. Interpretacji wyników badań dokonano w oparciu o rozporządzenia Ministra Środowiska rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395).

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego badania przeprowadzono w 2020 r., w ramach badania gleb obszarów chronionych. Punkty pomiarowo-kontrolne rozmieszczono na gruntach ornych w granicach Ślezańskiego Parku Krajobrazowego. Szczegółowe wyniki badań przedstawiono poniżej.

Tabela 55. Wyniki badań monitoringowych gleb w powiecie dzierżoniowskim w 2020 r.

Lokalizacja	dz. nr 261, obręb Słupice, gm. Łagiewniki	dz. nr 101/3, obręb Jażwina, gm. Łagiewniki	dz. nr 137, obręb Młynica, gm. Łagiewniki
Poziom pobrania	0-0,25 m	0-0,25 m	0-0,25 m
Uziarnienie gleb	pył ilasty	glina średnia pylasta	pył ilasty
Odczyn pH	7,4	5,9	7,2
Zawartość węgla organicznego [%]	1,04	1,29	1,69
Zawartość próchnicy [%]	1,79	2,22	2,91
Siarka siarczanowa [mg/100 g]	0,04	0,19	1,28
Benzo(a)piren [mg/kg]	0,019	0,020	0,016
Metale w mg/kg gleby			
Cynk	57,0	54,0	49,0
Ołów	14,4	19,4	17,4
Kadm	<0,05	0,34	<0,05
Miedź	15,8	10,2	12,3
Chrom	784,0	54,0	352,0
Nikiel	751,0	54,0	315,0
Arsen	7,6	7,6	5,6
Rtęć	0,055	0,050	0,050

źródło: GIOŚ

Analizowane próbki charakteryzowały się odczynem od lekko kwaśnego (Jażwina), poprzez obojętny (Młynica) po zasadowy (Słupice). W glebach nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie, zawartych w obowiązującym rozporządzeniu w odniesieniu do cynku, ołowiu, kadmu, miedzi i rtęci. W punktach w Słupicach i Młynicy stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych zawartości niklu, a w punkcie w Słupicach także chromu. Na analizowanym obszarze nie stwierdzono

przekroczenia dopuszczalnej zawartości benzo(a)pirenu. Zawartość siarki siarczanowej była niska (I stopień) we wszystkich punktach pomiarowych⁴⁸.

Wapniowanie gleb

W związku z odkwaszaniem gleb WFOŚiGW we Wrocławiu udziela dofinansowań na zadanie pn. „Wapniowanie regeneracyjne gleb”.

Tabela 56. Realizacja „Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie” na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2020–2023

Gmina	Liczba przyznanych dofinansowań
Powiat dzierżoniowski	38
Bielawa	0
Dzierżoniów – miejska	0
Dzierżoniów – wiejska	22
Łagiewniki	6
Niemcza	1
Pieszycy	3
Piława Górna	6

źródło: WFOŚiGW

Historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi

Zgodnie z art. 3 pkt 5a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54) przez historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi rozumie się zanieczyszczenie powierzchni ziemi, które zaistniało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r. Rozumie się przez to także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi w rozumieniu art. 6 pkt 11 lit. c ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. z 2020 r. poz. 2187), która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat. Zanieczyszczenie powierzchni ziemi ocenia się na podstawie przekroczenia dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub w ziemi. Dopuszczalna zawartość w glebie i w ziemi substancji powodującej ryzyko oznacza zawartość, poniżej której żadna z funkcji pełnionych przez powierzchnię ziemi nie jest znacząco naruszona, z uwzględnieniem wpływu tej substancji na zdrowie ludzi i stan środowiska. Funkcję pełnioną przez powierzchnię ziemi ocenia się na podstawie jej faktycznego zagospodarowania i wykorzystania, chyba że inna funkcja wynika z planu zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarze powiatu dzierżoniowskiego, w gminie Pieszycy zidentyfikowano szkodę w środowisku, na powierzchni ziemi. Substancjami wpływającymi na szkodę są suma węglowodorów C12-C35, składników frakcji olejów. W toku jest postępowanie administracyjne⁴⁹.

⁴⁸ Badania monitoringowe gleb w województwie dolnośląskim w 2020 roku, GIOŚ, Wrocław 2021.

⁴⁹ <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

3.13. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

3.13.1. Zagospodarowanie odpadów komunalnych

Odpady komunalne są przetwarzane w instalacjach komunalnych. Mogą być przetwarzane także w instalacjach znajdujących się na terenie innych województw, z zachowaniem kryteriów takich jak odległość od miejsca wytworzenia odpadów, stosowane technologie przetwarzania odpadów, koszt zagospodarowania odpadów. Listy instalacji komunalnych prowadzone są przez marszałków województw. Na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się 17 instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych (w tym jedna na terenie powiatu dzierżoniowskiego) oraz 15 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Tabela 57. Wykaz funkcjonujących instalacji komunalnych na terenie województwa dolnośląskiego

Lp.	Zakład	Lokalizacja instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego
Funkcjonujące na terenie województwa dolnośląskiego instalacje komunalne do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych.			
1.	Zakład Gospodarowania Odpadami w miejscowości Gać	Gać 90, 55-200 Oława, gmina Oława, powiat oławski	Zakład Gospodarowania Odpadami Gać Sp. z o.o., Gać 90, 55-200 Oława
2.	Zakład przetwarzania odpadów w Rusku	Rusko 66, 58-120 Jarosów, gmina Strzegom, powiat świdnicki	ENERIS Ekologiczne Centrum Utylizacji Sp. z o.o. Rusko 66, 58-120 Jarosów
3.	Zakład przetwarzania odpadów w Krynicznie	Kryniczno 93, 55-300 Środa Śląska, gmina Środa Śląska, powiat średzki	FBSerwis Wrocław Sp. z o.o., ul. Atramentowa 10, Bielany Wrocławskie, 55-040 Kobierzyce
4.	Zakład przetwarzania odpadów w Rudnej Wielkiej	Rudna Wielka, 56-210 Wąsosz, gmina Wąsosz, powiat górowski	Modern Recycling Sp. z o.o., ul. Jerzmanowska 6a, 54-519 Wrocław
5.	Ekologiczne Centrum Odzysku w Bielawie	ul. Ceglana 10, 58-260 Bielawa, gmina Bielawa, powiat dzierżoniowski	ECO Ekologiczne Centrum Odzysku Sp. z o.o., ul. Bielawska 6, 58-250 Pieszyce
6.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Ścinawce Dolnej	Ścinawka Dolna 86, 57-410 Ścinawka Średnia, gmina Radków, powiat kłodzki	FBSerwis Dolny Śląsk Sp. z o.o., Ścinawka Dolna 86, 57-410 Ścinawka Średnia
7.	Zakład przetwarzania odpadów w Zawiszowie	Zawiszów 5, 58-100 Świdnica, gmina Świdnica, powiat świdnicki	Przedsiębiorstwo Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., Zawiszów 5, 58-100 Świdnica
8.	Zakład przetwarzania odpadów przy ul. Beethovena w Wałbrzychu	ul. Beethovena, 58-300 Wałbrzych, gmina Wałbrzych, powiat wałbrzyski	Miejski Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. ul. Kolejowa 4, 58-300 Wałbrzych
9.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Głogowie przy ul. Komunalnej 3	ul. Komunalna 3, 67-200 Głogów, gmina Głogów, powiat głogowski	GPK-SUEZ Głogów Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 7a, 67-200 Głogów
10.	Zakład przetwarzania odpadów przy ul. Rzeszotarskiej w Legnicy	ul. Rzeszotarska, 59-220 Legnica, gmina Legnica, powiat legnicki	Legnickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Nowodworska 60, 59-220 Legnica
11.	Zakład przetwarzania odpadów przy ul. Zielonej 3 w Lubinie	ul. Zielona 3, 59-300 Lubin, gmina Lubin, powiat lubiński	EkoPartner Recykling Sp. z o.o., ul. Zielona 3, 59-300 Lubin

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku

Lp.	Zakład	Lokalizacja instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego
12.	Zakład Gospodarki Odpadami w Trzebczu przy ul. Działkowej 20 w Polkowicach	ul. Działkowa 20, 59-100 Polkowice, gmina Polkowice powiat polkowicki	Polkowicka Dolina Recyklingu Sp. z o.o., ul. Dąbrowskiego 2, 59-100 Polkowice
13.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Lubawce	ul. Zielona 30, 58-420 Lubawka, gmina Lubawka, powiat kamiennogórski	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „SANIKOM” Sp. z o.o., ul. Nadbrzeżna 5a, 58-420 Lubawka
14.	Karkonoskie Centrum Gospodarki Odpadami w Ściegnach-Kostrzycy	Ściegny – Kostrzyca, 58-533 Mysłakowice, gmina Podgórzyn oraz gmina Mysłakowice, powiat karkonoski	Karkonoskie Centrum Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., Bukowiec, ul. Robotnicza 6, 58-533 Mysłakowice
15.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Trzebieniu przy ul. Spacerowej	Trzebień, ul. Spacerowa 24, 59-700 Bolesławiec, gmina Bolesławiec, powiat bolesławiecki	Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Bolesławcu, ul. Staszica 6, 59-700 Bolesławiec
16.	Centrum Utylizacji Odpadów Gmin Łużyckich	ul. Bazaltowa 1, 59-800 Lubań, gmina Lubań, powiat lubański	Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o., ul. Bankowa 8, 59-800 Lubań
17.	Zakład przetwarzania odpadów przy ul. Zgorzeleckiej w Bogatyni	ul. Zgorzelecka, 59 – 920 Bogatynia, gmina Bogatynia, powiat zgorzelecki	Gminne Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o., ul. Kilińskiego 17, 59-920 Bogatynia
Funkcjonujące na terenie województwa dolnośląskiego instalacje komunalne do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych			
1.	Zakład Gospodarowania Odpadami w miejscowości Gać	Gać 90, 55-200 Oława, gmina Oława, powiat oławski	Zakład Gospodarowania Odpadami Gać Sp. z o.o., Gać 90, 55-200 Oława
2.	Zakład przetwarzania odpadów w Rusku	Rusko 66, 58-120 Jaroszków, gmina Strzegom, powiat świdnicki	ENERIS Ekologiczne Centrum Utylizacji Sp. z o.o. Rusko 66, 58-120 Jaroszków
3.	Zakład Zagospodarowania Odpadów w Rudnej Wielkiej	Rudna Wielka, 56-210 Wąsosz, gmina Wąsosz, powiat górowski	CHEMEKO-SYSTEM Sp. z o.o. Zakład Zagospodarowania Odpadów, ul. Jerzmanowska 6a, 54-519 Wrocław
4.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Ścinawce Dolnej	Ścinawka Dolna 86, 57-410 Ścinawka Średnia, gmina Radków, powiat kłodzki	FBSerwis Dolny Śląsk Sp. z o.o., Ścinawka Dolna 86, 57-410 Ścinawka Średnia
5.	Zakład przetwarzania odpadów w Zawiszowie	Zawiszów 5, 58-100 Świdnica, gmina Świdnica, powiat świdnicki	Przedsiębiorstwo Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., Zawiszów 5, 58-100 Świdnica
6.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Głogowie przy ul. Komunalnej 3	ul. Komunalna 3, 67-200 Głogów, gmina Głogów, powiat głogowski	GPK-SUEZ Głogów Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 7a, 67-200 Głogów
7.	Zakład przetwarzania odpadów przy ul. Rzeszotarskiej w Legnicy	ul. Rzeszotarska, 59-220 Legnica, gmina Legnica, powiat legnicki	Legnickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Nowodworska 60, 59-220 Legnica
8.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przy ul. Zielonej 1 w Lubinie	ul. Zielona 1, 59-300 Lubin, gmina Lubin, powiat lubiński	MUNDO Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w likwidacji, ul. Zielona 1, 59-300 Lubin

Lp.	Zakład	Lokalizacja instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego
9.	Zakład Gospodarki Odpadami w Trzebczu przy ul. Działkowej 20 w Polkowicach	ul. Działkowa 20, 59-100 Polkowice, gmina Polkowice, powiat polkowicki	Polkowicka Dolina Recyklingu Sp. z o.o., ul. Dąbrowskiego 2, 59-100 Polkowice
10.	Karkonoskie Centrum Gospodarki Odpadami w Ściegnach-Kostrzycy	Ściegny – Kostrzyca, 58-533 Mysłakowice, gmina Podgórzyn oraz gmina Mysłakowice, powiat karkonoski	Karkonoskie Centrum Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., Bukowiec, ul. Robotnicza 6, 58-533 Mysłakowice
11.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Pielgrzymce	Pielgrzymka, 59-524 Pielgrzymka, gmina Pielgrzymka, powiat złotoryjski	Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., Pielgrzymka 109 A/1, 59 – 524 Pielgrzymka
12.	Zakład przetwarzania odpadów przy ul. Zgorzeleckiej w Bogatyni	ul. Zgorzelecka, 59 – 920 Bogatynia, gmina Bogatynia, powiat zgorzelecki	Gminne Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o., ul. Kilińskiego 17, 59-920 Bogatynia
13.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Trzebieniu przy ul. Spacerowej	Trzebień, ul. Spacerowa 24, 59-700 Bolesławiec, gmina Bolesławiec, powiat bolesławiecki	Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Bolesławcu, ul. Staszica 6, 59-700 Bolesławiec
14.	Centrum Utylizacji Odpadów Gmin Łużyckich	ul. Bazaltowa 1, 59-800 Lubań, gmina Lubań, powiat lubański	Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o., ul. Bankowa 8, 59-800 Lubań
15.	Zakład Zagospodarowania Odpadów w Rudnej Wielkiej (składowisko „N”)	Rudna Wielka, 56-210 Wąsosz, gmina Wąsosz, powiat górowski	CHEMEKO-SYSTEM Sp. z o.o. Zakład Zagospodarowania Odpadów, ul. Jerzmanowska 6a, 54-519 Wrocław

Lista instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji na terenie województwa dolnośląskiego

1.	Zakład Gospodarowania Odpadami w miejscowości Gać	Gać 90, 55-200 Oława, gmina Oława, powiat oławski	Zakład Gospodarowania Odpadami Gać Sp. z o.o., Gać 90, 55-200 Oława
2.	Zakład Zagospodarowania odpadów	gmina Strzelin	ECO-GRASS Sp. z o.o. ul. Graniczna 105 54-530 Wrocław
3.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Ścinawce Dolnej	Ścinawka Dolna 86, 57-410 Ścinawka Średnia, gmina Radków, powiat kłodzki	FBSerwis Dolny Śląsk Sp. z o.o., Ścinawka Dolna 86, 57-410 Ścinawka Średnia

źródło: Lista instalacji komunalnych na terenie województwa dolnośląskiego

Tabela 58. Charakterystyka Ekologicznego Centrum Odzysku w Bielawie

Rodzaj instalacji	Suma mocy przerobowych [Mg/rok]	Planowane po modernizacji moce przerobowe [Mg/rok]
Instalacja do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych	45 000	30 000
Instalacja do odzysku innego niż recykling odpadów budowlanych i rozbiórkowych	60 000	modernizacja nie jest planowana

Rodzaj instalacji	Suma mocy przerobowych [Mg/rok]	Planowane po modernizacji moce przerobowe [Mg/rok]
Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	60 000 (część mechaniczna) 50 000 (część biologiczna)	90 000 (część mechaniczna) 75 000 (część biologiczna)
Linia do produkcji paliwa alternatywnego	17 248	55 770
Budowa linii do produkcji paliwa alternatywnego	-	100 000
Instalacja do demontażu odpadów wielogabarytowych	5 000	20 000
Instalacja do biologicznego przetwarzania – kompostownia	brak	30 000
Instalacja do stabilizacji tlenowej	brak	75 000
Instalacja do produkcji biopaliw stałych – biomasa energetyczna/paliwo energetyczne	brak	80 000
Instalacja do recyklingu odpadów budowlanych oraz innych odpadów do produkcji kruszywa/produktu budowlanego	brak	10 000
Instalacja przerobu odpadów budowlano-remontowych	brak	100 000
Instalacja do biosuszenia	brak	49 000

źródło: Załącznik 1 do Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023–2028 z perspektywą do 2032. Plan inwestycyjny

Z inicjatywy ECO Ekologicznego Centrum Odzysku i Zakładu Energetyki Ciepłej w Dzierżoniowie planowana jest także budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów z paliwa RDF (paliwo alternatywne do którego produkcji używa się wyselekcjonowanej z odpadów komunalnych frakcji palnej: papieru, folii, plastiku, drewna, ubrań itp., której recykling jest niemożliwy lub nieoptymalny, a zarazem odpady takie nie mogą być składowane w ziemi lub kompostowane, z racji ich wysokiej wartości energetycznej i jednocześnie długiego czasu rozkładu) lub paliwa pochodzącego z odpadów o planowanej mocy przerobowej 100 000 Mg odpadów na rok⁵⁰.

Od 2020 r. do Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie wpływają liczne skargi mieszkańców Bielawy i Dzierżoniowa dotyczące uciążliwego i nieprzyjemnego zapachu pochodzącego z terenu zakładu ECO Ekologiczne Centrum Odzysku Sp. z o.o. w Bielawie. Zwiększona emisja odoru ma miejsce przede wszystkim w okresie wiosny/lata, jednakże również przy niższych temperaturach uciążliwości pojawiają się. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, Starosta Dzierżoniowski nie posiada kompetencji organu ochrony środowiska do prowadzenia kontroli lub podjęcia innych działań prawnych wobec tej instalacji. Właściwym organem do kontroli jest Marszałek Województwa Dolnośląskiego oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Delegatura w Wałbrzychu. Organy te

⁵⁰ Załącznik 1 do Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023–2028 z perspektywą do 2032. Plan inwestycyjny, Wrocław 2023.

prowadzą cykliczne i odrębne postępowania administracyjne i kontrolne według posiadanych kompetencji⁵¹.

3.13.2. Odpady wytwarzane na terenie powiatu dzierżoniowskiego

Odpady komunalne

Odpady komunalne na terenie powiatu dzierżoniowskiego powstają głównie w gospodarstwach domowych, ale również na terenach nieruchomości niezamieszkałych. Wszystkie gminy powiatu za wyjątkiem gminy Łagiewniki należą do Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”, który został powołany w 2003 r. dla zbudowania zintegrowanego, wspólnego systemu zagospodarowania odpadów komunalnych od mieszkańców powiatu dzierżoniowskiego. Masę poszczególnych odpadów komunalnych odebranych od mieszkańców z terenu powiatu dzierżoniowskiego w 2023 r. przedstawia poniższa tabela.

⁵¹ Dane ze Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie.

Tabela 59. Masa odpadów komunalnych [Mg] zebranych w sposób selektywny oraz zmieszany w 2023 r. z terenu powiatu dzierżoniowskiego

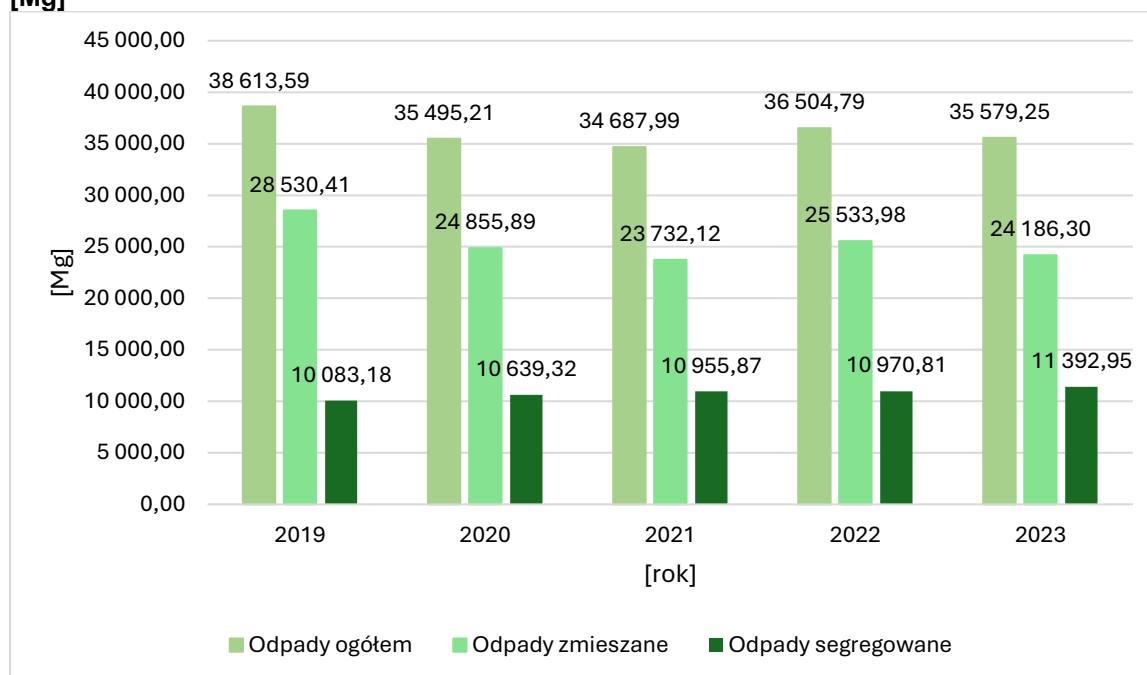
Wskaźnik	Powiat	Bielawa	Dzierżoniów – miejska	Dzierżoniów – wiejska	Łagiewniki	Niemcza	Pieszycy	Piława Górna
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku								
ogółem	11 392,95	3 497,14	3 689,85	727,99	755,35	459,37	1 527,26	735,99
ogółem; z gospodarstw domowych	10 671,80	3 442,39	3 307,44	690,95	736,43	447,58	1 513,46	533,55
ogółem; z innych źródeł*	721,15	54,75	382,41	37,04	18,92	11,79	13,80	202,44
papier i tektura	1 408,49	375,92	677,67	74,62	60,65	49,19	103,44	67,00
szkło	1 699,07	462,37	458,77	207,83	193,72	86,20	162,66	100,52
tworzywa sztuczne	215,60	28,93	99,55	27,56	5,16	1,78	5,74	46,88
metale	3,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,80	0,00
tekstylna	1,60	0,00	0,00	0,00	1,60	0,00	0,00	0,00
niebezpieczne	0,30	0,00	0,24	0,00	0,06	0,00	0,00	0,00
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	60,52	0,18	27,30	2,82	19,18	2,14	8,76	0,14
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne – niebezpieczne	9,36	0,00	0,00	0,00	9,36	0,00	0,00	0,00
wielkogabarytowe	2 130,04	571,29	719,67	170,18	148,58	153,04	215,84	151,44
biodegradowalne	4 153,73	1 664,84	1 192,11	16,08	162,92	57,30	802,36	258,12
zmieszane odpady opakowaniowe	1 719,80	393,61	487,54	228,90	163,48	109,72	224,66	111,89
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku								
zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	24 186,30	6 833,23	8 481,85	2 246,44	1 658,95	1 478,52	1 845,23	1 612,08
zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z	20 412,54	5 997,24	6 588,25	1 753,03	1 493,15	1 355,52	1 770,33	1 455,02

Wskaźnik	Powiat	Bielawa	Dzierżoniów – miejska	Dzierżoniów – wiejska	Łagiewniki	Niemcza	Pieszycy	Piława Górna
gospodarstw domowych								
zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z innych źródeł*	3 773,76	835,99	1 893,60	493,41	165,80	123,00	104,90	157,06
ogółem na 1 mieszkańca	253,9	242,5	275,2	245,4	231,7	291,2	209,9	271,9
Odpady zebrane w ciągu roku								
ogółem	35 579,25	10 330,37	12 171,70	2 974,43	2 414,30	1 937,89	3 402,49	2 348,07
z gospodarstw domowych	31 084,34	9 439,63	9 895,69	2 443,98	2 229,58	1 803,10	3 283,79	1 988,57
z innych źródeł*	4 494,91	890,74	2 276,01	530,45	184,72	134,79	118,70	359,50

źródło: GUS

*inne źródła – usługi komunalne, handlu, małego biznesu, biur i instytucji

Rysunek 40. Odpady zebrane w ciągu roku w powiecie dzierżoniowskim w latach 2019–2023 [Mg]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu zebranych odpadów w powiecie dzierżoniowskim wyniósł odpowiednio:

- 2019 r. – 26,1%;
- 2020 r. – 30,0%;
- 2021 r. – 31,6%;
- 2022 r. – 30,1%;
- 2023 r. – 32,0%

Najlepiej z selektywnym zbieraniem radzi sobie gmina Pieszyce, gdzie wskaźnik wyniósł w 2023 r. 44,9% oraz Bielawa – 33,9%. Natomiast najgorzej gminy Niemcza – 23,7% i Dzierżoniów (wiejska) – 24,5%.

Zgodnie z art. 17.1. Ustawy o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.) wprowadza się następującą hierarchię sposobów postępowania z odpadami:

- 1) zapobieganie powstawaniu odpadów,
- 2) przygotowywanie do ponownego użycia,
- 3) recykling,
- 4) inne procesy odzysku,
- 5) unieszkodliwianie.

Odebrane odpady w 2023 r. trafiły do instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Bielawie, ul. Ceglana 10, 58-260 Bielawa oraz w znikomej ilości do instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w Lubinie, Zabrzdu i Tarnobrzegu. Zdolności przerobowe instalacji komunalnej w Bielawie do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów

komunalnych oraz kompostowni odpadów zielonych i innych bioodpadów, są wystarczające w stosunku do ilości odbieranych odpadów⁵².

Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)

Poniżej przedstawiono adresy Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, do których mieszkańcy mogą oddawać odpady komunalne na terenie powiatu dzierżoniowskiego:

- Gmina Bielawa:
 - ul. Ceglana 2, 58-260 Bielawa,
- Gmina miejska Dzierżoniów:
 - ul. Bielawska 15B, 58-200 Dzierżoniów,
- Gmina wiejska Dzierżoniów:
 - ul. Ceglana 2, 58-260 Bielawa,
 - ul. Bielawska 15B, 58-200 Dzierżoniów,
- Gmina Łagiewniki:
 - ul. Lipowa (teren oczyszczalni ścieków) w Łagiewnikach,
- Gmina Niemcza:
 - ul. Wrocławska 3a-3b, 58-230 Niemcza,
- Gmina Pieszyce:
 - ul. Bielawska 6, 58-250 Pieszyce,
- Gmina Piława Górna:
 - ul. Młynarska (koło stawu), 58-240 Piława Górna

Poziomy recyklingu

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2024 r., poz. 339) gminy są zobowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej:

- 20% wagowo – za rok 2021,
- 25% wagowo – za rok 2022,
- 35% wagowo – za rok 2023,
- 45% wagowo – za rok 2024,
- 55% wagowo – za rok 2025,
- 56% wagowo – za rok 2026,
- 57% wagowo – za rok 2027,
- 58% wagowo – za rok 2028,
- 59% wagowo – za rok 2029,
- 60% wagowo – za rok 2030,
- 61% wagowo – za rok 2031,
- 62% wagowo – za rok 2032,
- 63% wagowo – za rok 2033,
- 64% wagowo – za rok 2034,
- 65% wagowo – za rok 2035 i za każdy kolejny rok.

⁵² Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7” za 2023 rok, kwiecień 2024.

Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do masy wytworzonych odpadów komunalnych. Przy obliczaniu poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych nie uwzględnia się innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne.

Tabela 60. Informacja o osiągniętym poziomie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w latach 2021–2023

Gmina	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych [%]		
	2021 r - wymagane 20%	2022 r - wymagane 25%	2023 rok - wymagane 35%
Bielawa	19,8	29,7	38,0
Dzierżonów – miejska	20,8	25,2	34,1
Dzierżonów – wiejska	26,2	21,9	35,3
Łagiewniki	29,6	25,99	36,0
Niemcza	24,1	27,6	41,6
Pieszycy	21,8	41,7	54,3
Piława Górna	21,1	27,9	44,7

źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7” za 2023 rok. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi za 2021, 2022, 2023 rok w Gminie Łagiewniki

W 2021 r. wymagany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych osiągnęły wszystkie gminy za wyjątkiem gminy Bielawa, w 2022 r. gminy wiejskiej Dzierżonów, a w 2023 r. gminy miejskiej Dzierżonów.

Od 2025 r. gminy są obowiązane nie przekraczać poziomu składowania w wysokości:

- 30% wagowo – za każdy rok w latach 2025–2029,
- 20% wagowo – za każdy rok w latach 2030–2034,
- 10% wagowo – w 2035 r. i za każdy kolejny rok w latach następnych

Poziom składowania oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych przekazanych do składowania do masy wytworzonych odpadów komunalnych. Dla potrzeb obliczania poziomu składowania do odpadów przekazanych do składowania zalicza się również odpady poddane odzyskowi na składowisku odpadów.

Gminy, które nie osiągną wymaganych poziomów recyklingu i składowania podlegać będą karze pieniężnej.

Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO)

W dniu 1 lipca 2017 r. wszedł w życie Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO), zgodnie z którym odpady są zbierane w sposób określony w ówczesnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. 2019 r. poz. 2028)⁵³.

Realizowana na terenie powiatu dzierżoniowskiego gospodarka odpadami komunalnymi nakierowana jest na tworzenie warunków właściwego zbierania odpadów w sposób selektywny oraz zagospodarowania odpadów, zapewniających osiągnięcie określonych przepisami poziomów recyklingu i odzysku oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. 2021 r. poz. 906) pojemniki oraz worki do zbierania poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych oznaczone powinny być w następujący sposób:

- 1) papier – odpady z papieru, w tym odpady z tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru niebieskiego, oznaczonych napisem „Papier”;
- 2) szkło – odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru zielonego, oznaczonych napisem „Szkło”;
- 3) metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe – odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady z tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru żółtego, oznaczonych napisem „Metale i tworzywa sztuczne”;
- 4) bioodpady - zbiera się w pojemnikach lub workach koloru brązowego, oznaczonych napisem „BIO”.

Odpady w postaci wyrobów zawierających azbest

Programy usuwania odpadów zawierających azbest z terenu gmin powiatu dzierżoniowskiego zostały opracowane i wdrożone ze względu na narastający problem bezpiecznego dla środowiska i kosztownego procesu unieszkodliwiania tych niebezpiecznych odpadów. Funkcjonowanie programów otwiera drogę do starania się o dofinansowanie działań związanych z demontażem, transportem i składowaniem (unieszkodliwieniem) wyrobów azbestowych dzięki m.in. temu, że wraz z aktualną inwentaryzacją szacuje koszty stopniowego usuwania wyrobów azbestowych.

Celem każdego programu jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru gmin powiatu dzierżoniowskiego. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań określonych w Programach, takich jak:

- Zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne zachowania związane z azbestem – nieuprawniony demontaż i wyrzucanie eternitu m.in. do lasów).

⁵³ Akt zastąpiony Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. 2021 r. poz. 906 z późn. zm.)

- Stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi.
- Stworzenie mechanizmów zapewniających mieszkańcom pomoc finansową podczas usuwania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych w całym okresie działania programu.
- Skuteczny monitoring powstawania odpadów azbestowych i gospodarki nimi.
- Stworzenie systemu dotowania usuwania azbestu.

Materiały zawierające azbest występują przede wszystkim jako pokrycia dachowe na budynkach mieszkalnych i budynkach gospodarczych (stodoły, wiaty, garaże, altany) oraz w rurach i złączach azbestowo-cementowych. Wyroby zawierające azbest składowane są także na posesjach mieszkańców i działkach gruntowych.

Dla poszczególnych gmin powiatu dzierżoniowskiego obowiązują następujące programy (jedynie miasto Dzierżonów i gmina Łagiewniki nie posiadają programu):

- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego ZGPD-7 z 2010 r.,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie Gminy Bielawa na lata 2015–2032,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Dzierżonów (aktualizacja) z 2014 r.,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Niemcza na lata 2022–2032.,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Pieszyce z 2015 r.,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Piławy Górnej na lata 2016–2032.

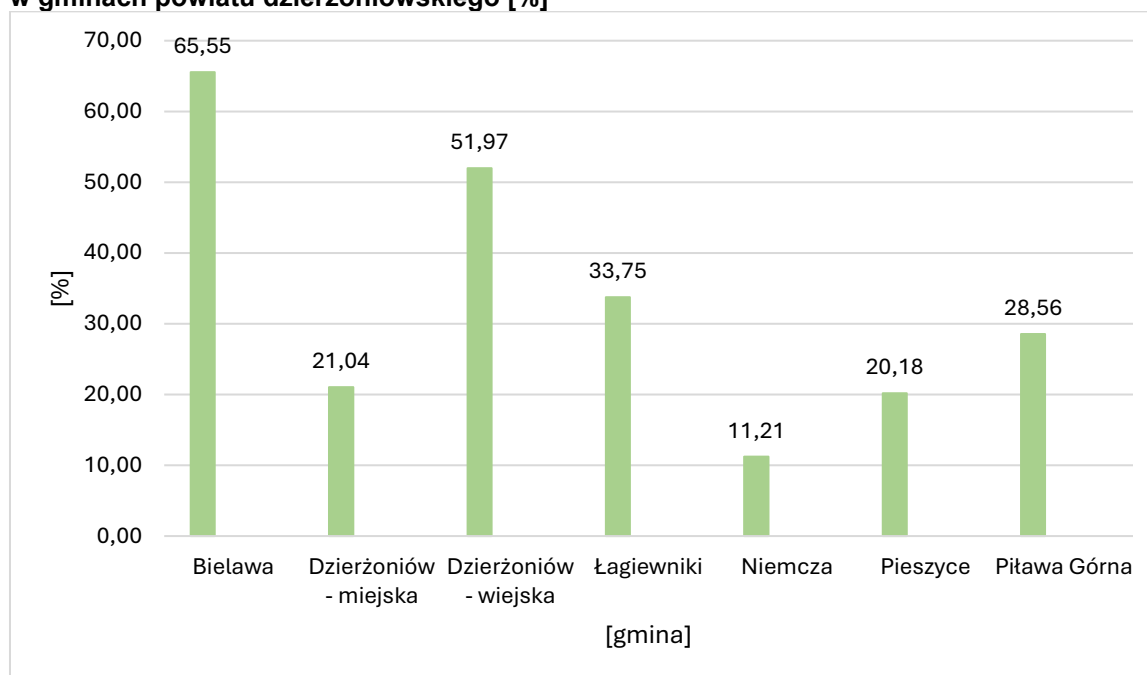
Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dot. ilości azbestu w poszczególnych gminach powiatu.

Tabela 61. Ilość azbestu zinwentaryzowanego, unieszkodliwionego oraz pozostałego do unieszkodliwienia na terenie gmin powiatu dzierżoniowskiego

Jednostka terytorialna	Ilość azbestu		
	Zinwentaryzowanego [Mg]	Unieszkodliwionego [Mg]	Pozostałego do unieszkodliwienia [Mg]
Powiat dzierżoniowski	4 134,614	1 339,978	2 794,636
Bielawa	103,310	67,728	35,582
Dzierżonów – miejska	492,294	103,624	388,670
Dzierżonów – wiejska	1 139,210	592,048	547,162
Łagiewniki	1 113,584	375,899	737,685
Niemcza	828,404	92,880	735,524
Pieszyce	274,234	55,358	218,877
Piława Górna	183,578	52,441	131,137

źródło: bazaazbestowa.gov.pl, stan na 05.06.2024 r.

Rysunek 41. Ilość azbestu, który przekazano do unieszkodliwienia (w stosunku do ogółu) w gminach powiatu dzierżoniowskiego [%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z bazy azbestowej, stan na 05.06.2024 r.

Według stanu na dzień 05.06.2024 r., z terenu powiatu dzierżoniowskiego unieszkodliwiono 32,40% odpadów zawierających azbest. Zgodnie z powyższym wykresem, dotychczas najwięcej tych odpadów w stosunku do masy zinwentaryzowanych unieszkodliwiła gmina Bielawa. Najmniejszą ilość azbestu usunięto na terenie gminy Niemcza.

WFOŚiGW we Wrocławiu systematycznie udziela dofinansowań na demontaż, zbieranie, transport oraz unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest. W latach 2020-2023 łącznie przyznano dofinansowanie dla powiatu dzierżoniowskiego w kwocie 154 199,42 zł. Poniższa tabela prezentuje zrealizowane zadania w ramach Programu usuwania azbestu.

Tabela 62. Realizacja Programu usuwania azbestu na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2020–2023

Wnioskodawca	Nazwa zadania	Rok umowy	Ilość usuniętego azbestu [Mg]	Kwota dotacji [zł]
Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”	Usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7” w 2020r.	2020	70,292	31 876,32
Gmina Łagiewniki	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łagiewniki	2020	60,04	37 518,88

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

Wnioskodawca	Nazwa zadania	Rok umowy	Ilość usuniętego azbestu [Mg]	Kwota dotacji [zł]
Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”	Usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7” – Gmina Miejska Dzierżoniów w 2021 r.	2021	7,135	3 409,32
Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”	Usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7” w 2021 r.	2021	20,387	11 602,29
Gmina Łagiewniki	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łagiewniki	2021	21,08	13 358,00
Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”	Usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7” – Miasto i Gmina Dzierżoniów w 2022 r.	2022	20,827	8 548,00
Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”	Usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7” w 2022 r.	2022	2,873	2 011,10
Gmina Łagiewniki	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łagiewniki	2022	10,62	7 434,00
Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”	Usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie	2023	9,18	6 426,00

Wnioskodawca	Nazwa zadania	Rok umowy	Ilość usuniętego azbestu [Mg]	Kwota dotacji [zł]
	Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7” w 2023 r., gminy: Bielawa i Piława Górna			
Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”	Usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7” w 2023 r., gminy: Dzierżoniów i Niemcza	2023	62,88	30 811,20
Gmina Łagiewniki	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łagiewniki	2023	2,64	1 168,31
Suma			287,954	154 199,42

źródło: WFOŚiGW

Odpady przemysłowe

Zgodnie z art. 180a Ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54) wymagane jest uzyskanie pozwolenia na wytwarzanie odpadów (odpady powstające w związku z eksploatacją instalacji), jeżeli wytwarzane są odpady:

- o masie powyżej 1 Mg rocznie – w przypadku odpadów niebezpiecznych,
- o masie powyżej 5 000 Mg rocznie – w przypadku odpadów innych niż niebezpieczne.

Podmiotami posiadającymi ważne pozwolenia Starosty Powiatu Dzierżoniowskiego na wytwarzanie odpadów są:

- Lincoln Electric Bester Sp. z o.o. ul. Jana III Sobieskiego 19a, 58-260 Bielawa,
- „LIW LEWANT” Fabryka Wyrobów z Tworzyw Sztucznych ul. Ostroszowicka 17b, 58-260 Bielawa,
- Ace Rico Poland Sp. z o.o. ul. Ostroszowicka 11, 58-260 Bielawa
- „Zakład Usług Komunalnych- Drozdowski” Sp. z o.o., ul. Bielawska 6/18, 58-250 Pieszycy,
- Aalberts Surface Technologies Heat` Sp. o.o. ul. Strefowa 5, 58-200 Dzierżoniów
- Henkel Polska Operations Sp. z o.o. oddz. w Dzierżoniowie, ul. Pieszycza 6, 58-200 Dzierżoniów,
- MECAMEN POLSKA Sp.z o.o., ul. Pieszycza 8, 58-200 Dzierżoniów,
- Harris Calorific International Sp. z o.o. ul. Strefowa 8, 58-200 Dzierżoniów,
- PFO „VETOS-FARMA” Sp. z o.o. ul. Pocztowa 6, 58-260 Bielawa,
- SK pucore Europe Sp. z o.o. ul. Strefowa 16, 58-200 Dzierżoniów,
- Pentair Poland Sp. z o.o., ul. Strefowa 10, 58-200 Dzierżoniów,

- Rupf Industries Poland Sp. z o.o. Wrocław, ul. Sw. Mikołaja 19 – instalacja w Dzierżoniowie ul. Strefowa,
- MECFIL Sp. z o.o. ul. Strefowa 2, 58-200 Dzierżoniów
- ZAMEH Sp z o.o. ul. Kłodzka 10, 58-210 Łagiewniki
- DIOTECH Sp. z o.o. ul. Świdnicka 23, 58-200 Dzierżoniów
- NZOZ Szpital Powiatowy w Dzierżoniowie Sp. z o.o., ul. Cicha 1, 58-200 Dzierżoniów
- BROEN POLAND Sp. z o.o., ul. Pieszycza 10, 58-200 Dzierżoniów
- BIOZE Sp. z o.o., ul. Bierutowska 57-59, 51-317 Wrocław
- LS Cable&System Poland Sp. z o.o. ul. Strefowa 7, 58-200 Dzierżoniów
- Selena Industrial Technologies Sp. z o.o. ul. Pieszycza 3, 58-200 Dzierżoniów – instalacja w Dzierżoniowie ul. Stanisława Staszica 24
- BOXMET Ltd Sp.z o.o. Piskorzów 51, 58-250 Pieszycze

Zezwolenie Marszałka Województwa Dolnośląskiego na wytwarzanie odpadów posiada:

- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowo-Produkcyjne „Kolekcja” Anna Witkowska, ul. Ceglana 7, 58-260 Bielawa – pozwolenie na wytwarzanie odpadów wraz zezwoleniem na przetwarzanie odpadów dla stacji demontażu pojazdów wycofanych eksploatacji, ostatnia decyzja z dnia 05.10.2023 r.

Zezwolenie Starosty Powiatu Dzierżoniowskiego na zbieranie odpadów (gromadzenie odpadów przed ich transportem do miejsc przetwarzania, w tym wstępne sortowanie) posiadają:

- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Dzierżoniowska 31, 58-260 Bielawa (PSZOK),
- Skup Złomu i Metali Kolorowych Mieczysław Sojka ul. Ludowa 14, 58-260 Bielawa,
- Skup Złomu i Metali Kolorowych Zofia Sojka ul. Kopernika 11, 58-200 Dzierżoniów,
- WTÓRPOL S.C. M.D. Sikora, ul. Wrocławska 32, 58-200 Dzierżoniów,
- B&K PLAST Przetwórstwo tworzyw sztucznych Konrad Wester Rościszów 66, 58-250 Pieszycze, wraz z pozwoleniem na przetwarzanie odpadów,
- Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. ul. Słowiańska 13, 58-210 Łagiewniki (PSZOK),
- Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. ul. Bielawska 15b, 58-200 Dzierżoniów (PSZOK),
- Skup Surowców Wtórnych Wiesław Jasiński ul. Rolna 2, 58-200 Dzierżoniów,
- Skup Surowców Wtórnych, Małgorzata Jasińska, ul. Boh. Getta 23, 58-260 Bielawa,
- Skup Złomu Ryszard Sojka, ul. Sienkiewicza, 58-200 Dzierżoniów,
- ECO Ekologiczne Centrum Odzysku Sp. o.o. ul. Bielawska 6, 58-250 Pieszycze (PSZOK).

Zezwolenie Starosty Powiatu Dzierżoniowskiego na przetwarzanie odpadów (odzyskiwanie surowców wtórnych w procesach produkcyjnych w celu uzyskania materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub unieszkodliwianie odpadów w instalacjach technicznych) posiadają:

- Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. ul. Słowiańska 13, 58-210 Łagiewniki,
- WTÓRPOL S.C. M.D. Sikora, ul. Wrocławska 32, 58-200 Dzierżoniów,
- B&K PLAST Przetwórstwo tworzyw sztucznych Konrad Wester Rościszów 66, 58-250 Pieszycze, wraz z pozwoleniem na zbieranie odpadów,
- KA Recykling Sp. z o.o. ul. Bielawska 6, 58-250 Pieszycze,

- ZBM Sp. z o.o. ul. Piastowska 15a, 58-240 Piława Górna,
- KAMSKAL S.C. Przerób Kamienia naturalnego ul. Kłodzka 14, 58-210 Łagiewniki.

Starosta Dzierżoniowski decyzją z dnia 30.01.2015 r. znak: RL.6222.2.2014 udzielił Tadeuszowi Drozdowskiemu, prowadzącemu działalność gospodarczą pn. Zakład Usług Komunalnych Tadeusz Drozdowski, ul. Bielawska 6, 58-250 pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, zlokalizowanej na terenie Zakładu Ekologiczne Centrum Odzysku, ul. Ceglana 10, 58-260 Bielawa, dz. nr 103/1 obręb 0001 Północ, gmina Bielawa, powiat dzierżoniowski, woj. dolnośląskie. W związku ze zmianą przepisów, przy piśmie z dnia 02.03.2015 r. znak: RL.6222.2.2015 Starosta Dzierżoniowski przesłał Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego ww. decyzję z dnia 30.01.2015 r., jako organowi właściwemu w sprawie." Wszystkie kolejne zmiany procedowane są przez Marszałka.

Marszałek Województwa Dolnośląskiego wydał pozwolenia zintegrowane określające warunki wytwarzania i sposoby postępowania z odpadami niebezpiecznymi oraz innymi niż niebezpieczne dla:

- Falco Invest Nieruchomości Sp. z o.o., ul. Wrocławska 44, 58-230 Niemcza, na prowadzenie instalacji do chowu drobiu o maksymalnej liczbie stanowisk wynoszącej 140 000 szt., zlokalizowanej na terenie fermy kur niosek w Niemczy (dz. nr 18 obręb Jasień), decyzja z dnia 17 sierpnia 2018 r.
- GALWANIZER Sp. z o.o., ul. Świdnicka 38, 58-200 Dzierżonów na prowadzenie instalacji do powierzchniowej obróbki metali i tworzyw sztucznych z zastosowaniem procesów chemicznych i elektrochemicznych (galwanicznych) przy całkowitej objętości wanien procesowych 144,63 m³, decyzja z dnia 30 kwietnia, 2007 r., ostatnia zmiana z dnia 21 czerwca 2021 r.⁵⁴

3.13.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów

Gospodarka o obiegu zamkniętym – nowe wytyczne Komisji Europejskiej

2 grudnia 2015 r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet dotyczący budowania gospodarki o obiegu zamkniętym (tzw. circular economy). Idea gospodarki o obiegu zamkniętym polega na zamknięciu cyklu życia produktu, który w ujęciu linearnym oznacza sekwencję: produkcja - użytkowanie - usunięcie odpadu (ujęcie zwane "od kołyski do grobu" – ang. "from cradle to grave"). Zamykając cykl życia otrzymujemy zaś sekwencję: produkcja – użytkowanie – wykorzystanie odpadu w kolejnym cyklu produkcyjnym (ujęcie zwane "od kołyski do kołyski" – ang. "from cradle to cradle"). Istotą tego podejścia jest wykorzystanie odpadów powstałych w cyklu życia produktu i tym samym ograniczenie zużycia surowców, zmniejszenie ilości składowanych odpadów oraz zwiększenie strumienia odpadów wykorzystywanych w ramach odzysku i recyklingu.

Poprzez wdrożenie proponowanych rozwiązań planuje się na terenie poszczególnych gmin całego kraju m.in. osiągnięcie do 2035 r. poziomu 65% w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Strumień odpadów przeznaczonych do składowania ma wynieść do 2035 r. maksymalnie 10%. Zagadnienia te uwzględnia

⁵⁴ Dane ze Starostwa Powiatowego w Dzierżonowie i z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

zarówno *Krajowy plan gospodarki odpadami 2028*, jak również *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami na lata 2023–2028*. W celu wdrożenia gospodarki odpadami w obiegu zamkniętym zostały już uruchomione fundusze na pilotażowe programy, których celem jest upowszechnienie doświadczeń we wdrażaniu gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym na poziomie powiatu.

W *Krajowym planie gospodarki odpadami 2028* wyznaczono następujące kierunki działań w zakresie powstawania odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi:

- 1) Stosowanie działań na rzecz ZPO komunalnych m.in. przez: promowanie ponownego użycia produktów, tworzenie punktów napraw produktów, promowanie wytwarzania i użytkowania produktów o wydłużonym okresie użytkowania, tworzenie punktów ponownego użycia przy PSZOK-ach lub innych miejscach ogólnodostępnych dla społeczności lokalnej;
- 2) monitorowanie składu morfologicznego odpadów komunalnych, w tym fizycznych i chemicznych właściwości odpadów;
- 3) organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu zarówno ogólnokrajowym, jak i gminnym, mających na celu między innymi: podnoszenie świadomości i wiedzy społeczeństwa w zakresie ZPO, właściwe postępowanie z odpadami, promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami oraz korzyści z tego wynikających;
- 4) zapewnienie finansowania w obszarze ZPO w zakresie podnoszenia świadomości i wiedzy społeczeństwa;
- 5) zwiększenie dostępności PSZOK-ów dla mieszkańców;
- 6) zwiększenie efektywności prowadzenia selektywnego zbierania „u źródła”, w tym również komunalnych odpadów ulegających biodegradacji;
- 7) zagospodarowanie bioodpadów w biogazowniach rolniczych lub we własnym zakresie np. w kompostownikach przydomowych, również na terenach z zabudową jednorodzinną;
- 8) tworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego zachęt w zakresie zagospodarowywania bioodpadów w przydomowych kompostownikach (finansowanie lub współfinansowanie zakupu kompostowników);
- 9) budowa lub modernizacja instalacji recyklingu zgodnie z określonym zakresem zapotrzebowania, w tym instalacji do fermentacji bioodpadów z wytworzeniem biometanu, energii elektrycznej, ciepłej, chłodu;
- 10) modernizacja instalacji MBP w kierunku przetwarzania odpadów selektywnie zbieranych; po modernizacji część mechaniczna w tych instalacjach powinna służyć do efektywnego sortowania odpadów zebranych selektywnie u źródła, natomiast część biologiczna powinna być wykorzystywana do fermentacji lub kompostowania zbieranych selektywnie bioodpadów i odpadów zielonych;
- 11) zmniejszenie ilości kierowanych do składowania odpadów komunalnych oraz pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, które nie nadają się do przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu, przez zagospodarowanie tych odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami w innych procesach odzysku, w tym przez termiczne przekształcanie z odzyskiem energii;
- 12) zapewnienie wysokiej automatyzacji linii sortowniczych w celu maksymalizacji odzysku surowcowego;

- 13) zapewnienie finansowania przedsięwzięć niwelujących zapotrzebowanie na obiekty i instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, o których mowa w załączniku nr 2 do KPGO 2028, ze szczególnym uwzględnieniem instalacji do fermentacji bioodpadów;
- 14) zapewnienie finansowania przedsięwzięć w zakresie modernizacji instalacji przetwarzających odpady komunalne i pochodzące z przetworzenia odpadów komunalnych, w tym odpady ulegające biodegradacji selektywnie zebrane, w celu zapewnienia wysokich standardów ochrony środowiska ich funkcjonowania;
- 15) w przypadku odpadów żywności preferowanie technologii fermentacji z wytworzeniem biometanu, energii elektrycznej, ciepłej, chłodu, a dla pozostałych odpadów i przy mniejszych wydajnościach technologii tlenowych;
- 16) kontynuacja zapewnienia bezpiecznego składowania odpadów powstałych po przetwarzaniu odpadów, w tym stabilizatu, które nie mogą zostać poddane innym procesom przetwarzania, w tym recyklingowi; budowa składowisk lub ich rozbudowa powinna zostać ograniczona wyłącznie do potrzeb wynikających z ilości odpadów wytwarzanych w instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych i odpadów, dla których nie ma innej możliwości przetwarzania;
- 17) monitorowanie i kontrola przez gminy funkcjonowania systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym ograniczanie nielegalnego składowania odpadów komunalnych;
- 18) poprawa jakości zbieranych i gromadzonych danych w BDO.

3.14. Zasoby przyrodnicze

Realizując zadania zawarte w niniejszym Programie Ochrony Środowiska należy uwzględnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, wynikającą z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r., poz. 1336) mającą na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu okazów gatunków oraz ich siedlisk i ostoi. Wymagane jest również przestrzeganie zapisów ww. ustawy, dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów w odniesieniu do ww. gatunków oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022 r., poz. 2380),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r., poz. 1409),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r., poz. 1408).

3.14.1. Formy ochrony przyrody

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego występują następujące formy ochrony przyrody⁵⁵:

1. Parki krajobrazowe – obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

2. Obszary chronionego krajobrazu – obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

3. Obszary Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

4. Rezerваты przyrody – obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

5. Użytki ekologiczne – zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płyty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

6. Pomniki przyrody – pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie⁵⁶.

W powiecie dzierżoniowskim powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych zajmuje 8 556,09 ha, co stanowi 17,9% powierzchni powiatu. Ponadto na terenie powiatu występuje kilka obszarów objętych ochroną Natura 2000.

Tabela 63. Powierzchnia obszarów chronionych na terenie powiatu dzierżoniowskiego (stan na 31.12.2023 r.)

Wskaźnik	Jednostka	Wartość
Obszary prawnie chronione ogółem	ha	8 556,09
Rezerваты przyrody	ha	71,11
Parki krajobrazowe	ha	6 731,90
Obszary chronionego krajobrazu	ha	1 832,40
Użytki ekologiczne	ha	1,26

⁵⁵ crfop.gdos.gov.pl/crfop

⁵⁶ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 maja 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r., poz. 1336).

Wskaźnik	Jednostka	Wartość
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	%	17,9

źródło: GUS

Park Krajobrazowy Gór Sowich

Województwo: dolnośląskie

Powiaty: kłodzki, wałbrzyski, dzierżoniowski, ząbkowicki

Gminy: Jedlina-Zdrój, Dzierżoniów (gmina wiejska), Stoszowice, Nowa Ruda (gmina wiejska), Pieszyce, Walim, Głuszyca, Bielawa

Data utworzenia: 13.12.1991

Powierzchnia: 8 140,67 ha

Akt prawny o utworzeniu: Rozporządzenie Nr 7/91 Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 8 listopada 1991 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Gór Sowich

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Nr 20 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 listopada 2008 r. zmieniające rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 15 maja 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Gór Sowich

Celem ochrony jest ochrona wartości przyrodniczych, z zachowaniem fragmentów mieszanego lasu górno- i dolnoreglowego, zachowanie geologicznej i geomorfologicznej różnorodności Parku, w tym licznych form skalnych, ochrona wartości historycznych związanych z osadnictwem, kopalnictwem oraz okresem II wojny światowej, zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym.

Ślezański Park Krajobrazowy

Województwo: dolnośląskie

Powiaty: wrocławski, dzierżoniowski, świdnicki

Gminy: Sobótka, Marcinowice, Dzierżoniów (gmina wiejska), Łagiewniki, Jordanów Śląski

Data utworzenia: 30.08.1988

Powierzchnia: 8 190,00 ha

Akt prawny o utworzeniu: Uchwała nr XXIV/155/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej we Wrocławiu z dn. 8.06.1988 r. w sprawie utworzenia Ślezańskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego Nr 17 z dnia 12 listopada 2008 r. zmieniające rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 4 kwietnia 2007 r. w sprawie Ślezańskiego Parku Krajobrazowego

Obszar chronionego krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie

Województwo: dolnośląskie

Powiaty: kłodzki, wałbrzyski, dzierżoniowski, ząbkowicki, świdnicki

Gminy: Dzierżoniów (gmina wiejska), Stoszowice, Nowa Ruda (gmina wiejska), Złoty Stok, Świdnica (gmina wiejska), Pieszyce, Walim, Kłodzko (gmina wiejska), Bardo

Data wyznaczenia: 01.01.1981

Powierzchnia: 17 336,00 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Uchwała Nr 35/81 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Wałbrzychu z dnia 28 października 1981 r. w sprawie utworzenia na terenie województwa Wałbrzyskiego parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Nr 25 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”

Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie obejmuje głównie grzbiety tych gór pomiędzy przełęczą Kłodzką na wschodzie, a doliną Bystrzycy Świdnickiej na zachodzie. Góry Sowie są zrębem tektonicznym zbudowanym z prekambryjskich gnejsów. Na szczytach i stokach występują ostańcowe skałki. Orograficznie Góry Bardzkie są przedłużeniem Gór Sowich. Zbudowane są ze sfałdowanych w orogenezie hercyńskiej skał paleozoicznych: zlepieńców, piaskowców i łupków oraz skał wulkanicznych. Oba pasma gór porasta las piętra regla dolnego. Na Bukowej Kalenicy w Górach Sowich utworzono rezerwat chroniący fragment pierwotnej puszczy sudeckiej.

Obszar chronionego krajobrazu Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie

Województwo: dolnośląskie

Powiaty: dzierżoniowski, ząbkowicki, strzeliński

Gminy: Ciepłowody, Niemcza, Ziębice, Ząbkowice Śląskie, Strzelin, Przeworno

Data wyznaczenia: 01.01.1981

Powierzchnia: 6 180,00 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Uchwała Nr 35/81 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Wałbrzychu z dnia 28 października 1981 r. w sprawie utworzenia na terenie województwa Wałbrzyskiego parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego Nr 29 z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie”

Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie obejmuje południowe części tych masywów o stosunkowo niewielkim przekształceniu gospodarczym i leży w mezoregionie Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie. Jest on najbardziej zróżnicowaną częścią Przedgórze Sudeckiego. Masywy te zbudowane są z różnych skał magmowych i metamorficznych.

Obszar Natura 2000 Wzgórza Kielczyńskie

Kod: PLH020021

Rodzaj: dyrektywa siedliskowa

Województwo: dolnośląskie

Powiaty: dzierżoniowski, świdnicki

Gminy: Marcinowice, Dzierżonów (gmina wiejska)

Data wyznaczenia przez KE: 13.02.2009

Data wyznaczenia w Polsce: 02.10.2021

Powierzchnia: 403,64 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE)

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 września 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Wzgórza Kielczyńskie (PLH020021)

Wzgórza stanowią niewielkie, zbudowane z serpentynitu, pasmo zalesionego terenu rozciągniętego wrzecionowato ze wschodu na zachód. Najwyższa ich część to skalisty wierzchołek Szczytna (466 m n. p. m.). Obszar obejmuje głównie siedliska leśne należące do Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych. Przedmiotami ochrony w obszarze są 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum) i 9110 ciepłolubne dąbrowy (Quercetalia pubescenti petraeae) z licznymi wychodniami skalnymi tworzącymi siedliska 8220 ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z Androsacion vandellii oraz 6210 murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea). Kluczowy przedmiot ochrony w obszarze to paproć zanokcica serpentynowa (Asplenium adulterinum).

Obszar Natura 2000 Masyw Ślęży

Kod: PLH020040

Rodzaj: dyrektywa siedliskowa

Województwo: dolnośląskie

Powiaty: wrocławski, dzierżoniowski, świdnicki

Gminy: Sobótka, Marcinowice, Dzierżoniów (gmina wiejska), Łagiewniki, Jordanów Śląski

Data wyznaczenia przez KE: 13.02.2009

Data wyznaczenia w Polsce: 08.10.2021

Powierzchnia: 5 059,25 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE)

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 września 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Masyw Ślęży (PLH020040)

Masyw Ślęży i przylegające wzgórza mają urozmaiconą budowę geologiczną. Występują tam gabra, amfibolity, gnesy, granity i serpentynity. Gleby należą do inicjalnych, brunatnych i bielcowych. Tutejsze lasy to żyzna i kwaśna buczyna, acydofilne i ciepłolubne dąbrowy oraz fragmenty łągów i lasów stokowych rozrzucone wśród gospodarstw. Na serpentynitach Góry Raduni wykształciła się unikatowa roślinność. Dużą część ostoi zajmują łąki, miejscami zarastające w wyniku naturalnych procesów sukcesji i pola uprawne. Występują tu siedliska przyrodnicze: skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską Alysso-Sedion, murawy panońskie, murawy kserotermiczne, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne, środkowoeuropejskie wyżynne piargi i gołoborza krzemianowe, ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z Androsacion vandellii, kwaśne buczyny, żyzne buczyny, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, jaworzyny y i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach, kwaśne dąbrowy, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, ciepłolubne dąbrowy.

Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich

Kod: PLH020071

Rodzaj: dyrektywa siedliskowa

Województwo: dolnośląskie

Powiaty: kłodzki, wałbrzyski, dzierżoniowski, ząbkowicki, świdnicki

Gminy: Jedlina-Zdrój, Dzierżonów (gmina wiejska), Stoszowice, Nowa Ruda (gmina miejska), Nowa Ruda (gmina wiejska), Świdnica (gmina wiejska), Pieszycy, Walim, Głuszyca, Kłodzko (gmina wiejska), Bielawa

Data wyznaczenia przez KE: 13.02.2009

Data wyznaczenia w Polsce: 13.08.2022

Powierzchnia: 21 126,98 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE)

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Nietoperzy Gór Sowich (PLH020071)

Obszar obejmuje większość pasma Gór Sowich. W obszarze zlokalizowane są cenne obiekty – miejsca zimowania gatunków nietoperzy stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 – mopka Barbastella barbastellus, nocka dużego Myotis myotis, nocka Bechsteina Myotis bechsteinii. Oprócz w/w gatunków na terenie ostoi Nietoperzy Gór Sowich stwierdzono występowanie nocka orzęsionego. Kolonia nocka dużego licząca ok. 700-800 osobników znajduje się w budynku mieszkalnym w Rościszowie (gmina Pieszycy). Przeprowadzone badania terenowe wykazały obecność tego gatunku w obszarze w okresie rozrodu. Populację rozrodczą nocka dużego w obszarze oszacowano na ok. 800-1000 osobników. Brak jest danych na temat występowania populacji rozrodczej mopka, natomiast przeprowadzone badania wykazały jego obecność w okresie rozrodu. Z uwagi na specyfikę gatunku, potwierdzenie istnienia rozrodczej populacji bez zlokalizowania kolonii jest niemożliwe. Populacja rozrodcza nocka Bechsteina jest nieznana i jej poznanie wymaga dalszych badań, zaś populacja zimująca oceniana jest na 5-10 osobników. Z gatunków zwierząt, oprócz nietoperzy, na terenie ostoi zlokalizowano cenne stanowiska motyli – modraszka telejusa Phengaris teleius oraz modraszka nausitosa Phengaris nausitosa. Obszar obejmuje łącznie 13 typów siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony. Do najcenniejszych należą m. in. kompleks łąk Glinno-Zagórze, wyspowe stanowisko boru górnoreglowego na Wielkiej Sowie oraz kompleks torfowisk górskich pod Wielką Sową. Bardzo istotna jest obecność zajmujących w obszarze największą powierzchnię kwaśnych buczyn, które mogą stanowić obszar żerowiskowy dla kolonii rozrodczej nocka dużego w Rościszowie. Na liście przedmiotów ochrony występuje także zanokcica serpentynowa Asplenium adulterinum, mająca w obszarze Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich jedno z 11 stanowisk w Polsce. W Ostoi Nietoperzy Gór Sowich występują ponadto siedliska, które na opisywanym obszarze występują w formie nieistotnej dla ich ochrony: murawy kserotermiczne, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk.

Obszar Natura 2000 Kielczyn

Kod: PLH020099

Rodzaj: dyrektywa siedliskowa

Województwo: dolnośląskie

Powiat: dzierżoniowski

Gmina: Dzierżonów (gmina wiejska)

Data wyznaczenia przez KE: 08.02.2011

Data wyznaczenia w Polsce: 09.12.2021

Powierzchnia: 2,75 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Kielczyn (PLH020099)

Obszar obejmuje kościół p.w. Narodzenia NMP wraz z przylegającym do niego cmentarzem i częścią ogrodu plebanii. Położony jest w miejscowości Kielczyn, gm. Dzierżonów i przylega do porośniętych lasami południowych zboczy Wzgórz Kielczyńskich. Powołany został dla ochrony kolonii rozrodczej nocka dużego *Myotis myotis*, zajmującej główny strych i wieżę kościoła. Jest to jedna z większych kolonii tego gatunku na Przedgórzu Sudeckim i jedna z dwóch w Masywie Ślęży. Okoliczne lasy porastające Wzgórze Kielczyńskie i Ślężę stanowią żerowiska nocków dużych tworzących tę kolonię. Kościół zlokalizowany jest na północnym skraju miejscowości u podnóża zalesionych zboczy Wzgórz Kielczyńskich, przez co kolonia ma bezpośrednie połączenie z żerowiskami. Wszystkie obszary leśne porastające Wzgórze Kielczyńskie i Ślężę są chronione w ramach sieci Natura 2000, jako specjalny obszar ochrony siedlisk Wzgórze Kielczyńskie. Kościół był wcześniej otoczony drzewami, z których 5 po stronie południowej zostało wyciętych w 2011 r.

Obszar Natura 2000 Wzgórze Niemczańskie

Kod: PLH020082

Rodzaj: dyrektywa siedliskowa

Województwo: dolnośląskie

Powiaty: dzierżoniowski, strzeliński

Gminy: Kondratowice, Dzierżonów (gmina wiejska), Niemcza, Piława Górna, Łagiewniki

Data wyznaczenia przez KE: 08.02.2011

Data wyznaczenia w Polsce: 25.01.2022

Powierzchnia: 3 237,16 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Wzgórze Niemczańskie (PLH020082)

Ostoja „Wzgórze Niemczańskie” obejmuje głównie obszary zalesione, których wspólną cechą jest dominujący udział drzewostanów liściastych z dobrze zachowanymi zbiorowiskami. Równocześnie, lasy ograniczone są do wyżej położonych partii wzgórz, co jest cechą całego makroregionu Przedgórza Sudeckiego, a jednocześnie zadecydowało o rozproszonym przebiegu granic ostoi oraz o wydzieleniu Wzgórz Dębowych w formie

enklawy. Oprócz zbiorowisk leśnych ostoja obejmuje kilka obiektów i środowisk, o wybitnych wartościach przyrodniczych;

- siedliska łąkowe, w szczególności: śródleśny kompleks zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (2 ha), położony w południowej części Wzgórz Krzyżowych, znakomicie zachowany i corocznie wykaszany, z silnymi populacjami gatunków uznawanych za ginące w kraju,
- skalne bramy tworzone przez przełomowe odcinki potoków przecinające Wzgórze Gumińskie - tzw. „Szwedzki Okop” koło Przystronia i „Tatarski Jar” koło Gilowa. Wąwozy te, o zagłębieniu sięgającym kilkudziesięciu metrów, obejmują malownicze wychodnie skalne, okapy i półki, zaś strome zbocza pokrywają wielogatunkowe lasy liściaste,
- nieczynna kopalnia wapienia koło Gilowa na Wzgórzach Gilowskich, z systemem podziemnych sztolni i jeziorem, stanowi ważną na Przedgórzu Sudeckim ostoję nietoperzy,
- zbiorniki wodne – dwa stawy założone na potoku Krzywula, okalającym od północy i północnego-zachodu masyw Wzgórz Krzyżowych (Trzciny Staw koło wsi Sieniawka i bezimienny staw koło Kołaczowa) oraz kompleks koło Jasina na Wzgórzach Gumińskich, zwany Doliną Siedmiu Stawów. Stawy częściowo otoczone są przez kompleksy leśne, stanowią ostoje ptaków, w tym gatunków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, ostoję bobrów *Castor fiber* (Trzciny Staw), a szczególnie cennym ich elementem są zespoły łągowo-łąkowe zajmujące duże powierzchnie w części dopływowej.

Warto wspomnieć, że oprócz walorów przyrodniczych, obszar proponowanej ostoji jest niezwykle interesujący pod względem kulturowym. Odkryto tu ślady siedmiu wczesnośredniowiecznych grodzisk, z których jedno, w pobliżu „Tatarskiego Jaru”, należy do największych na Śląsku (4,5 ha), zaś położona w centrum obszaru Niemcza jest jednym z najstarszych i najciekawszych miast w Polsce.

Obszar Natura 2000 Kamionki

Kod: PLH020005

Rodzaj: dyrektywa siedliskowa

Województwo: dolnośląskie

Powiat: dzierżoniowski

Gmina: Pieszycy

Data wyznaczenia przez KE: 15.01.2008

Data wyznaczenia w Polsce: 27.07.2022

Powierzchnia: 71,95 ha

Akt prawny o wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE)

Obowiązujący akt prawny: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Kamionki (PLH020005)

Obszar obejmuje tereny leżące w bezpośrednim sąsiedztwie wsi Kamionka, na zachód od zabudowań. Są to północne stoki Gór Sowich. Większość obszaru stanowią użytki zielone w ramach, których wyróżnić można łąki ekstensywnie użytkowane oraz, zajmujące niewielkie obszary, murawy bliźniczkowe i murawy kserotermiczne, przy czym najważniejszym

przedmiotem ochrony jest paproć zanokcica serpentynowa. Obszar w części zarośnięty jest lasem zaklasyfikowanym jako las aluwialny oraz kwaśna buczyna.

Rezerwat przyrody Góra Radunia

Województwo: dolnośląskie

Powiat: dzierżoniowski

Gmina: Łagiewniki

Data uznania: 07.05.1958

Powierzchnia: 44,26 ha

Akt prawny o uznaniu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 20 marca 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody

Obowiązujący akt prawny: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Góra Radunia”

Celem ochrony rezerwatu florystycznego jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych wzgórza zbudowanego ze skał wulkanicznych ze stanowiskami rzadkich roślin.

Rezerwat przyrody Bukowa Kalenica w Górach Sowich

Województwo: dolnośląskie

Powiaty: kłodzki, dzierżoniowski

Gminy: Nowa Ruda (gmina wiejska), Bielawa

Data uznania: 30.05.1962

Powierzchnia: 28,78 ha

Akt prawny o uznaniu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21 kwietnia 1962 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody

Obowiązujący akt prawny: Zarządzenie Nr 4 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Bukowa Kalenica w Górach Sowich”

Celem ochrony rezerwatu leśnego jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu bukowego na krawędzi grani Gór Sowich.

Użytek ekologiczny Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęzy stanowisko nr 2

Województwo: dolnośląskie

Powiat: dzierżoniowski

Gmina: Dzierżonów (gmina wiejska)

Data ustanowienia: 01.01.2004

Powierzchnia: 0,26 ha

Akt prawny o uznaniu: Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne

Wyrobisko nieczynnych kamieniołomów. Stanowisko chronionych gatunków roślin, ich ostoje. Celem ochrony jest zachowanie stanowisk paproci serpentynitowych z przyległymi zbiorowiskami roślinnymi, w tym ze zbiorowiskami ciepłolubnymi.

Użytek ekologiczny Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęży stanowisko nr 3

Województwo: dolnośląskie

Powiat: dzierżoniowski

Gmina: Dzierżoniów (gmina wiejska)

Data ustanowienia: 01.01.2004

Powierzchnia: 0,22 ha

Akt prawny o uznaniu: Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne

Wyrobisko nieczynnych kamieniołomów. Stanowisko chronionych gatunków roślin, ich ostoje.

Celem ochrony jest zachowanie stanowisk paproci serpentynitowych z przyległymi zbiorowiskami roślinnymi, w tym ze zbiorowiskami ciepłolubnymi.

Użytek ekologiczny Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęży stanowisko nr 5

Województwo: dolnośląskie

Powiat: dzierżoniowski

Gmina: Dzierżoniów (gmina wiejska)

Data ustanowienia: 01.01.2004

Powierzchnia: 0,20 ha

Akt prawny o uznaniu: Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne

Wyrobisko nieczynnych kamieniołomów. Stanowisko chronionych gatunków roślin, ich ostoje.

Celem ochrony jest zachowanie stanowisk paproci serpentynitowych z przyległymi zbiorowiskami roślinnymi, w tym ze zbiorowiskami ciepłolubnymi.

Użytek ekologiczny Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęży stanowisko nr 6

Województwo: dolnośląskie

Powiat: dzierżoniowski

Gmina: Łagiewniki

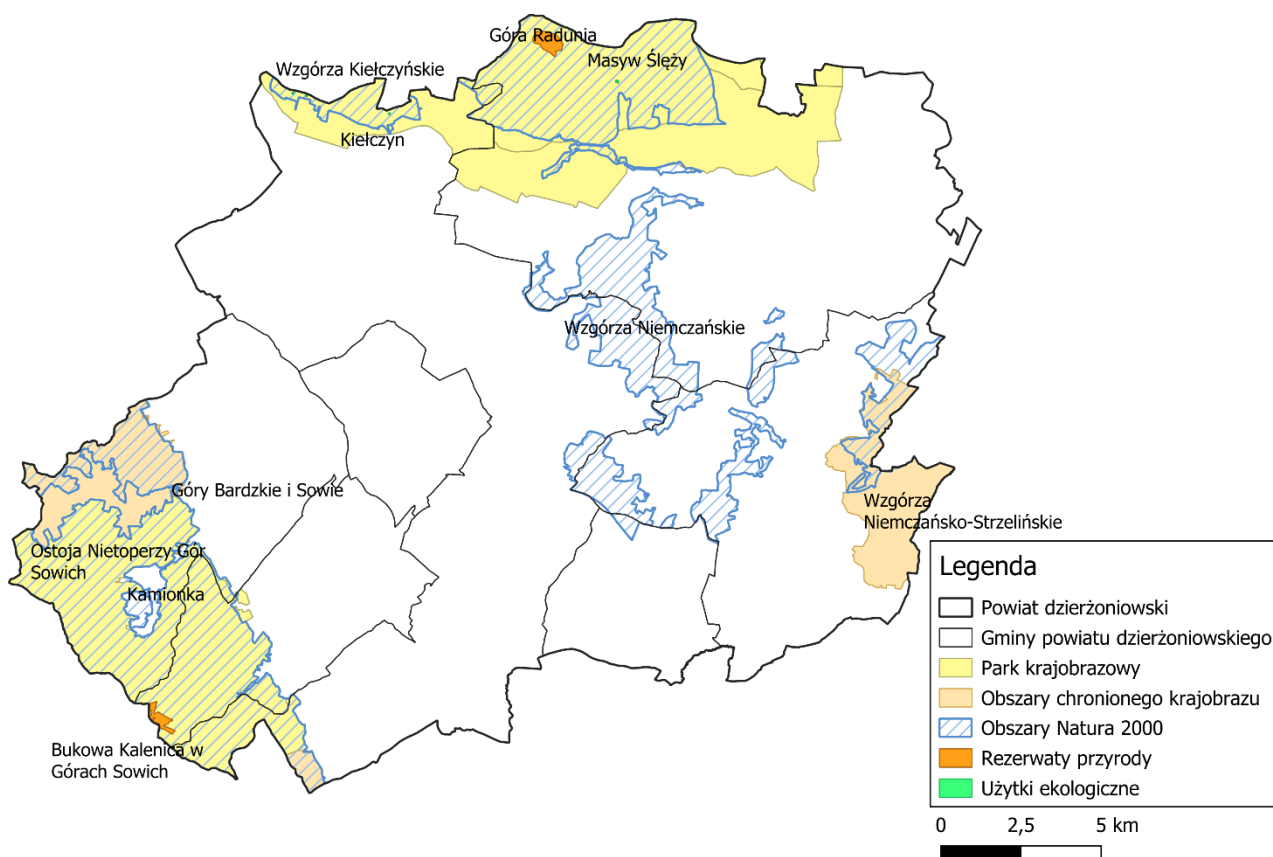
Data ustanowienia: 01.01.2004

Powierzchnia: 0,58 ha

Akt prawny o uznaniu: Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne

Stanowisko paproci z rodzaju zanokcica (*Asplenium*) znajdujące się w wyrobiskach nieczynnych kamieniołomów podlegających ścisłej ochronie. Celem ochrony jest zachowanie stanowisk paproci serpentynitowych z przyległymi zbiorowiskami roślinnymi, w tym ze zbiorowiskami ciepłolubnymi.

Rysunek 42. Usytuowanie obszarowych form ochrony przyrody na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

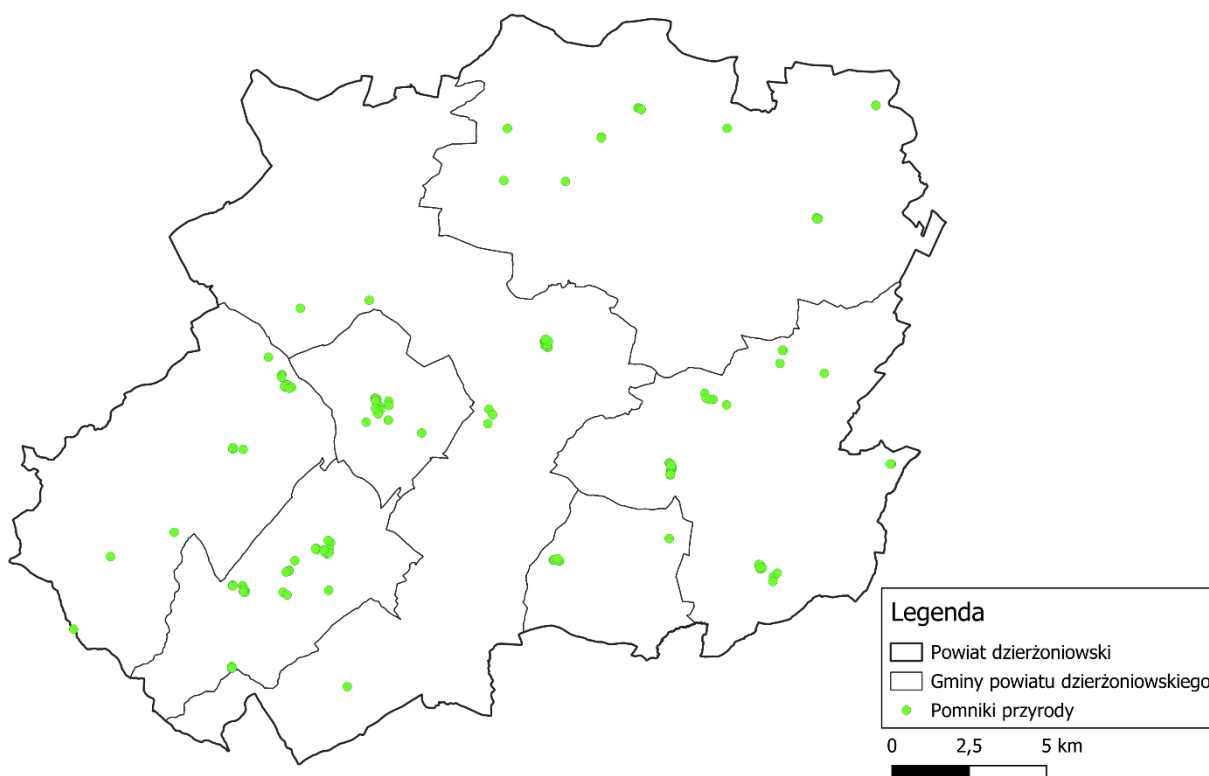
Na terenie powiatu dzierżoniowskiego znajduje się także 119 pomników przyrody. Są to głównie pojedyncze drzewa, a także grupy drzew. W gminie Niemcza znajduje się aleja 24 drzew, a w gminie Pieszycy znajdują się także dwie skałki mineralne.

Tabela 64. Liczba pomników przyrody w gminach powiatu dzierżoniowskiego

Gmina	Liczba pomników przyrody
Bielawa	30
Dzierżoniów – miejska	14
Dzierżoniów – wiejska	17
Łagiewniki	15
Niemcza	22
Pieszycy	16
Piława Górna	5
Razem	119

źródło: GDOŚ

Rysunek 43. Usytuowanie pomników przyrody na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

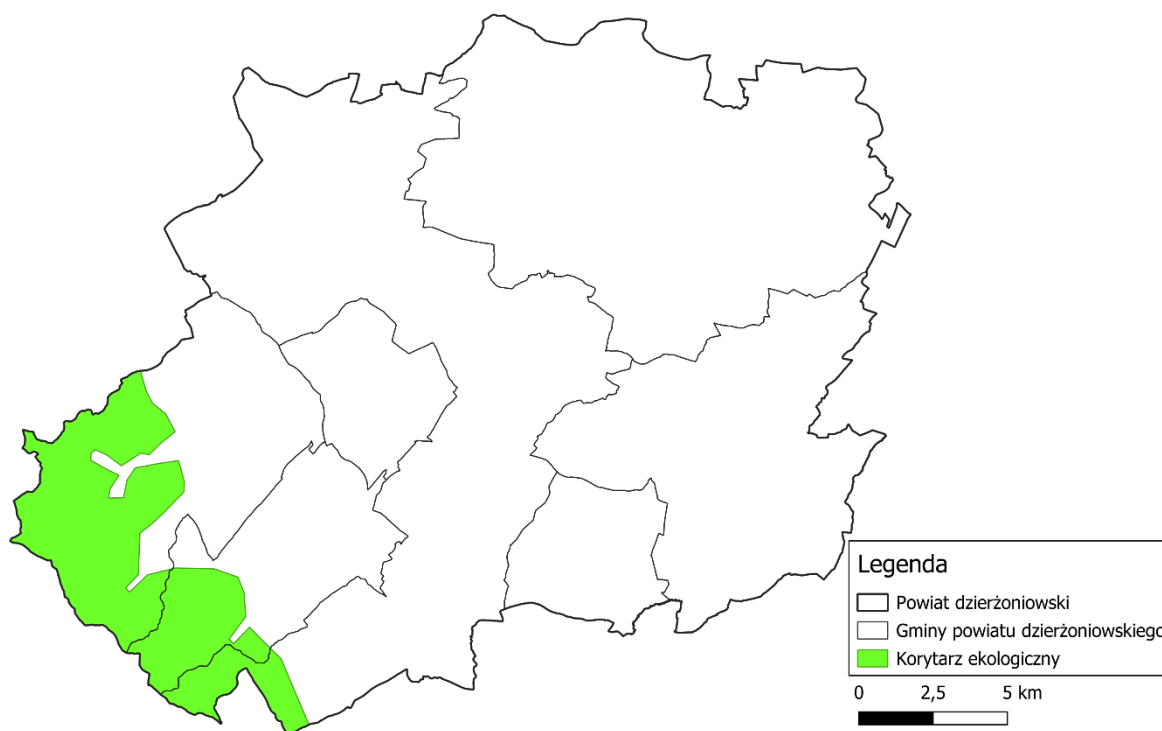
3.14.2. Korytarze ekologiczne

W przestrzeni przyrodniczej ważną rolę spełniają korytarze ekologiczne. System obszarów obejmuje przede wszystkim doliny i pradoliny rzek, którymi mogą przemieszczać się organizmy zwierzęce i diaspory roślinne oraz rozległe tereny (np. puszcze, duże kompleksy łąk, bagien), w których skupia się zasadnicza część różnorodności biologicznej. Korytarze ekologiczne, aby spełniały swoją funkcję, muszą tworzyć sieć powiązanych przestrzennie obszarów. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Zgodnie z systematyką dokonaną przez GDOŚ wzdłuż południowo-zachodniej granicy powiatu przebiega korytarz ekologiczny Góry Stołowe – wschód.

Rysunek 44. Usytuowanie korytarza ekologicznego na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

3.14.3. Lasy, grunty leśne i tereny leśne

Zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową wyznacza Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2024 r., poz. 530).

Z danych GUS wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu dzierżoniowskiego wynosi 10 072,57 ha, co daje lesistość na poziomie 20,6%. Jest nieznacznie niższa od średniej krajowej (29,6%) i wojewódzkiej (30%). Na przestrzeni ostatniej dekady utrzymuje się ona na podobnym poziomie. Powierzchnie gruntów leśnych i lasów oraz zieleni urządzonej na terenie powiatu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 65. Struktura gruntów leśnych, lasów i terenów zieleni na obszarze powiatu dzierżoniowskiego (stan na 31.12.2023 r.)

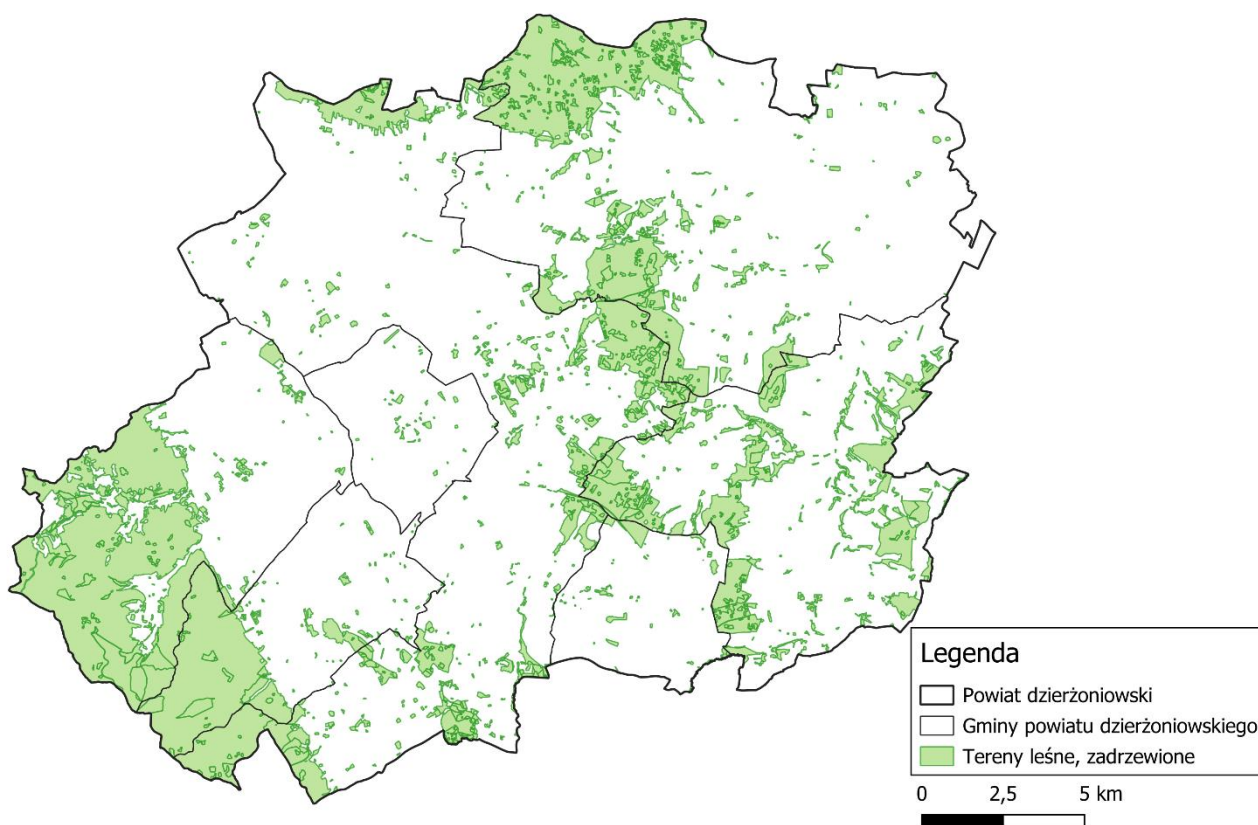
Wskaźnik	Powiat	Bielawa	Dzierżoniów – miejska	Dzierżoniów – wiejska	Łagiewniki	Niemcza	Pieszyce	Piława Górna
Powierzchnia gruntów leśnych								
Lesistość [%]	20,6	34,3	0	14,8	19,0	20,5	41,4	2,9
Grunty leśne ogółem [ha]	10 072,57	1 275,00	0	2 132,28	2 424,74	1 495,38	2 683,23	61,94
Grunty leśne publiczne ogółem [ha]	9 853,12	1 263,49	0	2 056,48	2 393,50	1 445,13	2 633,72	60,80
Grunty leśne prywatne [ha]	219,45	11,51	0	75,80	31,24	50,25	49,51	1,14
Powierzchnia lasów								
Lasy ogółem [ha]	9 857,90	1 240,69	0	2 084,61	2 370,03	1 470,00	2 631,19	61,38
Lasy publiczne ogółem [ha]	9 638,45	1 229,18	0	2 008,81	2 338,79	1 419,75	2 581,68	60,24
Lasy prywatne ogółem [ha]	219,45	11,51	0	75,80	31,24	50,25	49,51	1,14
Tereny zieleni								
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej [ha]	216,14	100,82	75,73	3,21	10,00	7,90	11,98	6,50
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	0,5	2,8	3,8	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3
Parki spacerowo-wypoczynkowe [ha]	77,57	54,17	10,00	0,00	0,00	4,20	9,20	0,00
Zieleńce [ha]	82,05	18,44	43,00	3,21	10,00	3,00	0,10	4,30
Zieleń uliczna [ha]	32,20	19,90	10,50	0,00	0,00	0,40	1,30	0,10
Tereny zieleni osiedlowej [ha]	56,52	28,21	22,73	0,00	0,00	0,70	2,68	2,20

źródło: GUS

Teren powiatu dzierżoniowskiego znajduje się w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu, Nadleśnictw Świdnica, Henryków, Miękina oraz Bardo Śląskie (niewielki południowy fragment).

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje nadleśnictwo na zlecenie starosty. Gospodarkę leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa prowadzi się w oparciu o Uproszczone Plany Urządzenia Lasów lub decyzje administracyjne określające zadania z zakresu gospodarki leśnej wydane na podstawie Inwentaryzacji Stanu Lasu. Ww. dokumenty (UPUL i ISL) opracowywane są na okres 10 lat.

Rysunek 45. Położenie lasów na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

3.15. Zagrożenia poważnymi awariami

3.15.1. Stan aktualny

Zgodnie z definicją zawartą w art. 3 Ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024, poz. 54), mówiąc o:

- poważnej awarii rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.
- poważnej awarii przemysłowej rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Paliwa płynne przewożone są praktycznie po drogach wszystkich kategorii. Zagrożenie stanowią także sieci przesyłowe, którymi dostarcza się paliwa ciekłe oraz gazowe.

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego znajduje się jeden zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- Selena Industrial Technologies Sp. z o.o. Oddział 1 w Dzierżoniowie, ul. Pieszycza 4, 58-200 Dzierżoniów

Zakład jest producentem pian poliuretanowych jedno i dwukomponentowych w pojemnikach z aplikatorami pistoletowymi i wężykowymi. O zaliczeniu zakładu do grupy zakładów o dużym ryzyku decyduje ilość i rodzaj mogących znajdować się na jej terenie materiałów niebezpiecznych. Zakład stosuje dwie grupy materiałów niebezpiecznych: gazy skroplone magazynowane w podziemnych i naziemnych zbiornikach oraz ekotoksyczne ciecze mogące skazić glebę i wodę powodując długotrwałe skutki w środowisku. Materiały z tych dwóch grup wykorzystane są do produkcji pian poliuretanowych, a z grupy drugiej do produkcji klejów poliuretanowych i znajdują się w wyrobach gotowych⁵⁷.

W ostatnich latach na terenie powiatu dzierżoniowskiego nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnej awarii. Kontrole przeprowadzone przez WIOŚ nie wykazały naruszeń⁵⁸.

⁵⁷ Informacje na temat środków bezpieczeństwa i sposobów postępowania na wypadek wystąpienia awarii przemysłowej na terenie Selena Industrial Technologies Sp. z o.o. Oddział 1 – Zakład Produkcyjny, ul. Pieszycza 4, 58-200 Dzierżoniów.

⁵⁸ Dane z WIOŚ Delegatura w Wałbrzychu.

4. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie powiatu dzierżoniowskiego

W poniższej tabeli przedstawiono największe problemy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu dzierżoniowskiego z podziałem na poszczególne komponenty.

Tabela 66. Najważniejsze problemy w ostatnich latach na terenie powiatu dzierżoniowskiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska

Stan aktualny	Cel poprawy
Ochrona klimatu i jakości powietrza	
<ul style="list-style-type: none"> – Zakwalifikowanie gmin powiatu do obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu i celu długoterminowego ozonu. – Występowanie na terenie powiatu systemów ogrzewania indywidualnego w których wykorzystywane są niskiej jakości paliwa stałe, w tym odpady i/lub zaopatrzone w kotły o niskiej efektywności. – Niska efektywność energetyczna budynków mieszkaniowych i publicznych. – Nierównomierny dostęp gmin do sieci gazowej. – Brak sieci ciepłowniczej w większości gmin. – Występowanie licznych liniowych i punktowych źródeł zanieczyszczenia 	<ul style="list-style-type: none"> – Stopniowe zastępowanie ogrzewania węglowego bardziej ekologicznym systemem. – Rozbudowa oraz popularyzacja bardziej ekologicznych środków transportu. – Spadek wskaźnika motoryzacji poprzez rozwój transportu zbiorowego w tym w oparciu o system kolejowy oraz rozwój transportu rowerowego. – Brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w ramach PMS. – Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z instalacji przemysłowych
Zagrożenia hałasem	
<ul style="list-style-type: none"> – Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w sąsiedztwie dróg krajowych i wojewódzkich. – Ponadnormatywny hałas na terenach zabudowy mieszkaniowej w centrach miast, w sąsiedztwie tras komunikacyjnych o intensywnym ruchu. – Występowanie złego stanu dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych. – Rosnąca ilość pojazdów, zwiększająca natężenie ruchu drogowego. – Zagrożenie emisją hałasu z urządzeń i instalacji. 	<ul style="list-style-type: none"> – Ograniczenie nadmiernych poziomów hałasu wzdłuż dróg i zakładów przemysłowych. – Poprawa przepustowości dróg, nawierzchni dróg. – Ulepszanie transportu rowerowego i zbiorowego. – Ograniczenie poziomu hałasu na terenach chronionych. – Ograniczenie emisji hałasu z urządzeń i instalacji.
Pola elektromagnetyczne	
<ul style="list-style-type: none"> – Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w pobliżu zabudowy mieszkaniowej. – Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej zwiększający ryzyko wzrostu natężenia pól elektromagnetycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Utrzymanie promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowym niskim poziomie.

Stan aktualny	Cel poprawy
Gospodarowanie wodami	
<ul style="list-style-type: none"> – Zły stan ogólny wód powierzchniowych. – Wody podziemne niezadawalającej jakości w wybranych punktach monitoringowych na terenie powiatu. – Występujące obszary zagrożenia powodziowego. – Silne, umiarkowane i ekstremalne łączne zagrożenie suszą. – Ubogie zasoby wód powierzchniowych spowodowane brakiem naturalnej retencji. 	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych. – Wsparcie dla projektów związanych ze zwiększaniem retencji w celu zapobiegania powstawaniu suszy. – Zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej
Gospodarka wodno-ściekowa	
<ul style="list-style-type: none"> – Niedostateczny stopień skanalizowania niektórych gmin. – Możliwe niewłaściwe opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców tam, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa sieci kanalizacyjnej i podłączanie do sieci nowych odbiorców tam, gdzie jest to możliwe i ekonomicznie uzasadnione. – Systematyczne kontrole zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. – Modernizacja infrastruktury do dostarczania wody i oczyszczania ścieków.
Zasoby geologiczne	
<ul style="list-style-type: none"> – Ingerencja w środowisko naturalne związana z eksploatacją surowców naturalnych. – Zmiany środowiska glebowego w okolicach miejsca wydobycia zasobów mineralnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Rekultywacja i zagospodarowanie gleb zdegradowanych.
Gleby	
<ul style="list-style-type: none"> – Odprowadzanie przez mieszkańców nieoczyszczonych ścieków do gleby. – Wysokie zakwaszenie gleb powodujące konieczność wapnowania. – Zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi. – Występujące grunty zdewastowane. – Występująca szkoda w środowisku na powierzchni ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowej działalności rolniczej. – Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych i zdewastowanych. – Remediacja gleb zanieczyszczonych. – Wapnowanie gleb. – Brak przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w glebie
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
<ul style="list-style-type: none"> – Duża ilość odpadów zmieszanych w ogólnej ilości odpadów. – Brak świadomości w kwestii prawidłowej segregacji odpadów. – Nieosiąganie przez wszystkie gminy wymaganego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. – Nadal istniejące wyroby zawierające azbest. – Pozostawione odpady w wyniku prowadzonej działalności w zakresie zbierania odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> – Usunięcie wyrobów azbestowych. – Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. – Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych. – Podjęcie działań z zakresu usunięcia pozostawionych odpadów.

Stan aktualny	Cel poprawy
Zasoby przyrodnicze	
<ul style="list-style-type: none"> - Poziom lesistości niższy od średniej krajowej i wojewódzkiej. - Bardzo niski udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni. - Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - Identyfikacja i ochrona terenów cennych przyrodniczo. - Gospodarka przestrzenna uwzględniająca obszary cenne przyrodniczo. - Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. - Utrzymanie lesistości powiatu. - Identyfikacja i usuwanie roślinności inwazyjnej.
Zagrożenia poważnymi awariami	
<ul style="list-style-type: none"> - Występujący zakład dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. - Obecność dróg, którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne. 	<ul style="list-style-type: none"> - Minimalizacja skutków poważnych awarii i o znamionach poważnej awarii. - Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii. - Kontrole zakładów w celu zapobiegania poważnych awarii.

źródło: opracowanie własne

5. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu dzierżoniowskiego

W poniższej tabeli przedstawiono największe sukcesy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu dzierżoniowskiego z podziałem na poszczególne komponenty.

Tabela 67. Najważniejsze sukcesy środowiskowe w ostatnich latach na terenie powiatu dzierżoniowskiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Ochrona klimatu i jakości powietrza		
<ul style="list-style-type: none"> – Uchwalony Program Ochrony Powietrza oraz uchwała antysmogowa. – Szereg prowadzonych działań zmierzających do obniżenia zanieczyszczeń powietrza z niskiej emisji, takie jak wymiana źródeł ciepła, termomodernizacje budynków. – Coraz większe zainteresowanie mieszkańców montażem instalacji odnawialnych źródeł energii (głównie paneli fotowoltaicznych i pomp ciepła), wymianą starych kotłów oraz termomodernizacją budynków. – Poprawa stanu nawierzchni dróg. – Rozbudowa dróg dla rowerów. – Rozbudowa sieci ciepłowniczej i gazowniczej – Rozwój publicznego transportu 	<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby ekologicznych źródeł ciepła i energii, zwiększona efektywność energetyczna budynków mające wpływ na poprawę jakości powietrza. – Zwiększona świadomość społeczna w zakresie problemu zanieczyszczania powietrza. – Brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w ocenie dla ochrony zdrowia w strefie dolnośląskiej dla, SO₂, NO₂, C₆H₆, PM_{2,5}, CO, Pb, Cd, Ni. – 618 wymienionych źródeł ciepła w ramach Programu „Czyste Powietrze” w latach 2021-2023. – 153 przeprowadzone termomodernizacje w ramach Programu „Czyste Powietrze” w latach 2021-2023. – 323 863 m sieci gazowniczej. – 60,1 km dróg dla rowerów. – 81 zainstalowanych instalacji mikrofotowoltaicznych w budynkach publicznych, – 1,963 MW zainstalowanej mocy OZE w instalacjach mikrofotowoltaicznych w budynkach publicznych. – 2 200 zainstalowanych instalacji mikrofotowoltaicznych w budynkach mieszkalnych, – 22,591 MW zainstalowanej 	<ul style="list-style-type: none"> – Kontynuacja wymiany źródeł ciepła, minimalizujących emisje zanieczyszczeń powietrza, w tym przede wszystkim eliminujących wykorzystanie węgla. – Rozwój oraz promocja odnawialnych źródeł energii. – Modernizacja źródeł wytwarzania ciepła sieciowego opartego na paliwach nisko lub zeroemisyjnych. – Dalsza termomodernizacja budynków. – Dalsze modernizacje sieci drogowej. – Zwiększanie dostępności komunikacji zbiorowej. – Budowa dróg dla rowerów. – Dalsze podłączanie budynków do sieci ciepłowniczej. – Kontynuacja działalności kontrolnej, edukacji ekologicznej. – Budowa sieci ciepłowniczej oraz gazowniczej.

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
	mocy OZE w instalacjach mikrofotowoltaicznych w budynkach mieszkalnych. – 369 przystanków autobusowych.	
Zagrożenia hałasem		
– Systematyczne prace związane z ograniczeniem nadmiernego hałasu – remonty, modernizacje, przebudowy dróg. – Monitoring hałasu drogowego i przemysłowego. – Opracowane mapy akustyczne dla dróg krajowych po których przejeżdża ponad 3.000.000 pojazdów rocznie	– ekrany akustyczne wzdłuż dróg wojewódzkich	– Modernizacje sieci drogowej. – Montaż zabezpieczeń akustycznych. – Zwiększanie dostępności komunikacji zbiorowej. – Budowa dróg dla rowerów i pieszych. – Wykorzystywanie technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia.
Pola elektromagnetyczne		
– Stały monitoring poziomu pól elektromagnetycznych. – Stopniowo wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie zagrożenia PEM	– Brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie powiatu	– Prawidłowa lokalizacja urządzeń emitujących PEM oraz stały monitoring poziomu promieniowania elektromagnetycznego.
Gospodarowanie wodami		
– Stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych. – Dofinansowanie do przedsięwzięć związanych z budową i rozbudową systemów małej retencji. – Realizacja zadań w zakresie utrzymania urządzeń wodnych	– Dobry stan chemiczny, ilościowy i ogólny JCWPd, w obrębie których leży powiat dzierżoniowski. – 79 zamontowanych zbiorników retencyjnych w ramach Programu „Moja Woda” w latach 2020-2023.	– Dalsza realizacja zadań w zakresie utrzymania urządzeń wodnych. – Budowy i rozbudowy zbiorników małej retencji. – Dalsza edukacja społeczeństwa dotycząca racjonalnego użytkowania zasobów wodnych
Gospodarka wodno-ściekowa		
– Systematyczne prace związane z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu. – Budowa, rozbudowa i usprawnianie funkcjonowania oczyszczalni ścieków. – Budowa i rozbudowa ujęć wód oraz stacji uzdatniania wód.	– 94,2% ludności korzystającej z sieci wodociągowej – 72,4% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	– Dalszy rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej.

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Zasoby geologiczne		
<ul style="list-style-type: none"> – Stosowanie najnowszych technologii w czasie eksploatacji zasobów naturalnych. – Systematycznie prowadzone kontrole w zakładach górniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Występowanie udokumentowanych złóż surowców na terenie powiatu. – 6 przeprowadzonych kontroli przez UOG w latach 2022-2023 	<ul style="list-style-type: none"> – Eksploatacja zasobów zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. – Dalsze kontrole zakładów górniczych.
Gleby		
<ul style="list-style-type: none"> – Wapniowanie gleb zakwaszonych. – Monitoring zanieczyszczeń gleb. 	<ul style="list-style-type: none"> – Bardzo dobre warunki glebowe w powiecie, występowanie gleb najlepszej klasy. – Brak występowania osuwisk na terenie powiatu. – 38 przyznanych dofinansowań w latach 2020-2023 w ramach Programu „Wapnowanie regeneracyjne gleb”. 	<ul style="list-style-type: none"> – Rekultywacja gleb. – Dalsze wapnowanie gleb zakwaszonych.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
<ul style="list-style-type: none"> – Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych. – Budowa, rozbudowa PSZOK i instalacji komunalnej 	<ul style="list-style-type: none"> – Funkcjonujące PSZOK i instalacja komunalna. – 6 z 7 gmin powiatu osiągnęło wymagany w 2023 r. poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Racjonalna gospodarka odpadami. – Rozbudowa instalacji komunalnej. – Edukacja ekologiczna mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami.
Zasoby przyrodnicze		
<ul style="list-style-type: none"> – Systematyczne działania na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych. – Nasadzenia drzew i krzewów. 	<ul style="list-style-type: none"> – 17,9% ogólnej powierzchni powiatu zajmują obszary prawnie chronione. – Występowanie obszarów Natura 2000. – Występowanie korytarza ekologicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> – Dalsze utrzymanie i rozwój terenów zieleni i terenów cennych przyrodniczo. – Utrzymanie lesistości powiatu.
Zagrożenia poważnymi awariami		
<ul style="list-style-type: none"> – Systematyczne kontrole podmiotów korzystających ze środowiska. – Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. – Podejmowanie kroków w 	<ul style="list-style-type: none"> – Wykorzystywane najnowocześniejsze technologie przez zakłady. – Brak poważnych awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt ratowniczy. – Dalsze kontrole w zakładzie dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
zakresie usuwania poważnych awarii oraz ich skutków.		

źródło: opracowanie własne

6. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu

Celem projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego* jest przedstawienie kierunków racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego powiatu, bądź utrzymanie dobrego poziomu tam, gdzie został on osiągnięty w wyniku realizacji założeń poprzednich projektów. Zawarte w dokumencie rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjno-edukacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi. Opracowany *Program* jest wypełnieniem obowiązku władz Powiatu Dzierżoniowskiego w zakresie sporządzania strategicznych dokumentów, co pozwala władzom na bieżąco monitorować stan środowiska oraz planować na tej podstawie zadania służące ochronie środowiska. Dokument określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i kierunki interwencji, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Projekt *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego* przyczyni się do uzyskania w powiecie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochrony i rozwoju jego walorów. Odstąpienie od realizacji zapisów projektowanego dokumentu będzie wiązało się z odstąpieniem od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki. W przypadku braku wdrażania *Programu*, przeprowadzona analiza i ocena istniejącego stanu środowiska może sugerować, iż może nastąpić pogorszenie stanu środowiska.

Brak realizacji zapisów projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego* może doprowadzić m.in. do:

- pogorszenia stanu i jakości powietrza atmosferycznego;
- pogorszenia stanu klimatu akustycznego;
- pogorszenia jakości i zasobności wód powierzchniowych i podziemnych;
- pogorszenia stanu gospodarki wodno-ściekowej;
- pogorszenia jakości i zasobności gleb i powierzchni ziemi;
- pogorszenia systemu gospodarowania odpadami, w tym ograniczenia powstawaniu odpadów;
- pogorszenia stanu zasobów przyrodniczych, różnorodności biologicznej, obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów objętych ochroną prawną;
- pogorszenia walorów krajobrazowych;
- pogorszenia jakości życia mieszkańców z uwagi na przekroczenia standardów ochrony środowiska.

Pozytywnym skutkiem środowiskowym, w przypadku zaniechania realizacji założeń projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego*, będzie wyeliminowanie negatywnego, krótkotrwałego wpływu, występującego podczas działań typowo

inwestycyjnych m.in. budowy, przebudowy i modernizacji układu komunikacyjnego, termomodernizacji obiektów, budowy instalacji OZE, przebudowy urządzeń wodnych czy budowy i rozbudowy infrastruktury wodno-ściekowej. W przypadku braku realizacji powyższych zamierzeń nie dojdzie do zajęcia nowych powierzchni biologicznie czynnych, wzrostu emisji hałasu oraz gazów i pyłów do powietrza w miejscach dotąd nieprzekształconych antropogenicznie. Brak realizacji zamierzeń inwestycyjnych wiąże się z mniejszą ingerencją w komponenty środowiska tj.: wody, gleby, środowisko przyrodnicze oraz krajobraz lokalny.

Zaniechanie założeń projektu *Programu* wiąże się z mniejszym prawdopodobieństwem zniszczenia siedlisk przyrodniczych oraz naruszenia funkcjonowania korytarzy migracyjnych czy też obszarów chronionych. Realizacja zadań ingerujących w stan środowiska wiąże się z niedogodnościami na etapie wdrażania, jednak skutkuje szeregiem korzyści po zakończeniu inwestycji (poprawa stanu powietrza, poprawa efektywności energetycznej, poprawa mobilności miejskiej, szczelny system wodno-ściekowy).

7. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Zagadnienia i cele środowiskowe ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym ze względu na priorytetowe traktowanie ochrony środowiska zawarte są w wielu konwencjach międzynarodowych i podstawowych aktach tworzących Wspólnotę UE. Dokumenty te stanowią ramy dla regulacji prawnych (dyrektywy i rozporządzenia w prawie unijnym oraz ustawy i rozporządzenia w prawie polskim) oraz stanowią podstawę dla kształtowania polityki ochrony środowiska w określonej perspektywie czasowej, w szeregu tworzonych dokumentów (strategie, polityki, programy). Cele polityki ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym zostały określone w wielu dokumentach strategicznych, które stanowią ramy dla dokumentów krajowych i regionalnych.

W niniejszej części dokumentu dokonano analizy zgodności celów projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego z celami innych dokumentów strategicznych na poziomie międzynarodowym, w tym unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym. Porównanie to pełni rolę oceny spójności celów projektowanego dokumentu z celami innych dokumentów strategicznych.

7.1. Dokumenty międzynarodowe

➤ Zrównoważona Europa 2030 – Polityka, strategia i przepisy UE dotyczące celów środowiskowych oraz celów w dziedzinie energii i klimatu do 2030 roku

Ramy klimatyczno-energetyczne do roku 2030 obejmują ogólnounijne cele i cele polityczne na okres od 2021 do 2030 r. Kluczowe cele na 2030 r.:

- Co najmniej 40% redukcja emisji gazów cieplarnianych (od poziomów z 1990 r.).
- Co najmniej 32% udział energii odnawialnej.
- Co najmniej 32,5% poprawa efektywności energetycznej.

Cel 40% emisji gazów cieplarnianych jest realizowany przez unijny system handlu uprawnieniami do emisji, rozporządzenie w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego z celami redukcji emisji państw członkowskich oraz rozporządzenie w sprawie użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa. W ten sposób wszystkie sektory

przyczynią się do osiągnięcia celu 40%, zarówno poprzez redukcję emisji, jak i zwiększenie pochłaniania.

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu Komisja zaproponowała we wrześniu 2020 r. podniesienie celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r., w tym emisji i pochłaniania, do co najmniej 55% w porównaniu z 1990 r. Komisja przyjrzała się działaniom wymaganym we wszystkich sektorach, w tym zwiększonej efektywności energetycznej i energii odnawialnej, i rozpoczęła proces przygotowywania szczegółowych wniosków ustawodawczych do czerwca 2021 r. w celu wdrożenia i osiągnięcia zwiększonych ambicji. Umożliwi to UE przejście na gospodarkę neutralną dla klimatu i realizację zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego poprzez aktualizację jej wkładu ustalonego na szczeblu krajowym.

Cele określone w Pakiecie klimatyczno-energetycznym Unii Europejskiej	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
<p>Co najmniej 40% redukcja emisji gazów cieplarnianych (od poziomów z 1990 r.). Co najmniej 32% udział energii odnawialnej. Co najmniej 32,5% poprawa efektywności energetycznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami. • Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych. • Rozwój odnawialnych źródeł energii.

➤ **Międzynarodowa ochrona środowiska – Globalny Program Działań Szczytu Ziemi: Agenda 21**

Jeden z najważniejszych programów międzynarodowych dotyczących zrównoważonego rozwoju ludzkości i ochrony zasobów środowiska naturalnego. Przewiduje on działania na poziomie globalnym, narodowym i lokalnym, prowadzone w celu koordynacji wysiłków w rozwiązywaniu problemów światowej ekologii i polityki rozwoju. Program dotyczy wszystkich dziedzin życia, w których człowiek oddziałuje na środowisko. Najważniejsze założenia i cele Agendy 21 to m.in.:

- ochrona i wspomaganie zdrowia człowieka,
- zrównoważony rozwój osiedli ludzkich (powstrzymanie kryzysu ekologicznego miast),
- ochrona atmosfery (przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu, zanikaniu warstwy ozonowej, kwaśnym deszczom),
- bezpieczne wykorzystanie toksycznych substancji chemicznych,
- bezpieczne gospodarowanie odpadami stałymi i ściekowymi, niebezpiecznymi i radioaktywnymi,
- zrównoważone gospodarowanie gruntami rolnymi,
- powstrzymanie niszczenia lasów,
- ochrona i zagospodarowanie zasobów wód słodkich,
- zachowanie różnorodności biologicznej (krajowe oceny różnorodności biologicznej, opracowanie strategii ich zachowania),

- przeciwdziałanie pustynnieniu i suszy,
- edukacja ekologiczna.

Agenda stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

Poniżej przedstawiono powiązania celów ww. dokumentu z projektem POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego.

Założenia i cele Agendy 21	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
Ochrona atmosfery (przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu, zanikaniu warstwy ozonowej, kwaśnym deszczom).	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. • Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, wspieranie ekologicznych form transportu – budowa dróg dla rowerów. • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami. • Rozwój odnawialnych źródeł energii.
Zrównoważone gospodarowanie gruntami rolnymi.	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi. • Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.
Edukacja ekologiczna, zrównoważony rozwój osiedli ludzkich (powstrzymanie kryzysu ekologicznego miast).	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. • Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, wspieranie ekologicznych form transportu – budowa dróg dla rowerów • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami • Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych. • Rozwój odnawialnych źródeł energii. • Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców • Ochrona przed ponadnormatywnym hałasem. • Ograniczanie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych. • Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego • Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochrona zasobów wodnych.

Założenia i cele Agendy 21	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki. • Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu • Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych. • Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi. • Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych. • Racjonalna gospodarka odpadami. • Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury • Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.
Ochrona i zagospodarowanie zasobów wód słodkich.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych. • Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki. • Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.
Zachowanie różnorodności biologicznej (krajowe oceny różnorodności biologicznej, opracowanie strategii ich zachowania), powstrzymanie niszczenia lasów.	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów. • Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury. • Ochrona lasów.
Bezpieczne gospodarowanie odpadami stałymi i ściekowymi, niebezpiecznymi i radioaktywnymi bezpieczne wykorzystanie toksycznych substancji chemicznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Racjonalna gospodarka odpadami. • Gospodarka odpadami zawierającymi azbest.

➤ **Dyrektywa Rady nr 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (dyrektywa OOS)**

Dyrektywa nr 85/337/EWG dotyczy oceny oddziaływania wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko. Innymi dokumentami o międzynarodowej randze i charakterze przestrzennym, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, sygnowane przez stronę polską, m.in.: Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982 r.) i Regina (1987 r.), Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo), Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r., Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskim (1990 r.) i wiedeńskimi (1992 r.), Ramowa Konwencja Narodów

Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r., Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r., Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem.

➤ **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (dyrektywa SOOŚ)**

Celem Dyrektywy nr 2001/42/WE jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko.

7.2. Dokumenty krajowe

➤ **Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**

Przyjęta Uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r.

Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

- Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
 - Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny.
- Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
 - Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom gminy,
 - Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich.
- Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Transport
 - Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce,
 - Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności.
- Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia
 - Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju,
 - Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej,
 - Kierunek interwencji – Rozwój techniki.
- Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko
 - Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
 - Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
 - Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
 - Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją,
 - Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi,
 - Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami,

- Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Strategii.

Cele określone w Strategii Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
<p>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.</p> <p>Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. • Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, wspieranie ekologicznych form transportu – budowa dróg dla rowerów. • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami. • Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego. • Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochrona zasobów wodnych. • Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.

➤ **Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej**

Przyjęta Uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r.

W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez cele horyzontalne.

Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,

- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.

Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.

Kierunki interwencji:

- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.

Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Kierunki interwencji:

- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Cel szczegółowy IV: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.

Kierunki interwencji:

- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Cel szczegółowy V: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Kierunki interwencji:

- Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w Polityce Ekologicznej Państwa.

Cele określone w Polityce ekologicznej państwa 2030	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.	• Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.
Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.	

Cele określone w Polityce ekologicznej państwa 2030	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, wspieranie ekologicznych form transportu – budowa dróg dla rowerów.
Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami. • Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych. • Rozwój odnawialnych źródeł energii. • Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.
Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona przed ponadnormatywnym hałasem. • Zmniejszenie nadmiernego poziomu hałasu. • Ograniczanie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych. • Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu. • Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego. • Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochrona zasobów wodnych. • Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych • Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki. • Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu. • Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych. • Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi. • Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych • Monitorowanie gospodarki odpadami i kontrola postępowania z odpadami. • Racjonalna gospodarka odpadami. • Gospodarka odpadami zawierającymi azbest. • Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów. • Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury. • Ochrona lasów. • Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja

Cele określone w Polityce ekologicznej państwa 2030	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
	skutków w przypadku wystąpienia awarii.

➤ **Strategia Produktywności 2030**

Przyjęta Uchwałą nr 154 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2022 r.

I. Zasoby naturalne (ziemia i surowce)

- Kierunek interwencji I.1. Optymalizacja gospodarowania surowcami w szczególności nieodnawialnymi, z uwzględnieniem ich jakości, wartości i możliwości wielokrotnego użycia,
- Kierunek interwencji I.2. Ekoinnowacje.

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Strategii.

Cele określone w projekcie Strategii Produktywności 2030	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
Optymalizacja gospodarowania surowcami nieodnawialnymi ze szczególnym uwzględnieniem ich jakości, wartości i możliwości wielokrotnego użycia.	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami. • Rozwój odnawialnych źródeł energii. • Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalni oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalni i prowadzeniem prac poszukiwawczych. • Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych. • Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.
Ekoinnowacje	

➤ **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku**

Przyjęta Uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r.

- Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Strategii.

Cele określone w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu

Cele określone w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.	przyjaznego dla środowiska, wspieranie ekologicznych form transportu – budowa dróg dla rowerów. <ul style="list-style-type: none"> • Ochrona przed ponadnormatywnym hałasem. • Zmniejszenie nadmiernego poziomu hałasu.

➤ **Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030**

Przyjęta Uchwałą nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r.

Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska

- Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
- Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Strategii.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. • Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, wspieranie ekologicznych form transportu – budowa dróg dla rowerów. • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami. • Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych. • Rozwój odnawialnych źródeł energii • Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego. • Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochrona zasobów wodnych. • Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych. • Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych. • Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
	użytkowania powierzchni ziemi. <ul style="list-style-type: none"> • Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych. • Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów. • Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury. • Ochrona lasów.

➤ **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**

Przyjęta Uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r.

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,
- Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

- Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Strategii.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. • Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, wspieranie ekologicznych form transportu – budowa dróg dla rowerów. • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami. • Rozwój odnawialnych źródeł energii. • Ochrona przed ponadnormatywnym hałasem. • Zmniejszenie nadmiernego poziomu hałasu. • Działania na rzecz ponownego wykorzystania w gospodarce wody przemysłowej. • Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki. • Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń
Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
	służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu. <ul style="list-style-type: none">• Racjonalna gospodarka odpadami.

➤ **Polityka energetyczna Polski do 2040 roku**

Przyjęta Obwieszczeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r.

Dokument jest mapą drogową rozwoju sektora energetycznego w Polsce. Celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

Cele szczegółowe:

1. Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych:
 - a. Projekt strategiczny 1: Transformacja regionów węglowych.
2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej:
 - a. Projekt strategiczny 2: Rynek mocy,
 - b. Projekt strategiczny 3: Wdrożenie inteligentnych sieci elektroenergetycznych.
3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych:
 - a. Projekt strategiczny 3A: Budowa Baltic Pipe,
 - b. Projekt strategiczny 3B: Budowa drugiej nitki Rurociągu Pomorskiego.
4. Rozwój rynków energii:
 - a. Projekt strategiczny 4A: Wdrażanie Planu działania (mającego służyć zwiększeniu transgranicznych zdolności przesyłowych energii elektrycznej),
 - b. Projekt strategiczny 4B: Hub gazowy,
 - c. Projekt strategiczny 4C: Rozwój elektromobilności.
5. Wdrożenie energetyki jądrowej:
 - a. Projekt strategiczny 5: Program polskiej energetyki jądrowej.
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii:
 - a. Projekt strategiczny 6: Wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej.
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji:
 - a. Projekt strategiczny 7: Rozwój ciepłownictwa systemowego.
8. Poprawa efektywności energetycznej:
 - a. Projekt strategiczny 8: Promowanie poprawy efektywności energetycznej.

PEP2040 zastąpiła „Politykę energetyczną Polski do 2030 r.”, a także Strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Strategii.

Polityka energetyczna Polski do 2040 roku	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
Rozwój odnawialnych źródeł energii.	<ul style="list-style-type: none">• Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.• Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych.• Rozwój odnawialnych źródeł energii.
Poprawa efektywności energetycznej.	

➤ **Krajowy plan gospodarki odpadami 2028**

Przyjęty Uchwałą nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r.

Cele w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji:

- 1) wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów;
- 2) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat ZPO, w tym w zakresie ZPO żywności;
- 3) osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:
 - a. 55% dla roku 2025,
 - b. 60% dla roku 2030,
 - c. 65% dla roku 2035;
- 4) minimalizacja ilości składowanych odpadów:
 - a. do 30% w roku 2025,
 - b. do 20% w roku 2030,
 - c. do 10% w roku 2035;
- 5) zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania przez mieszkańców bioodpadów „u źródła”;
- 6) zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia;
- 7) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat postępowania z odpadami, w tym w zakresie selektywnego zbierania odpadów oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami;
- 8) zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów;
- 9) zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu;
- 10) utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby składowanych nie było więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.;
- 11) ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk.

Kierunki interwencji w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego – monitorowanie gospodarki odpadami i kontrola postępowania z odpadami, racjonalna gospodarka odpadami oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców – są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Planie.

➤ **Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2023–2027 z perspektywą do roku 2030**

Przyjęty Uchwałą nr 152 Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2023 r.

Głównym celem Programu jest zwiększenie retencji wodnej w Polsce. Zapewnić to mają analiza i określenie kompleksowych działań zwiększających retencję wody. Program uwzględnia wszystkie rodzaje retencji: sztuczną i naturalną oraz wskazuje działania ukierunkowane na jej zwiększenie.

Cel główny PPNW mają wspierać 3 priorytety:

- 1) Wskazanie i realizacja działań z zakresu budowy zintegrowanego systemu naturalnej i sztucznej retencji wodnej.
- 2) Stworzenie warunków do zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych.
- 3) Wzmocnienie świadomości społecznej w zakresie potrzeby retencionowania i oszczędzania wody.

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Programie.

Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2023–2027 z perspektywą do roku 2030	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
Wskazanie i realizacja działań z zakresu budowy zintegrowanego systemu naturalnej i sztucznej retencji wodnej.	<ul style="list-style-type: none">• Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochrona zasobów wodnych.
Stworzenie warunków do zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych.	<ul style="list-style-type: none">• Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych.
Wzmocnienie świadomości społecznej w zakresie potrzeby retencionowania i oszczędzania wody.	<ul style="list-style-type: none">• Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

➤ **Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030**

Minister Aktywów Państwowych w dniu 30 grudnia 2019 r. przekazał do Komisji Europejskiej Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030, wypełniając tym samym obowiązek nałożony na Polskę przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) został przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne do 2030 r.:

- 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,

- 21–23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Strategii.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030	Kierunki interwencji określone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego
7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. • Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, wspieranie ekologicznych form transportu – budowa dróg dla rowerów. • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami. • Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych. • Rozwój odnawialnych źródeł energii.
21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: - 14% udziału OZE w transporcie, - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt proc. średniorocznie	
Wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007	
Redukcja do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej	

7.3. Dokumenty wojewódzkie

➤ **Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2022–2025 z perspektywą do roku 2029**

Przyjęty Uchwałą Nr XLVII/939/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 14 lipca 2022 r.

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza
 - Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu
2. Zagrożenia hałasem
 - Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego
3. Pola elektromagnetyczne
 - Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym
4. Gospodarowanie wodami

- Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią
- 5. Gospodarka wodno-ściekowa
 - Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej
- 6. Gleby
 - Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu oraz kontynuacja badań gleb na terenach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami w województwie
- 7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
 - Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa
- 8. Zasoby geologiczne
 - Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi
- 9. Zasoby przyrodnicze
 - Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu
- 10. Zagrożenia poważnymi awariami
 - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków
- 11. Edukacja ekologiczna
 - Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Programie.

➤ **Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030**

Przyjęta Uchwałą Nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r.

1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu
 - 1.4 Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich
2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych
 - 2.1 Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej
3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego
 - 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
 - 4.1 Poprawa stanu środowiska
 - 4.2 Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska
 - 4.3 Ochrona przed klęskami żywiołowymi
 - 4.4 Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego
 - 4.5 Ochrona obiektów i terenów dziedzictwa kulturowego
 - 4.6 Rozwój gospodarki cyrkularnej
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu
 - 5.1 Rozwój regionalnej sieci transportowej

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Strategii.

- **Aktualizacja Programu ochrony powietrza przyjętego Uchwałą Nr XXI/505/20 z dnia 16 lipca 2020 r. dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych**

Przyjęta Uchwałą Nr LVII/1201/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 13 lipca 2023 r. zmieniona Uchwałą Nr LXVI/1411/24 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 lutego 2024 r.

Program opracowano dla stref i substancji zanieczyszczających powietrze, dla których w ocenie rocznej za rok 2018 wskazano przekroczenia norm jakości powietrza i stwierdzono konieczność realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do zanieczyszczeń w strefach województwa dolnośląskiego oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza i dotrzymanie norm określonych w *rozporządzeniu* Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 r., poz. 845 z późn. zm.). Poprawa jakości powietrza jest niezbędna dla poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców Dolnego Śląska. Realizację zaproponowanych w programie działań naprawczych przewidziano do 30.09.2026 r., tak aby termin ten był zgodny z zapisami w *rozporządzeniu* Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1159).

Zgodnie z art. 91c ustawy Prawo ochrony środowiska, w przypadku stref, dla których programy ochrony powietrza zostały uchwalone, a poziomy dopuszczalne lub docelowe lub pułap stężenia ekspozycji są przekraczane w kolejnych latach, zarząd województwa jest obowiązany opracować projekt aktualizacji programu w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza. W związku z powyższym, Zarząd Województwa Dolnośląskiego dokonał aktualizacji Programu, dla której podstawą była roczna ocena jakości powietrza za 2021 r.

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Programie.

- **Program ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych oraz części dróg wojewódzkich i gminnych województwa dolnośląskiego**

Przyjęty Uchwałą Nr 855/VI/19 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 19 czerwca 2019 r. oraz Uchwałą Nr XII/288/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 24 października 2019 r.

Celem Programu jest określenie niezbędnych priorytetów i wskazanie działań mających na celu zmniejszenie uciążliwości i ograniczenie poziomu hałasu. Program wykonywany jest na obszarze pokrywającym się z zakresem mapy akustycznej dla dróg krajowych na terenie

województwa dolnośląskiego, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie. Zakres Programu obejmuje analizę, przede wszystkim tych obszarów, położonych w granicach administracyjnych analizowanych powiatów województwa dolnośląskiego, dla których wskaźnik M (wyznaczony na podstawie mapy akustycznej) przyjmuje największe wartości. W ramach Programu przedstawiono szereg zaleceń o charakterze rozwiązań technicznych oraz wskazano kierunki innych działań, których realizacja pozwoli w największym stopniu osiągnąć wyznaczony cel.

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Programie.

➤ **Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego**
Program jest na etapie uchwalania

Celem programu jest określenie działań ograniczających poziom hałasu w środowisku oraz poprawa klimatu akustycznego, w następstwie której polepszy się jakość życia, snu, a także zdrowie mieszkańców województwa poprzez redukcję hałasu i jego szkodliwych skutków.

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Programie.

➤ **Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023–2028 z perspektywą do 2032 r.**
Plan jest na etapie uchwalania

Cele w zakresie odpadów komunalnych, w tym ulegających biodegradacji:

- Zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, ponownego użycia i właściwego postępowania z odpadami
- Zwiększenie udziału odpadów przekazywanych do recyklingu, w tym odzysku energii
- Prowadzenie działań minimalizujących negatywne skutki powodowane składowaniem zmieszanych odpadów komunalnych
- Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości 55% w roku 2025
- Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości 60% w roku 2030
- Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości 65% w roku 2035
- Ograniczenie ilości składowanych odpadów do 30% w roku 2025
- Ograniczenie ilości składowanych odpadów do 20% w roku 2030
- Ograniczenie ilości składowanych odpadów do 10% w roku 2035
- Utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.
- Zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania bioodpadów „u źródła” przez mieszkańców

- Zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia
- Zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu
- Ograniczenie powstawania tzw. „dzikich wysypisk”

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Programie.

7.4. Dokumenty powiatowe

➤ **Ponadlokalna Strategia Rozwoju Aglomeracji Dzierżoniowskiej 2030**

Przyjęta Uchwałą Nr 10/2021 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego „Stowarzyszenia Ziemia Dzierżoniowska” z dnia 17 listopada 2021 r.

Cel strategiczny 4. Aglomeracja Dzierżoniowska dostępna wewnątrz i zewnątrz

Priorytety (kierunki działań):

- 4.1. Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru
- 4.2. Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i około drogowej
- 4.3. Rozwój i doskonalenie transportu publicznego
- 4.4. Rozwój infrastruktury dla rowerzystów i pieszych

Cel strategiczny 5. Aglomeracja Dzierżoniowska bezpieczna i przyjazna dla środowiska

Priorytety (kierunki działań):

- 5.1. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodnej i ściekowej
- 5.2. Poprawa jakości powietrza
- 5.3. Doskonalenie systemu gospodarki odpadami
- 5.4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazu
- 5.5. Dostosowanie do zmian klimatu i zwiększenie retencyjności obszaru
- 5.6. Poprawa bezpieczeństwa
- 5.7 Edukacja ekologiczna

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Strategii.

➤ **Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020–2030, obejmująca swym zasięgiem subregiony wałbrzyski i jeleniogórski (NUTS 3) – Strategia Rozwoju Sudety 2030**

Uchwała Nr XLVIII/288//18 Rady Powiatu Dzierżoniowskiego z dnia 23 października 2018 r.

Cel strategiczny 4. Terytorium przyjazne dla środowiska, wykorzystujące swój potencjał.

Cel operacyjny 4.1. Ochrona i rewitalizacja walorów przyrodniczych

Cel operacyjny 4.3. Wdrażanie strategii niskoemisyjnych i produkcji energii ze źródeł odnawialnych

Cel operacyjny 4.4. Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej

Zapisy w POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego są spójne z celami wyznaczonymi w ww. Strategii.

8. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu

Projekt POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego wyznacza cele, kierunki interwencji i działania, które są zadaniami zarówno o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno-edukacyjne), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, funkcjonalno-przestrzennej itp.

Niektóre zadania wyznaczone w projekcie POŚ mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839), dla których konieczne może być przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112).

W ramach powyższej procedury prowadzona będzie wówczas szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ocena oddziaływania na środowisko na etapie sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest utrudniona, a czasami wręcz niemożliwa. Program zawiera zadania zgłoszone przez samorząd Powiatu i inne podmioty, których realizacja przewidziana jest w perspektywie do 2030 r. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie (B) pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (Sk), stałe/długoterminowe (S), chwilowe /krótkoterminowe (Ch), pozytywne, negatywne i neutralne na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, krajobraz kulturowy i zabytki, ludzi i dobra materialne wykorzystując metodę macierzy interakcji.

W przypadku Powiatu Dzierżoniowskiego istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju istnieje możliwość, że zostanie nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Projekt POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Program określa jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości środowiska przyrodniczego powiatu oraz wdrażania zaleceń dokumentów wyższego szczebla. W związku z powyższym, efekty poszczególnych zadań mogą być przewidziane tylko w ograniczonym zakresie. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Projekt POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego przewiduje szereg działań edukacyjno-promocyjnych. Wyznaczone działania edukacyjne mają głównie charakter organizacyjny i informacyjny. Potrzeba prowadzenia ciągłej edukacji ekologicznej społeczeństwa wynika z ciągle zmieniających się przepisów ochrony środowiska oraz powstawania nowych zagrożeń i problemów przyrodniczych. Edukacja ekologiczna jest elementem wspierającym realizację poszczególnych zadań wyznaczonych w projekcie POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego – opisuje, informuje i wyjaśnia zagadnienia, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia założonego efektu ekologicznego i spełnienia odpowiednich standardów ochrony środowiska. Dlatego większość wyznaczonych zadań z zakresu edukacji ekologicznej odznacza się pośrednim, stałym i pozytywnym wpływem na poszczególne komponenty ochrony środowiska, stąd zrezygnowano w dalszej części z interpretacji tego zagadnienia w ramach poszczególnych grup oddziaływań. Podobna sytuacja dotyczy działań polegających na aktualizacji dokumentów planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) o zapisy sprzyjające osiągnięciu lepszych standardów środowiskowych. Poniższa tabela przedstawia ocenę i analizę oddziaływania zadań zaplanowanych do realizacji, w ramach projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego, na poszczególne elementy środowiska.

LEGENDA:

	Potencjalne pozytywne oddziaływanie
	Potencjalne neutralne oddziaływanie
	Potencjalne negatywne oddziaływanie

B	Bezpośrednie
P	Pośrednie
S	Stale
Ch	Chwilowe
W	Wtórne
Sk	Skumulowane

Tabela 68. Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza														
1.	Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S			
2.	Przyjmowanie zgłoszeń i wydawanie pozwoleń dla instalacji wymagających pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S			
3.	Kontrola zakładów w zakresie przestrzegania zapisów pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S			
4.	Realizacja zadań wynikających z programu ochrony powietrza	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	B, S		P, S	P, S		B, S	
5.	Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic		P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	B, S	B, S		P, S
6.	Wymiana konwencjonalnych systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej na ekologiczne, odnawialne lub gazowe	P, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S		P, S			B, S	W, S
7.	Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S	B, S	B, S		W, S		W, S		W, S

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
8.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, w tym poprzez podłączenie budynków indywidualnych do sieci ciepłowniczej oraz modernizacja ciepłowni	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	B, S	P, S
		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch				Ch	Ch		Ch
9.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci gazowych, w tym poprzez gazyfikację nowych rejonów oraz podłączenie budynków mieszkalnych do sieci gazowej	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	B, S	P, S
		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch				Ch	Ch		Ch
10.	Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, połączeń drogowych oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S	P, S	P, S
		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch		
11.	Poprawa systemu komunikacji publicznej, w tym modernizacja taboru komunikacji publicznej, budowa i przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, węzłów multimodalnych, systemów Park&Ride	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	B, S	B, S				P, S	
12.	Doskonalenie systemu komunikacji publicznej przez integrację przewozów pasażerskich, przebudowę systemu komunikacji zbiorowej na mniej kosztowny i bardziej efektywny			B, S	P, S	P, S	B, S	B, S	B, S				P, S	
13.	Budowa i modernizacja dróg dla rowerów oraz stworzenie spójnego systemu ścieżek i dróg rowerowych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S		
		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch		

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
14.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i rewitalizacja infrastruktury kolejowej			B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S		B, S	B, S		
				Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch		
15.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	B, S	Ch	P, S	P, S	P, S	B, S	
			Ch	Ch		Ch	Ch				Ch			
16.	Budowa, przebudowa lub wymiana oświetlenia ulicznego			B, S		P, S		P, S				B, S	B, S	
17.	Modernizacja i wymiana systemów oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej			B, S				P, S					B, S	
18.	Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	Ch	P, S		B, S	B, S	
				Ch		Ch						Ch		
19.	Rozwój lokalnej spółki energetycznej na terenie powiatu	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S		W, S		
20.	Prowadzenie punktów konsultacyjno-informacyjnych dot. Programu Czyste Powietrze	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S	B, S	B, S		W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
21.	Edukacja społeczeństwa w zakresie szkodliwości wpływu na jakość powietrza spalania odpadów i paliw złej jakości w kotłach domowych oraz wpływu zanieczyszczeń na organizmy żywe oraz na temat zagrożeń klimatycznych	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S	B, S	B, S		W, S	W, S	W, S	W, S	W, S

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem														
22.	Monitoring poziomu hałasu komunikacyjnego i przemysłowego			W, S		W, S			W, S					
23.	Uspokojenie ruchu drogowego poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości			B, S		B, S			B, S					
24.	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych wzdłuż ciągów komunikacyjnych, w tym m.in. ekranów akustycznych, pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych	B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S			B, S		
25.	Wprowadzenie do MPZP zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożeń hałasem			W, S		W, S			W, S					
26.	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg krajowych		P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S	P, S	P, S
			Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch		
27.	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg wojewódzkich		P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S	P, S	P, S
			Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch		
28.	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych		P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S		
			Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	P, S	P, S

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
29.	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S	P, S	P, S
		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch		
30.	Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S					
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne														
31.	Przyjmowanie zgłoszeń instalacji PEM, prowadzenie ich rejestru oraz udostępnianie informacji o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne		W, S	W, S	W, S	W, S								
32.	Prowadzenie monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych		W, S	W, S	W, S	W, S								
33.	Właściwa lokalizacja, modernizacja i poprawne użytkowanie urządzeń oraz instalacji emitujących PEM		B, S	B, S	B, S	B, S	Ch		Ch		B, S	B, S		B, S
											Ch	Ch		
34.	Wprowadzanie do MPZP zapisów mających na celu ochronę przed polami elektromagnetycznymi		W, S	W, S	W, S	W, S					W, S	W, S		W, S
35.	Budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja sieci energetycznej oraz		B, S	B, S	B, S	B, S	Ch		B, S		B, S	B, S		B, S

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
	infrastruktury zapewniającej zaopatrzenie w energię elektryczną								Ch		Ch	Ch		
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami														
36.	Przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S			Ch	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S
		Ch	Ch		Ch					Ch	Ch			
37.	Utrzymanie i konserwacja cieków wodnych oraz urządzeń wodnych oraz utrzymanie drożności wód	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S			Ch	B, S	P, S	P, S	P, S	
		Ch	Ch		Ch					Ch	Ch			
38.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S		W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
39.	Wprowadzenie w dokumentach planistycznych zapisów ograniczających do minimum ubytki powierzchni biologicznie czynnej	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S		W, S	W, S			
40.	Realizacja zadań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy (m.in. tworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych, koordynacja działań powiązanych z suszą)	B, S	B, S	B, S	B, S	P, S		B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
41.	Wprowadzanie rozwiązań technologicznych pozwalających na ograniczenie zużycia wody m.in. poprzez stosowanie obiegów zamkniętych, ponowne wykorzystywanie wody szarej		P, S	B, S						B, S			B, S	
42.	Budowa i rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S		B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	
43.	Budowa i rozwój małej retencji	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S		B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	
44.	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S				W, S	W, S		W, S	
45.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S				B, S	B, S			
46.	Wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania rolnictwa na wody	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S				B, S	B, S		B, S	
47.	Działania edukacyjne, promocyjne i rozpowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz ochrony przed powodzią i suszą	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S		W, S		W, S	W, S		W, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa														
48.	Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia			B, S		B, S				B, S				
49.	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch	B, S	B, S	P, S	P, S	
			Ch	Ch	Ch	Ch				Ch	Ch	Ch		
50.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch	B, S	B, S	P, S	P, S	
			Ch	Ch	Ch	Ch				Ch	Ch	Ch		
51.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch	B, S	B, S	P, S	P, S	
			Ch	Ch	Ch	Ch				Ch	Ch	Ch		
52.	Rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch	B, S	B, S	P, S	P, S	
			Ch	Ch	Ch	Ch				Ch	Ch	Ch		
53.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie podłączenie do sieci kanalizacyjnej nie jest uzasadnione ekonomicznie	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch	B, S	B, S	P, S	P, S	
			Ch	Ch	Ch	Ch				Ch	Ch	Ch		
54.	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S				B, S	B, S	B, S	B, S	
55.	Działania edukacyjne, promocyjne i rozpowszechniające wiedzę o konieczności,	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S		W, S		W, S	W, S		W, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
	celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych zagadnieniach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków													
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne														
56.	Zapobieganie nielegalnej eksploatacji kopalni ze złóż						B, S			B, S	B, S	B, S	B, S	
57.	Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż oraz ich kontrola									B, S	B, S	B, S	B, S	
58.	Wykorzystanie najnowocześniejszych technik przy prowadzeniu prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalni w celu minimalizacji oddziaływania na środowisko naturalne	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	
Obszar interwencji: Gleby														
59.	Prowadzenie monitoringu jakości gleb	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S		
60.	Promocja i realizacja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych, rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz informacja na temat dobrych praktyk rolniczych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S	B, S	B, S		
61.	Wydawanie decyzji w sprawie rekultywacji gruntów	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S				W, S	W, S	W, S		
62.	Remediacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	P, S	P, S	B, S	P, S Ch	P, S Ch			Ch	B, S	B, S Ch	B, S Ch		

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
63.	Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziem										W, S	W, S		
64.	Wapnowanie gleb zakwaszonych				B, S					P, S	B, S			
65.	Prowadzenie działalności szkoleniowej i informacyjnej w zakresie prawidłowej działalności rolniczej, w tym ochrony gleb; doradztwo w sprawie nawożenia i wykorzystywania środków wspomagających ochronę roślin	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S		
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów														
66.	Tworzenie rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami			P, S										
67.	Wydawanie decyzji na wytwarzanie, przetwarzanie i zbieranie odpadów	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S		
68.	Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie przetwarzanie i zbieranie odpadów	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S		
69.	Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz selektywnej zbiórki odpadów	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S		
70.	Osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz składowania odpadów komunalnych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S		

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
71.	Budowa i modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S	B, S	P, S	P, S Ch		B, S Ch	B, S Ch		
72.	Budowa i modernizacja PSZOK	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S	B, S	P, S	P, S Ch		B, S Ch	B, S Ch		
73.	Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S	B, S	B, S		P, S
74.	Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest	P, S	P, S	B, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S Ch			P, S	P, S	B, S		P, S
75.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie odpowiedzialnej gospodarki odpadami, w tym redukcji ilości produkowanych odpadów oraz poprawnego sposobu segregacji	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S		
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze														
76.	Ochrona gatunków zwierząt i roślin, w tym ochrona gatunków zagrożonych	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	
77.	Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	
78.	Wdrażanie działań mających na celu ochronę siedliskową	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	
79.	Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
80.	Utrzymanie i zwiększenie terenów zieleni m.in. poprzez tworzenie parków kieszonkowych, zielonych ścian, dachów i wiat przystankowych	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	
81.	Realizacja zadań wynikających z Planu Urządzenia Lasu	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	
82.	Opracowanie uproszczonych planów urzędzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S	W, S	
83.	Eliminacja gatunków inwazyjnych	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S	P, S	B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	
84.	Zalesianie gruntów	B, S	B, S	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S		P, S	B, S	B, S	P, S	
85.	Rozbudowa i przebudowa drzewostanów	B, S	B, S	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S		P, S	B, S	B, S	P, S	
86.	Ograniczenie przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne	B, S	B, S	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S		P, S	B, S	B, S	P, S	
87.	Monitoring i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska leśnego (pożary, nielegalne wysypiska śmieci, wjazdy do lasu) oraz inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S			B, S	B, S		
88.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony lasów oraz żyjących w nich gatunkach roślin i zwierząt	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S	W, S	
89.	Budowa, utrzymanie i modernizacja ścieżek dydaktycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S		P, S	B, S	B, S	P, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
90.	Prowadzenie działań i inicjatyw proekologicznych, w tym wyjazdy edukacyjne, pikniki, konkursy, prelekcje o tematyce ekologicznej, akcje ekologiczne	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S	W, S	
Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami														
91.	Kontrola podmiotów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz potencjalnych sprawców awarii	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
92.	Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
93.	Badanie przyczyn oraz usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	B, S
94.	Poprawa technicznego wyposażenia służb PSP, OSP	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
95.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	W, S	W, S	B, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S	W, S	W, S

źródło: opracowanie własne

Tabela 69. Opis oddziaływania działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza	
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska • Przyjmowanie zgłoszeń i wydawanie pozwoleń dla instalacji wymagających pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza • Kontrola zakładów w zakresie przestrzegania zapisów pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza • Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych 	<p>Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w wyniku jego realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Działanie to ma na celu umożliwienie prowadzenia przez organy publiczne stałej kontroli nad źródłami emisji do powietrza, a przez to ograniczenie nielegalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, tym samym pozytywnie, długoterminowo, wtórnie wpłynie na obszary chronione, różnorodność biologiczną, ludzi, rośliny, zwierzęta, jakość powietrza, klimat i wody.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic 	<p>Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w wyniku jego realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Działanie to ma na celu zapobieganie pylenia z nawierzchni jezdni i tym samym pozytywnie wpłynie na różnorodność biologiczną, ludzi, rośliny, zwierzęta, jakość powietrza, klimat, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz i zabytki.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja zadań wynikających z programu ochrony powietrza • Wymiana konwencjonalnych systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej na ekologiczne, odnawialne lub gazowe 	<p>W wyniku realizacji zadań nastąpi poprawa jakości powietrza atmosferycznego, co przyniesie pozytywne oddziaływanie na wszystkie obszary chronione, w tym obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, rośliny, zwierzęta, powietrze, klimat, wody, powierzchnie ziemi, krajobraz, zasoby naturalne oraz obiekty zabytkowe. Zmniejszy się zapotrzebowanie na energię oraz wzrośnie efektywność energetyczna w budynkach, a tym samym spadnie ilość zużywanych paliw, ponieważ spadek energochłonności budynków oznacza bezpośrednio spadek zapotrzebowania na zużycie paliw. Z kolei minimalizacja energetycznego wykorzystywania substancji wiąże się z ograniczeniem ingerencji w środowisko naturalne (do której dochodzi podczas ich wydobywania, skutkującej m.in. zaburzeniem równowagi środowiska wodnego czy niszczeniem cennych siedlisk flory oraz fauny). Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególny budynek. Ponadto, nowoczesne źródła ogrzewania, spełniające najnowsze restrykcyjne normy, wydzielają spaliny o lepszych parametrach (niższych zawartościach substancji toksycznych czy ciepłarnianych). Zatem wymiana i modernizacja źródeł ciepła, czy też zastosowanie paliw wyższej jakości, nie tylko spowoduje ogólne zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, ale także zmniejszenie emisji gazów odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Poprawa jakości powietrza będzie zdecydowanie pozytywnie wpływać na stan siedlisk i gatunków w obszarze Natura 2000 objętym projektem <i>Programu</i>. Przy zmianie źródła ciepła zmniejszy się również ilość odpadów (m.in. popiołów). Zmiana systemów grzewczych nie będzie oddziaływała na krajobraz, gdyż realizowana ona będzie wewnątrz budynków mieszkalnych, a więc nie zostanie zaburzona struktura krajobrazu. Jedynym oddziaływaniem na krajobraz, jakie można założyć, to oddziaływanie pozytywne związane z likwidacją/ograniczeniem występowania niskiej emisji, która w sezonie grzewczym na obszarach zurbanizowanych jest nieprzyjemnie zauważalna, oraz z ograniczeniem wyżej wspomnianej ingerencji w środowisko naturalne w celu pozyskiwania surowców (np. brak konieczności budowy nowych kopalni). Brak negatywnego oddziaływania na formy ochrony przyrody przy realizacji zadań. Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego i w wyniku</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	ich działań nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska.
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, w tym poprzez podłączenie budynków indywidualnych do sieci ciepłowniczej oraz modernizacja ciepłowni • Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci gazowych, w tym poprzez gazyfikację nowych rejonów oraz podłączenie budynków mieszkalnych do sieci gazowej 	<p>Realizacja zadań może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Oddziaływania te związane będą głównie z zajmowaniem terenów cennych przyrodniczo, stanowiących biotop roślin i zwierząt (długoterminowe) oraz z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe). Warto jednakże zaznaczyć, iż największe negatywne oddziaływanie wystąpi na etapie budowy. W trakcie eksploatacji sieci ciepłowniczej i gazowej, nie będzie miała ona istotnego wpływu na rozwój flory oraz życie fauny, gdyż sieć ciepłownicza i gazowa zostanie poprowadzona pod powierzchnią terenu. W efekcie rozbudowy powinno nastąpić zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Zmniejszy się zapotrzebowanie na energię oraz wzrośnie efektywność energetyczna w budynkach, a tym samym spadnie ilość zużywanych paliw. Przy zmianie źródła ciepła zmniejszy się również ilość odpadów (m.in. popiołów). Podczas prowadzenia robót wystąpią chwilowe negatywne oddziaływania w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, połączeń drogowych oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach • Poprawa systemu komunikacji publicznej, w tym modernizacja taboru komunikacji publicznej, budowa i przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, węzłów multimodalnych, systemów Park&Ride 	<p>Zadania mają na celu usprawnienie ruchu oraz podniesienie jakości powietrza na terenie powiatu. Drogi o dużym natężeniu ruchu mogą stanowić dla zwierząt barierę migracyjną. W przypadku przebiegu przez tereny leśne, gdzie jest większe prawdopodobieństwo przemieszczania się zwierząt, głównie jeleniowatych powinno umieścić się znaki ostrzegawcze. Działanie to nie będzie więc znacząco oddziaływać na zwierzęta. Podczas prac budowlanych dróg może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Może dojść również do fragmentacji krajobrazu. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Wskutek przeprowadzonych modernizacji nastąpi długotrwała poprawa środowiska akustycznego poprzez zastosowanie tzw. cichych nawierzchni (cechą takiej nawierzchni jest jej porowata struktura pozwalająca na rozproszenie powietrza spod kół do pustych przestrzeni) oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym co pozytywnie wpłynie na życie ludzi.</p> <p>Realizacja zadań wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza. Oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie, a teren wokół dróg zostanie poddany rekultywacji. Ponadto modernizacja taboru komunikacji publicznej ma na celu rozwój transportu zbiorowego, a tym samym usprawnienie ruchu oraz zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza i będą pozytywnie wpływać na ludzi, powietrze, klimat i klimat akustyczny.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
<ul style="list-style-type: none"> Doskonalenie systemu komunikacji publicznej przez integrację przewozów pasażerskich, przebudowę systemu komunikacji zbiorowej na mniej kosztowny i bardziej efektywny 	<p>Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w wyniku jego realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Zadanie ma na celu rozwój transportu zbiorowego, a tym samym usprawnienie ruchu oraz zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza i będą pozytywnie wpływać na ludzi, powietrze, klimat i klimat akustyczny.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Budowa i modernizacja dróg dla rowerów oraz stworzenie spójnego systemu ścieżek i dróg rowerowych 	<p>Zadanie ma na celu usprawnienie ruchu oraz podniesienie jakości powietrza na terenie powiatu. Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Budowa ścieżek rowerowych pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej” turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięcia polegającego na budowie ścieżki rowerowej nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym).</p> <p>Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normatywna dla potrzeb prowadzenia typowych robót drogowych. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów powiatu Dzierżoniowskiego. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Budowa, rozbudowa, przebudowa i rewitalizacja infrastruktury kolejowej 	<p>Negatywne chwilowe oddziaływanie wynikać może z prac związanych z budową elementów infrastruktury komunikacyjnej, gdyż może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, zwłaszcza, że prace będą prowadzone głównie po istniejącej linii kolejowej. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Prace budowlane wpłyną na chwilowe zaburzenie estetyki krajobrazu. Nie przewiduje się długotrwałego negatywnego oddziaływania na komponenty środowiska.</p> <p>Pozytywne długotrwałe oddziaływanie przeprowadzonych budów nastąpi poprzez długotrwałą poprawę środowiska akustycznego poprzez rozwój transportu publicznego, zmniejszenie ilości poruszających się pojazdów oraz powiązanie istniejących układów komunikacyjnych, co pozytywnie wpłynie na życie ludzi. Realizacja zadań bezpośrednio wpłynie na jakość powietrza poprzez zmniejszenie emisji spalin i pyłów. Oddziaływanie to będzie długotrwałe. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza w perspektywie długoterminowej wpłynie pośrednio na poprawę stanu klimatu. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Poprawa wszystkich wymienionych komponentów środowiska wpłynie na długotrwałą i bezpośrednią poprawę krajobrazu.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej 	<p>Realizacja zadań przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Spadek energochłonności budynków oznacza bezpośrednio spadek zapotrzebowania na zużycie paliw. Z kolei minimalizacja energetycznego wykorzystywania substancji wiąże się z ograniczeniem ingerencji w środowisko naturalne (do której dochodzi podczas ich wydobycia, skutkującej m.in. zaburzeniem równowagi środowiska wodnego czy niszczeniem cennych siedlisk flory oraz fauny). Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególne budynki. Jedynym oddziaływaniem na krajobraz, jakie można założyć, to oddziaływanie pozytywne związane z poprawą estetyki budynków, likwidacją/ograniczeniem występowania niskiej emisji, która w sezonie grzewczym na obszarach zurbanizowanych jest nieprzyjemnie zauważalna, oraz z ograniczeniem wyżej wspomnianej ingerencji w środowisko naturalne w celu pozyskiwania surowców (np. brak konieczności budowy nowych kopalni).</p> <p>Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych m.in.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy.</p> <p>W przypadku działań termomodernizacyjnych i modernizacyjnych, na etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat – zwłaszcza w przypadku prowadzenia demontażu pokryć dachowych wykonanych z azbestu, kiedy to do powietrza będzie zachodzić emisja włókien azbestowych oraz na krajobraz, ponieważ zwłaszcza demontaż pokryć dachowych na etapie wykonywania prac, będzie wpływał na chwilowe i odwracalne obniżenie walorów krajobrazowych danego terenu. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na zwierzęta, powierzchnię ziemi oraz krajobraz, ludzi, powietrze, klimat i zasoby naturalne. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska. Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji celów ochrony form ochrony przyrody. Zadania będą realizowane na terenach zurbanizowanych, które nie są objęte obszarowymi formami ochrony przyrody.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, przebudowa lub wymiana oświetlenia ulicznego • Modernizacja i wymiana systemów oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej 	<p>Wymiana oświetlenia w budynkach będzie niosła za sobą oddziaływanie pozytywne ze względu na poprawę jakości powietrza, zmniejszenie zużycia paliw, również tych przeznaczonych do produkcji energii oraz zużycia energii na oświetlenie, co będzie powodowało pośrednie pozytywne długoterminowe oddziaływanie na ludzi, klimat oraz zasoby naturalne. Modernizacja oświetlenia wewnętrznego nie będzie oddziaływała na krajobraz, gdyż realizowana ona będzie wewnątrz budynków mieszkalnych, a więc nie zostanie zaburzona struktura krajobrazu. Modernizacja oświetlenia ulicznego będzie zlokalizowana już w miejscu przekształconym antropogenicznie. Prace będą polegać na wymianie przestarzałych technologicznie urządzeń na urządzenia energooszczędne nowej generacji. Rezultatem wymiany oświetlenia jest obniżenie mocy zainstalowanych urządzeń oświetleniowych i podniesienie jakości oświetlenia dróg i chodników. Wykonanie powyższych prac pozwoli na obniżenie energochłonności systemu oraz wprowadzi korzyści eksploatacyjno-konserwatorskie.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>Wynikiem zmniejszenia energochłonności systemu oświetlenia będzie znacząca poprawa efektów ekonomicznych, czyli zmniejszenie opłat za eksploatację systemu oświetlenia i ekologicznych oraz mniejszy pobór energii elektrycznej z sieci, co zmniejszy zapotrzebowanie na wydobycie paliw kopalnych. Ponadto, ulepszenie systemu oświetlenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych, wpłynie na wzrost bezpieczeństwa zarówno ludzi jak i zwierząt.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii 	<p>Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych, jak i kolektorów słonecznych na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na ludzi, rośliny, zwierzęta, powietrze, klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz oraz zasoby naturalne.</p> <p>Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a języków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji instalacji fotowoltaicznych. Potencjalnie negatywnym oddziaływaniem eksploatacji instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych na ptaki jest odbijanie na zasadzie lustera elementów otoczenia, np. chmur, a także odbijanie światła słonecznego. W celu wyeliminowania odbicia światła słonecznego, obecnie w większości paneli stosuje się warstwy antyrefleksyjne (właściwość antyrefleksyjna związana jest z bardzo wysoką pochłaniałością światła przez panele fotowoltaiczne).</p> <p>Funkcjonowanie instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych będzie miało korzystny wpływ na poziom zużycia surowców naturalnych (paliw energetycznych), co wynika z wykorzystania alternatywnego „czystego ekologicznie” źródła energii, jakim jest energia słoneczna. Energetyka słoneczna, w przeciwieństwie do konwencjonalnych źródeł, nie powoduje degradacji środowiska oraz emisji zanieczyszczeń do atmosfery.</p> <p>Montaż pomp ciepła może wiązać się z chwilową emisją hałasu, ale będzie ograniczona do powierzchni ziemi. Konieczne jest także wyznaczenie odpowiedniego miejsca, najlepiej w odizolowanym od użytkowej części budynku pomieszczeniu. W miejscu działania pompy nie są emitowane żadne zanieczyszczenia, a emisję spalin w elektrowniach węglowych można obecnie dużo lepiej kontrolować. Obecnie, aby ograniczyć do minimum wpływ pompy ciepła na środowisko, należy stosować rozwiązanie hybrydowe polegające na integracji PC z instalacją fotowoltaiczną (czyli panelami PV), która jako OZE wyprodukuje "zieloną energię" nie tylko do zasilania pomp sprężarkowych, ale także urządzeń i sprzętów wykorzystywanych w domu. Dobrze zaprojektowany i wykonany system oparty na PC i PV eliminuje emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród zagrożeń środowiskowych w przypadku powietrznych pomp ciepła wymieniana jest również emisja hałasu, która może mieć wpływ na bezpośrednie otoczenie człowieka. Odpowiednie usytuowanie jednostki zewnętrznej powietrznej pompy ciepła, średnice kanałów powietrznych, czy też zastosowanie odpowiednio długich i elastycznych rur przyłączanych zapewni prawidłowe funkcjonowanie instalacji oraz eliminację hałasu. Najważniejsze jest, aby zastosować się do wytycznych producenta.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>Montaż oraz eksploatacja pompy ciepła gruntowej wiąże się z ingerencją w grunt. Pompy z kolektorem pionowym mogą wymagać dopełnienia pewnych formalności wynikających z wymagań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dotyczy to sytuacji, gdy wykonuje się otwory na obszarach górniczych albo poza nimi o głębokości powyżej 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi. Wtedy - zgodnie z wymaganiami ustawy - konieczne jest sporządzenie projektu robót geologicznych, który podlega zgłoszeniu staroście.</p> <p>Wykorzystanie instalacji solarnych, fotowoltaicznych oraz pomp ciepła zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych.</p> <p>Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku działań związanych z rozwojem OZE opartych na energii słońca. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska.</p> <p>Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji celów ochrony form ochrony przyrody. Z uwagi na fakt, iż część zurbanizowanego obszaru położona jest na terenie Jastrzębsko-Żdżarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, planowane inwestycje mogą być zlokalizowane na jego terenie. Pomimo ewentualnej lokalizacji planowanych działań na terenie prawnie chronionym nie przewiduje się stałego negatywnego oddziaływania na komponenty środowiska. Planowane działania będą realizowane z poszanowaniem obszarów cennych przyrodniczo, rozumianych jako formy ochrony przyrody, ostoje, siedliska przyrodnicze, miejsca rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową – zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, planami zadań ochronnych itp.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój lokalnej spółki energetycznej na terenie powiatu • Prowadzenie punktów konsultacyjno-informacyjnych dot. Programu Czyste Powietrze • Edukacja społeczeństwa w zakresie szkodliwości wpływu na jakość powietrza spalania odpadów i paliw złej jakości w kotłach domowych oraz wpływu zanieczyszczeń na organizmy żywe oraz na temat zagrożeń klimatycznych 	<p>Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Prowadzenie punktów konsultacyjno-informacyjnych i kampanii edukacyjnych przyczynią się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw).</p> <p>Działania w zakresie edukacji ekologicznej mogą mieć pośrednie i wtórne znaczenie w kontekście kształtowania właściwych postaw wobec środowiska oraz powinny z wysokim prawdopodobieństwem przyczynić się do poprawy jakości powietrza w przyszłości. Natomiast świadomość szkodliwości stosowania paliw tradycyjnych o niskiej jakości do celów grzewczych oraz spalania odpadów w domowych kotłach bezpośrednio wpłynie na zwiększenie stosowania ekologicznych źródeł energii, a tym samym redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza.</p> <p>Rozwój lokalnej spółki energetycznej na terenie powiatu pozwoli na skoordynowanie lokalnych działań i przedsięwzięć służących poprawie jakości powietrza i wiążących się z kształtowaniem właściwych postaw wobec środowiska.</p>
Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem	
<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring poziomu hałasu komunikacyjnego i przemysłowego 	<p>Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w wyniku jego realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Działania kontrolne mają na celu umożliwienie prowadzenia stałej kontroli poziomów hałasu do środowiska z ciągów komunikacyjnych i obiektów gospodarczych. Kontrola emisji hałasu do środowiska wtórnie i długoterminowo wpłynie na ludzi, zwierzęta oraz klimat akustyczny.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
<ul style="list-style-type: none"> • Uspokojenie ruchu drogowego poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości • Stosowanie zabezpieczeń akustycznych wzdłuż ciągów komunikacyjnych, w tym m.in. ekranów akustycznych, pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych • Wprowadzenie do MPZP zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożeń hałasem 	<p>Zapobieganie nadmiernemu natężeniu hałasu w środowisku będzie miało pozytywny wpływ na człowieka i środowisko. Zadania mają na celu poprawę klimatu akustycznego i będą pozytywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną, ludzi, rośliny, zwierzęta i klimat akustyczny. Zadania te mają na celu ograniczenie różnego rodzaju hałasu do środowiska lub jego powstawaniu. W sposób bezpośredni pozytywnie oddziaływać będą na człowieka i przyrodę. Hałas w środowisku jest czynnikiem chorobotwórczym u ludzi – może powodować m.in. choroby układu nerwowego, a także zaburzenia nastroju bądź w skrajnych przypadkach zaburzenia psychiczne, a u zwierząt może powodować migrację, ograniczenie reprodukcji gatunku, a w efekcie zmniejszenie populacji. W związku z czym nadmierna emisja hałasu na lub w pobliżu terenów chronionych może powodować zaburzenia w funkcjonowaniu całych ekosystemów, dlatego działania te będą miały pozytywny wpływ w szczególności na człowieka oraz przyrodę. Rozchodzenie się fal akustycznych w środowisku może spowodować negatywne oddziaływanie również na wody i powietrze, właśnie poprzez zaburzenie pracy ekosystemów, dlatego zadania te w sposób pośredni i długotrwały będą pozytywnie na środowisko. Ponadto, w związku z integralnością fauny i flory, najmniejsze zaburzenie w ekosystemie np. poprzez migrację danego gatunku, może niekorzystnie wpłynąć także na rośliny. Zadania z zakresu zmniejszenia uciążliwości hałasu nie będą oddziaływać w sposób pozytywny ani negatywny na zasoby naturalne oraz zabytki, komponenty te są wrażliwe tylko na bardzo długą ekspozycję na fale akustyczne o wysokim natężeniu.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg krajowych • Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg wojewódzkich • Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych • Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych 	<p>Zadanie ma na celu usprawnienie ruchu na terenie powiatu. Drogi o dużym natężeniu ruchu mogą stanowić dla zwierząt barierę migracyjną. Przebudowa dróg będzie obejmować istniejące drogi, których remont nie wpłynie znacząco na zwiększenie natężenia ruchu, a więc drogi te nie będą stanowiły bariery dla przemieszczania i migracji zwierząt. W przypadku przebiegu przez tereny leśne, gdzie jest większe prawdopodobieństwo przemieszczania się zwierząt, głównie jeleniowatych, powinno umieścić się znaki ostrzegające o możliwości napotkania na drodze zwierząt i zobowiązujące uczestników ruchu do zachowania szczególnej ostrożności. Stosować powinno się je w miejscach w których zwierzęta dziko żyjące często przekraczają drogę. Działania te nie będą więc znacząco oddziaływać na zwierzęta. Przy dużych inwestycjach drogowych stosuje się ogrodzenia wysoką siatką, co prawie eliminuje możliwość kolizji dużych ssaków z pojazdami. Ogrodzenie drogi wraz ze zrealizowanymi przejściami dla zwierząt zapewniają bezpieczeństwo, zarówno pojazdom poruszającym się po drodze jak i zwierzętom, których trasy przemieszczania się zostały rozdzielone. Dla ochrony małych zwierząt stosuje się przejścia i przepusty. Przy wyborze lokalizacji przejść dla zwierząt uwzględnia się usytuowanie drogi względem korytarzy ekologicznych, występujące na danym terenie gatunki zwierząt, którym przejście ma służyć, obecność terenów siedliskowych, walory przyrodnicze i ukształtowanie terenu. Na etapie prac budowlanych powinno stosować się ogrodzenie placów budów tak, aby płazy, które ze względu na niewielkie rozmiary i małą mobilność stanowią jedną z bardziej wrażliwych grup zwierząt, nie mogły swobodnie wejść na plac i tym samym nie były narażone na kolizje z pojazdami. Płazy powinny być również chronione po wybudowaniu trasy, przede wszystkim stosowane są zabezpieczenia mające uniemożliwić wejście na drogę, a tym samym minimalizują ryzyko kolizji z autami. Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych dróg może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Może dojść również do fragmentacji krajobrazu.</p> <p>Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, głównie roślin zimozielonych, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Wskutek</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>przeprowadzonych modernizacji nastąpi długotrwała poprawa środowiska akustycznego poprzez zastosowanie tzw. cichych nawierzchni (cechą takiej nawierzchni jest jej porowata struktura pozwalająca na rozproszenie powietrza spod kół do pustych przestrzeni) oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym co pozytywnie wpłynie na życie ludzi. Ulepszona powierzchnia dróg wpłynie także na mniejszą ilość przedostających się do powietrza zanieczyszczeń ze ścierania się nawierzchni i opon.</p> <p>Realizacja zadań wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne mogą prowadzić do zmiany stosunków wodnych, jednakże nie będzie się to wiązało z emisją zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie, a teren wokół dróg zostanie poddany rekultywacji. Przebudowa dróg wpływa negatywnie na walory krajobrazu jednak w przypadku przebudowy istniejących dróg lokalnych których dotyczą zadania i które wpisane są już w lokalny krajobraz brak jest takiego oddziaływania, a odpowiednio zaprojektowana droga może nawet wpłynąć pozytywnie na krajobraz. Budowa nowych dróg dodatkowo może potencjalnie negatywnie wpłynąć na krajobraz z uwagi na pojawienie się nowej formy w przestrzeni. Niemniej jednak z uwagi na powierzchniowy charakter dróg, nie stanowią one dominanty krajobrazowej, a ich przebieg jest w większości dostosowany do lokalnego ukształtowania terenu. Wyzwaniem pozostaje takie zabezpieczenie środowiska, by wpływ antropopresji był możliwie najmniejszy, a także wprowadzanie działań adaptacyjnych adekwatnych do zmian środowiska.</p> <p>Należy zauważyć, iż inwestycje związane z rozbudową dróg, z uwagi na swój charakter podlegać będą procedurze oddziaływania na środowisko, w której szczegółowo analizowane będzie oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska. Wydanie odpowiednich pozwoleń i decyzji będzie wiązało się także ze wskazaniem działań minimalizujących lub kompensujących (dla obszarów Natura 2000) dla konkretnych projektów.</p> <p>Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji celów ochrony form ochrony przyrody. Z uwagi na fakt, iż część dróg położona jest na terenie form ochrony przyrody, planowane inwestycje mogą być zlokalizowane na ich terenie. Pomimo ewentualnej lokalizacji planowanych działań na terenach prawnie chronionych nie przewiduje się stałego negatywnego oddziaływania na komponenty środowiska. Planowane działania będą realizowane z poszanowaniem obszarów cennych przyrodniczo, rozumianych jako formy ochrony przyrody, ostoje, siedliska przyrodnicze, miejsca rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową – zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, planami zadań ochronnych itp.</p> <p>Przedmiotowe zadania zaliczają się do inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977) dla których nie obowiązują zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu, parków krajobrazowych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2023 poz. 1336).</p> <p>Wydano poniższe decyzje dla inwestycji wpisujących się w analizowany zakres zadań: <u>Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko - Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Ząbkowice Śląskie – Łagiewniki w wariacie WPR1 – decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 listopada 2021 r. (znak pisma WOŚ.420.47.2020.AMA.28)</u></p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>ustalająca środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia, zmieniona decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 6 lutego 2023 r. (znak pisma DOOŚ-WDŚZ00.420.77.2021.MR0.15) i uzupełniona postanowieniem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 10 lutego 2023 r. (znak pisma DOOŚ-WDŚZOO.420.77.2021.MR0.18)</p> <p>Planuje się budowę odcinka drogi o długości ok. 17 km, od km ok. 68+321 do km ok. 85+465 wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Projektowana droga ekspresowa zostanie poprowadzona nowym śladem i zlokalizowana będzie na terenie województwa dolnośląskiego, w powiecie ząbkowickim i dzierżoniowskim, na terenie gmin: Ząbkowice Śląskie, Niemcza, Łagiewniki. Projektowana droga ekspresowa S8 będzie mieć połączenia z drogami krajowymi, wojewódzkimi oraz wybranymi drogami powiatowymi. Wszystkie połączenia projektowanej drogi S8 z siecią dróg niższej kategorii realizowane będą poprzez węzły drogowe. Droga będzie posiadała przekrój 2x2. Projektuje się drogę klasy S o kategorii ruchu KR6. Na trasie projektowanej inwestycji zaplanowano 2 węzły drogowe: węzeł „Bobolice” i węzeł „Niemcza”. Inwestycja obejmie także budowę dróg obsługujących teren inwestycji, przebudowę dróg niższej kategorii, a także przygotowanie terenu pod budowę Miejsc Obsługi Podróżnych MOP „Kietlin” ok. km 82+000. W zakresie inwestycji przewiduje się budowę takich obiektów inżynierskich jak: estakady, mosty, w tym pełniących również funkcję przejść dla zwierząt, wiadukty w ciągu drogi S8, oraz nad drogą S8, przepusty, w tym pełniące również funkcję ekologiczną, a także budowę przepustów oraz mostów w ciągu dróg serwisowych. W ramach realizacji przedmiotowej inwestycji przewiduje się kolizje z istniejącą infrastrukturą, tj.: z napowietrznymi liniami elektromagnetycznymi wysokiego, średniego i niskiego napięcia, drogami, liniami kolejowymi, oraz sieciami gazowymi. W zakresie inwestycji wykonana zostanie odcinkowa regulacja wód (przewiduje się odcinkową regulację cieków w około 26 lokalizacjach). Realizacja inwestycji będzie wiązała się z wyburzeniem budynku mieszkalnego oraz garażu zlokalizowanych na działce nr 68 obręb Jasień w gminie Niemcza oraz koniecznością wycinki terenów leśnych oraz zwartych zadrzewień na łącznej powierzchni około 22 ha. Szacunkowa powierzchnia stałego zajęcia terenu pod inwestycję wyniesie około 129,3 ha.</p> <p>Inwestycja ma na celu rozwinięcie sieci dróg ekspresowych i ich powiązań z innymi drogami oraz przejęcie ruchu tranzytowego, a co za tym idzie podniesienie swobody ruchu na istniejącej drodze krajowej DK8. Dodatkowe korzyści wynikające z funkcjonowania nowej drogi ekspresowej to m.in.: zmniejszenie ryzyka wypadków, skrócenie czasu podróży, zapewnienie komfortu jazdy, zapewnienie dostępu mieszkańcom pobliskich miejscowości do drogi ekspresowej S8, ograniczenie emisji spalin i hałasu, odciążenie układu dróg lokalnych od ruchu tranzytowego, przyspieszenie rozwoju przyległych terenów oraz skrócenie czasu dojazdu służb ratunkowych.</p> <p>Planowane przedsięwzięcie, na etapie jego realizacji oraz eksploatacji – przy zastrzeżeniu przestrzegania warunków wskazanych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – nie będzie wywierać znaczącego negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, w tym na przedmioty ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Wzgórza Niemczańskie PLH020082, inne obszary sieci Natura 2000 oraz ciągłość i funkcjonalność lokalnych korytarzy migracyjnych, a także nie będzie miało znaczącego wpływu na krajobraz oraz czynniki mające wpływ na różnorodność biologiczną, tj.: utratę i fragmentację siedlisk, nadmierną eksploatację i niewłaściwe wykorzystanie zasobów naturalnych, zanieczyszczenia, inwazyjne gatunki obce oraz zmiany klimatu. W szczególności przedsięwzięcie nie spowoduje znaczących oddziaływań na elementy biologiczne poszczególnych JCWP.</p> <p>Istotne warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji, eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich, wymagania, dotyczące ochrony środowiska, konieczne do uwzględnienia w dokumentacji wymaganej do wydania decyzji, a także opis koniecznej do wykonania kompensacji przyrodniczej zostały szczegółowo opisane w dalszych rozdziałach <i>Prognozy</i>.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p><u>Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko - Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny III Łagiewniki - Wrocław (Magnice) w wariantcie WPR1 – decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 30 sierpnia 2021 r. (znak pisma WOOŚ.420.41.2020.JS.35) ustalająca środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia</u></p> <p>Przedmiotowa inwestycja polegać będzie na budowie drogi ekspresowej S8 na odcinku realizacyjnym III Łagiewniki - Wrocław (Magnice) realizowanego w ramach zadania inwestycyjnego pn.: „Budowa drogi S8 na odcinku Wrocław (Magnice) - Kłodzko”. Inwestycja realizowana będzie w wariantcie WPR1, w ramach którego planuje się budowę odcinka drogi o długości ok. 32,6 km, od ok. km 85+465 do ok. km 118+094. Projektowana droga ekspresowa zostanie poprowadzona nowym śladem po zachodniej stronie istniejącej drogi krajowej DK8 i zlokalizowana będzie na terenie województwa dolnośląskiego, w powiatach: dzierżoniowskim i wrocławskim, na terenie gmin: Łagiewniki, Jordanów Śląski, Sobótka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce. Droga będzie posiadała przekrój 2x2 z możliwością rozbudowy do przekroju 2x3 (zapewniona rezerwa terenowa pod trzeci pas rozdziału) na odcinku od Łagiewnik do Wrocławia. Projektuje się drogę klasy S o kategorii ruchu KR6. Na trasie projektowanej inwestycji zaplanowano 5 węzłów drogowych (w rejonie miejscowości: Łagiewniki, Trzebnik, Jordanów Śl., Owsianka, Chrzanów). Inwestycja obejmie również budowę dróg obsługujących teren inwestycji, a także przebudowę dróg niższej kategorii. W ramach realizacji przedmiotowej inwestycji przewiduje się kolizje z istniejącą infrastrukturą, m.in.: z napowietrznymi liniami elektromagnetycznymi niskiego, średniego i wysokiego napięcia, drogami, liniami kolejowymi, siecią wodociągową, liniami telekomunikacyjnymi oraz sieciami gazowymi. W ramach przedmiotowej inwestycji wykonana zostanie odcinkowa regulacja wód (przewiduje się odcinkową regulację cieków i rzek w około 23 lokalizacjach). Realizacja inwestycji będzie wiązała się z koniecznością wycinki terenów leśnych oraz zwartych zadrzewień na łącznej powierzchni około 15 ha. Szacunkowa powierzchnia stałego zajęcia terenu pod inwestycję wyniesie około 264 ha.</p> <p>Inwestycja ma na celu rozwinięcie sieci dróg ekspresowych i ich powiązań z innymi drogami oraz przejęcie ruchu tranzytowego, a co za tym idzie podniesienie swobody ruchu na istniejącej drodze krajowej DK8. Dodatkowe korzyści wynikające z funkcjonowania nowej drogi ekspresowej to m.in.: zmniejszenie ryzyka wypadków, skrócenie czasu podróży, zapewnienie komfortu jazdy, zapewnienie dostępu mieszkańcom pobliskich miejscowości do drogi ekspresowej S8, ograniczenie emisji spalin i hałasu, odciążenie układu dróg lokalnych od ruchu tranzytowego, przyśpieszenie rozwoju przyległych terenów oraz skrócenie czasu dojazdu służb ratunkowych.</p> <p>Planowane przedsięwzięcie – przy zastrzeżeniu przestrzegania warunków wskazanych w wydanej decyzji – nie będzie wywierać znaczącego negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, w tym na obszar Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie (w sąsiedztwie którego będzie przebiegać) i Ślązański Park Krajobrazowy, obszary sieci Natura 2000 oraz ciągłość i funkcjonalność lokalnych korytarzy migracyjnych, a także nie będzie miało znaczącego wpływu na krajobraz oraz czynniki mające wpływ na różnorodność biologiczną, tj.: utratę i fragmentację siedlisk, nadmierną eksploatację i niewłaściwe wykorzystanie zasobów naturalnych, zanieczyszczenia, inwazyjne gatunki obce oraz zmiany klimatu, na etapie jego realizacji oraz eksploatacji.</p> <p><u>Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 2904D ul. Kolejowa w Mościsku – decyzja Wójta Gminy Dzierżoniów z dnia 18 września 2023 r. (znak pisma MK.6220.3.2023-13) stwierdzająca brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia.</u></p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>Przedsięwzięcie polegać będzie na przebudowie drogi na długości 1 500 m wraz z infrastrukturą towarzyszącą. W zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia nie występują obszary wymagające specjalnej ochrony ze względu na występowanie gatunków roślin, grzybów i zwierząt lub ich siedlisk lub siedlisk przyrodniczych objętych ochroną, w tym obszary Natura 2000 oraz pozostałe formy ochrony przyrody w rozumieniu Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Najbliżej położony obszar Natura 2000: Wzgórza Kiełczyńskie, znajduje się w odległości ok. 3,7 km. Ponadto planowane przedsięwzięcie realizowane będzie poza korytarzami ekologicznymi.</p> <p>Zadanie nie wiąże się z koniecznością wycinki drzew i krzewów. Drzewa w sąsiedztwie prac zostaną zabezpieczone za pomocą oszalowania z desek., prace ziemne w pobliżu drzew będą wykonywane ręcznie, wykopy mogące stanowić pułapki dla zwierząt, m.in. małych ssaków, płazów i gadów będą kontrolowane, a znajdujące się w nich zwierzęta będą odławiane i wypuszczane poza obszar inwestycji.</p> <p>Na etapie realizacji przedsięwzięcia wystąpi emisja gazów i pyłów do powietrza związana głównie z prowadzeniem prac ziemnych oraz poruszaniem się pojazdów po terenie inwestycji w związku z transportem materiałów, surowców i maszyn. Oddziaływania będą miały charakter krótkotrwały, odwracalny i ograniczony do obszaru prowadzonych prac oraz do czasu trwania robót budowlanych, ustąpią po ich zakończeniu nie powodując trwałych zmian w środowisku. Podczas prowadzenia prac ziemnych w celu ograniczenia pylenia powierzchnia terenu zraszana będzie wodą, stosowane maszyny i urządzenia wyposażone będą w silniki spalinowe charakteryzujące się dobrym stanem technicznym. Dzięki poprawie stanu technicznego drogi, poprawi się komfort jazdy uczestników ruchu, nastąpi poprawa płynności ruchu, co w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego i zmniejszenia emisji spalin wydzielanych przez silniki poruszających się pojazdów.</p> <p>Na etapie realizacji przedsięwzięcia wystąpi emisja hałasu związana głównie z prowadzeniem prac ziemnych oraz poruszaniem się pojazdów po terenie inwestycji w związku z transportem materiałów, surowców i maszyn. Oddziaływania będą miały charakter krótkotrwały, odwracalny i ograniczony do obszaru prowadzonych prac oraz do czasu trwania robót budowlanych, ustąpią po ich zakończeniu nie powodując trwałych zmian w środowisku. Prace budowlane prowadzone będą tylko w porze dziennej (od 6:00 do 22:00).</p> <p>Na etapie eksploatacji inwestycji głównym źródłem emisji hałasu będą pojazdy poruszające się po przedmiotowej drodze. Inwestycja nie powinna jednak spowodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Dzięki poprawie stanu technicznego drogi, poprawi się komfort jazdy uczestników ruchu, nastąpi poprawa płynności ruchu, co w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego i zmniejszenia emisji hałasu i zjawiska wibracji oraz polepszenia warunków akustycznych na terenach z nią graniczących.</p> <p>W zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia nie występują obszary wodno-błotne i inne obszary o płytkim zaleganiu wód podziemnych, w tym siedliska łąkowe i ujścia rzek, obszary wybrzeży, obszary objęte ochroną, w tym strefy ochronne ujęć wód i obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, obszary przylegające do jezior. Przedsięwzięcie zlokalizowane jest częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Piława, stad prace prowadzone będą poza okresami wezbrań powodziowych.</p> <p>Ze względu na fakt, iż przedsięwzięcie będzie polegać na przebudowie istniejącej drogi powiatowej nie zmieni ono istniejącego krajobrazu. Poprzez uporządkowanie wszystkich elementów drogowych przyczyni się do poprawy walorów krajobrazowych.</p> <p>Teren inwestycji częściowo zlokalizowany jest w granicach strefy „OW” obserwacji archeologicznej. Przed przystąpieniem do robót w terenie, Inwestor ma obowiązek zapewnić badania archeologiczne, które będą nadzorowały roboty ziemne objęte zamierzeniem bez wpływu na ich zakres.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu 	<p>Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w wyniku jego realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
<p>akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego</p>	<p>środowiska. Prowadzenie edukacji ekologicznej przyczynią się dodatkowo do zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Działania w zakresie edukacji ekologicznej mogą mieć pośrednie i wtórne znaczenie w kontekście kształtowania właściwych postaw wobec środowiska oraz powinny z wysokim prawdopodobieństwem przyczynić się do poprawy klimatu akustycznego w przyszłości.</p>
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne	
<ul style="list-style-type: none"> • Przyjmowanie zgłoszeń instalacji PEM, prowadzenie ich rejestru oraz udostępnianie informacji o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne • Prowadzenie monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych • Wprowadzanie do MPZP zapisów mających na celu ochronę przed polami elektromagnetycznymi 	<p>Zadania mające na celu ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko nie będą w sposób negatywny oddziaływać na środowisko. Stała kontrola i zapobieganie nadmiernemu oddziaływaniu pól elektromagnetycznych będzie miało pozytywny wpływ zarówno na zwierzęta, rośliny, różnorodność biologiczną oraz na ludzi. Oddziaływanie zadań z zakresu pól elektromagnetycznych określono jako wtórne i stałe oddziaływanie na człowieka i przyrodę. Analogicznie jak w przypadku działań ograniczających emisję hałasu zadania te przyczynią się do poprawy warunków życia ludzi oraz funkcjonowania ekosystemów. Zadania z zakresu zmniejszenia pól elektromagnetycznych nie będą oddziaływać w sposób pozytywny ani negatywny na zasoby naturalne oraz zabytki, komponenty te są wrażliwe tylko na bardzo długą ekspozycję na fale elektromagnetyczne o wysokim natężeniu. Wprowadzenie zagadnień dotyczących PEM do MPZP wtórnie, stałe i pozytywnie wpłynie na zwierzęta, rośliny, różnorodność biologiczną, ludzi, powierzchnię ziemi, krajobraz oraz zabytki przez ograniczenie lokalizacji źródeł PEM na zabytkowych budynkach oraz w ich pobliżu.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Właściwa lokalizacja, modernizacja i poprawne użytkowanie urządzeń oraz instalacji emitujących PEM 	<p>W wyniku realizacji zadania nastąpi poprawa jakości urządzeń przesyłowych, co przyniesie pozytywne oddziaływanie na zwierzęta, rośliny, ludzi oraz różnorodność biologiczną. Lepsza infrastruktura pozwoli lepiej kontrolować emitowane promieniowanie elektromagnetyczne. Podczas prowadzenia robót wystąpią chwilowe negatywne oddziaływania w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycje mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja sieci energetycznej oraz infrastruktury zapewniającej zaopatrzenie w energię elektryczną 	<p>Zadanie związane z rozwojem sieci elektroenergetycznej ze względu na niską sieć napięcia, czy przebudowa stacji transformatorowych nie wpłyną znacząco na środowisko, wręcz umożliwią mieszkańcom zainstalowanie urządzeń technicznych ograniczających niską emisję np. poprzez montaż pompy ciepła. Niekorzystne oddziaływanie na środowisko może jednak wystąpić jedynie na etapie budowy bądź przebudowy sieci, natomiast uciążliwości ustąpią po zakończeniu prac.</p>
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami	
<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych • Utrzymanie i konserwacja cieków wodnych oraz urządzeń wodnych oraz utrzymanie drożności wód 	<p>Zadania związane z przebudową, modernizacją budowli przeciwpowodziowych oraz utrzymaniem i konserwacją cieków i urządzeń wodnych również mogą wiązać się z wystąpieniem chwilowych negatywnych oddziaływań z uwagi na prowadzenie wykopów (pogłębień) oraz przemieszczania mas ziemnych. W czasie realizacji zadań należy stosować się do zapisów wynikających z Planów Zadań Ochronnych dla terenów objętych ochroną prawną oraz zaleca się stosowanie „Dobrych praktyk utrzymania rzek”, które powstały z inicjatywy Fundacji WWF Polska i Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej i które opisano w dalszej części prognozy. Powyższe zadania są to typowe prace melioracyjne prowadzone, zarówno w strefie brzegowej, jak i w samym korycie cieku oraz rowu. Prace te wiążą się z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego. Niemniej jednak niewielki odcinek cieku/rowu objęty zakresem prac oraz zakres prac ograniczony jedynie do zwiększenia przepustowości, a więc udrożnienia wybranego odcinka nie spowodują zmian charakterystyk hydrologicznych,</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>hydromorfologicznych i hydrobiologicznych, w stopniu uniemożliwiającym osiągnięcie celu środowiskowego. Istotnym jest zaplanowanie prac w taki sposób, aby zminimalizować oddziaływania na jakość i zasobność wód oraz bioróżnorodność odcinka cieku/rowu poprzez m.in. stosowanie siatek zabezpieczających, ograniczenie prac w korycie cieku, stosowanie umocnień dna i brzegów z materiałów naturalnych, ograniczenie do minimum prostowania koryt oraz ograniczenie wygradzania cieku poprzez stosowanie zamknięć remontowych, zastawek itp. Prace związane z udrażnianiem cieków mogą wiązać się ze zniszczeniem siedlisk i stanowisk przyrodniczych lub miejsc rozrodu/bytowania poszczególnych gatunków zwierząt i roślin oraz chwilowym, negatywnym wpływem na wody. Niemniej jednak po zrealizowaniu przedsięwzięcia oddziaływania te ustąpią, a system prawidłowego odprowadzania wód ulegnie poprawie. Działania zapobiegające wystąpieniu powodzi wpłyną bezpośrednio pozytywnie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000 poprzez poprawę stanu siedlisk chronionych. Warto zaznaczyć, że utrzymanie budowli przeciwpowodziowych pozytywnie wpłynie na bezpieczeństwo zabytków oraz zasobów naturalnych. Prace związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym będą miały pozytywny wpływ na życie ludzi, zwierząt, a także roślin w momencie nadmiernych opadów deszczu. Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji przedsięwzięć, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych, w tym nadmiernej eksploatacji zasobów wodnych. Prace powinny być wykonywane zgodnie ze sztuką budowlaną, przy jak najmniejszym zajęciu terenu – w pasie modernizowanego oraz przebudowywanego wału. Działania nie będą powodować zmiany stosunków gruntowo-wodnych, należy uznać, że planowane działania, w trakcie realizacji nie będą wykazywać znaczącego negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi oraz środowisko gruntowo-wodne. Prace realizacyjne oraz transport niezbędnych do wykonania prac elementów, będą wiązały się z krótkotrwałą emisją spalin, pyłu oraz hałasu, jednakże odbędą się w sposób możliwie najmniej inwazyjny. Ze względu na skalę oraz czasowe oddziaływanie prac nie przewiduje się znaczącego pogorszenia warunków aerosanitarnych w rejonie i otoczeniu przedsięwzięcia. Na etapie realizacji, obejmującym modernizację i przebudowę obwałowań, nastąpi likwidacja roślinności i siedlisk w pasie terenu o szerokości odpowiadającej planowanemu śladowi wałów. Realizacja zadań nie stanowi znaczącego zagrożenia dla roślinności, w tym roślinności chronionej występującej na terenie powiatu. Jeżeli niezbędne jest umacnianie brzegów, należy również dążyć do ograniczenia zniszczeń w siedliskach ptaków gnieźdzących się w pasie roślinności przybrzeżnej. Podobnie jak w przypadku oddziaływania inwestycji na florę, oddziaływanie przedsięwzięć będzie miało miejsce jedynie na etapie inwestycyjnym. Emisja hałasu i drgań związana z prowadzeniem prac będzie powodować płoszenie zarówno gatunków awifauny, jak również fauny wodnej. Aby zminimalizować wpływ hałasu na faunę w otoczeniu przedsięwzięcia termin realizacji prac zostanie zaplanowany etapowo oraz poza okresami lęgowymi ptaków (1 marca – 15 października, chyba, że potwierdzony będzie brak lęgów) oraz tarła ryb (1 marca – 30 czerwca). Okres lęgowy większości gatunków ptaków trwa od 1 marca do 15 października. Natomiast okres lęgowy poszczególnych gatunków ptaków w Polsce przypada w różnych terminach (np. bielika – od stycznia do lipca, wróbla – od lutego/marca do sierpnia, jerzyków – od maja do sierpnia). Może on ulegać nieznacznym przesunięciom w ciągu roku w zależności od warunków pogodowych. Wykonana ekspertyza przyrodnicza winna zatem wskazać termin wykonywania prac, zalecenia dotyczące zabezpieczenia miejsc lęgowych oraz sposób kompensacji utraconych siedlisk. Duże znaczenie i bezpośredni pozytywny efekt na wody powierzchniowe będą miały zadania polegające na utrzymaniu drożności wód. Swobodny przepływ rzek i możliwość meandrowania sprzyjają naturalnemu oczyszczaniu się wód płynących, a okresowe zalewanie dolin rzecznych sprzyja rozwojowi naturalnych siedlisk nadrzecznych tj. lasy lęgowe, które charakteryzują się bogactwem flory i fauny. Planowane działania w ramach gospodarki wodnej oraz ochrony przeciwpowodziowej będą więc prowadziły nie tylko do ograniczenia</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>ryzyka oraz skutków wywołanych ponadnormatywnymi wezbraniami prowadzącymi do powodzi, ale także do poprawy jakości wód. Pośrednie i bezpośrednie zwiększanie zasobów wodnych będzie przeciwdziałało występowaniu i negatywnym skutkom suszy. Dodatkowo realizacja ustaleń Programu wpisuje się w realizację głównych celów środowiskowych dla wód podziemnych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW):</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych; • zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych; • zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych; • wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka. <p>Natomiast w przypadku wód powierzchniowych działania zapisane w POŚ powinny realizować następujące cele RDW:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych; • poprawa i przywracanie dobrego stanu wszystkich części wód powierzchniowych dla sztucznych i silnie zmienionych części wód, mając na celu osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych; • ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych; • stopniowe redukcje zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i stopniowe eliminowanie priorytetowych substancji niebezpiecznych z wód powierzchniowych oraz zapobieganie dopływowi lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń. <p>Każde z opisanych działań wpisuje się w realizację powyższych celów, zakładając osiągnięcie przez jednolite części wód podziemnych i powierzchniowych stanu/potencjału co najmniej dobrego.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Uwzględnianie w dokumentach planistycznych zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami • Wprowadzenie w dokumentach planistycznych zapisów ograniczających do minimum ubytki powierzchni biologicznie czynnej 	<p>Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego i w wyniku ich działań nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Działania ograniczające możliwości nowej zabudowy i zagospodarowania w terenach zagrożenia powodziowego i zachowanie powierzchni biologicznie czynnej określą zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego. Niekontrolowany rozwój zabudowy mógłby przyczynić się do powstania zagrożeń życiu lub zdrowiu osób i mienia oraz jakości wód.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja zadań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy (m.in. tworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych, koordynacja działań powiązanych z suszą) • Budowa i rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury • Budowa i rozwój małej retencji 	<p>Budowa zbiorników małej na obszarach leśnych przyczyni się do spowolnienia odpływu wód ze zlewni oraz zwiększenia retencji wód na gruntach leśnych. Będzie miało to korzystny wpływ na wzrost odporności ekosystemów na wystąpienie niedoborów wody oraz skutków suszy, a tym samym na warunki hydrologiczne, co przyczyniać się będzie do łagodzenia skutków zmian klimatu. Należy również wskazać, iż na etapie budowy zbiorników małej retencji może wystąpić potencjalny chwilowy, negatywny wpływ na powietrze powodowany przez emisje np. związane z zakresem i sposobem prowadzenia prac ziemnych oraz robót budowlanych tj. ze spalania paliw w silnikach maszyn i urządzeń wykorzystywanych w procesie budowlanym, pracy sprzętu budowlanego, transportu materiałów budowlanych. Na etapie budowy występować może również emisja pośrednia gazów cieplarnianych wynikającą np. ze zużycia prądu podczas prac budowlanych – jednak będzie to emisja niewielka. Emisja zanieczyszczeń będzie koncentrować się w obrębie prowadzonych prac i ustąpi po zakończeniu budowy. Działania związane z budową zbiorników małej retencji w lasach będą wpływały pozytywnie na klimat. Przewiduje się, że wprowadzone działanie będzie miało charakter pośredni, długoterminowy i stały.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>Rola zalesień, nasadzeń drzew w walce ze zmianami klimatu jest bardzo duża. Należy również podkreślić, znaczenie drzewostanu wielopiętrowego, który izoluje wnętrze lasu od wpływów zewnętrznych, przez co klimat staje się łagodniejszy, zwiększa się ocienienie dna lasu, wilgotność powietrza oraz zmniejszają się wahania temperatury. W korzystnych warunkach klimatycznych wewnątrz lasu szybciej przebiega proces oczyszczania się drzew i rozkład materii organicznej, której źródłem jest min. ściółka, martwe części drzew, krzewów, roślin.</p> <p>Tworzenie zbiorników retencyjnych na terenach rolnych przyczyniać się będzie do zwiększenia retencji oraz zatrzymywania wody (opadowej, roztopowej) na terenach objętych działaniem. Będzie miało to korzystny wpływ na wzrost odporności ekosystemów na wystąpienie niedoborów wody, czy też skutków suszy, a tym samym na warunki hydrologiczne, co bezpośrednio przyczyniać się będzie do łagodzenia skutków zmian klimatu. Przewiduje się, że wprowadzone działanie będzie miało pozytywny pośredni, długoterminowy i stały wpływ na klimat i powietrze.</p> <p>Dzięki wprowadzeniu rozwiązań takich jak retencja miejska poprzez zieloną i niebieską infrastrukturę uzyskuje się korzystny efekt hydrologiczny i meteorologiczny. Działanie to jest szczególnie istotne z uwagi na coraz częściej występujące problem zarówno z nagłymi ulewnymi deszczami, jak i coraz częściej spotykanymi długimi okresami niedoborów wody, czy też suszy oraz wzrostem temperatur, szczególnie w centrach miast. W związku ze wzrostem temperatur w centrum miast tzw. „przeegraniem” miast, istnieje potrzeba ich „chłodzenia”, które występuje m.in. podczas ewaporacji. Zwiększanie retencji miejskiej poprzez zieloną i niebieską infrastrukturę, zatrzymanie wód opadowych i roztopowych na miejscu, a przede wszystkim retencja/parowanie na miejscu poprawia lokalny klimat. Działanie to będzie miało bezpośredni pozytywny zarówno krótko, średnio, jak i długoterminowy, stały pozytywny wpływ na klimat, w tym na łagodzenie niekorzystnych skutków zmian klimatu.</p> <p>W przypadku budowy zbiorników małej retencji (np. budowa niewielkich zbiorników, oczek wodnych i stawów czy zadrzewianie) działania te mają na celu minimalizację skutków suszy i powodzi. Działania te wpisują się m.in. w:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 - Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu - 1.1.2 Zarządzanie ryzykiem powodziowym, w tym zapewnienie infrastruktury krytycznej; zwiększenie możliwości retencyjnych i renaturyzacja cieków wodnych; - Program przeciwdziałania niedoborowi wody (PPNW) na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030; - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; - Plan przeciwdziałania skutkom suszy. <p>Małe zbiorniki wodne przyczyniają się do podniesienia poziomu wód gruntowych w terenie przyległym, co zwiększa wilgotność gleb, a to z kolei zmniejsza erozję wietrzną gleb. Budowę zbiorników małej retencji zalicza się do technicznych środków zwiększających zasoby wodne. Poprzez ich budowę dochodzi do zasilania zbiorników wód podziemnych.</p> <p>W związku z powyższym budowa małych zbiorników retencyjnych nie będzie wpływać na spełnienie celów środowiskowych wynikających z „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” w zakresie wód powierzchniowych, natomiast wpłynie pozytywnie na stan wód podziemnych.</p> <p>Zadania związane z budową i modernizacją zbiorników retencyjnych będą działaniami wpływającymi pozytywnie na stan zasobów wodnych zlewni, poprzez zwiększenie ich dostępności (zwiększona retencja zlewni). Ze względu na założenia realizacji i funkcjonowania tych</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>obiektów, tj. lokalizowanie ich poza ciekami i zbiornikami wodnymi, jako osobne instalacje oraz zasilanie ich poprzez wody opadowe i roztopowe, działania te nie powinny powodować negatywnego oddziaływania na stan zasobów wód powierzchniowych.</p> <p>Realizacja tego typu obiektów w przypadku wód powierzchniowych oraz obszarów chronionych (w rozumieniu art. 317 ust. 4 ustawy Prawo wodne) i obszarów cennych przyrodniczo, będzie również stanowić dodatkową ochronę dla wód powierzchniowych, poprzez oczyszczającą rolę wód opadowych i roztopowych mogących zawierać zanieczyszczenia, np. substancje biogenne pochodzące ze spływu powierzchniowego z obszarów rolniczych. Poprzez ich retencjonowanie w realizowanych przydomowych zbiornikach wodnych, zostaną wykluczone z puli zanieczyszczeń trafiających do wód powierzchniowych ze spływami powierzchniowymi, przez co będą wspomagać osiągnięcie celów środowiskowych przez JCWP. Tworzenie przydomowych zbiorników wodnych będzie skutkowało długoterminowym bezpośrednim pozytywnym oddziaływaniem poprzez zwiększenie dostępności zasobów wodnych w zlewni (zmniejszenie spływu wód opadowych i roztopowych) oraz długoterminowym pośrednim pozytywnym oddziaływaniem poprzez zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń, jakie trafiają do wód powierzchniowych wraz ze spływem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Zagrożenia dla środowiska wodnego w związku z planowanymi inwestycjami retencyjnymi są niewielkie i występować będą wyłącznie na etapie realizacji działań. Wielkość oddziaływania uzależniona będzie od zakresu prowadzonych prac budowlanych (ryzyko skażenia wody z uwagi na obecności maszyn i urządzeń, w przypadku awarii sprzętu). Negatywne oddziaływanie może wystąpić w związku z koniecznością wykonania prac odwodnieniowych. Ich szkodliwość będzie jednak chwilowa, do czasu zakończenia inwestycji i będzie się koncentrować wyłącznie w obszarze inwestycji.</p> <p>Budowa czy montaż urządzeń do gromadzenia wód opadowych będzie miało także pozytywny wpływ na przeciwdziałanie suszy, jest to kluczowe rozwiązanie pomocne w niwelowaniu skutków deficytu wody. Retencjonowanie wody w zbiornikach na powierzchni ziemi czy też pod ziemią zapewni dostęp do wody w okresach suszy, która może być wykorzystywana w ogrodach czy też do spłukiwania toalet. Woda pochodząca z opadów winna być traktowana jako cenny surowiec, który należy wykorzystać jak najbliżej miejsca opadu. Ogromną zaletą retencji jest wykorzystywanie wody deszczowej w zakładach zużywających ponadprzeciętne ilości wody. Takim miejscem jest, np. myjnia samochodowa. Charakteryzuje się dużą powierzchnią zlewni dzięki czemu spora ilość wody zostanie zatrzymana w zbiorniku.</p> <p>Działania te będą mieć pozytywny wpływ na środowisko, w tym na obszary chronione.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzanie rozwiązań technologicznych pozwalających na ograniczenie zużycia wody m.in. poprzez stosowanie obiegów zamkniętych, ponowne wykorzystywanie wody szarej 	<p>Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w wyniku jego działania nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Działanie to ma na celu wprowadzanie rozwiązań technicznych i technologicznych pozwalających na ograniczenie zużycia wody. Zadanie to przyczyni się do poprawy stanu wód podziemnych i powierzchniowych, co przyniesie pozytywne, długoterminowe i pośrednie oddziaływanie na różnorodność biologiczną, a bezpośrednie stałe i długoterminowe na ludzi, wody i zasoby naturalne. Zadanie to nie będzie realizowane na terenie form ochrony przyrody, ponieważ nie znajdują się w ich granicach zakłady przemysłowe.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód warunków 	<p>Monitoring wód oraz kontrole podmiotów gospodarczych spowodują ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunalnych do środowiska, lepsze wykorzystanie zasobów wodnych oraz dostarczą wiedzy o stanie wód, koniecznej do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu, ochrony wód przed zanieczyszczeniem oraz prawidłowego korzystania ze środowiska przez podmioty gospodarcze. Działania te powinny zapewnić ochronę przed eutrofizacją spowodowaną wpływem źródeł bytowo-komunalnych i rolniczych oraz ochronę przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	
<ul style="list-style-type: none"> Wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania rolnictwa na wody 	<p>Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego i w wyniku jego działania nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Zadania te przyczynią się do poprawy stanu wód podziemnych i powierzchniowych, a tym samym będą pozytywnie oddziaływać na gleby, ludzi, zwierzęta i rośliny oraz krajobraz i zasoby naturalne. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie i trwałe, długotrwałe i pozytywne. Zadania te nie spowodują oddziaływań na powietrze i klimat oraz klimat akustyczny.</p> <p>Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody przyczyni się bezpośrednio do poprawy stanu wód podziemnych i powierzchniowych, a tym samym będzie pozytywnie oddziaływać na gleby, zwierzęta i rośliny oraz powietrze, krajobraz i zasoby naturalne. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, długotrwałe i pozytywne. Zadanie to nie spowodują oddziaływań na klimat oraz klimat akustyczny.</p> <p>Wdrażanie kodeksu dobrych praktyk rolniczych spowoduje ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunalnych do środowiska, lepsze wykorzystanie zasobów wodnych. Działanie to powinno zapewnić ochronę przed eutrofizacją spowodowaną wpływem źródeł bytowo-komunalnych i rolniczych oraz ochronę przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Działania edukacyjne, promocyjne i rozpowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz ochrony przed powodzią i suszą 	<p>Działania edukacyjne przyczynią się do poprawy jakości wód, większej świadomości ekologicznej oraz do zmniejszenia zużycia wody przez mieszkańców.</p>
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa	
<ul style="list-style-type: none"> Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia 	<p>Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w wyniku jego działania nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Działanie to ma na celu prowadzenie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia. Zadanie to przyczyni się do poprawy stanu gospodarki wodnej, co przyniesie pozytywne, długoterminowe i bezpośrednie oddziaływanie na ludzi, zwierzęta i wody.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowych 	<p>Oddziaływania negatywne związane będą z etapem budowy i po zakończeniu prac ustąpią. Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na wody, ponieważ może dojść do ingerencji w bioróżnorodność danego terenu, na którym planuje się inwestycje. W trakcie budowy powstawać będzie niezorganizowana emisja zanieczyszczeń do powietrza, której źródłami będą: praca sprzętu budowlanego i samochodów transportowych oraz pojazdów pracujących na terenie realizacji przedsięwzięcia. Inwestycje położone będą w pasie drogowym, na terenach zielonych oraz częściowo na terenach prywatnych posesji. Roboty będą prowadzone wyłącznie w porze dziennej z wykorzystaniem sprawnego sprzętu technicznego, zaś po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia należy odtworzyć pasy zieleni wzdłuż prowadzonych robót budowlanych.</p> <p>W trakcie realizacji zadań należy przestrzegać zapisów ustawy o odpadach (Dz. U. nr 62, poz. 628 z 2001 r. z późniejszymi zmianami). W trakcie budowy głównie powstawać będą odpady z grupy 17. tj. odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. Powstałe odpady w fazie realizacji przedsięwzięcia należy selektywnie gromadzić z uwzględnieniem zasad postępowania z odpadami niebezpiecznymi oraz odpadami nadającymi się do powtórnego wykorzystania. W trakcie prac budowlanych należy zwrócić szczególną uwagę na właściwą eksploatację sprzętu budowlanego. W trakcie budowy nie przewiduje się powstawania ścieków, które mogłyby zanieczyścić wody powierzchniowe lub podziemne. W przypadku konieczności odprowadzenia wód z wykopów należy je mechanicznie podczyścić z zawieszin, przed odprowadzeniem do odbiornika. Głównymi źródłami emisji hałasu do środowiska w</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>trakcie realizacji przedsięwzięcia będą sprzęt budowlany oraz samochody ciężarowe i dostawcze. Prace budowlane należy prowadzić wyłącznie w porze dziennej. Należy je tak zorganizować, aby uciążliwość hałasową ograniczyć do osiągalnego minimum. W trakcie realizacji przedsięwzięć nie przewiduje się wycinki drzewostanu. Drzewa rosnące w sąsiedztwie prowadzonych robót budowlanych należy odpowiednio zabezpieczyć, nie dopuszczając do naruszenia ich koron oraz systemu korzeniowego.</p> <p>Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależęć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.</p> <p>Budowa odcinka sieci wodociągowej powinna być prowadzona w sposób niepowodujący pogorszenia stanu środowiska i jakości wód. Podczas prowadzenia robót budowlanych należy zwrócić szczególną uwagę na zabezpieczenie wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby przed ewentualnym zanieczyszczeniem substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu oraz maszyn budowlanych. Teren w obrębie wykonywanych prac, po ich zakończeniu, winien być przywrócony przez Inwestora do stanu nie gorszego niż zastany.</p> <p>Inwestycje te będą położone w pasie drogowym, na terenach zielonych oraz częściowo na terenach prywatnych posesji. Roboty będą prowadzone wyłącznie w porze dziennej z wykorzystaniem sprawnego sprzętu technicznego. W trakcie budowy powstawać będzie niezorganizowana emisja zanieczyszczeń do powietrza, której źródłami będą: praca sprzętu budowlanego i samochodów transportowych oraz pojazdów pracujących na terenie realizacji przedsięwzięcia. Omówione działania będą mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępu do wody pitnej.</p> <p>Modernizacja sieci wodociągowej będzie miała wpływ ekologiczny w sposób pośredni i bezpośredni na środowisko. Oddziaływanie bezpośrednio przeprowadzonych działań będzie miało wpływ w następujący sposób: modernizacja sieci wodociągowej pozwoli na znaczne zmniejszenie produkcji wody, a co się z tym wiąże eksploatację ujęć wody pitnej, zmniejszenie czasu pracy ciągów technologicznych do uzdatniania wody i zestawów hydroforowych. Przez uszczelnienie sieci wodociągowej zmniejszy się ilość produkcji wody uzdatnionej, w związku z powyższym skrócą się czasy pomiędzy regeneracją filtrów do uzdatniania wody (wsteczne płukanie filtrów) dzięki czemu obniżymy ilość zużywanej wody uzdatnionej na eksploatację SUW, zredukujemy obciążenie oczyszczalni ścieków, gdzie popłuczyny trafiają wraz ze ściekami bytowo-gospodarczymi. Ww. czynności w bardzo znaczącym stopniu pozytywnie wpłyną na ilość zużytej energii elektrycznej na stabilne utrzymanie obiektów SUW, sieci kanalizacyjnej, przepompowni ścieków i oczyszczalni.</p> <p>Natomiast w sposób pośredni oddziaływanie przeprowadzonych działań na środowisko będzie polegać na zmniejszeniu ilości zużywanego prądu elektrycznego, co ma znaczny wpływ na zmniejszenie ilości zużycia konwencjonalnych źródeł energii (wyczerpywalnych – węgiel kamienny, ropa naftowa i gaz ziemny). Dzięki czemu zmniejszy się ilości gazów cieplarnianych (emisja CO₂ i SO₂) powstających podczas produkcji energii elektrycznej, a co się z tym wiąże wydłużenie czasu eksploatacji dóbr geologicznych Kraju. Dodatkowo zmniejszy się obciążenie środowiska przez produkcję chemikaliów do dezynfekcji wody pitnej.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>Ponadto, mieszkańcy powiatu odczują wpływ inwestycji przez zwiększenie ciśnienia w przewodach wodociągowych, wyeliminowanie częstych utrudnień drogowych, spowodowanych prowadzonymi pracami naprawczymi. Zmniejszenie awarii wodociągowych przyczyni się do oszczędności w materiale zużytym na usunięcie usterek oraz w wodzie przeznaczonej do płukania sieci po ww. awariach. Dodatkowo przez wyeliminowanie ww. awarii w znacznym stopniu zmniejszy się ilość energii elektrycznej zużytej na utrzymywanie ciśnienia w sieciach wodociągowych oraz płukanie, a co się z tym wiąże wydłuży się żywotność zestawów pompowych, w związku z tym, iż zmniejszy się ich częstotliwość załączania w cykl pracy i skróci ich czas pracy. Wyeliminowanie awarii zmniejszy również w znacznym stopniu ilość zużytych preparatów chemicznych do dezynfekcji wody, które są dodawane podczas procesu uzdatniania wody.</p> <p>Podczas wykonywania robót związanych z modernizowaniem sieci wodociągowej zniszczeniu ulegnie istniejąca szata roślinna wzdłuż dróg oraz w obrębie działek prywatnych. Ewentualne negatywne oddziaływanie będzie wiązać się z etapem prowadzenia prac i będzie mieć charakter chwilowy.</p> <p>Po wykonaniu prac nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na wszystkie komponenty środowiska. Biorąc pod uwagę lokalizację sieci nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na wartości przyrodnicze, cele ochrony i przedmioty ochrony form ochrony przyrody, w tym Obszarów Natura 2000 pomimo lokalizacji sieci na terenie obszarów chronionych. W czasie realizacji inwestycji będą prowadzone roboty ziemne związane z wykonywaniem wykopów. Usuwanie wierzchniej warstwy gleby poprzedzone będzie zdjęciem humusu, który należy składować oddzielnie i wykorzystać do prac wykończeniowych.</p> <p>Działania te nie będą prowadzone na terenach form ochrony przyrody, ponieważ obszary te zajmują tereny niezabudowane i tym samym nie będą wpływać na cele ochrony, ponieważ będą prowadzone poza terenami zajmowanymi przez siedliska przyrodnicze oraz stanowiska chronionych gatunków zwierząt i nie będą wpływać na integralność tych obszarów, nie spowodują przerwania spójności i ciągłości siedlisk. Zadania kwalifikują się do inwestycji celu publicznego. Ponadto inwestycje te ze względu na ich przeznaczenie zostają umiejscowione na terenach zmienionych antropogenicznie (terenach zabudowanych, zurbanizowanych) lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, co zniweluje lub całkowicie wyeliminuje potrzebę odstępstwa od jakiegokolwiek z wymienionych zakazów lub działań w zakresie czynnej ochrony ekosystemów.</p> <p>Ewentualne oddziaływania będą wiązać się ze zwiększonym hałasem, który może towarzyszyć pracom modernizacyjnym. Oddziaływanie większości przedsięwzięć inwestycyjnych na siedliska objęte ochroną w ramach sieci ekologicznej Natura 2000 na terenie gmin nie będzie występowało, ze względu na lokalizację inwestycji na terenach zagospodarowanych /zurbanizowanych/zabudowanych lub w konkretnych obiektach.</p> <p>Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych i celów ochrony form ochrony przyrody, w tym na Obszary Natura 2000.</p> <p>Przedmiotowe zadania zaliczają się do inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977) dla których nie obowiązują zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu, parków krajobrazowych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2023 poz. 1336).</p>
<ul style="list-style-type: none"> Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej 	<p>Przedsięwzięcia będą polegać na budowie sieci kanalizacyjnej sanitarnej z przyłączami do budynków i obiektów wyposażonych w wewnętrzną instalację kanalizacyjną oraz rozbudowie sieci kanalizacji deszczowej. Przebieg sieci kanalizacyjnej przebiegać będzie głównie w pasach dróg.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>Okres realizacji inwestycji będzie wiązał się z chwilowymi i krótkoterminowymi uciążliwościami dla środowiska związanymi z wzmożonym transportem, przemieszczaniem mas zmiennych, wibracjami, emisją spalin, hałasem oraz powstawaniem odpadów. Na przedmiotowym terenie nie stwierdzono występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt, grzybów. Nie przewiduje się wycinki drzew i krzewów. Drzewa i krzewy nieprzeznaczone do wycinki występujące w sąsiedztwie planowanych tras sieci w trakcie wykonanych prac należy zabezpieczyć np. poprzez odeskowanie, owinięcie pni drzew i przykrycie odkrytych korzeni matami słomianymi.</p> <p>Podczas wykonywania robót związanych z układaniem kanału zniszczeniu ulegnie istniejąca szata roślinna. Biorąc jednak pod uwagę lokalizację inwestycji wzdłuż dróg oraz w obrębie działek prywatnych nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na wartości przyrodnicze. W czasie realizacji inwestycji będą prowadzone roboty ziemne związane z wykonywaniem wykopów. Usuwanie wierzchniej warstwy gleby poprzedzone będzie zdjęciem humusu, który należy składować oddzielnie i wykorzystać do prac wykończeniowych. Prace związane z realizacją inwestycji powinny być prowadzone w okresach suchych o niskim poziomie wód gruntowych, co pozwoli znacznie ograniczyć konieczność odwadniania wykopów. Zaplecze budowy będzie usytuowane na terenie utwardzonym, wyposażonym w sorbenty do neutralizacji ewentualnych wycieków oraz przenośne sanitariaty. Powinno być ono zorganizowane przy uwzględnieniu zasady minimalizacji zajętości terenu. Wykorzystywany sprzęt powinien być sprawny technicznie, a tankowanie maszyn budowlanych odbywać się powinno w wyznaczonych miejscach.</p> <p>Działania te nie będą prowadzone na terenach form ochrony przyrody i nie będą wpływać na cele ochrony ponieważ będą realizowane na obszarach zurbanizowanych poza terenami zajmowanymi przez siedliska przyrodnicze oraz stanowiska chronionych gatunków zwierząt, stąd nie będzie wpływać na integralność tych obszarów oraz nie spowoduje przerwania spójności i ciągłości. Działania te zaliczają się do inwestycji celu publicznego, gdyż mają na celu zapewnienie mieszkańcom dostępu do infrastruktury kanalizacyjnej. Ponadto inwestycje te ze względu na ich przeznaczenie zostają umiejscowione na terenach zmienionych antropogenicznie (terenach zabudowanych, zurbanizowanych) lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, co zniweluje lub całkowicie wyeliminuje potrzebę odstępowania od jakiegokolwiek z wymienionych zakazów lub działań w zakresie czynnej ochrony ekosystemów.</p> <p>Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych i celów ochrony form ochrony przyrody, w tym na Obszary Natura 2000.</p> <p>Przedmiotowe zadania zaliczają się do inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977) dla których nie obowiązują zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu, parków krajobrazowych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2023 poz. 1336).</p>
<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków 	<p>Głównym źródłem hałasu w fazie realizacji inwestycji będą silniki spalinowe pracującego sprzętu budowlanego. Będzie to jednak oddziaływanie akustyczne krótkotrwałe oraz odwracalne. Aby zminimalizować jego uciążliwość, prace wykonawcze prowadzone będą w porze dziennej. Z uwagi na znacznie większy poziom tła akustycznego w porze dnia, roboty nie będą odczuwalne jako uciążliwe. Uwzględniając charakter oraz skalę przedsięwzięcia nie nastąpi pogorszenie warunków akustycznych w rejonie zainwestowania.</p> <p>Eksploatacja planowanych przedsięwzięć nie wpłynie na przekroczenie dopuszczalnych norm w zakresie emisji substancji do powietrza. Źródłem emisji substancji będą procesy spalania paliw w silnikach maszyn i urządzeń pracujących na placu budowy oraz niewielka emisja pyłów podczas robót ziemnych. Wobec faktu, że emisje te będą miały charakter miejscowy i okresowy oraz że ustaną po zakończeniu prac budowlanych, uznano je można za pomijalne.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>Z uwagi na skalę i rodzaj zadań nie przewiduje się wpływu na zmiany klimatu, ani też istotnego wpływu zmian klimatu na przedsięwzięcia na etapie realizacji i eksploatacji. Przedsięwzięcia będą zaadoptowane do zmieniających się warunków klimatycznych i możliwych zjawisk ekstremalnych poprzez planowane rozwiązania konstrukcyjno-budowlane.</p> <p>Planowane przedsięwzięcia nie wprowadzą żadnych dodatkowych substancji i energii mających negatywny wpływ na środowisko. Inwestycje niewątpliwie przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców, a poprzez swoją zwiększoną efektywność poprawie ulegnie również stan wód powierzchniowych i podziemnych. Przedsięwzięcia nie zakłócą struktury krajobrazu, ponieważ będzie realizowane na terenie istniejących oczyszczalni. Działania te nie będą prowadzone na terenach form ochrony przyrody i nie będą wpływać na cele ochrony ponieważ będą realizowane na obszarach zurbanizowanych poza terenami zajmowanymi przez siedliska przyrodnicze oraz stanowiska chronionych gatunków zwierząt, stąd nie będzie wpływać na integralność tych obszarów oraz nie spowoduje przerwania spójności i ciągłości. Działania te zaliczają się do inwestycji celu publicznego, gdyż mają na celu zapewnienie mieszkańcom dostępu do infrastruktury oczyszczającej ścieki bytowo-komunalne. Ponadto inwestycje te ze względu na swoje przeznaczenie zostaną umiejscowione na terenach zmienionych antropogenicznie (terenach zabudowanych, zurbanizowanych), co zniweluje lub całkowicie wyeliminuje potrzebę odstępstwa od jakiegokolwiek z wymienionych zakazów lub działań w zakresie czynnej ochrony ekosystemów.</p> <p>Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych i celów ochrony form ochrony przyrody, w tym na Obszary Natura 2000.</p> <p>Przedmiotowe zadanie zalicza się do inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977) dla których nie obowiązują zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu, parków krajobrazowych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2023 poz. 1336).</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie podłączenie do sieci kanalizacyjnej nie jest uzasadnione ekonomicznie 	<p>Przydomowe oczyszczalnie ścieków będą budowane w bezpośrednim sąsiedztwie budynków jednorodzinnych, w miejscach, gdzie nie jest uzasadnione ekonomiczne podłączenie budynków do zbiorowego odprowadzania ścieków. Jedną z największych zalet, jakie posiadają przydomowe oczyszczalnie ścieków, jest ich minimalny wpływ na środowisko. Szczelne komory, w których ścieki są oczyszczane, gwarantują brak przecieków do ziemi i wód gruntowych (co może zdarzyć się w źle skonstruowanym szambie betonowym), a tym samym brak skażenia okolicznych zasobów. Ponadto w oczyszczaniu ścieków biorą tu udział bakterie beztlenowe, a ten proces jest zupełnie obojętny dla środowiska naturalnego. Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie wykracza poza granice działek, na których są realizowane inwestycje. Efektem realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Lokalizacja i budowa oczyszczalni ze względu na niewielki rozmiar inwestycji nie będzie powodowała likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych. Na obecnym etapie rozpoznania nie przewiduje się niszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów. Przewiduje się, że wszystkie inwestycje będą zlokalizowane w obrębie zabudowań mieszkańców powiatu. W przypadku stwierdzenia obecności chronionych gatunków roślin i zwierząt konieczne jest ich przeniesienie po uprzednim uzyskaniu przez Inwestora odpowiedniego zezwolenia w myśl art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody. W trakcie realizacji inwestycji oddziaływanie na powietrze atmosferyczne będzie krótkotrwałe i będzie odnosiło się do ewentualnego pylenia w trakcie robót ziemnych. W trakcie eksploatacji oddziaływanie na powietrze atmosferyczne będzie ograniczone czasowo i następowało będzie w czasie opróżniania zbiorników z osadem (raz lub dwa razy w roku). Regionalnie eksploatacja przydomowych oczyszczalni spowoduje poprawę stanu sanitarnego powietrza (ścieki komunalne nie będą</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
	<p>odprowadzane do wód lub do gruntu). Nie przewiduje się znaczącego wpływu eksploatacji przydomowej oczyszczalni ścieków na klimat akustyczny, jedynym źródłem dźwięku, w zależności od typu oczyszczalni może być system napowietrzania ścieków oraz pompy. Efektem realizacji budowy przydomowych oczyszczalni ścieków będzie poprawa standardu życia mieszkańców powiatu. Ponadto poprawie ulegnie stan sanitarny powietrza oraz stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych, co ma dodatni wpływ na zdrowie i życie ludzi. Także w trakcie budowy przydomowej oczyszczalni ścieków nie będzie miała wpływu na zdrowie i życie ludzi pod warunkiem przestrzegania zasad BHP podczas budowy oczyszczalni i właściwej eksploatacji oczyszczalni ścieków. Jedynym działaniem zapobiegawczym do zastosowania w trakcie przygotowania i realizacji inwestycji są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wybór technologii oczyszczalni ścieków z wykorzystaniem osadu czynnego lub złożeń biologicznych dla lokalizacji obiektów na obszarach Natura 2000, na terenach zagrożonych powodzią, na terenach ekosystemów zależnych od wód oraz w pobliżu ujęć wód (zakaz stosowania oczyszczalni z drenażem rozsączającym), • minimalne wykorzystanie terenu pod oczyszczalnię, • monitorowanie pracy oczyszczalni w celu oceny prawidłowości jej działania (na terenach w pobliżu siedlisk przyrodniczych oraz na terenach zagrożonych powodzią), • zalecanie wyboru właściwej technologii oczyszczania ścieków - najbardziej sprawnymi technologiami są oczyszczalnie z wykorzystaniem osadu czynnego lub złożeń biologicznych, gdzie (pod warunkiem właściwej eksploatacji) uzyskuje się redukcję zanieczyszczeń na poziomie 90%. <p>Nie przewiduje się rozwiązań kompensujących negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze budowy przydomowych oczyszczalni ścieków ze względu na brak znaczących negatywnych oddziaływań. W wyniku budowy przydomowych oczyszczalni ścieków stan środowiska ulegnie poprawie, szczególnie w zakresie stanu wód powierzchniowych i podziemnych, stanu sanitarnego powietrza oraz stanu gleb. W przypadku stwierdzenia awarii przydomowej oczyszczalni ścieków należy natychmiast podjąć działania naprawcze – zaprzestać produkcji ścieków, opróżnić osadnik gnilny oraz przystąpić do natychmiastowej naprawy elementów oczyszczalni. W przypadku przedłużającej się awarii oczyszczalni, okresowo wywozić ścieki z osadnika gnilnego, nie dopuszczając do przedostawania się nieoczyszczonych ścieków do nieprawidłowo działającej części biologicznej oczyszczalni.</p> <p>W wyniku budowy przydomowych oczyszczalni ścieków stan środowiska ulegnie poprawie, szczególnie w zakresie stanu wód powierzchniowych i podziemnych, stanu sanitarnego powietrza oraz stanu gleb..</p> <p>Nie planuje się budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie form ochrony przyrody</p> <p>Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków 	<p>Kontrole użytkowników zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków spowodują ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunalnych do środowiska. Ewentualna nieprawidłowa eksploatacja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ich awarie mogą przyczynić się do zanieczyszczenia zarówno wód podziemnych, jak i gleby, a za jej pośrednictwem również wód powierzchniowych.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Działania edukacyjne, promocyjne i rozpowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego 	<p>Działanie to ma na celu zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat gospodarki wodno-ściekowej, co przyniesie pozytywne, długoterminowe i wtórne oddziaływanie na obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, klimat, wody, powierzchnię ziemi oraz zasoby naturalne natomiast pozytywne,</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
użytkowania wody oraz najważniejszych zagadnieniach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków	długoterminowe i bezpośrednie na ludzi.
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne	
<ul style="list-style-type: none"> • Zapobieganie nielegalnej eksploatacji kopalni ze złóż • Wydawanie koncesji na wydobycie kopalni ze złóż oraz ich kontrola • Wykorzystanie najnowocześniejszych technik przy prowadzeniu prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalni w celu minimalizacji oddziaływania na środowisko naturalne 	<p>Zadania mają na celu ochronę środowiska i ludzi przed nadmierną i niewłaściwą eksploatacją złóż kopalni. Zadania te zapewnią nie tylko trwałość występowania surowców naturalnych, ale również zachowanie naturalnego układu warstw litosfery i zachowanie procesów glebotwórczych. Przewiduje się również wystąpienie stałego, długotrwałego, pozytywnego oddziaływania na wody i ludzi. Działania takie umożliwią ograniczenie nadmiernej eksploatacji surowców naturalnych, w efekcie zachowanie stosunków wodnych, zapobieganie powstawaniu lejów depresji. Mniejsze wydobycie będzie również oddziaływać pozytywnie na ludzi, ponieważ zmniejszeniu ulegnie emisja do powietrza z wydobycia i spalania kopalni, w efekcie poprawie ulegnie stan sanitarny środowiska. Przewiduje się również wystąpienie pozytywnego oddziaływania na rośliny i zwierzęta, będzie to oddziaływanie pośrednie, długotrwałe, oraz pozytywnego bezpośredniego, długotrwałego oddziaływania na powierzchnię ziemi i krajobraz. Ograniczenie eksploatacji kopalni zapewni stabilność siedlisk zwierząt i roślin, zwłaszcza tych bezpośrednio związanych z glebą. Zadania te nie będą realizowane na terenie obszarów chronionych ponieważ na ich terenie nie występują złoża kopalni, będą jednak pośrednio, pozytywnie oddziaływać na obszary chronione poprzez zapobieganie ewentualnemu nielegalnemu wydobyciu oraz ograniczenie presji, które mogą stanowić zagrożenie dla tych obszarów. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska.</p>
Obszar interwencji: Gleby	
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie monitoringu jakości gleb • Promocja i realizacja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych, rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz informacja na temat dobrych praktyk rolniczych • Wapnowanie gleb zakwaszonych • Prowadzenie działalności szkoleniowej i informacyjnej w zakresie prawidłowej działalności rolniczej, w tym ochrony gleb; doradztwo w sprawie nawożenia i wykorzystywania środków wspomagających ochronę roślin 	<p>Zadania te będą miały pozytywny wpływ na obszary chronione, zwierzęta i rośliny, ludzi, wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz oraz zasoby naturalne. Wykonywanie badań glebowych dostarczy wiedzy o stanie gleb, koniecznej do podejmowania działań na rzecz właściwej techniki uprawy roli, a właściwa struktura gleby wpłynie pozytywnie na inne komponenty środowiska. Prawidłowo prowadzona gospodarka rolna będzie miała pozytywny, pośredni, długotrwały wpływ na środowisko przyrodnicze, ponieważ ograniczenie stosowania nawozów, płodozmian oraz właściwa technika uprawy roli przyczyni się do poprawy stanu wód podziemnych i gruntowych, oraz jakości gleb. Właściwa struktura gleby oraz sadzenie zielonych buforów roślinnych będzie pośrednio prowadziło do poprawy klimatu oraz jakości krajobrazu. Żywność wyprodukowana przez rolnictwo zgodne z zasadami Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej pozytywnie wpłynie na stan zdrowia ludzi oraz zwierząt hodowlanych. Ochrona najlepszych gleb przed zainwestowaniem zachowa właściwą strukturę gleb, pozostawi gleby w naturalnym stanie, zapobiegnie obniżeniu się urodzajności gleb, co będzie pośrednio prowadziło do poprawy klimatu oraz jakości krajobrazu. Identyfikacja i monitoring osuwisk pozwoli na obserwację procesów osuwiskowych i określenie potencjalnego zagrożenia dla infrastruktury. Zadania te nie będą oddziaływać w żaden sposób na zasoby naturalne, zabytki i klimat akustyczny.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Wydawanie decyzji w sprawie rekultywacji gruntów • Rekultywacja lub remediacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych • Prowadzenie rejestru historycznych 	<p>Działania związane z rekultywacją lub remediacją gleb zdegradowanych i zdewastowanych w konsekwencji pozytywnie wpłyną na jakość i zasobność gleb i powierzchni ziemi. Prawidłowo zaplanowana rekultywacja ma za zadanie przywrócić wartości użytkowe terenu poprzez nadanie im nowych lub pierwotnych wartości przyrodniczych, gospodarczych, rekreacyjnych itp. Negatywne oddziaływania, związane z rekultywacją terenu, ograniczają się jedynie do prac związanych m.in. z przemieszczaniem mas ziemnych, niszczeniem i rozjeżdżaniem</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
zanieczyszczeń powierzchni ziem	powierzchniowej warstwy gleby oraz możliwymi awariami sprzętu budowlanego oraz generowanym przez nie hałasem i spalinami.
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami • Wydawanie decyzji na wytwarzanie, przetwarzanie i zbieranie odpadów • Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie przetwarzanie i zbieranie odpadów • Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz selektywnej zbiórki odpadów • Osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz składowania odpadów komunalnych • Budowa i modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów • Budowa i modernizacja PSZOK • Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk odpadów • Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie odpowiedzialnej gospodarki odpadami, w tym redukcji ilości produkowanych odpadów oraz poprawnego sposobu segregacji 	<p>Zadania przyczynią się do przestrzegania właściwego sposobu postępowania z odpadami, prowadzenia, selektywnej zbiórki odpadów, odzysku surowców, odbioru odpadów niebezpiecznych. Spowoduje to ograniczenie strumienia odpadów, które w sposób niewłaściwy i nielegalny trafiają do środowiska, w tym mogą trafiać na obszary chronione i zabytki archeologiczne, co przyczyni się do poprawy jakości środowiska oraz ograniczy presję na wszystkie komponenty środowiska. Będzie to oddziaływanie pozytywne, długotrwałe bezpośrednio i pośrednie. Recykling plastiku oraz ponowne używanie szklanych opakowań będzie wpływać na zasoby naturalne, poprzez zmniejszenie produkcji nowych przedmiotów plastikowych czy szklanych, wymagających surowców. Zwiększenie strumienia odpadów kierowanych do recyklingu bądź też ponowne ich wykorzystywanie, gdy tylko to możliwe, zmniejszy konieczność produkcji nowych opakowań, do których wytworzenia konieczne są surowce naturalne.</p> <p>Oddziaływania na rośliny, klimat akustyczny, powierzchnie ziemi i krajobraz będą związane z etapem budowy i modernizacji instalacji do przetwarzania odpadów oraz PSZOK ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływania negatywne związane będą wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, są one bezpośrednio, chwilowe i krótkoterminowe, ustaną natychmiast po zaprzestaniu prac. Budowa i modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów wynika z planu inwestycyjnego Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023-2028 z perspektywą do 2032 r.</p> <p>Zadania dotyczące kontroli przestrzegania warunków wydanych pozwoleń i edukacji nie mają charakteru inwestycyjnego i w wyniku ich działań nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Działania te mają na celu kontrole przestrzegania przepisów i zwiększania świadomości w zakresie gospodarki odpadami. Zadania przyczynią się do przestrzegania właściwego sposobu postępowania z odpadami, wpłyną pozytywnie na zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej segregacji odpadów, na kształtowanie proekologicznych postaw oraz zapobieganie powstawaniu „dzikich wysypisk”. Zadania te nie będą oddziaływać w żaden sposób na zasoby naturalne i klimat akustyczny.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
<ul style="list-style-type: none"> Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest 	<p>Zadanie dotyczące usuwania wyrobów azbestowych z terenu powiatu jest zadaniem mało skalowym, które nie może zagrozić celom i przedmiotom ochrony obszarów chronionych. Azbest jest wyrobem niebezpiecznym dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz stanu sanitarnego środowiska, szczególnie powietrza i wody. Realizacja zadania z zakresu usuwania wyrobów azbestowych może generować chwilowe, odwracalne negatywne oddziaływanie na faunę i florę, ponieważ z wyrobów azbestowych wykonywane są głównie pokrycia dachowe budynków, podczas gdy na strychach i poddaszach tych budynków swoje siedliska mogą mieć nietoperze, jeżyki i wróble. Przed podjęciem prac należy wcześniej dokładnie zinventaryzować obiekt, jeśli występują w nim gniazda tych zwierząt prace należy prowadzić poza ich okresem lęgowym. Ponadto główne niebezpieczeństwo jakie powodują, czyli emisję włókien azbestowych do powietrza występuje głównie podczas łamania płyt azbestowych, również podczas ich demontażu. Jednak ich negatywny wpływ ograniczy się wyłącznie do etapu demontażu wyrobów azbestowych. Docelowo likwidacja wyrobów azbestowych będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, a w szczególności na powietrze, krajobraz i na zdrowie ludzi oraz rośliny i zwierzęta. Poprawie ulegnie stan pokryć dachowych oraz wygląd zabytków, co zwiększy atrakcyjność turystyczną regionu. Istotnym zadaniem gmin jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest. W przypadku braku realizacji w/w zadań może nastąpić sytuacja składowania tego rodzaju odpadów w miejscach na ten cel nie przeznaczonych – zanieczyszczenie środowiska (m.in.: wód, gleb) oraz zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt poprzez niewłaściwe usuwanie azbestu.</p> <p>Najbardziej powszechnym sposobem unieszkodliwiania azbestu jest jego składowanie. Materiały azbestowe nie mogą być poddawane odzyskowi czy innemu wykorzystaniu. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, odpady zawierające azbest mogą być składowane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych kwaterach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne. Zarządca składowiska przyjmując odpady zobowiązany jest do potwierdzenia tego faktu na karcie przekazania odpadu. Deponowanie odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza. Podstawowym zadaniem w tym zakresie jest niedopuszczenie do rozszczerzenia foliowych opakowań, które to zawierają azbest. Opakowania z odpadami powinny być zdejmowane z pojazdu transportującego przy użyciu urządzeń dźwigowych układając je warstwami. Deponowane materiały azbestowe powinny zostać zabezpieczone dodatkową folią lub warstwą gruntu o grubości 5 cm. Zabronione jest poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.</p> <p>Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych i celów ochrony form ochrony przyrody, w tym na Obszary Natura 2000. Planowane działania będą realizowane z poszanowaniem obszarów cennych przyrodniczo, rozumianych jako formy ochrony przyrody, ostoje, siedliska przyrodnicze, miejsca rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową – zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, planami zadań ochronnych itp.</p>
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze	

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona gatunków zwierząt i roślin, w tym ochrona gatunków zagrożonych • Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków • Wdrażanie działań mających na celu ochronę siedliskową • Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody • Utrzymanie i zwiększenie terenów zieleni m.in. poprzez tworzenie parków kieszonkowych, zielonych ścian, dachów i wiat przystankowych • Realizacja zadań wynikających z Planu Urządzenia Lasu • Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa • Eliminacja gatunków inwazyjnych • Zalesianie gruntów • Rozbudowa i przebudowa drzewostanów • Ograniczenie przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne • Monitoring i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska leśnego (pożary, nielegalne wysypiska śmieci, wjazdy do lasu) oraz inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu • Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony lasów oraz żyjących w nich gatunkach roślin i zwierząt • Budowa, utrzymanie i modernizacja ścieżek dydaktycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą • Prowadzenie działań i inicjatyw proekologicznych, w tym wyjazdy edukacyjne, pikniki, konkursy, prelekcje o tematyce ekologicznej, akcje ekologiczne 	<p>Zadania te służą zachowaniu obszarów i organizmów chronionych przyrody, terenów zielonych i lasów jako naturalnych buforów środowiskowych. Tereny zielone i lasy uczestniczą w obiegu wody, procesach glebotwórczych, przeciwdziałają ruchom masowym, jak również jako element procesu fotosyntezy uczestniczą w procesie oczyszczania atmosfery i regulacji klimatu. Poprawa stanu środowiska wpływa pozytywnie na zdrowie ludzi, jakość zasobów naturalnych oraz zachowanie różnorodności biologicznej. Poza tym tereny zielone działają stymulująco na środowisko – ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, rozchodzenie się zanieczyszczeń w powietrzu, zatrzymanie wody w środowisku, właściwości biofiltracyjne. Dlatego w sposób bezpośredni zadania te pozytywnie oddziałują na wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi oraz zasoby naturalne.</p> <p>Zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji większości inwestycji realizowanych na terenie powiatu nie będą podejmowane umyślne działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu ww. czynności zabronionych w odniesieniu do podlegających ochronie zarówno całkowitej jak i częściowej gatunków dziko występujących chronionych roślin, zwierząt i grzybów. Inwestycje nie wpłyną w sposób znaczący na populacje gatunków.</p> <p>Przed realizacją inwestycji, która np. wymaga wycinki drzew, w zależności od przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej, może zostać wydane na wniosek inwestora odstępstwo od zakazu, wydane w trybie art. 56 ustawy o ochronie przyrody.</p>

Przedsięwzięcie	Oddziaływanie
Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami	
<ul style="list-style-type: none"> • Kontrola podmiotów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz potencjalnych sprawców awarii • Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię • Badanie przyczyn oraz usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych • Poprawa technicznego wyposażenia służb PSP, OSP • Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii 	<p>Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego i w wyniku ich działań nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Działania te mają na celu przeciwdziałanie poważnym awariom. Dzięki bieżącemu prowadzeniu i aktualizowaniu rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważne awarie możliwe będzie sprawne usuwanie niebezpiecznych substancji w środowisku czy zdarzeń powodujących negatywne zmiany w środowisku. Poprawa technicznego wyposażenia służb PSP, OSP służy zakupie sprzętu do usuwania skutków awarii i nadzwyczajnych zdarzeń. Zadania te przyniosą pozytywne, pośrednie, długoterminowe oddziaływanie na obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym wszystkie obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, rośliny, zwierzęta, powietrze, klimat, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne i zabytki.</p>

źródło: opracowanie własne

9. Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego na wybrane elementy środowiska

9.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko

Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określone zostały w §3 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839). Spośród nich do realizacji w POŚ wyznaczono:

- 1) Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg krajowych.
- 2) Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg wojewódzkich.
- 3) Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych.
- 4) Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych.
- 5) Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody.
- 6) Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowych.
- 7). Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej
- 8) Rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków.
- 9) Budowa i modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów.

Przedstawione powyżej przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane w obrębie jednego powiatu lub jednej gminy. W związku z powyższym przedsięwzięcia te charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko. Ponadto, w przypadku takich przedsięwzięć, jak budowa sieci kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej czy dróg, główne oddziaływanie na środowisko występuje w fazie realizacji przedsięwzięcia i ma ono również czasowo ograniczony charakter. Zadania inwestycyjne są zazwyczaj realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy.

Oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej, wodociągowej czy dróg można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach, których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.

W konsekwencji realizacja powyższych przedsięwzięć skutkować będzie poprawą stanu środowiska na danym terenie. Ponadto ich realizacja:

- posiada związek z rozwiązywaniem problemów ochrony środowiska na terenie powiatu,
- służy wspieraniu zrównoważonego rozwoju,
- służy wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

Wydano dotąd cztery decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć wpisujących się w zadania wskazane w POŚ:

1) Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 listopada 2021 r. (znak pisma WOOŚ.420.47.2020.AMA.28) ustalająca środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Ząbkowice Śląskie – Łągiewniki w wariantie WPR1 zmieniona decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 6 lutego 2023 r. (znak pisma DOOŚ-WDŚZ00.420.77.2021.MR0.15) i uzupełniona postanowieniem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 10 lutego 2023 r. (znak pisma DOOŚ-WDŚZ00.420.77.2021.MR0.18).

2) Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 30 sierpnia 2021 r. (znak pisma WOOŚ.420.41.2020.JS.35) ustalająca środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny III Łągiewniki – Wrocław (Magnice) w wariantie WPR1.

4) Decyzja Wójta Gminy Dzierżoniów z dnia 18 września 2023 r. (znak pisma MK.6220.3.2023-13) stwierdzająca brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia pn. Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 2904D ul. Kolejowa w Mościsku.

Pozostałe inwestycje są na etapie planowania i nie posiadają opracowanej dokumentacji.

9.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego występują następujące formy ochrony przyrody:

- Parki krajobrazowe
- Obszary chronionego krajobrazu,
- Obszary Natura 2000,
- Rezerваты przyrody
- Użytki ekologiczne
- Pomnik przyrody.

Zgodnie z ustawą z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r., poz. 1336) zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,

lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. W obszarach Natura 2000 nie wprowadza się zakazów za pomocą aktów prawnych jak dla pozostałych obszarowych form ochrony przyrody, a ograniczenia realizacji pewnych inwestycji wynikają z zagrożeń i presji związanych z poszczególnymi przedmiotami ochrony oraz celów ochrony określonych dla każdego obszaru indywidualnie.

Na etapie ogólnej oceny dokumentu nie jest możliwe dokonanie oceny poszczególnych elementów zaprojektowanych działań z punktu widzenia wpływu na środowisko, w związku z tym w prognozie wskazano jedynie możliwość oddziaływania, które powinno być określone szczegółowo oraz być przedmiotem odpowiednich uzgodnień i decyzji administracyjnych na etapie przygotowania poszczególnych inwestycji. Potencjalne negatywne oddziaływanie mogą zostać zminimalizowane poprzez uwzględnione potrzeby przedmiotów ochrony oraz wdrożone działania minimalizujące.

Ogólne zapisy POŚ wpłyną pozytywnie na obiekty prawnie chronione na terenie powiatu. POŚ nie zawiera propozycji działań, które byłyby sprzeczne lub zagrażające tym obszarom. Dla działań w odniesieniu do gatunków objętych ochroną prawną, przed przystąpieniem do prac, konieczne jest uzyskanie odrębnego zezwolenia w trybie art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r., poz. 1336). Działania inwestycyjne prowadzone na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być tak prowadzone, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać znacząco negatywnie na integralność tych obszarów, nie powodować przerwania integralności, ciągłości siedlisk, nie wprowadzać barier. Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały istotnie negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań mających zminimalizować to oddziaływanie.

Analiza oddziaływań projektów priorytetowych nie wykazała bezpośredniego znaczącego negatywnego wpływu na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (w tym na integralność i spójność sieci Natura 2000).

Przedstawione przedsięwzięcia w głównej mierze realizowane będą poza obszarami chronionymi, w obrębie już istniejących obiektów infrastrukturalnych i budowlanych, w obszarach zabudowanych, o określonej antropopresji i ograniczonych zasobach przyrodniczych, w związku z czym ich potencjalny wpływ na obszary chronione, będzie znacząco ograniczony. W przypadku przedstawionych przedsięwzięć główne oddziaływania na środowisko przyrodnicze, rozumiane w tym przypadku jako świat roślin i zwierząt, związane będą z prowadzeniem prac remontowo-budowlanych, powodujących przede wszystkim emisję zanieczyszczeń do powietrza i hałasu do środowiska oraz z obecnością nadmiernej ilości ludzi i sprzętu budowlanego. Oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały i przemijający, nie powodujący trwałych zmian w ekosystemach przyrodniczych. W przypadku powyższych przedsięwzięć nie przewiduje się znaczącego powiększania obszarów trwale zabudowanych, co chroni środowisko przed znaczącą utratą nowych powierzchni biologicznie czynnych.

Wszelkie działania określone w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego*, mają na celu poprawę środowiska naturalnego.

Biorąc pod uwagę, że zadania wyznaczone w POŚ mają charakter ogólny, na etapie opracowywania Prognozy dla większości z nich nie jest znana dokładna lokalizacja ani szczegóły techniczne. Co więcej dla zadań tego rodzaju wymagana jest osobna procedura oceny wpływu na środowisko.

Bezpośredni pozytywny wpływ na wszystkie obszary chronione, w tym Natura 2000 będą miały zadania związane z ochroną zasobów wody, gleby i powietrza. Nastąpi poprawa stanu siedlisk pośrednio za sprawą działań związanych z podniesieniem jakości powietrza, wspierających efektywność oczyszczania ścieków, zapobieganiem wystąpienia powodzi, zwiększania retencji oraz zmierzających do prawidłowego zbierania i zagospodarowania odpadów.

Realizacja założeń projektu POŚ może wiązać się z wystąpieniem negatywnych oddziaływań, jednak będą one miały przeważnie charakter krótkoterminowy i chwilowy. Oddziaływania te będą polegały na emisji hałasu i spalin w związku z realizacją prac budowlanych, zagrożeniu zniszczenia lub zamurowywania siedlisk ptaków podczas termomodernizacji budynków, ograniczeniu powierzchni gleb w związku z prowadzeniem prac budowlanych, usuwaniu drzew i krzewów podczas realizacji inwestycji, płoszeniu zwierząt w trakcie wykonywania prac.

Działania z zakresu termomodernizacji, a także montaż odnawialnych źródeł energii takich jak ogniwa fotowoltaiczne i kolektory solarne na budynkach, mogą potencjalnie stanowić zagrożenie dla chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Dlatego przy tego typu pracach szczególną uwagę należy zwrócić na występowanie miejsc lęgowych jerzyków zwyczajnych (*Apus apus*) oraz wróbli (*Passer domesticus*) (objętych ścisłą ochroną gatunkową). W przypadku stwierdzenia stanowisk nietoperzy, należy prowadzić prace poza sezonem hibernacji (listopad – marzec). W przypadku stwierdzenia występowania miejsc lęgowych ptaków należy powstrzymać się od prowadzenia prac w sezonie lęgowym (od marca do sierpnia), aby nie doprowadzić do zniszczenia gniazd. Istotne jest również zamknięcie otwartych stropodachów ocieplonych materiałem sypkim i umieszczenie budek lęgowych w obrębie budynków. W obrębie obiektów, w których stwierdzono występowanie jerzyków konieczne jest wieszanie budek (skrzynek) lęgowych o specjalnej konstrukcji. Warto nadmienić, że prace prowadzone na budynkach, na których stwierdzono gniazdowanie jerzyków zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 14 kwietnia 2004 r. wymagają zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z ww. ustawą obowiązuje zakaz niszczenia siedlisk i ostoi ptaków chronionych, w związku z tym każdy przypadek podjęcia prac skutkujących ograniczeniem dostępu jerzyków do miejsc ich regularnego występowania i rozrodu należy kwalifikować, jako niszczenie miejsc lęgowych i schronień tego gatunku. Oznacza to, że prace tego rodzaju mogą być prowadzone wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia RDOŚ na odstępstwo od zakazu niszczenia siedlisk i ostoi ptaków. Planowane działanie może być realizowane przy zachowaniu przepisów odrębnych odnoszących się do ochrony środowiska i przyrody. Ponadto potencjalnie negatywnym oddziaływaniem eksploatacji instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych na ptaki jest odbijanie na zasadzie lustra elementów otoczenia, np. chmur, a także odbijanie światła słonecznego. W celu wyeliminowania odbicia światła słonecznego, obecnie w większości paneli stosuje się warstwy antyrefleksyjne (właściwość antyrefleksyjna związana jest z bardzo wysoką pochłaniałością światła przez panele fotowoltaiczne).

Projekt POŚ nie wskazuje dokładnych lokalizacji większości działań, w związku z powyższym analizę można przeprowadzić w oparciu o ogólne założenia. Należy pamiętać, że jeśli dojdzie do realizacji przedsięwzięć o określonym negatywnym znaczącym oddziaływaniu na środowisko, będą one poddane także odpowiedniej procedurze oceny oddziaływania oraz będą zgodne z aktami prawa miejscowego. Ponadto, zadania będą prowadzone mając na uwadze zasadę zrównoważonego rozwoju, w tym konieczność utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska.

Projekt dokumentu zakłada m.in. realizację inwestycji, które można zakwalifikować do inwestycji celu publicznego. Należą do nich przede wszystkim inwestycje drogowe, rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, rozbudowa oczyszczalni ścieków, PSZOK. Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r., poz. 1336) można stosować odstępstwo od zakazów dla realizacji wspomnianych inwestycji celu publicznego na terenie obszarów chronionego krajobrazu.

Oddziaływania na Parki Krajobrazowe

Parki Krajobrazowe na terenie powiatu dzierżoniowskiego usytuowane są w jego północnej i południowo-zachodniej części, głównie na terenach leśnych i rolnych. Jedynie Park Krajobrazowy Gór Sowich i jego otulina obejmują częściowo tereny zurbanizowane – zabudowa mieszkaniowa, drogi utwardzone, z tego względu w jego zasięgu będzie mogła być realizowana część zaplanowanych działań, w tym inwestycje celu publicznego związane z przebudową i modernizacją dróg, rozbudową infrastruktury wodno-ściekowej.

W miarę możliwości przed przystąpieniem do prac należy przeprowadzić rozpoznanie gatunków roślin i zwierząt, należy ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. W ramach projektów z zakresu gospodarki wodnej nie planuje się budowy innych obiektów jak celu publicznego, ponadto projekty będą służyć racjonalnej gospodarce wodnej. W przypadku modernizacji energetycznej budynków, w tym z zastosowaniem instalacji OZE przed przystąpieniem do prac związanych z rozwojem OZE należy przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą. Pozytywne oddziaływanie na parki krajobrazowe w powiecie będą miały wszystkie zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody, ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków, rozbudowy drzewostanów, zalesiania gruntów, jak i dotyczące krajobrazu i poprawiające stan każdego powiązanego z tymi obszarem komponentu. Ponadto działania z zakresu edukacji ekologicznej powinny przynieść lepsze zrozumienie funkcjonowania ekosystemów i ich poszanowania przez mieszkańców i turystów. W powiecie na terenie Parków Krajobrazowych i ich otulin nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania. Oddziaływania negatywne związane będą wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac przy modernizacji sieci drogowej, wodociągowej i kanalizacyjnej, termomodernizacji budynków – emisja hałasu i zanieczyszczeń do powietrza – są one bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustaną natychmiast po zaprzestaniu prac. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy.

Okres realizacji inwestycji będzie wiązał się z chwilowymi i krótkoterminowymi uciążliwościami dla środowiska związanymi ze wzmożonym transportem, przemieszczaniem mas zmiennych, wibracjami, emisją spalin, hałasu oraz powstawaniem odpadów.

Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac.

Podczas wykonywania robót może ulec zniszczeniu istniejąca szata roślinna. Biorąc jednak pod uwagę lokalizację inwestycji w obszarach już przekształconych nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na wartości przyrodnicze.

W zasięgu Parków Krajobrazowych mogą być realizowane zadania związane z utrzymaniem i konserwacją cieków wodnych oraz urządzeń wodnych oraz utrzymaniem drożności wód. Mogą one negatywnie wpływać na siedliska ryb. Należy stosować zabezpieczenia i działania minimalizujące przeznaczone dla populacji ryb (np. przepusty, przepławki, prowadzenie prac poza terminami tarła).

W związku z powyższym nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na Parki Krajobrazowe. Realizacja działań związanych z uporządkowaniem systemu gospodarki wodno-ściekowej, zmniejszeniem hałasu z transportu drogowego, rozwój OZE, a także termomodernizacje budynków przyczynią się do poprawy stanu środowiska.

W celu zachowania i ochrony wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i krajobrazowych na terenie Parków wprowadza się następujące zakazy:

1. Realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U z 2024 r., poz. 54).
2. Umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej.
3. Likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpożarowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych – zakaz nie dotyczy zadrzewień rosnących na gruntach określonych w ewidencji gruntów jako użytki rolne.
4. Pozyskiwania do celów gospodarczych skał oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów – zakaz nie przedsięwzięć polegających na pozyskiwaniu dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, a także minerałów na powierzchni mniejszej niż 25 ha, jeżeli przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Parku.
5. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych.
6. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej lub rybackiej.
7. Likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych – dotyczy tylko Parku Krajobrazowego Gór Sowich.

8. Wylewania gnojowicy, za wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych.
9. Prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową – zakaz nie dotyczy chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową rozpoczętych przed dniem utworzenia Parku.
10. Utrzymywania otwartych rowów ściekowych, i zbiorników ściekowych.
11. Organizowania rajdów motorowych i samochodowych – zakaz nie dotyczy organizowania rajdów motorowych i samochodowych po drogach publicznych.

Dla Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego ustanowiono plan ochrony na lata 2011–2030 Uchwałą Nr XVI/331/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2011 r., natomiast dla Parku Krajobrazowego Gór Sowich ustanowiono plan ochrony na lata 2011–2030 Uchwałą Nr XVI/333/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2011 r.

Oddziaływania na Obszary Chronionego Krajobrazu

W stosunku do obszarów chronionego krajobrazu wprowadzane są zakazy zgodnie z art. 24 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2023 poz. 1336) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego. Zakazy wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody nie dotyczą inwestycji celu publicznego, czyli inwestycji o znaczeniu lokalnym, ponadlokalnym a także krajowym. Jednocześnie należy pamiętać, aby stosować działania minimalizujące negatywne oddziaływania zadań. Przewiduje się, że na ww. obszarach mogą zostać wykonane działania inwestycyjne zawarte w Programie. Działania te w większości zaliczają się do inwestycji celu publicznego, wobec tego zakazy nie dotyczą inwestycji celu publicznego stosownie do zapisu art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody.

Struktura użytkowania Obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie powiatu dzierżoniowskiego obejmuje głównie grunty rolne i zadrzewione. Obszary częściowo zajmowane są przez tereny zurbanizowane – zabudowa mieszkaniowa, drogi utwardzone, z tego względu w ich zasięgu będzie mogła być realizowana część zaplanowanych działań, w tym inwestycje celu publicznego związane z przebudową i modernizacją dróg, rozbudową infrastruktury wodno-ściekowej.

W miarę możliwości przed przystąpieniem do prac należy przeprowadzić rozpoznanie gatunków roślin i zwierząt, należy ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. W ramach projektów z zakresu gospodarki wodnej nie planuje się budowy innych obiektów jak celu publicznego, ponadto projekty będą służyć racjonalnej gospodarce wodnej. W przypadku modernizacji energetycznej budynków, w tym z zastosowaniem instalacji OZE przed przystąpieniem do prac związanych z rozwojem OZE należy przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą. Pozytywne oddziaływanie na obszary chronionego krajobrazu w powiecie będą miały wszystkie zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody, ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków, rozbudowy drzewostanów, zalesiania gruntów, jak i dotyczące krajobrazu i poprawiające stan każdego powiązanego z tymi obszarem komponentu. Ponadto działania z zakresu edukacji ekologicznej powinny przynieść lepsze zrozumienie funkcjonowania ekosystemów i ich poszanowania przez mieszkańców i turystów. W powiecie na terenie Obszarów Chronionego Krajobrazu nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania. Oddziaływania negatywne związane będą wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac przy modernizacji sieci drogowej, wodociągowej i kanalizacyjnej, termomodernizacji budynków – emisja hałasu i zanieczyszczeń do powietrza – są one

bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustaną natychmiast po zaprzestaniu prac. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy.

Okres realizacji inwestycji będzie wiązał się z chwilowymi i krótkoterminowymi uciążliwościami dla środowiska związanymi ze wzmożonym transportem, przemieszczaniem mas zmiennych, wibracjami, emisją spalin, hałasu oraz powstawaniem odpadów. Jeśli wystąpi potrzeba wycinki drzew i krzewów przewiduje się nasadzenie nowych. Drzewa i krzewy nieprzeznaczone do wycinki występujące w sąsiedztwie planowanej inwestycji w trakcie wykonanych prac należy zabezpieczyć np. poprzez odeskowanie, owinięcie pni drzew i przykrycie odkrytych korzeni matami słomianymi.

Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac.

Podczas wykonywania robót może ulec zniszczeniu istniejąca szata roślinna. Biorąc jednak pod uwagę lokalizację inwestycji w obszarach już przekształconych nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na wartości przyrodnicze. W czasie realizacji inwestycji będą prowadzone roboty ziemne związane z wykonywaniem wykopów. Usuwanie wierzchniej warstwy gleby poprzedzone będzie zdjęciem humusu, który będzie składowany oddzielnie i wykorzystany do prac wykończeniowych. Prace związane z realizacją inwestycji powinny być prowadzone w okresach suchych o niskim poziomie wód gruntowych, co pozwoli znacznie ograniczyć konieczność odwadniania wykopów. Zaplecze budowy będzie usytuowane na terenie utwardzonym, wyposażonym w sorbenty do neutralizacji ewentualnych wycieków oraz przenośne sanitariaty. Powinno być ono zorganizowane przy uwzględnieniu zasady minimalizacji zajętości terenu. Wykorzystywany sprzęt powinien być sprawny technicznie, a tankowanie maszyn budowlanych odbywać się powinno w wyznaczonych miejscach.

Z drugiej strony inwestycje drogowe, nawet po ich zakończeniu, będą nadal oddziaływać na powietrze i klimat akustyczny okolicy. Drogi z poprawioną nawierzchnią, w fazie eksploatacji, stanowią jednak źródło zanieczyszczeń znacznie mniej uciążliwe dla środowiska w porównaniu ze stanem wcześniejszym. Ograniczeniu ulegają szczególnie emisje spalin, hałasu i wibracji.

W związku z powyższym na terenach OChK nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania, w tym oddziaływania pośredniego, wtórnego, skumulowanego, średnioterminowego i długoterminowego. Realizacja działań związanych z uporządkowaniem

systemu gospodarki wodno-ściekowej, zmniejszeniem hałasu z transportu drogowego, rozwój OZE, a także termomodernizacje budynków przyczynią się do poprawy stanu środowiska.

Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych na terenie Obszarów Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Wzgórza Niemczańsko-Strzelickie obejmują:

1. Utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych.
2. Wspieranie procesów sukcesji naturalnej przez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne – używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczaniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie.
3. Zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych, tworzenie układów ekotonowych z tych gatunków.
4. Pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz części drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu
5. Stopniowe usuwanie gatunków obcego pochodzenia, chyba że zaleca się ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu.
6. Opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych.
7. Wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem.
8. Prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych.

Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów nieleśnych lądowych obejmują:

1. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków oraz łąk.
2. Przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy z pozostawieniem kęp drzew i krzewów.
3. Preferowanie zabiegów agrotechnicznych zgodnych z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, w szczególności ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia), w tym powrót do tradycyjnego użytkowania (koszenie ręczne).
4. Ochrona oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez utrzymanie istniejących parków wiejskich, zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych i przydrożnych oraz formowanie nowych zakrzaczeń i zadrzewień.
5. Preferowanie ochrony roślin metodami biologicznymi.
6. Utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych.

Na terenie Obszarów zakazuje się:

1. Zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką.
2. Realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.
3. Likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych – zakaz nie dotyczy zadrzewień rosnących na gruntach określonych w ewidencji gruntów jako użytki rolne oraz usuwanych w ramach czynnej ochrony ekosystemów.
4. Wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów – zakaz nie dotyczy przedsięwzięć polegających na pozyskiwaniu dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, a także minerałów na powierzchni mniejszej niż 25 ha, jeżeli przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.
5. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych.
6. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka.
7. Lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej – zakaz nie dotyczy terenów położonych w obrębie jednostek osadniczych i terenów, które w obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub uchwalonych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy takie warunki zabudowy przewidują.

Oddziaływanie na obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 Wzgórza Kiełczyńskie

Dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Kiełczyńskie ustanowiono plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 września 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Kiełczyńskie PLH020021.

Tabela 70. Cele zadań ochronnych wyznaczone dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Kiełczyńskie

Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
6210 Murawy kserotermiczne	Poprawa istniejącego złego (U2) stanu zachowania siedliska, do stanu co najmniej U1 (niezadowolający).
8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z	Poprawa istniejącego złego (U2) stanu zachowania siedliska, do stanu co najmniej U1 (niezadowolający).

Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
Androsacion vandeli	Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
9190 Kwaśne dąbrowy	Nie dotyczy (brak siedliska w obszarze).
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	Zachowanie części płatów siedliska w stanie niepogorszonym (co najmniej U1). Poprawa stanu zachowania części płatów siedliska do stanu co najmniej U1 (niezadawalający).
*9110 Ciepłolubne dąbrowy	Poprawa istniejącego złego (U2) stanu zachowania siedliska, do stanu co najmniej U1 (niezadawalający) w zakresie wskaźników wiek drzewostanu i gatunki obce geograficznie.
4066 Zanokcica serpentynowa	Utrzymanie istniejącego stanu zachowania gatunku (co najmniej U1).
1324 Nocek duży	Utrzymanie istniejącego stanu zachowania gatunku (co najmniej U1).

źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 września 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Kiełczyńskie PLH020021

Obszar na terenie powiatu dzierżoniowskiego przebiega wzdłuż północnej granicy gminy wiejskiej Dzierżonów i obejmuje teren leśny. W jego zasięgu nie będą realizowane inwestycje. Mogą być jedynie realizowane zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody, ochrony gatunków zwierząt i roślin, siedlisk przyrodniczych i gatunków, rozbudowy drzewostanów, zalesiania gruntów, realizacji zadań wynikających z Planu Urządzania Lasu, które wpisują się w wyznaczone cele działań ochronnych.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 Wzgórza Kiełczyńskie.

Obszar Natura 2000 Masyw Ślęży

Dla obszaru Natura 2000 Masyw Ślęży ustanowiono plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 11 września 2014 r.

Tabela 71. Cele zadań ochronnych wyznaczone dla obszaru Natura 2000 Masyw Ślęży

Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
*6110 Skąły wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską	Uzupełnienie wiedzy o miejscach występowania i stanie zachowania siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
6190 Murawy panońskie	Utrzymanie obecnej powierzchni i zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie – co najmniej U1.
6210 Murawy kserotermiczne	Poprawa stanu siedliska do stanu co najmniej U1.
6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe	Poprawa stanu siedliska do stanu właściwego FV.
6430 Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	Utrzymanie obecnej powierzchni i zachowania siedliska w niepogorszonym stanie – co najmniej U1.
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	Nie analizowano celów działań ochronnych dla siedliska, ponieważ w trakcie prac terenowych nie potwierdzono występowania siedliska w obszarze i nie ma perspektyw na jego

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
	występowanie w przyszłości - planowana aktualizacja SDF i usunięcie siedliska z listy przedmiotów ochrony.
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Nie analizowano celów działań ochronnych dla siedliska, ponieważ w trakcie prac terenowych nie potwierdzono występowania siedliska w obszarze i nie ma perspektyw na jego występowanie w przyszłości - planowana aktualizacja SDF i usunięcie siedliska z listy przedmiotów ochrony.
8150 Środkowoeuropejskie wyżynne rumowiska krzemianowe	Utrzymanie właściwego (FV) stanu zachowania siedliska.
8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z Androsacion vandellii	Poprawa części płatów siedliska do stanu właściwego FV. Uzupełnienie wiedzy o miejscach występowania nowych stanowisk siedliska i gatunkach diagnostycznych.
9110 Kwaśne buczyny	Poprawa struktury i zachowania siedliska do stanu co najmniej U1.
9130 Żyzne buczyny	Nie analizowano celów działań ochronnych dla siedliska z powodu planowanej aktualizacji Standardowego Formularza Danych w zakresie nadania siedlisku oceny D - nieznacząca.
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	Poprawa struktury i zachowania części płatów siedliska do stanu co najmniej U1.
*9180 Jaworzyny i lasy klonowo – lipowe na stokach i zboczach	Poprawa struktury i stanu zachowania części płatów siedliska do stanu właściwego (FV).
9190 Kwaśne dąbrowy	Nie analizowano celów działań ochronnych dla siedliska, ponieważ w trakcie prac terenowych nie potwierdzono występowania siedliska w obszarze i nie ma perspektyw na jego występowanie w przyszłości - planowana aktualizacja SDF i usunięcie siedliska z listy przedmiotów ochrony.
*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe	Poprawa struktury wiekowej drzewostanu i zachowania siedliska do stanu co najmniej U1.
*91I0 Ciepłolubne dąbrowy	Utrzymanie właściwego (FV) stanu zachowania siedliska.
4096 Mieczyk błotny	Poprawa liczebności populacji i stanu siedliska gatunku do stanu co najmniej U1.
1308 Mopek 1323 Nocek Bechsteina 1324 Nocek duży	Poprawa stanu zachowania populacji i stanu siedliska gatunku do stanu właściwego (FV).
1060 Czerwończyk nieparek 6177 Modraszek telejus 6179 Modraszek nausitous	Zachowanie ciągłości występowania gatunku - przywrócenie siedliska do stanu co najmniej U1.
*1084 Pachnica dębowa	Uzupełnienie stanu wiedzy o liczebności populacji i stanowiskach gatunku w Obszarze, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
1188 Kumak nizinny	Nie analizowano celów działań ochronnych dla gatunku z powodu planowanej aktualizacji Standardowego Formularza Danych w zakresie nadania gatunkowi oceny D – nieznacząca.

źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 11 lipca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Masyw Ślęży PLH020040

Obszar na terenie powiatu dzierżoniowskiego przebiega wzdłuż północnej granicy gminy Łagiewniki i obejmuje tereny leśne i rolne. W jego zasięgu nie będą realizowane inwestycje. Mogą być jedynie realizowane zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody, ochrony gatunków zwierząt i roślin, siedlisk przyrodniczych i gatunków, rozbudowy drzewostanów, zalesiania gruntów, realizacji zadań wynikających z Planu Urządzenia Lasu, które wpisują się w wyznaczone cele działań ochronnych.

W zasięgu obszaru mogą być także realizowane zadania związane z utrzymaniem i konserwacją cieków wodnych oraz urządzeń wodnych oraz utrzymaniem drożności wód. Mogą one negatywnie wpływać na siedliska ryb. Należy stosować zabezpieczenia i działania minimalizujące przeznaczone dla populacji ryb (np. przepusty, przepławki, prowadzenie prac poza terminami tarła).

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 Masyw Ślęży.

Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich

Dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich ustanowiono plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 lutego 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071.

Tabela 72. Cele zadań ochronnych wyznaczone dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich

Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
6210 Murawy kserotermiczne	Nie dotyczy (występowanie siedliska w stopniu niereprezentatywnym).
6430 Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	Zachowanie siedliska we właściwym stanie ochrony (FV) oraz uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw zachowania.
6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie	Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw zachowania. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). Kontynuacja przyjętych kierunków rozwoju tego siedliska w celu stabilnego utrzymywania się go w obszarze. Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw zachowania. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.

Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z Androsacion vandellii	Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów – zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). Wzrost świadomości turystów i środowiska wspinaczkowego w zakresie występowania i ochrony siedliska na terenie obszaru. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
9110 Kwaśne buczyny	Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów - zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
9130 Żyzne buczyny	Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów - zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
*9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
9190 Kwaśne dąbrowy	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródłiskowe	Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów - zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
9410 Górskie bory świerkowe	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
4066 Zanokcica serpentynowa	Zachowanie obecnego stanu ochrony gatunku (U1).
1308 Mopek	Utrzymanie zimowisk gatunku w stanie co najmniej niepogorszonym (U1) i utrzymanie lub wzrost liczby hibernujących nietoperzy, uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
1323 Nocek Bechsteina	Utrzymanie zimowisk gatunku w stanie co najmniej niepogorszonym (U1), uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych
1324 Nocek duży	Utrzymanie zimowisk gatunku w stanie co najmniej niepogorszonym (U1) i utrzymanie lub wzrost liczby hibernujących nietoperzy, uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
6177 Modraszek telejus	Zachowanie części płatów siedlisk gatunku we właściwym stanie ochrony (FV), a dla pozostałych płatów poprawa stanu siedliska w kierunku właściwego stanu zachowania (FV) w zakresie struktury i funkcji.

Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
6179 Modraszek nausitous	Zachowanie części płatów siedlisk gatunku we właściwym stanie ochrony (FV), a dla pozostałych płatów poprawa stanu siedliska w kierunku właściwego stanu zachowania (FV) w zakresie struktury i funkcji.

źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 lutego 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071

Obszar na terenie powiatu dzierżoniowskiego przebiega wzdłuż południowo-zachodniej granicy powiatu i obejmuje tereny leśne. W jego zasięgu nie będą realizowane inwestycje. Mogą być jedynie realizowane zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody, ochrony gatunków zwierząt i roślin, siedlisk przyrodniczych i gatunków, rozbudowy drzewostanów, zalesiania gruntów, realizacji zadań wynikających z Planu Urządzania Lasu, które wpisują się w wyznaczone cele działań ochronnych.

W zasięgu obszaru mogą być także realizowane zadania związane z utrzymaniem i konserwacją cieków wodnych oraz urządzeń wodnych oraz utrzymaniem drożności wód. Mogą one negatywnie wpływać na siedliska ryb. Należy stosować zabezpieczenia i działania minimalizujące przeznaczone dla populacji ryb (np. przepusty, przepławki, prowadzenie prac poza terminami tarła.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich.

Obszar Natura 2000 Kielczyn

Dla obszaru Natura 2000 Kielczyn ustanowiono plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 11 października 2022 r.

Tabela 73. Cele zadań ochronnych wyznaczone dla obszaru Natura 2000 Kielczyn

Przedmiot ochrony	Parametr	Wskaźnik	Cel działań ochronnych
1324 Nocek duży	Stan populacji	Liczebność	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie około 50-100 osobników (ocena właściwa FV).
		Struktura wiekowa	Utrzymanie liczby osobników młodych na poziomie około 40-45 (ocena właściwa FV).
	Siedlisko	Powierzchnia schronienia dostępna (dogodna dla nietoperzy)	Utrzymanie obecnej powierzchni schronienia dla kolonii rozrodczej dostępnej dla nietoperzy w obrębie całego strychu kościoła (ocena właściwa FV).
		Zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy	Utrzymanie braku dostępu na strych i wieżę kościoła dla osób postronnych w okresie od 15.04 do 15.09 oraz dalszego nieużytkowania strychu i wieży (ocena właściwa FV).
		Dostępność wlotów dla nietoperzy	Utrzymanie wlotów stale dostępnych dla nietoperzy (ocena właściwa FV).

Przedmiot ochrony	Parametr	Wskaźnik	Cel działań ochronnych
		Ogólny cel ochrony	Osiągnięcie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku na stanowisku poprzez poprawę wskaźnika: - perspektywy ochrony (z U1 na FV). Poprawa wskaźnika zostanie osiągnięta poprzez zapewnienie odpowiedniego zacienienia strychu i zachowanie otworów wlotowych oraz prowadzenie regularnego monitoringu stanowiska.

źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 11 października 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kielczyn PLH020099

Obszar na terenie powiatu dzierżoniowskiego obejmuje teren kościoła w Kielczynie w gminie wiejskiej Dzierżoniów. W jego zasięgu nie będą realizowane inwestycje. Mogą być jedynie realizowane zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody i ochrony gatunków zwierząt, które wpisują się w wyznaczone cele działań ochronnych. W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 Kielczyn.

Obszar Natura 2000 Kamionki

Dla obszaru Natura 2000 Kamionki ustanowiono plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 1 sierpnia 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kamionki PLH020005.

Tabela 74. Cele zadań ochronnych wyznaczone dla obszaru Natura 2000 Kamionki

Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
6210 Murawy kserotermiczne	Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1).
*6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe	Utrzymanie istniejącego właściwego stanu zachowania części płatów siedliska (FV). Poprawa stanu części płatów siedliska w zakresie wskaźnika gatunki ekspansywne roślin zielnych do właściwego stanu zachowania (FV).
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	Utrzymanie właściwego stanu zachowania części płatów siedliska (FV). Poprawa istniejącego złego (U2) i niezadawalającego (U1) stanu zachowania części płatów siedliska w zakresie wskaźników: ekspansja krzewów i podrostu drzew oraz gatunki ekspansywne roślin zielnych.
9110 Kwaśne buczyny	Poprawa stanu siedliska w zakresie wskaźnika martwe drewno do właściwego stanu ochrony (FV).
*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe	Przywracanie właściwego stanu zachowania siedliska (FV) poprzez poprawę wskaźnika reżim wodny i martwe drewno wielkowymiarowe.
6179 Modraszki nausitous	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku (FV). Utrzymanie struktury i powierzchni siedliska gatunku.
4066 Zanokcica serpentynowa	Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku (FV).

źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 1 sierpnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kamionki PLH020005

Obszar na terenie powiatu dzierżoniowskiego leży w jego południowo-zachodniej części i obejmuje tereny leśne. W jego zasięgu nie będą realizowane inwestycje. Mogą być jedynie realizowane zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody, ochrony gatunków zwierząt i roślin, siedlisk przyrodniczych i gatunków, rozbudowy drzewostanów, zalesiania gruntów, realizacji zadań wynikających z Planu Urządzania Lasu, które wpisują się w wyznaczone cele działań ochronnych.

W zasięgu obszaru mogą być także realizowane zadania związane z utrzymaniem i konserwacją cieków wodnych oraz urządzeń wodnych oraz utrzymaniem drożności wód. Mogą one negatywnie wpływać na siedliska ryb. Należy stosować zabezpieczenia i działania minimalizujące przeznaczone dla populacji ryb (np. przepusty, przeplawki, prowadzenie prac poza terminami tarła.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 Kamionki.

Obszar Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie

Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochronnych. Siedliskami przyrodniczymi będącymi przedmiotem ochrony są: 6210 Murawy kserotermiczne, 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii*, 9110 Kwaśne buczyny, 9130 Żyzne buczyny, 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 9190 Kwaśne dąbrowy, 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe.

Obszar na terenie powiatu dzierżoniowskiego leży w jego środkowo-wschodniej części i obejmuje tereny leśne. W jego zasięgu nie będą realizowane inwestycje. Mogą być jedynie realizowane zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody, ochrony gatunków zwierząt i roślin, siedlisk przyrodniczych i gatunków, rozbudowy drzewostanów, zalesiania gruntów, realizacji zadań wynikających z Planu Urządzania Lasu, które wpisują się w wyznaczone cele działań ochronnych.

W zasięgu obszaru mogą być także realizowane zadania związane z utrzymaniem i konserwacją cieków wodnych oraz urządzeń wodnych oraz utrzymaniem drożności wód. Mogą one negatywnie wpływać na siedliska ryb. Należy stosować zabezpieczenia i działania minimalizujące przeznaczone dla populacji ryb (np. przepusty, przeplawki, prowadzenie prac poza terminami tarła.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie.

Oddziaływania na rezerwy przyrody

Rezerwat przyrody Góra Radunia

Dla rezerwatu ustanowiono zadania ochronne Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 24 lipca 2018 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Góra Radunia. Zagrożeniami dla ekosystemów leśnych jest zanikanie różnorodności biologicznej na skutek złej struktury drzewostanowej, uszkodzenie (zgryzanie) sadzonek przez zwierzynę i zasiedlanie drzewostanów świerkowych przez owady kambiofagiczne, powodujące ich zamieranie. Jako sposoby eliminacji zagrożeń wskazano stopniową przebudowę drzewostanu zgodnie z przyrodniczym typem lasu, stałe rozpoznanie gradacji kornika, pielęgnacja upraw leśnych oraz prowadzenie cięć pielęgnacyjnych, zabezpieczenie sadzonek, zminimalizowanie liczby występujących w rezerwacie osobników owadów kambiofagicznych poprzez zastosowanie urządzeń służących do wyłapywania owadów.

Obszar na terenie powiatu dzierżoniowskiego leży w jego północnej części i obejmuje tereny leśne. W jego zasięgu nie będą realizowane inwestycje. Mogą być jedynie realizowane zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody, rozbudowy drzewostanów, które wpisują się w wyznaczone cele działań ochronnych.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na rezerwat przyrody Góra Radunia.

Rezerwat przyrody Bukowa Kalenica w Górach Sowich

Dla rezerwatu nie ustanowiono planu ochrony i zadań ochronnych. Obszar na terenie powiatu dzierżoniowskiego leży w jego południowo-zachodniej części i obejmuje tereny leśne. W jego zasięgu nie będą realizowane inwestycje. Mogą być jedynie realizowane zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody, rozbudowy drzewostanów. W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na rezerwat przyrody Bukowa Kalenica w Górach Sowich.

Oddziaływanie na użytki ekologiczne i pomniki przyrody

W stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego wprowadzane są zakazy zgodnie z art. 45 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2023 poz. 1336) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego.

W związku z realizacją zadań wymienionych w POŚ, na omawianym terenie nie dojdzie do negatywnego oddziaływania na pozostałe indywidualne formy ochrony przyrody takie jak użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Działania zaplanowane w POŚ nie wyznaczają zadań inwestycyjnych, które mogłyby być realizowane na terenie użytków ekologicznych ze względu na ich niewielką powierzchnię i lokalizację w miejscach niezurbanizowanych, na terenach leśnych. W ich obrębie mogą być jedynie realizowane zadania dotyczące ochrony istniejących form ochrony przyrody, ochrony gatunków zwierząt i roślin, siedlisk przyrodniczych i gatunków, rozbudowy drzewostanów, zalesiania gruntów, realizacji zadań wynikających z Planu Urządzania Lasu.

Ponadto, w ramach realizacji POŚ nie przewiduje się działań mogących negatywnie oddziaływać na pomniki przyrody. W pobliżu pomników przyrody mogą być realizowane zaplanowane działania. Jednak nie przewiduje się negatywnego wpływu na ich funkcjonowanie.

W stosunku do pomnika przyrody i użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

1. niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
2. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
3. uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
4. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
5. likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
6. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
7. zmiany sposobu użytkowania ziemi;
8. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
9. umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
10. zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
11. umieszczania tablic reklamowych.

Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:

1. prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
2. realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
3. zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
4. likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Podsumowując, realizacja założeń dokumentu w zakresie planowanych zadań inwestycyjnych nie będzie naruszać warunków ochrony wszystkich form ochrony przyrody oraz nie spowoduje znacząco negatywnego wpływu na te zasoby przyrodnicze.

Oddziaływanie na korytarze ekologiczne

Przez omawiany teren przebiega następujący korytarz ekologiczny:

- Góry Stołowe – wschód,

Obszar obejmujący korytarze ekologiczne składa się z terenów leśnych, ale także częściowo przebiegają przez niego drogi, w tym wojewódzkie i powiatowe. W związku z powyższym istnieje ryzyko powstawania negatywnych oddziaływań z planowanymi działaniami związanymi z przebudową i modernizacją dróg na omawianym terenie.

W celu minimalizacji negatywnych oddziaływań zadań związanych z rozwojem infrastruktury drogowej najczęściej stosuje się przejścia dla zwierząt, a także dostosowując istniejące obiekty inżynierskie do pełnienia funkcji przejść dla zwierząt. Mogą być poprowadzone pod powierzchnią drogi, nad drogą bądź po drodze. W celu ograniczenia śmiertelności zwierząt stosuje się ogrodzenia ochronne dostosowane do lokalnie występujących gatunków. Ponadto, m.in. zaleca się stosowanie transparentnych ekranów akustycznych, wprowadzenie ograniczeń prędkości, wprowadzenie oświetlenia o niskiej emisji barw niebieskich i promieniowania UV, a także stosowanie szczelnych pokryw studni i ogrodzeń ochronnych wokół obiektów odwadniających. Do zadań pozytywnie oddziaływujących na prawidłowe funkcjonowanie korytarzy ekologicznych należą te związane z zwiększaniem świadomości mieszkańców.

Podsumowując realizacja założeń dokumentu w zakresie planowanych zadań inwestycyjnych nie będzie naruszać warunków ochrony wszystkich form ochrony przyrody oraz nie spowoduje znacząco negatywnego wpływu na te zasoby przyrodnicze.

Zadania dla których wydano decyzje środowiskowe

Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Ząbkowice Śląskie – Łagiewniki i odcinek realizacyjny III Łagiewniki - Wrocław (Magnice).

Odcinek realizacyjny II – planuje się budowę odcinka drogi o długości ok. 17 km, od km ok. 68+321 do km ok. 85+465 wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Projektowana droga ekspresowa zostanie poprowadzona nowym śladem i zlokalizowana będzie na terenie województwa dolnośląskiego, w powiecie ząbkowickim i dzierżoniowskim, na terenie gmin: Ząbkowice Śląskie, Niemcza, Łagiewniki. Projektowana droga ekspresowa S8 będzie mieć połączenia z drogami krajowymi, wojewódzkimi oraz wybranymi drogami powiatowymi. Wszystkie połączenia projektowanej drogi S8 z siecią dróg niższej kategorii realizowane będą poprzez węzły drogowe. Droga będzie posiadała przekrój 2x2. Projektuje się drogę klasy S o kategorii ruchu KR6. Na trasie projektowanej inwestycji zaplanowano 2 węzły drogowe: węzeł „Bobolice” i węzeł „Niemcza”. Inwestycja obejmie także budowę dróg obsługujących teren inwestycji, przebudowę dróg niższej kategorii, a także przygotowanie terenu pod budowę Miejsc Obsługi Podróżnych MOP „Kietlin” ok. km 82+000. W zakresie inwestycji przewiduje się budowę takich obiektów inżynierskich jak: estakady, mosty, w tym pełniących również funkcję przejść dla zwierząt, wiadukty w ciągu drogi S8, oraz nad drogą S8, przepusty, w tym pełniące również funkcję ekologiczną, a także budowę przepustów oraz mostów w ciągu dróg serwisowych. W ramach realizacji przedmiotowej inwestycji przewiduje się kolizje z istniejącą infrastrukturą, tj.: z napowietrznymi liniami elektromagnetycznymi wysokiego, średniego i niskiego napięcia, drogami, liniami kolejowymi, oraz sieciami gazowymi. W zakresie inwestycji wykonana zostanie odcinkowa regulacja wód (przewiduje się odcinkową regulację cieków w około 26 lokalizacjach). Realizacja inwestycji będzie

wiązała się z wyburzeniem budynku mieszkalnego oraz garażu zlokalizowanych na działce nr 68 obręb Jasień w gminie Niemcza oraz koniecznością wycinki terenów leśnych oraz zwartych zadrzewień na łącznej powierzchni około 22 ha. Szacunkowa powierzchnia stałego zajęcia terenu pod inwestycję wyniesie około 129,3 ha

Odcinek realizacyjny III – przedmiotowa inwestycja polegać będzie na budowie drogi ekspresowej S8 na odcinku realizacyjnym III Łagiewniki - Wrocław (Magnice) realizowanego w ramach zadania inwestycyjnego pn.: „Budowa drogi S8 na odcinku Wrocław (Magnice) - Kłodzko”. Inwestycja realizowana będzie w wariantcie WPR1, w ramach którego planuje się budowę odcinka drogi o długości ok. 32,6 km, od ok. km 85+465 do ok. km 118+094. Projektowana droga ekspresowa zostanie poprowadzona nowym śladem po zachodniej stronie istniejącej drogi krajowej DK8 i zlokalizowana będzie na terenie województwa dolnośląskiego, w powiatach: dzierżoniowskim i wrocławskim, na terenie gmin: Łagiewniki, Jordanów Śląski, Sobótka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce. Droga będzie posiadała przekrój 2x2 z możliwością rozbudowy do przekroju 2x3 (zapewniona rezerwa terenowa pod trzeci pas rozdziału) na odcinku od Łagiewnik do Wrocławia. Projektuje się drogę klasy S o kategorii ruchu KR6. Na trasie projektowanej inwestycji zaplanowano 5 węzłów drogowych (w rejonie miejscowości: Łagiewniki, Trzebnik, Jordanów Śl., Owsianka, Chrzanów). Inwestycja obejmie również budowę dróg obsługujących teren inwestycji, a także przebudowę dróg niższej kategorii. W ramach realizacji przedmiotowej inwestycji przewiduje się kolizje z istniejącą infrastrukturą, m.in.: z napowietrznymi liniami elektromagnetycznymi niskiego, średniego i wysokiego napięcia, drogami, liniami kolejowymi, siecią wodociągową, liniami telekomunikacyjnymi oraz sieciami gazowymi. W ramach przedmiotowej inwestycji wykonana zostanie odcinkowa regulacja wód (przewiduje się odcinkową regulację cieków i rzek w około 23 lokalizacjach). Realizacja inwestycji będzie wiązała się z koniecznością wycinki terenów leśnych oraz zwartych zadrzewień na łącznej powierzchni około 15 ha. Szacunkowa powierzchnia stałego zajęcia terenu pod inwestycję wyniesie około 264 ha.

Inwestycja ma na celu rozwinięcie sieci dróg ekspresowych i ich powiązań z innymi drogami oraz przejęcie ruchu tranzytowego, a co za tym idzie podniesienie swobody ruchu na istniejącej drodze krajowej DK8. Dodatkowe korzyści wynikające z funkcjonowania nowej drogi ekspresowej to m.in.: zmniejszenie ryzyka wypadków, skrócenie czasu podróży, zapewnienie komfortu jazdy, zapewnienie dostępu mieszkańcom pobliskich miejscowości do drogi ekspresowej S8, ograniczenie emisji spalin i hałasu, odciążenie układu dróg lokalnych od ruchu tranzytowego, przyspieszenie rozwoju przyległych terenów oraz skrócenie czasu dojazdu służb ratunkowych.

Planowana droga S8 w kilometrażu około 83+770 -83+820 na odcinku 85 m przebiegać będzie w granicach obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Wzgórza Niemczańskie PLH020082. W odniesieniu do obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Wzgórza Niemczańskie PLH020082 w części pokrywającej się terytorialnie z terenami zarządzanymi przez Nadleśnictwo Henryków zakres planu zadań ochronnych zawarty jest w Planie urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Henryków na lata 2020-2029, zatwierdzonym przez Ministra Środowiska decyzją znak DL-WGL.4100.39.2020 z dnia 23 grudnia 2020 r. Analizując zapisy ww. planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Henryków dotyczące celów działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie PLH020082, jak również biorąc pod uwagę przeprowadzoną ocenę oddziaływania inwestycji na cele i

przedmioty ochrony tego obszaru, przedsięwzięcie nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na przedmioty i cele działań ochronnych ww. obszaru Natura 2000 w części pokrywającej się terytorialnie z terenem Nadleśnictwa Henryków.

Uwzględniając znikome zniszczenie fragmentu siedliska przyrodniczego *91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe {*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy iródliskowe na małej powierzchni, tj. 0,09 ha (stanowiącej fragment większego płatu ww. siedliska o powierzchni 1,9 ha) oraz zastosowanie w tym miejscu szczelnego systemu odwodnienia drogi - przedsięwzięcie nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na przedmioty i cele ochrony ww. obszaru Natura 2000. Droga spowoduje zniszczenie płatów ww. siedliska ze zniekształconym drzewostanem, obecnością gatunków inwazyjnych oraz o małej powierzchni. Jednakże należy mieć na uwadze, że łągi stanowią biotopy o wysokiej wartości przyrodniczej. Jako podstawowy element nadrzecznych krajobrazów roślinnych mają wpływ na retencję wód i funkcjonowanie korytarzy ekologicznych sieci hydrograficznej. Odznaczają się zazwyczaj bogactwem związanej z nimi flory i fauny. Uwzględniając powyższe uwarunkowania nałożono obowiązek kompensacji tj. dokonanie nasadzeń na powierzchni nie mniejszej niż 0,68 ha. Ma to na celu podjęcie próby odtworzenia powierzchni zniszczonych siedlisk, dlatego nasadzenia winny składać się z gatunków tworzących te siedliska. Celem powyższych kompensacji jest również – w dłuższej perspektywie czasowej – stworzenie nowych miejsc bytowania dla gatunków zwierząt, które utraciły swoje siedliska w związku z przedmiotową wycinką. Należy przy tym zaznaczyć, iż dokładna lokalizacja terenu do przeprowadzenia przedmiotowych działań zostanie wyznaczona przez Inwestora, w porozumieniu z Nadleśnictwem Henryków.

Ponadto w buforze 5 km od planowanej drogi S8 znajduje się Specjalny Obszar Ochrony siedlisk Masyw Ślęzy (PLH020040) zlokalizowany w odległości około 3,5 km. Plan zadań ochronnych dla tego obszaru Natura 2000 został ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 11 lipca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Masyw Ślęzy PLH020040 (Dz. Urz. Woj. Doi. poz. 3244). Biorąc pod uwagę lokalizację przedsięwzięcia względem przedmiotowego obszaru Natura 2000, całkowity brak ingerencji w siedliska przyrodnicze oraz siedliska gatunków zwierząt stanowiące przedmioty jego ochrony - po analizie określonych w ww. zarządzeniu celów działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony obszaru - inwestycja nie będzie negatywnie oddziaływać na przedmioty, integralność i cele ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony siedlisk Masyw Ślęzy (PLH020040) i możliwość realizacji celów działań ochronnych.

Przedmiotowe przedsięwzięcie planowane jest głównie w obrębie terenów rolnych, przecina ono jednak tereny leśne, a także ciek, m.in.: Ślęza, Sulistawka, Dopływ poniżej Sulistawki, Dopływ w Niemczy, Piekielnik, Dopływ z Goli Dzierżoniowskiej, Dopływ z Kietlina, Krasawa. Ponadto w zasięgu oddziaływania inwestycji znajdują się obszary wodnoblotne i inne obszary o płytkim zaleganiu wód podziemnych, w tym siedliska łągowe i ujścia rzek, tj. siedlisko przyrodnicze *91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe {*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe.

Najbliżej położony korytarz o najwyższej randze biegnie w odległości ok. 14 km na zachód i stanowi część Głównego Korytarza Zachodniego — korytarz Góry Stołowe wschód KZ-5 (2005) lub też odpowiadający mu korytarz Góry Złote - Góry Sowie GICZ-7B (2012), a od południa stanowiący odnogę Korytarza Południowego oddalony o ok. 15 km korytarz Dolina Nysy Kłodzkiej Kpd-18A (2012). Natomiast wzdłuż rzeki Ślęzy przebiega korytarz o randze regionalnej i stanowi jedno z połączeń pomiędzy oddaloną o ok. 14 km na zachód Ostoją Nietoperzy Gór Sowich PLH020071 a zlokalizowanym w odległości ponad 3 km na północny — wschód obszarem Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie PLH020082.

Drożność korytarza ekologicznego rzeki Ślęzy, jak również innych lokalnych korytarzy zostanie zachowana w wyniku budowy systemu przejść dla zwierząt. Przejścia zostały zaprojektowane jako kaskada obiektów o podobnych parametrach. W analizowanym przypadku wymiary przejścia dla zwierząt zintegrowanego z rzeką Ślężą zapewniają największą przestrzeń dostępną dla zwierząt spośród wszystkich zaprojektowanych na II odcinku drogi S8 obiektów. Ponadto uwzględniono lokalizację przedmiotowego przejścia poza formami ochrony przyrody, w tym poza obszarami Natura 2000 oraz głównymi korytarzami migracyjnymi zwierząt o randze krajowej lub międzynarodowej, a także brak ryzyka utraty spójności sieci Natura 2000. Zaproponowane wymiary przejścia winny umożliwić swobodne przemieszczanie się wszystkich wykazanych w inwentaryzacji przyrodniczej gatunków zwierząt wzdłuż rzeki, szczególnie dużych ssaków kopytnych i drapieżnych. Należy przy tym zauważyć, że nie wykazano obecności i migracji ani wilka, ani rysia w obrębie planowanego przebiegu drogi S8. Są to także wymiary akceptowalne zarówno dla przejścia w formie estakady, jak i zalecane dla obiektu pełniącego funkcję przejścia dolnego dla dużych zwierząt. Wskazane jest jednak, aby podczas projektowania ww. obiektu w maksymalnie możliwym stopniu wykorzystać niweletę terenu i osiągnąć jak najwyższą wysokość i szerokość przejścia dla zwierząt.

Planowane przedsięwzięcie, na etapie jego realizacji oraz eksploatacji – przy zastrzeżeniu przestrzegania warunków wskazanych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – nie będzie wywierać znaczącego negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, w tym na przedmioty ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Wzgórza Niemczańskie PLH020082, inne obszary sieci Natura 2000 oraz ciągłość i funkcjonalność lokalnych korytarzy migracyjnych, a także nie będzie miało znaczącego wpływu na krajobraz oraz czynniki mające wpływ na różnorodność biologiczną, tj.: utratę i fragmentację siedlisk, nadmierną eksploatację i niewłaściwe wykorzystanie zasobów naturalnych, zanieczyszczenia, inwazyjne gatunki obce oraz zmiany klimatu. W szczególności przedsięwzięcie nie spowoduje znaczących oddziaływań na elementy biologiczne poszczególnych JCWP.

Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 2904D ul. Kolejowa w Mościsku.

Przedsięwzięcie polegać będzie na przebudowie drogi na długości 1 500 m wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

W zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia nie występują obszary wymagające specjalnej ochrony ze względu na występowanie gatunków roślin, grzybów i zwierząt lub ich siedlisk lub siedlisk przyrodniczych objętych ochroną, w tym obszary Natura 2000 oraz pozostałe formy ochrony przyrody w rozumieniu Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Najbliżej położony obszar Natura 2000: Wzgórza Kiełczyńskie, znajduje się w odległości ok.

3,7 km. Ponadto planowane przedsięwzięcie realizowane będzie poza korytarzami ekologicznymi.

9.3. Różnorodność biologiczna, rośliny, zwierzęta

Pozytywny oraz bezpośredni wpływ na środowisko przyrodnicze będą miały zadania związane z ochroną gatunków zwierząt i roślin, w tym ochroną gatunków zagrożonych, wdrażaniem działań mających na celu ochronę siedliskową, realizacją zadań wynikających z Planu Urządzania Lasu, eliminacją gatunków inwazyjnych, rozbudową i przebudową drzewostanów. Ponadto zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej, powinno przyczynić się do zwiększenia różnorodności gatunkowej i zapewnienia ciągłości korytarzy migracyjnych gatunków.

Realizacja zapisów *POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego* w przypadku typowych działań inwestycyjnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, infrastruktury technicznej, infrastruktury drogowej, gospodarki wodami, termomodernizacji budynków może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Oddziaływania te związane będą głównie z zajmowaniem terenów cennych przyrodniczo, stanowiących biotop roślin i zwierząt (długoterminowe) oraz z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe). W ich efekcie powinno nastąpić zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Dzięki utrzymaniu walorów przyrodniczych oraz powierzchni leśnych, pozytywne oddziaływania dotyczyć będą także klimatu oraz adaptacji do zmian klimatycznych.

Możliwe oddziaływania negatywne na przyrodę i różnorodność biologiczną będą miały związek z realizacją planowanych inwestycji, m.in. związanych z rozbudową i modernizacją infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, poprawą efektywności energetycznej z uwzględnieniem OZE, rozwiązań infrastrukturalnych np. przebudową i modernizacją dróg, budową ścieżek rowerowych oraz przebudową i modernizacją budowli przeciwpowodziowych. Oddziaływania te związane będą głównie z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe).

Prace budowlane mogą wpływać bezpośrednio i negatywnie na bioróżnorodność poprzez: możliwe zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt, zmiany stosunków gruntowo-wodnych, tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych oraz wycinkę drzew i krzewów. Będą to jednak oddziaływania chwilowe. Prace budowlane, które byłyby prowadzone w okresie lęgowym mogą zaburzać biologię gniazdowania w poszczególnych miejscach. Dotyczy to zarówno niszczenia miejsc lęgowych i żerowisk jak i emisji hałasu oraz płoszenie przez ruch maszyn i ludzi. Możliwe jest też oddziaływanie w postaci bezpośrednich kolizji z pojazdami.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej, wodociągowej oraz sieci drogowej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami

przyrody na nich występującymi. Szerokość strefy oddziaływania drogi na strukturę, skład i kluczowe procesy ekologiczne kształtujące dane siedlisko uzależniona jest od m.in. dyspersji biogenów, zanieczyszczeń i wrażliwości siedlisk.

Negatywne skutki funkcjonowania ciągów komunikacyjnych to:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin;
- wypadki i kolizje drogowe z dzikimi zwierzętami;
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi;
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg);
- ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

Oddziaływanie związane ze specyfiką prowadzonych prac polegających na rozbudowach i modernizacjach ciągów komunikacyjnych jest bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac, a teren wokół dróg zostanie poddany rekultywacji. W perspektywie długoterminowej działania związane z budową ścieżek rowerowych będą miały stały, pozytywny wpływ na jakość powietrza, która przekłada się na panujący klimat. Występujące oddziaływania na klimat akustyczny związane z pracą maszyn są chwilowe i ustąpią po zakończeniu inwestycji.

W czasie realizacji inwestycji liniowych drzewa oraz krzewy wymagają szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić, aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać, aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD), wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać, że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew⁵⁹. Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54), tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji.

⁵⁹ Suchocka M.: *Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych*, Warszawa 2016.

Umożliwienie spędzania turystom i lokalnej ludności czasu wolnego w sposób ekologiczny (niegenerujący spalin i zanieczyszczeń) długofalowo wpłynie na poprawę stanu jakości powietrza na terenie powiatu. Stan siedlisk przyrodniczych pośrednio poprawi się poprzez realizację zadań zmierzających do poprawy jakości powietrza, przykładowo zmniejszy opadanie zanieczyszczeń na liście roślin. Zadania ukierunkowane na poprawę jakości powietrza, w tym termomodernizacje budynków, instalowanie odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, zwiększenie dostępności transportu zbiorowego zastępującego przemieszczanie się samochodami osobowymi czy prowadzenie działań informacyjnych z zakresu edukacji ekologicznej i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców, m.in. poprzez informowanie o szkodliwości wykorzystania do ogrzewania wyrobów do tego niewłaściwych, mają korzystny wpływ na rośliny. Potencjalne pozytywne oddziaływanie inwestycji związanych z rozwojem infrastruktury drogowej może przyczynić się do zmniejszenia emisji komunikacyjnej. Ozon w warstwie przyziemnej powodowany m. in. przez spaliny samochodowe ma widoczny wpływ na ich liście, może powodować chlorozę, a także żółknięcie liści, co obniża stężenie chlorofilu. Rośliny narażone na działanie zanieczyszczeń i smogu zazwyczaj kwitną i dojrzewają później, ponieważ są narażone na niekorzystne warunki. Dlatego tak ważna jest poprawa jakości powietrza, by nie dopuścić do negatywnego działania na rośliny.

Realizacja zadań związanych z rozbudową i modernizacją systemu ciepłowniczego i gazowego może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Oddziaływania te związane będą głównie z zajmowaniem terenów cennych przyrodniczo, stanowiących biotop roślin i zwierząt (długoterminowe) oraz z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe). Warto jednakże zaznaczyć, iż największe negatywne oddziaływanie wystąpi na etapie budowy. W trakcie eksploatacji sieci ciepłowniczej i gazowej, nie będzie miała ona istotnego wpływu na rozwój flory oraz życie fauny, gdyż sieć ciepłownicza i gazowa zostanie poprowadzona pod powierzchnią terenu. W efekcie rozbudowy powinno nastąpić zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin.

W perspektywie długoterminowej działania związane z budową systemów kanalizacyjnych będą miały stały, pozytywny wpływ na bioróżnorodność, zwłaszcza organizmów żyjących w glebie i w wodzie. Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa zmniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód i do ziemi, co w konsekwencji zwiększy zasobność i jakość gleb oraz poprawi stan wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu dzierżoniowskiego. Pośrednio stan siedlisk powinien ulec poprawie poprzez działania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (np. budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków) oraz poprawy jakości powietrza (wymiana konwencjonalnych systemów grzewczych, termomodernizacja budynków, przebudowa, modernizacja dróg). W ich efekcie powinno nastąpić zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. W celu utrzymania siedlisk fauny i flory w zdrowiu, konieczne jest bowiem zapewnienie im możliwości korzystania z czystej wody i niezanieczyszczonej gleby. Dbanie o dobry stan jakościowy wód powierzchniowych wpisuje się w ochronę cennych gatunków zwierząt. Dzięki utrzymaniu walorów przyrodniczych oraz powiększeniu areалу powierzchni leśnych, pozytywne

oddziaływania dotyczyć będą także klimatu oraz adaptacji do zmian klimatycznych. Bardziej złożone ekosystemy pozwalają w znacznym stopniu utrzymać właściwy reżim hydrologiczny, a także są odporniejsze na niekorzystne zmiany klimatu i zjawiska pogodowe.

Poza inwestycjami liniowymi możliwe negatywne oddziaływanie na gatunki zwierząt może wystąpić w przypadku działań z zakresu termomodernizacji obiektów, montażu odnawialnych źródeł energii (instalacji fotowoltaicznych i paneli solarnych na dachach) i usuwania wyrobów azbestowych z pokryć dachowych. W trakcie realizacji ww. działań może dochodzić do płoszenia lub zamurowywania gniazdujących tam ptaków, a także hibernujących nietoperzy. Przy tego typu pracach szczególną uwagę należy zwrócić na występowanie miejsc lęgowych jerzyków zwyczajnych (*Apus apus*) oraz wróbli (*Passer domesticus*), w obrębie modernizowanych obiektów.

Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku stwierdzenia występowania miejsc lęgowych ww. ptaków należy powstrzymać się od prowadzenia prac w sezonie lęgowym (od marca do sierpnia), aby nie doprowadzić do zniszczenia gniazd. Istotne jest również zamknięcie otwartych stropodachów ocieplonych materiałem sypkim i umieszczenie budek lęgowych. W obrębie budynków, dla których stwierdzono występowanie jerzyków konieczne jest wieszanie budek (skrzynek) lęgowych o specjalnej konstrukcji. Warto nadmienić, że prace prowadzone na obiektach, na których stwierdzono gniazdowanie jerzyków zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 14 kwietnia 2004 r. wymagają zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Zgodnie z ww. ustawą obowiązuje zakaz niszczenia siedlisk i ostoi ptaków chronionych, w związku z tym każdy przypadek podjęcia prac skutkujących ograniczeniem dostępu jerzyków do miejsc ich regularnego występowania i rozrodu należy kwalifikować jako niszczenie miejsc lęgowych i schronień tego gatunku. Oznacza to, że prace tego rodzaju mogą być prowadzone wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia RDOŚ na odstępstwo od zakazu niszczenia siedlisk i ostoi ptaków. Planowane działanie może być realizowane przy zachowaniu przepisów odrębnych odnoszących się do ochrony środowiska i przyrody.

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego planowana jest instalacja OZE na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych. Instalacja baterii fotowoltaicznych na budynkach nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli od lutego/marca do sierpnia, a jerzyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów, a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych i solarnych.

Potencjalnie negatywnym oddziaływaniem eksploatacji instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych na ptaki jest odbijanie na zasadzie lustro elementów otoczenia, np. chmur, a także odbijanie światła słonecznego. W celu wyeliminowania odbicia światła słonecznego, obecnie w większości paneli stosuje się warstwy antyrefleksyjne (właściwość antyrefleksyjna związana jest z bardzo wysoką pochłaniałością światła przez panele fotowoltaiczne). Z punktu widzenia długoterminowego przejście na gospodarkę niskoemisyjną spowolni zmiany klimatu, które są krytyczne dla siedlisk roślin i zwierząt. Realizacja inwestycji z zakresu fotowoltaiki możliwa będzie, jeżeli ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykaże brak negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na krajobraz i gatunki chronione (w szczególności ptaki i nietoperze). Projekt POŚ nie zakłada budowy farm fotowoltaicznych oraz montażu innych instalacji OZE: elektrowni wiatrowych, wodnych, biogazowni, geotermii.

W projekcie POŚ zaplanowane zostały zadania dotyczące zwiększenia retencji wodnej i ochrony przed powodzią i suszą: przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych, realizacja zadań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy, budowa i rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, budowa i rozwój małej retencji. Przedsięwzięcia związane z ochroną przeciwpowodziową mogą zakłócać lokalne korytarze migracji ryb i zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym. Negatywny wpływ będzie mógł dotyczyć także wycinki drzew i krzewów, zajmowania siedlisk zwierząt i roślin oraz ryzyka uszkodzenia np. roślinności wodnej. Charakter inwestycyjny mogą mieć jedynie zadania związane z budową obiektów wodnych. Biorąc pod uwagę, że zadania te mają charakter ogólny, nie są znane ich szczegóły techniczne. Co więcej dla zadań tego rodzaju wymagana jest osobna procedura oceny wpływu na środowisko. Wpływ prac budowlanych może bezpośrednio, ale krótkotrwale wpływać na organizmy żywe. Wpływ ten jednak zniknie po zakończeniu prac. W długofalowej perspektywie wpływ inwestycji związanych z zachowaniem i powiększeniem zdolności retencyjnych cieków będzie miał pozytywny wpływ na zwierzęta, rośliny oraz bioróżnorodność. Działania te zapewnią stabilność siedlisk przyrodniczych oraz ich rozwój na terenach zmienionych uprzednio antropogenicznie.

Działania związane ze zwiększaniem retencji wodnej mogą stanowić zagrożenie dla płazów w postaci zniszczenia siedlisk i gatunków w wyniku trwałego zalania terenu czy usuwania gruntu, trwałe przegrodzenie cieku uniemożliwiające migrację zwierząt, pogorszenie parametrów fizykochemicznych wody w przypadku zbiorników płytkich. W celu minimalizacji szkód należy bezwzględnie rezygnować z budowy obiektów niszczących siedliska czy stanowiska gatunków, nie należy budować zbiorników powodujących zalanie dobrze zachowanych bądź rokujących szanse regeneracji torfowisk, rezygnować z budowy zbiorników w obrębie dobrze zachowanych i w miarę naturalnych cieków, przywrócić możliwość retencjonowania wody w obszarach hydrogenicznych (odbudować system melioracyjny pełniący funkcję nie tylko osuszania ale też hamowania odpływu i gromadzenia wody), w przypadku zbiorników o znacznej wysokości piętrzenia bezwzględnie zapewnić możliwość migracji nie tylko ryb, ale też drobnej fauny zarówno bezkręgowców, jak i kręgowców.

Przebudowa i modernizacja budowli przeciwpowodziowych może powodować redukcję powierzchni siedlisk, zagrożenie likwidacji cennych siedlisk, zmiany warunków siedliskowych na międzywalu, zmniejszenie retencji wodnej w dolinie rzeki (groźba spadku poziomu wód gruntowych), pogorszenie stanu doliny rzecznej jako korytarza ekologicznego (zawężenie

strefy zalewowej z typowymi dla niej siedliskami do obszaru międzywała). Środkami łagodzącymi negatywne oddziaływanie są: przestrzeganie zasady pozostawiania terenów zalewowych na obszarze międzywała w stanie możliwie nienaruszonym (w szczególności niepogarszanie stanu chronionych siedlisk gatunków), zaprojektowanie przepustów wałowych na rowach i innych ciekach wodnych w formie umożliwiającej drobnym płazom migrację wzdłuż ich brzegów (płaskie półki na brzegach cieków w przepustach, unikanie stosowania okrągłych rur itp.), przestrzeganie zasady ograniczania powierzchni cennych siedlisk zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku prac budowlanych, przestrzeganie zasady ochrony (nienaruszania) elementów środowiska ważnych dla zachowania właściwego stanu korytarza ekologicznego wzdłuż danego odcinka doliny cieku wodnego (zadrzewienia i zakrzaczenia, zbiorniki wodne, płyty roślinności szuwarowej, mokradła itp.), po uzyskaniu stosownego pozwolenia, zapewnienie możliwości przeniesienia rzadszych gatunków zwierząt, w tym kijanki płazów ze stanowisk, które ulegną zniszczeniu podczas przebudowy wału na inne stanowiska położone w bezpośrednim sąsiedztwie.

Działania wyznaczone w projekcie POŚ nie wpłyną negatywnie na drożność migracyjną korytarzy ekologicznych. Zapewnienie wykwalifikowanego nadzoru przyrodniczego oraz dostosowanie terminu prowadzenia ewentualnych przyszłych planowanych prac do okresów aktywności fauny i wegetacji flory zapewni zminimalizowanie negatywnego wpływu inwestycji na korytarze ekologiczne i migracyjne w rejonie obszaru przedsięwzięcia. W celu zachowania ciągłości korytarzy w trakcie rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej konieczne jest zastosowanie przejść dla zwierząt.

Ze względu na charakter działań zaplanowanych w POŚ nie przewiduje się wpływu na różnorodność biologiczną jako liczebność i kondycje populacji występujących gatunków, w szczególności gatunków chronionych, rzadkich lub ginących oraz ich siedlisk, w tym utratę, fragmentację lub izolację siedlisk oraz zaburzenia funkcji przez nie pełnionych, a także ekosystemy – ich kondycję, stabilność, odporność na zaburzenia, fragmentację i pełnione funkcje w środowisku.

Zadania dla których wydano decyzje środowiskowe

Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Zabkowice Śląskie – Łągiewniki i odcinek realizacyjny III Łągiewniki - Wrocław (Magnice)

W zasięgu oddziaływania przedmiotowego przedsięwzięcia stwierdzono występowanie wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2014 r., poz. 1713) siedlisk przyrodniczych tj.: 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), 9170 grąd środkowoeuropejski i kontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), *91 EO łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe, 9190 kwaśne dąbrowy (*Quercion robri-petraeae*). W strefie oddziaływania przedmiotowej drogi stwierdzono również gatunki zwierząt, które objęte są ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U., poz. 2183 z późn.zm.), m.in. traszkę grzebieniastą *Triturus cristatus*, żabę wodną *Pelophylax esculentus*, ropuchę szarą

Bufo bufo, jaszczurkę zwinkę *Lacerta agilis*, wydrę *Lutra lutra*, łożówkę *Acrocephalus palustris*, gąsiorka *Lanius collurio*, derkacza *Crex crex*, pliszkę górską *Motacilla cinerea*, dzięcioła średniego *Dendrocoptes medius*, jarzębatkę *Curruca nisoria*, karlika malutkiego *Pipistrellus pipistrellus* oraz gatunki roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. poz. 1409), m.in. lilię złotogłów *Lilium martagon*, wawrzyńka wilczełyko *Daphne mezereum*.

Prawie wszystkie gatunki ptaków przebywające na terytorium Polski podlegają ochronie gatunkowej w myśl rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, w stosunku do których obowiązują określone zakazy, m.in. umyślnego niszczenia gniazd, niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania. W związku z powyższym, aby zminimalizować negatywne oddziaływania związane z wykonywaniem wycinki drzew na ptaki w trakcie okresu rozrodczego nałożono warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji, eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia:

1. Wycinkę drzew i krzewów rosnących w kilometrach drogi S8 ok.: 82+250 - 82+380, 80+850 - 81+130, 75+250 - 76+150, 74+290 - 74+800, 68+800 - 69+400 wykonać wyłącznie w okresie od 16 października do końca lutego.

2. Wycinkę drzew i krzewów ograniczyć do egzemplarzy kolidujących z realizacją inwestycji. Usunięcie roślinności, odhumusowanie, wycinkę drzew oraz krzewów z wyłączeniem drzew i krzewów na odcinkach wskazanych w powyższym punkcie, w okresie od 1 marca do 15 października prowadzić pod nadzorem specjalisty ornitologa, który na 2-3 dni przed jej wykonaniem dokona oględzin siedlisk pod kątem obecności gniazd ptaków. W przypadku potwierdzenia ich występowania — wskaże dalsze sposoby postępowania. W pozostałym okresie (od 16 października do końca lutego) ww. nadzór nie jest wymagany. Zalecenie dotyczące usunięcia roślinności nie dotyczy gruntów ornych oraz terenów po wycięciu lasów.

Z uwagi na fakt, iż w zwartych kompleksach leśnych, ulistnione korony drzew uniemożliwiają dostrzeżenie gatunków ptaków bytujących na drzewach, a także stwierdzenie zasiedlonych gniazd i dziupli wskazano, aby wycinka na określonych odcinkach drogi S8 wykonana została wyłącznie poza okresem lęgowym większości ptaków. Natomiast w przypadku konieczności wycinki drzew poza zwartymi kompleksami leśnymi we wskazanym terminie, tj. od 1 marca do 15 października, w sytuacji gdy nadzór stwierdzi gniazdo ptaków na drzewach, Inwestor winien uzyskać zezwolenie właściwego organu w trybie art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody na czynności zakazane w stosunku do gatunków chronionych (m.in. zakaz usuwania gniazd) i wstrzymać wycinkę do czasu zakończenia rozrodu (co winno zostać potwierdzone przez ornitologa). Ponadto część drzewostanu przeznaczanego do wycinki może stanowić siedliska gatunków owadów próchnożernych oraz nietoperzy. W związku z powyższym nałożono warunek: wycinkę drzew o obwodzie pni powyżej 50 cm, mierzonym na wysokości 130 cm, oraz z odstającą korą lub/i obecnością dziupli prowadzić przy udziale specjalistów: chiropterologa i entomologa, którzy na 2-3 dni przed jej rozpoczęciem winni dokonać oględzin drzew pod kątem stwierdzenia stanowisk bytowania i rozrodu nietoperzy oraz chronionych gatunków bezkręgowców, a w przypadku potwierdzenia ich występowania — wskażą dalsze sposoby postępowania, który zobowiązuje do udziału specjalistów chiropterologa i entomologa podczas wycinki, co ma zagwarantować prawidłowe jej przeprowadzenie bez szkody dla

nietoperzy i owadów - chronionych na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

3. Zgodnie z wytycznymi specjalisty dendrologa z nadzoru przyrodniczego, należy zabezpieczyć przed uszkodzeniami drzewa i krzewy nieprzeznaczone do usunięcia, znajdujące się w obrębie i w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca robót budowlanych, w miejscach powodujących ich narażenie na uszkodzenie, poprzez:

- obłożenie pni miękkim, elastycznym materiałem (np. matami słomianymi), a następnie ich odeskowanie do wysokości 2-2,5 m od poziomu gruntu z zachowaniem szczególnej ostrożności przy nabiegach korzeniowych, eliminując możliwość ich uszkodzenia. Po zakończeniu realizacji inwestycji na danym odcinku, zabezpieczenia drzew należy zdemontować nie dopuszczając do uszkodzeń drzew
- wykonywanie prac bezpośrednio przy pniach drzew ręcznie lub przy użyciu mikrokoparek,
- zabezpieczenie odkopanych korzeni przed wysychaniem i mrozem, np. poprzez zastosowanie osłon jutowych i niezwłoczne zasypywanie wykopów w pobliżu drzew po zakończeniu prac. Niedopuszczalne jest obcinanie korzeni szkieletowych drzew,
- niezminianie poziomu gruntu oraz niezagęszczanie gleby w zasięgu koron drzew plus 1 m poprzez wykluczenie możliwości poruszania się sprzętu budowy, a także składowania materiałów budowlanych i odpadów.

Warunki te mają na celu zabezpieczenie zieleni wysokiej, narażonej na uszkodzenia mechaniczne w trakcie realizacji prac, w szczególności poprzez zminimalizowanie zagrożenia uszkodzenia pni drzew i ich korzeni oraz przeciwdziałanie nadmiernemu zagęszczeniu gleby w bezpośrednim sąsiedztwie drzew i krzewów.

4. Przed rozpoczęciem robót – przy udziale specjalisty fitosocjologa – w sposób widoczny dla wykonawców prac we wskazanych poniżej kilometrach drogi S8 oznaczyć w terenie granice – przylegających do obszaru przeznaczonego pod teren robót – siedlisk przyrodniczych nieprzeznaczonych do zniszczenia:

- 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) - km ok.: 80+970 (strona lewa drogi),
- *91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe – km ok.: 81+010 - 81+040 (obie strony drogi), 74+540 – 74+560 (obie strony drogi), 83+820 (strona lewa drogi), 83+840 (strona lewa drogi),
- 9170 grąd środkowoeuropejski i kontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *TilioCarpinetum*) - km ok. 74+170 (strona lewa drogi), 74+580 – 74+730 (obie strony drogi), 75+580 – 75+800 (obie strony drogi),
- 9190 kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*) – km ok.: 75+260 (strona lewa drogi). W obrębie przeznaczonych do pozostawienia płatów siedlisk nie lokalizować zapleczy budowy, tymczasowych dróg dojazdowych ani nie składować materiałów budowlanych.

Warunek ten ma na celu ochronę przed zniszczeniem zinwentaryzowanych w sąsiedztwie miejsc prowadzenia robót budowlanych płatów siedlisk przyrodniczych.

5. Zaplecza i drogi techniczne, składy materiałów budowlanych i sprzętu lokalizować w odległości większej niż 50 m od cieków wodnych i zbiorników wodnych. Jeżeli lokalizacja niezbędnych elementów zaplecza oraz magazynowania materiałów obojętnych dla środowiska gruntowo-wodnego w pobliżu cieków jest niezbędna z punktu widzenia realizacji inwestycji w zakresie budowy obiektów inżynierskich, podłoże ewentualnej bazy materiałowej powinno zostać uszczelnione geomembraną i pokryte płytami betonowymi, a zaplecze wyposażone w sorbenty do neutralizacji ewentualnych wycieków substancji szkodliwych.

Warunek ten ma na celu ochronę środowiska gruntowo-wodnego przed skażeniem oraz zabezpieczenie przed niszczeniem cennych terenów (siedlisk gatunków roślin i zwierząt) związanych ze środowiskiem wodnym.

6. Prace związane z umocnieniem dna i skarp koryt cieków wodnych wykonać z zastosowaniem materiałów pochodzenia naturalnego (tj. np. drewno, ziemia, kamień, żwir, biomasa biodegradowalna). Użycie gotowych betonowych elementów prefabrykowanych lub zaprawy betonowej ograniczyć wyłącznie do miejsc, gdzie jest to uzasadnione względami technicznymi i wymogami bezpieczeństwa (tj. np. podpór lub filarów mostów). Do wykonywania umocnień skarp i dna cieku wodnego nie stosować gotowych koszy i materaców gabionowych.

Warunek ten ma na celu zachowanie korytarzy migracyjnych zwierząt poprzez zastosowanie materiałów pochodzenia naturalnego lub zbliżonych do naturalnych oraz wykluczenie stosowania koszy i materaców gabionowych stanowiących sztuczny element w środowisku przyrodniczym stwarzających zagrożenie dla zwierząt {utrudniają migrację, mogą doprowadzić do ich śmierci}.

7. Bezpośrednio przed przystąpieniem do prac ingerujących w koryto rzeki Ślęzy, specjalista ichtiolog z nadzoru przyrodniczego skontroluje koryto rzeki pod kątem obecności śliza *Barbatula barbatula*. W przypadku stwierdzenia bytowania śliza, prace w korycie rzeki Ślęzy oraz jej skarp brzegowych można prowadzić wyłącznie w okresie od 30 czerwca do 1 marca, z zachowaniem ciągłości morfologicznej koryta.

Z uwagi na możliwość występowania śliza *Barbatula barbatula* w rzece Ślęzy, uznano za zasadne wprowadzenie obowiązku przeprowadzenia przez specjalistę ichtiologa kontroli koryta rzeki pod kątem obecności okazów tego gatunku.

8. Na etapie realizacji prac budowlanych wykonać tymczasowe bariery herpetologiczne, obustronnie na odcinkach drogi S8 w km ok.: 74+300 — 74+800, 76+050 — 76+450, 76+840 — 78+600, 80+800 - 81+150, 82+000 — 82+500. Wygradzeniem objąć obszar prowadzonych robót i wykonać z materiałów, takich jak np. agrotkaniny, agrowłókniny, geotkaniny, folie ogrodowe lub z innych podobnych materiałów. Wygradzenia winny mieć wysokość minimum 50 cm nad powierzchnię gruntu i być rozpięte na drewnianych pakkach oraz wkopane w grunt na głębokość około 20 cm. Góra wygradzenia winna być zaopatrzona w tzw. „przewieszkę” wygiętą na zewnątrz od placu budowy. Każdorazowo wygradzenie należy zakończyć w formie U-kształtnej, czyli tzw. zawrotki. Szczegółową lokalizację płotków należy uzgodnić ze specjalistą herpetologiem na placu budowy. W razie konieczności ww.

specjalista winien dostosować szczegółową lokalizację ogrodzenia dla płazów do lokalnych uwarunkowań terenowych i korytarzy migracyjnych lub wskazać nowe miejsca wymagające zabezpieczenia. Zastosować wiaderka zamontowane po zewnętrznej stronie płotków tymczasowych (co 50 m oraz na obu ich końcach). Wiaderka o wysokości minimum 40 cm powinny posiadać przepuszczalne dno oraz zostać wkopane równo z gruntem tak, aby stanowiły pułapki pozwalające na wyłowienie migrujących zwierząt. W pułapkach należy umieścić materiał osłaniający płazy przed słońcem, np. mech, liście. Do każdej pułapki należy włożyć kij, w taki sposób, aby wystawał z pułapki pod dużym kątem i umożliwił wyjście małym gryzoniom i ryjówkom. Wiaderka muszą zostać umieszczone maksymalnie blisko ogrodzenia (powinny wręcz do niego przylegać), tak aby płazy wędrujące wzdłuż ogrodzenia zawsze do nich wpadały, a nie przechodziły obok. Zamontowane na terenie inwestycji bariery z wiaderkami należy monitorować w szczycie sezonowych migracji wiosennych (od 15 lutego do 15 maja) i jesiennych (od 15 września do 31 października) raz dziennie. W pozostałym okresie aktywności płazów (początek lutego - koniec października) raz na 2 dni. Gromadzące się w obrębie terenu budowy płazy, przy udziale i pod nadzorem herpetologa, przenosić na siedliska zastępcze.

9. W trakcie prac budowlanych unikać tworzenia okresowych zastoisk wodnych. W przypadku ich powstania na placu budowy, bezpośrednio przed likwidacją, a także bezpośrednio przed likwidacją wszelkich miejsc ze stagnującą wodą, specjaliści herpetolog oraz ichtiolog z nadzoru przyrodniczego skontrolują je pod kątem zasiedlenia przez zwierzęta. Stwierdzone osobniki należy przenieść poza teren prowadzonych prac, do stanowisk zastępczych odpowiadających ich wymaganiom siedliskowym, biorąc pod uwagę możliwość ich przetrwania we właściwym stanie ochrony na nowym stanowisku.

Warunki te zostały nałożone w celu ochrony płazów, szczególnie w czasie ich wzmożonej migracji wiosennej oraz jesiennej wędrówki do miejsc zimowania. W miejscach stwierdzonej migracji płazów zainstalowanie szczelnych konstrukcji płotków ochronnych ma zapobiegać przed ich wkraczaniem na teren budowy. Obecność specjalisty herpetologa winna gwarantować prawidłowe wykonanie prac, a w przypadku konieczności zaproponowanie dodatkowych działań minimalizujących lub wskazanie miejsc gdzie niezbędne jest wykonanie dodatkowych wygradzeń. Podkreślić należy, że wszystkie płazy występujące w Polsce objęte są ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

10. Studzienki, kolektory i inne elementy systemu odwodnienia drogi lokalizować pomiędzy drogą a ogrodzeniem głównym. W przypadku braku takiej możliwości, zabezpieczyć je przed możliwością wpadania do nich drobnych ssaków, płazów i gadów oraz skonstruować w taki sposób, by możliwe było samodzielne wydostanie się z nich zwierząt. W celu minimalizacji oddziaływania urządzeń odwodnienia drogi na zwierzęta, należy uwzględnić poniższe wytyczne:

- wszelkie obiekty odwodnieniowe należy lokalizować poza powierzchniami przejść dla zwierząt, chyba że jest to niemożliwe ze względów technicznych;
- osadniki/separatory należy zaprojektować pod powierzchnią gruntu z dopływami podziemnymi, w przypadku gdy jest to niemożliwe ze względów technicznych otwory osadników/separatorów należy zabezpieczyć jak w przypadku studni;

- wszystkie studzienki rewizyjne należy zaopatrzyć w pełne pokrywy o jak najmniejszej liczbie otworów obsługowych i możliwie najmniejszej średnicy;
- wszystkie studnie i niecki wpadowe należy zaopatrzyć w szczelną pokrywę górną z włazem rewizyjnym;
- w przypadku, gdy studnie lub niecki posiadają otwory wlotowe (połączenie z rowami), należy je zabezpieczyć w sposób utrudniający wpadanie płazów do wnętrza obiektów poprzez wyposażenie otworów w kraty stalowe lub rząd pionowych prętów (płaskowników) — należy zastosować rozwiązanie kompromisowe pomiędzy wielkością oczek (czym mniejsze tym lepszym zatrzymywanie zwierząt), a wymaganiami hydrologicznymi (czym mniejsze oczka tym łatwiejsze blokowanie przepływu);
- w przypadku, gdy studnia lub niecka zlokalizowana jest bezpośrednio przy wlocie do przepustu, należy umożliwić zwierzętom swobodne przechodzenie przez przepust poprzez wykonanie pochylni z betonu skierowanej w stronę przepustu;
- wszelkie prace prowadzone na niezabezpieczonych przed dostępem płazów zbiornikach retencyjnych, w tym jego czyszczenie i odmulanie, wykonywać we wrześniu (działania te mogą być prowadzone poza wskazanym terminem tylko w przypadku, gdy herpetolog w wyniku kontroli zbiornika przeprowadzonej na 1-2 dni przed podjęciem działań wykluczy występowanie w nim płazów, w sytuacji takiej działania muszą być prowadzone w sposób ciągły, tak by nie doszło do zasiedlenia zbiornika przez płazy).

Warunek ten związany jest z koniecznością zminimalizowania oddziaływania inwestycji w trakcie eksploatacji na zwierzęta, w szczególności płazy. Przede wszystkim ma on na celu zapobieganie wpadaniu małych zwierząt do elementów infrastruktury technicznej, a tym samym umożliwienie im swobodnej migracji.

11. W przypadku stwierdzenia konieczności ingerencji (częściowego zasypania) w większy staw w kilometrze 80+880 projektowanej drogi S8, należy wykonać zbiornik zastępczy dedykowany batrachofaunie, o powierzchni nie mniejszej niż powierzchnia części likwidowanej stawu, pod nadzorem specjalisty herpetologa, który wskaże jego lokalizację

12. Zasypanie mniejszego zbiornika oraz w przypadku konieczności, części zbiornika większego w km 80+880 projektowanej drogi S8, należy prowadzić w okresie pomiędzy 15 września, a 15 października z uwagi na opuszczenie ich przez większość płazów przeobrażonych z postaci larwalnych, a jednocześnie brak osobników zimujących. Dokładny termin przeprowadzenia prac powinien być ustalony przez pełniącego nadzór herpetologa na podstawie obserwacji w terenie oraz warunków temperaturowych. Przed przystąpieniem do całkowitego lub częściowego zasypania zbiorników należy szczelnie je wygradzić, aby nie dopuścić do nich płazów zimujących. Z wygradzonych zbiorników należy odłowić płazy oraz inne zwierzęta i przenieść je do zbiornika/zbiorników kompensacyjnych. Zbiorniki należy zasypywać jednostronnym frontem roboczym, aby umożliwić samodzielną ucieczkę zwierzętom, które mogły pozostać jeszcze w zbiornikach. W przypadku stwierdzenia możliwości zasypania częściowego, zachowaną część zbiornika oddzielić od projektowanej drogi za pomocą ścianki szczelnej. Wszystkie ww. prace wykonywać pod nadzorem specjalistów herpetologa i ichtiologa. Wykonać zbiornik/zbiorniki zastępcze dla batrachofauny, o powierzchni łącznej nie mniejszej niż powierzchnia siedlisk zasypywanych, zgodnie z poniższymi wytycznymi:

- linię brzegową zaprojektować jako nieregularną;
- wyprofilować dno tak, aby płycizny do 30 cm były jak najbardziej rozległe - powinny zajmować większą część zbiornika, nawet do 80 % powierzchni misy zbiornika;)
- maksymalna głębokość zbiorników to 1,5 m;
- każdy zbiornik powinien mieć łagodny profil dna: najkorzystniejsze jest nachylenie wynoszące 1:20, nie powinno przekraczać 1:5;
- brzeg i dno od strony drogi powinny być strome o nachyleniu 1:2 - co powinno ograniczyć rozwój roślinności, obniżyć temperaturę wody i zniechęcić płazy do przebywania w tej części zbiornika;
- dno powinno być nierówne, z podwodnymi grzbietami, które stwarzają lepsze warunki rozwoju roślin. Należy na nim umieścić pnie drzew, częściowo leżących na brzegu;
- brzegi zbiornika mają mieć łagodny spadek (np. 1:5);
- wybudowane zbiorniki należy odgradzić od strony drogi szczelnym wygradzeniem herpetologicznym o parametrach opisanych w warunku 1.3.11;
- zbiorniki powinny zostać zasiedlone przez roślinność w sposób naturalny;
- budowę zbiorników kompensacyjnych dla batrachofauny prowadzić pod nadzorem specjalisty herpetologa.

13. Wzdłuż ogrodzeń ochronno-naprowadzających wprowadzić gęste, rzędowe nasadzenia rodzimych gatunków krzewów i niskich drzew, na odległość min. 50 m w każdą stronę od przejść dla zwierząt dużych i średnich, zachowując wąski (szerokości ok. 2,5 m) pas trawiasty wzdłuż ogrodzenia (pomiędzy ogrodzeniem a wprowadzonymi nasadzeniami) — chyba, że jest to niemożliwe ze względów technicznych lub terenowych. Doboru gatunków krzewów i drzew do nasadzeń, dokonać w uzgodnieniu z nadzorem botanicznym z uwzględnieniem warunków siedliskowych,

14. W otoczeniu przejść dla małych zwierząt nasadzić kępowe skupiska krzewów i bylin w odległości nie bliższej niż 1 m od płotków naprowadzających.

15. W obrębie obiektów zintegrowanych z ciekim w miarę możliwości technicznych i terenowych należy zachować roślinność obecnie tam występującą, w szczególności drzewa i krzewy. W przypadku konieczności wycinki dokonać nasadzeń zastępczych drzew i/lub krzewów w zakresie możliwie zbliżonym do liczby wyciętych drzew i/lub powierzchni wyciętych krzewów (z uwzględnieniem uwarunkowań terenowych).

Warunki te mają na celu zachowanie lub wprowadzenie nowej roślinności w obrębie elementów infrastruktury technicznej, a także przejść dla małych zwierząt, co służyć będzie zminimalizowaniu oddziaływania przedmiotowej drogi na zwierzęta oraz zachowaniu ich lokalnych korytarzy migracyjnych.

16. Teren dojeżdż do przejść dla średnich i dużych zwierząt oraz na powierzchni tych przejść, we współpracy ze specjalistą przyrodnikiem zajmującym się problematyką przejść dla zwierząt – obsadzić roślinnością oraz odpowiednio zagospodarować tak, aby powierzchnia dojeżdż do przejść dla zwierząt w możliwie największym stopniu nie odróżniała się od warunków siedliskowych po obu stronach przejścia:

- glebę do nasadzeń przygotować wykorzystując warstwę próchniczoą/ściółkę zebraną przed rozpoczęciem inwestycji;

- wprowadzić nasadzenia drzew w formie stosunkowo dużych, wielogatunkowych kęp o nieregularnych kształtach i silnym zwarcie, uzupełnianych wąskimi nasadzeniami liniowymi wzdłuż cieków oraz pojedynczymi nasadzeniami drzew i krzewów;
- do nasadzeń zastosować rodzime, nieinwazyjne gatunki drzew i krzewów dostosowane do charakteru i struktury roślinności występującej w otoczeniu przejścia oraz dodatkowo gatunki o atrakcyjnych dla zwierząt owocach;
- pozostały teren nieprzewidziany do nasadzeń przeznaczyć pod obsiew mieszkanką rodzimych gatunków traw (o średnim i wysokim pokroju) i roślin motylkowych;
- w strefie najść oraz na powierzchni przejść rozmieścić dodatkowe struktury biocenotyczne w postaci większych głazów o średnicy minimum 80 cm, w odstępach max. 80 cm, trwale umocowane przez zasypanie w gruncie oraz elementy biomasy (karpy, kłody, gałęzie itp.).

Warunkiem tym wskazano szczegółowe zasady nasadzeń w strefie dojść do przejść dla zwierząt tak, aby zapewnić większą funkcjonalność przejść i lepsze ich wkomponowanie w otoczenie — poprzez odpowiednie przygotowanie gleby, właściwą formę nasadzeń, dobór gatunków drzew, krzewów, pnączy i traw oraz rozmieszczenie elementów biocenotycznych.

17. Przez cały okres użytkowania drogi w terminie późnozimowym (luty, marzec) wykonywać coroczne, jednokrotne kontrole szczelności ogrodzeń naprowadzająco-ochronnych, obejmujące dokonywanie kontroli stanu utrzymania ogrodzeń (wraz z usunięciem roślinności przy ogrodzeniu), szczelności w miejscach połączeń z elementami konstrukcyjnymi obiektów, sposobu zamocowania płotków i ewentualnych śladów podkopów wykonanych przez zwierzęta. Zaobserwowane uszkodzenia i nieprawidłowości niezwłocznie usuwać. Przez cały okres użytkowania drogi jednokrotnie w lutym/marcu (przed migracjami wiosennymi płazów) oraz jednokrotnie w sierpniu (przed migracjami jesiennymi płazów) wykonywać kontrole szczelności ogrodzeń obejmujące sprawdzenie stanu utrzymania ogrodzeń (wraz z usunięciem roślinności przy ogrodzeniu), szczelności ogrodzeń w miejscach połączeń z elementami konstrukcyjnymi obiektów, sposobu zamocowania płotków i występowania ewentualnych śladów podkopów wykonanych przez zwierzęta. Zaobserwowane uszkodzenia i nieprawidłowości należy niezwłocznie usuwać.

18. Przez cały okres użytkowania drogi jednokrotnie w lutym/marcu (przed migracjami wiosennymi płazów) oraz jednokrotnie w sierpniu (przed migracjami jesiennymi płazów) wykonywać przegląd drożności przejść dla zwierząt oraz elementów systemu odwodnienia dotyczących zabezpieczenia przed wpadaniem płazów. Strefę wejściową i półki oczyszczać z nawiewanych liści i innych materiałów zmniejszających powierzchnię przejść wykorzystywaną przez zwierzęta i w miarę potrzeb uzupełniać warstwą mineralną na górnej powierzchni półek.

Warunkami tymi wskazano konieczność dokonywania regularnych kontroli szczelności ogrodzeń oraz drożności przejść dla zwierząt tak, aby właściwie pełniły one swoją funkcję.

Z uwagi na fakt, iż w celu realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia dokonana będzie wycinka drzew i krzewów stanowiących zadrzewienia śródpolne, zagajniki, fragmenty większych lub mniejszych kompleksów leśnych o łącznej powierzchni około 22 ha, które również mogą stanowić siedliska ptaków, nałożono obowiązek kompensacji: realizacja

nowych nasadzeń drzew i krzewów oraz wywieszenie budek dla ptaków, który przyczynić się maw dłuższej perspektywie do odtworzenia miejsc dogodnych do rozrodu i bytowania tych zwierząt. W związku z tym, że planowane prace wiązać się będą ze zniszczeniem 10 stanowisk gąsiorka *Lanius collurio* nałożono obowiązek wykonania zastępczych liniowych nasadzeń krzewów o odpowiednim dla tych gatunków składzie gatunkowym.

Dodatkowo decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wskazała wymagania, dotyczące ochrony środowiska, konieczne do uwzględnienia w dokumentacji wymaganej do wydania decyzji:

1. Przy projektowaniu przezroczystych ekranów akustycznych zastosować na ekranach wzór w postaci czarnych kropek średnicy minimum 0,8 cm w odległości nie większej niż 14 mm od siebie, całkowicie pokrywający ekran, naniesiony metodą sitodruku lub nakleić na zainstalowane ekrany po zewnętrznej stronie drogi czarne lub białe paski taśmy, o szerokości nie mniejszej niż 2 cm, w odległości nie większej niż 10 cm od siebie. Jako rozwiązania alternatywne dopuszcza się zastosowanie ekranów akrylowych z zatopionymi czarnymi włóknami poliamidowymi tworzącymi obraz pionowych pasów o szerokości nie mniejszej niż 2 mm, rozmieszczonych w odległości nie większej niż co 28 mm lub ekrany (np. z pleksi) laminowane folią z nadrukowanymi poziomymi czarnymi liniami o szerokości nie mniejszej niż 2 mm w odległości nie większej niż 28 mm od siebie.

2. Na wszystkich obiektach pełniących funkcję przejść dla dużych i średnich zwierząt oraz w odległości do 100 m od nich, po obu stronach obiektów, zamontować ekrany antyolśnieniowe o wysokości co najmniej 2,4 m. Ekrany wykonać w postaci szczelnego parkanu, np. drewnianego i połączyć ściśle z ogrodzeniem ochronnym.

3. Przejścia dla małych zwierząt zespolone z ciekami wyposażać w obustronne półki o szerokości 0,75 m, wyniesione min. 0,1 m ponad zwierciadło średniej rocznej wody w cieku. Półki należy połączyć z terenem otaczającym przejście w sposób umożliwiający swobodne przechodzenie zwierząt, a dojścia do półek powinny posiadać nachylenie 1:3 - 1:5. Powierzchnie półek pokryć rodzimym gruntem, nie stosować suchych półek z koszy kamiennych (gabionów). Grunt powinien pochodzić z rejonu przejścia

4. Przejścia dla płazów i drobnych zwierząt winny posiadać skrzydełka zintegrowane z konstrukcją o kącie odgięcia zbliżonym do 45°. Skrzydełka przepustów należy szczelnie połączyć z ogrodzeniem ochronno-naprowadzającym.

5. Przejścia samodzielne dla małych zwierząt (przepusty) należy wykonać o prostokątnym lub eliptycznym otwartym przekroju (otwarte dno). Dno przepustów pokryć gruntem (glebą) o dużych zdolnościach retencjonowania wody. Grunt powinien być niezagęszczony, o miąższości zapewniającej szczelne i trwałe pokrycie dna. Strefy przepustów muszą w sposób łagodny i płynny przechodzić w sąsiadujący teren, zachowując naturalny charakter otoczenia. Biorąc pod uwagę warunki techniczne przedmiotowych obiektów, w ich sąsiedztwie należy ułożyć warstwę ziemi urodzajnej oraz obsiać nasionami traw (z dopuszczalną domieszką roślin motylkowych i bylin), dobranych odpowiednio do warunków siedliskowych oraz zastosować zabezpieczenie przed rozmyciem, według potrzeb, za pomocą geowłókniny lub geosiatki.

6. Rowy równoległe do przejść dla zwierząt przecinające strefę naprowadzającą do przejścia należy zarurować.

7. Zbiorniki retencyjne naziemne należy lokalizować poza obszarami najść odpowiadającymi szerokości światła przejść, a optymalnie w odległości co najmniej 50 m od zewnętrznych krawędzi najść na przejścia pod drogą. Zbiorniki należy ogrodzić i zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych. W celu zabezpieczenia zbiorników przed przedostaniem "się do nich płazów, wzdłuż całego ogrodzenia zbiorników wykonać, pod nadzorem specjalisty herpetologa, ogrodzenia ochronne zgodne z parametrami wskazanymi w decyzji RDOS we Wrocławiu. Ogrodzenia zbiorników na całym przebiegu muszą być szczelne. Przy łączeniu ogrodzenia zbiornika z właściwym ogrodzeniem ochronnym drogi (ogrodzenie zbiornika może być zintegrowane z ogrodzeniem ochronnym) unikać gwałtownych załamań, jednorazowych odchyień od osi $>15^\circ$. Pas szerokości 50-80 cm przed ogrodzeniem po stronie zewnętrznej od zbiornika powinien być koszony minimum 2 razy w okresie wegetacyjnym. W przypadku bramy lub furtki należy trwale przymocować płotek do ich skrzydeł tak, aby prześwit pomiędzy podłożem i skrzydłem bramy/furtki nie był większy niż 5 mm. Dodatkowo w przypadku montażu bramy lub furtki nad terenem nieutwardzonym, np. w ciągu drogi serwisowej o nawierzchni innej niż bitumiczna lub z kostki betonowej, na całej szerokości bramy lub furtki należy wykonać nawierzchnię z betonowych płyt chodnikowych, co wykluczy możliwość podkopywania się zwierząt. Dopuszcza się rezygnację z zagłębienia płotków w grunt w przypadku, gdy ogrodzenie zbiorników zostanie wykonane na podmurówce (monolitycznej lub systemowej) zagłębionej w grunt na głębokość minimum 10 cm. Płotki uniemożliwiające dostawanie się płazów do zbiorników należy zamontować bezpośrednio po ich wybudowaniu. W przypadku braku możliwości zlokalizowania zbiorników poza strefą najścia do przejść dla zwierząt należy zrezygnować z ogrodzeń herpetologicznych i zastosować poniższe wytyczne:

- głębokość zbiornika nie może być większa niż 1,5 m na wysokości najścia na przejście;
- skarpy zbiornika powinny mieć nachylenie nie większe niż $< 1:2,5$, należy je pokryć gruntem i obsiać trawą;
- kształt zbiornika wydłużyć i zorientować wzdłuż kierunku migracji zwierząt;
- przed wlotem do zbiornika zastosować separator substancji ropopochodnych oraz osadnik;
- rów pomiędzy rowem odwadniającym drogą S8 a zbiornikiem retencyjnym zarurować tak, by można było nad nim płynnie przeprowadzić ogrodzenie główne drogi i ogrodzenie dla płazów

8. Drogi serwisowe na wysokości przejść dla zwierząt i na odcinku minimum 100 m od przejść winny mieć nawierzchnię gruntową, szutrową itp. Dopuszcza się zaprojektowanie nawierzchni asfaltowej tylko w przypadku, gdy stanowią one drogę publiczną.

9. Zaprojektować we wskazanych kilometrażach obiekty, które pełnić będą funkcje przejść dla zwierząt poprzez spełnianie minimalnych wymagań strefy przeznaczonej dla migracji.

10. Wykonać stałe, samodzielne ogrodzenia ochronno-naprowadzające dla małych zwierząt (w szczególności płazów i gadów), łączące się płynnie z krawędziami przejść i przepustów, na zakończeniach wygięte w formie litery U lub C. Ogrodzenia winny być wykonane z

połączonych szczelnie prefabrykowanych kształtek betonowych, pełnych płyt metalowych lub pełnych płyt z tworzywa sztucznego i mieć wysokość min. 50 cm ponad powierzchnią gruntu i być trwale zagłębione w ziemi na minimalną głębokość 10 cm. Dopuszcza się rezygnację z zagłębienia płotków w grunt w przypadku, gdy ogrodzenie zostanie wykonane na podmurówce (monolitycznej lub systemowej) zagłębionej w grunt na głębokość minimum 10 cm. Górna część konstrukcji winna być wygięta w kierunku terenu przylegającego do pasa drogi, pod kątem nie mniejszym niż 45° i nie większym niż 90°. W miejscach, gdzie na wysokości bram w ogrodzeniu głównym zlokalizowane są płotki ochronno-naprowadzające dla płazów, na całej długości bramy należy zaprojektować krawężnik na ławie fundamentowej, do którego, przy zamykaniu bramy, szczelnie przylegał będzie płotek dla płazów. Konieczne jest zastosowanie sztywnych konstrukcji skrzydeł bram i furtek oraz stabilnych i precyzyjnych mechanizmów ryglujących. W sytuacjach, gdy konieczne jest przerwanie ciągłości ogrodzenia ochronno-naprowadzającego np. koniecznością wykonania zjazdu z drogi obsługującej teren inwestycji, należy w takich miejscach zamontować stop-rynny.

11. Ogrodzenia ochronno-naprowadzające wykonać obustronnie w następujących kilometrażach drogi S8: ok. 70+050 - 70+250, ok. 71 + 100 - 71+530, ok. 72+840 - 78+220, ok. 79+450 - 79+670, ok. 80+800 - 82+470, ok. 83+000 - 83+200, ok. 84+050 - 84+250, ok. 84+680 - 84+885

12. Na całej długości drogi S8 (z wyjątkiem miejsc gdzie zlokalizowano ekrany) zaprojektować i wykonać wyгородzenie drogi po obu jej stronach za pomocą stalowej siatki rozpiętej na słupkach. Wysokość ogrodzenia winna wynosić nie mniej niż 240 cm nad powierzchnią ziemi. Siatka winna być wkopana pod powierzchnię gruntu na głębokość minimum 10 cm, a do wysokości 100 cm powinna posiadać oczka o wymiarach około 15x5 cm lub mniejszych, a powyżej 100 cm powinna posiadać oczka o wymiarach około 15x15 cm. Ogrodzenie winno łączyć się w sposób szczelny z innymi obiektami.

13. Po zakończeniu robót teren, na którym prowadzone były roboty ziemne i prace budowlane (place budowy, bazy materiałowe, drogi dojazdowe), uporządkować i wykonać zabiegi wspomagające odtworzenie terenów zielonych, z rozplantowaniem zgromadzonego humusu i obsiewem mieszkanką rodzimych gatunków traw, zgodnych z lokalnymi warunkami siedliskowymi.

Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 2904D ul. Kolejowa w Mościsku.

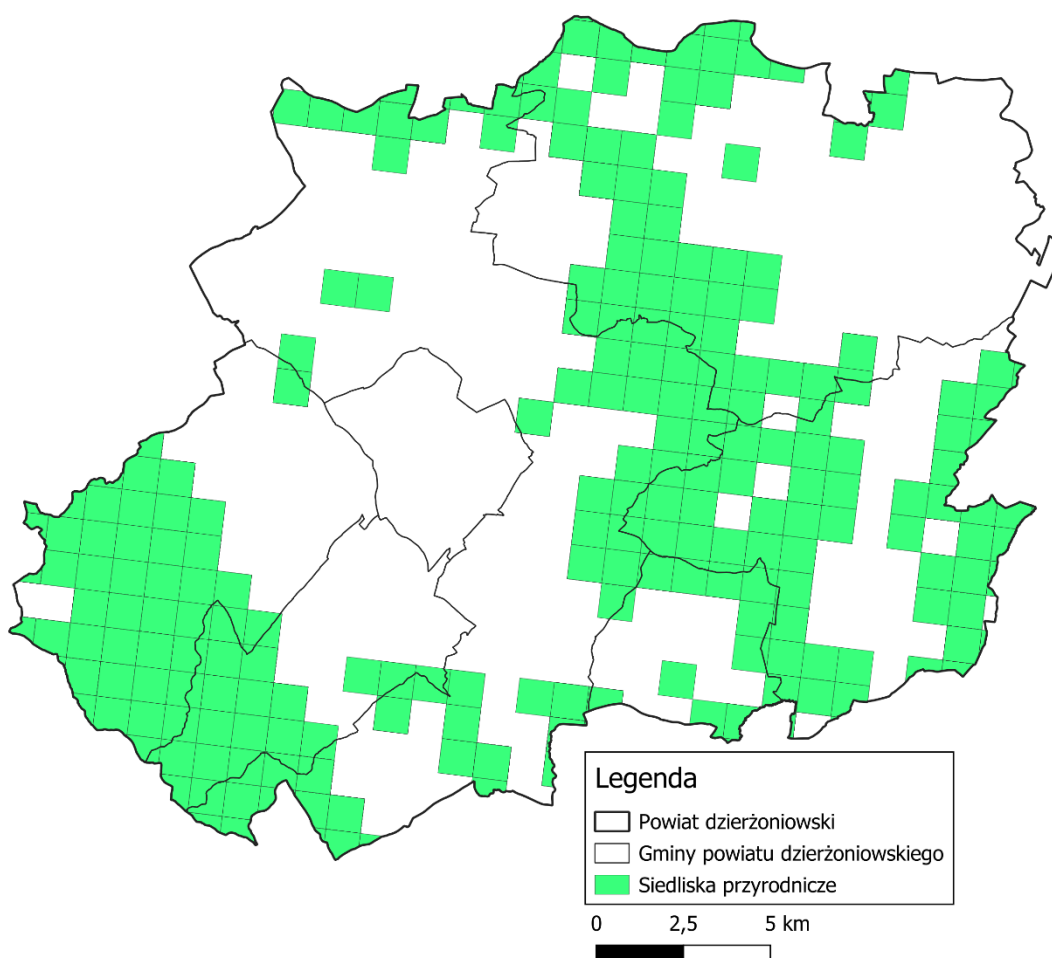
Zadanie nie wiąże się z koniecznością wycinki drzew i krzewów. Drzewa w sąsiedztwie prac zostaną zabezpieczone za pomocą oszalowania z desek., prace ziemne w pobliżu drzew będą wykonywane ręcznie, wykopy mogące stanowić pułapki dla zwierząt, m.in. małych ssaków, płazów i gadów będą kontrolowane, a znajdujące się w nich zwierzęta będą odławiane i wypuszczane poza obszar inwestycji.

Na terenie powiatu dzierżoniowskiego występują:

- siedliska przyrodnicze:
 - 9190 Pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy
 - 6210 Murawy kserotermiczne – priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków

- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe
- 9110 Ciepłolubne dąbrowy
- 6410 Zmiennewilgotne łąki trzęślicowe
- 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z Androsacion vandellii
- 9110 Kwaśne buczyny
- 9410 Górskie bory świerkowe
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
- 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach
- 9130 Żyzne buczyny
- 6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska
- 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z Androsacion vandellii
- 6430 Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne
- 6190 Murawy panońskie

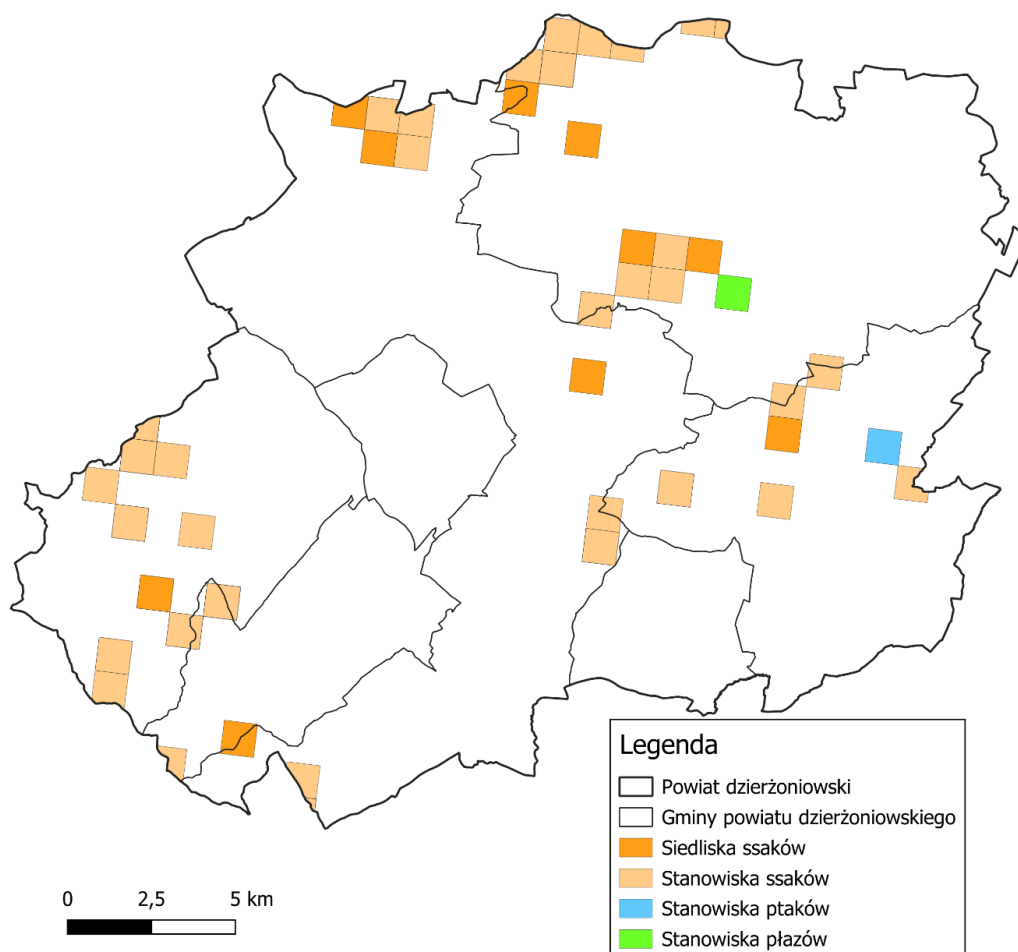
Rysunek 46. Usytuowanie siedlisk przyrodniczych na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

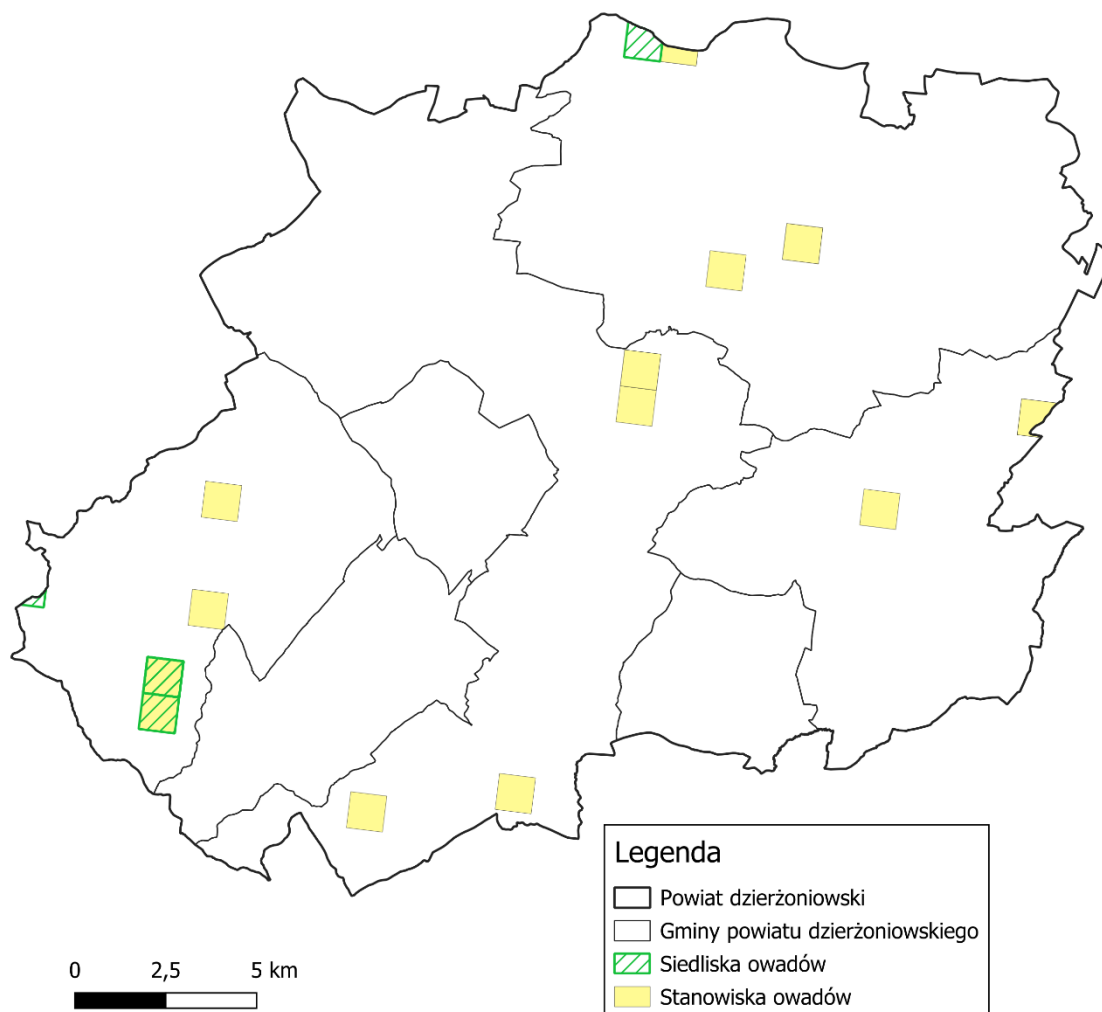
- siedliska ssaków:
 - Wydra
 - Nocek duży
 - Nocek Bechsteina
 - Nocek orzęsiony
 - Mopek
- stanowiska ssaków:
 - Nocek duży
 - Mopek
 - Nocek Bechsteina
 - Karlik drobny
 - Nocek Brandta
 - Nocek Alkatoe
 - Nocek wąsatek
 - Nocek rudy
- stanowiska płazów:
 - Kumak nizinny
- stanowiska ptaków:
 - Bocian czarny

Rysunek 47. Usytuowanie siedlisk i stanowisk ssaków, płazów i ptaków na terenie powiatu dzierżoniowskiego

- siedliska owadów:
 - Modraszek nausitous
- stanowiska owadów:
 - Modraszek nausitous
 - Czerwończyk nieparek
 - Trzepla zielona
 - Modraszek telejus

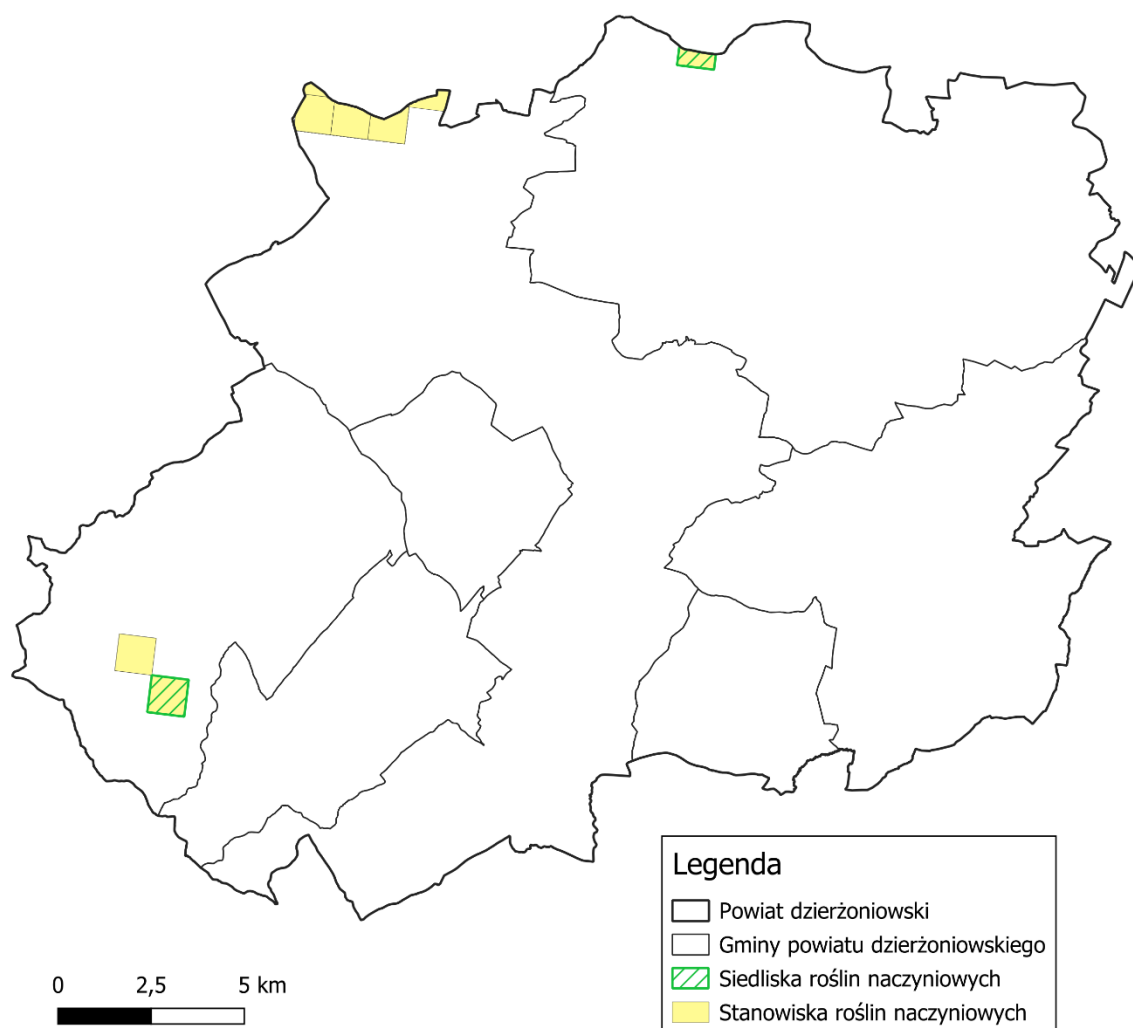
Rysunek 48. Usytuowanie siedlisk i stanowisk owadów na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

- siedliska roślin naczyniowych:
 - Zanokcica serpentynowa
 - Mieczyk błotny
- stanowiska roślin naczyniowych:
 - Zanokcica serpentynowa
 - Mieczyk błotny

Rysunek 49. Usytuowanie siedlisk i stanowisk roślin naczyniowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

9.4. Ludzie

Realizacja POŚ zakłada zrównoważony rozwój regionu z jednoczesną poprawą stanu środowiska, stąd pozytywne oddziaływania na zdrowie i życie jego mieszkańców są prognozowane we wszystkich działaniach. Działania realizowane w ramach POŚ, w perspektywie średnio i długoterminowej, wpłyną pozytywnie na zdrowie ludności, jakość oraz komfort ich życia, ale przede wszystkim będą one związane z poprawą jakości powietrza, wód, gleb i środowiska przyrodniczego. Jednym z ważnych elementów będzie rozwój infrastruktury technicznej (dróg, ścieżek rowerowych, sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej). Pozytywny wpływ na ludzi będą miały także działania związane z gospodarką odpadami oraz edukacją ekologiczną, która poprawi świadomość ekologiczną mieszkańców. Podjęcie ww. działań pozwoli na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, a także zmniejszy negatywny wpływ na środowisko, zarówno w sposób pośredni i bezpośredni. Poprawa standardów środowiska wpłynie korzystnie na jakość i bezpieczeństwo życia i zdrowia ludzi poprzez redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie.

Ograniczenie zużycia konwencjonalnych źródeł energii bezpośrednio może się przyczynić do zmniejszenia zachorowań powodowanych złą jakością powietrza atmosferycznego. Pozytywny wpływ na zdrowie ludzi, a także ich finanse będą miały działania związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej. Dodatkowo termomodernizacja wpłynie pozytywnie na poprawę komfortu cieplnego mieszkańców. Dzięki przebudowie i remontom dróg mieszkańcy będą mogli szybciej się przemieszczać, unikać korków i zatorów drogowych.

Bezpośrednio na zdrowie ludzi wpływać będą inwestycje w sektorze gospodarki wodno-ściekowej. Modernizacje sieci i ich czyszczenie oraz monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia mogą przełożyć się na poprawę jakości wody przeznaczonej do picia. Istotny pozytywny wpływ zarówno na jakość życia mieszkańców oraz jakość wód podziemnych, w tym przeznaczonych do spożycia będą miały inwestycje związane z rozbudową infrastruktury dotyczącej odprowadzania i czyszczenia ścieków.

Bezpośredni, pozytywny, stały wpływ będą miały zadania związane z przebudową, modernizacją budowli przeciwpowodziowych, rozbudową kanalizacji deszczowej, utrzymaniem drożności wód, które ograniczą ryzyko zalania terenów rolnych i zabudowanych w czasie trwania wezbrania powodziowego oraz ponoszonych z tego tytułu znacznych strat materialnych i roszczeń osób prywatnych oraz zapewnią wysoki wzrost poczucia bezpieczeństwa lokalnej społeczności ze względu na zminimalizowanie uciążliwości podtopień. Zwiększy się również atrakcyjność terenów, wartość terenów inwestycyjnych w tym obszarze, co pozwoli na rozwój turystyki, mieszkalnictwa.

Oddziaływaniami negatywnymi dla mieszkańców, znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie obszarów objętych inwestycjami, będą prace remontowo-budowlane. Będzie to związane z użyciem maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji) oraz utrudnieniami komunikacyjnymi. Oddziaływania te będą bezpośrednie, krótkotrwałe i odwracalne, jak również ustaną po zakończeniu robót. Negatywne odczucia wśród mieszkańców mogą budzić utrudnienia związane z organizacją ruchu. Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na ludzi, ich zdrowie i bezpieczeństwo.

9.5. Powietrze atmosferyczne

Oceniono, że wyznaczone w projekcie POŚ działania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na jakość powietrza atmosferycznego. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską, która jest najważniejszym problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania ponadlokalnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Brak oddziaływania zidentyfikowano w zadaniach związanych z ochroną przed promieniowaniem elektromagnetycznym oraz gospodarowaniem wodami. Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będą miały zadania typowo inwestycyjne tj. wymiana konwencjonalnych systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej na ekologiczne, odnawialne lub gazowe, budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, w tym poprzez podłączenie budynków indywidualnych do sieci ciepłowniczej oraz modernizacja ciepłowni, budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci gazowych, w tym poprzez gazyfikację nowych rejonów oraz

podłączenie budynków mieszkalnych do sieci gazowej termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym, przebudowa, modernizacja dróg, budowa i modernizacja dróg dla rowerów oraz stworzenie spójnego systemu ścieżek i dróg rowerowych. Również doskonalenie systemu komunikacji publicznej, kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych, zakładów w zakresie przestrzegania zapisów pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, realizacja zadań wynikających z programu ochrony powietrza czy edukacja ekologiczna przyczynią się do poprawy jakości powietrza.

Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków. Termomodernizacja budynków pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne budynków, dzięki zmniejszeniu zapotrzebowania na energię cieplną, minimalizują emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania energetycznego. W konsekwencji, malejące zapotrzebowanie na surowce energetyczne powoduje zmniejszenie ingerencji w środowisko naturalne związane z ich wydobywaniem. Prace wydobywcze mogą mieć pośredni negatywny wpływ na stosunki wodne oraz gleby, a w zależności od ich rodzaju mogą także naruszać powierzchnię ziemi niszcząc siedliska roślin, tereny łąkowe oraz żerowiska zwierząt. W okresie realizacji przedsięwzięć będą miały miejsce uciążliwości związane z emisją do powietrza substancji z procesu spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych i pojazdów transportowych, prac montażowych. Powyższe emisje będą miały charakter okresowy i odwracalny, a uciążliwości z nimi związane ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Realizacja zadań związanych z rozbudową i modernizacją systemu ciepłowniczego i gazowego może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na powietrze związanych z pracą maszyn budowlanych. W efekcie podłączenia budynków do sieci zmniejszy się zapotrzebowanie na energię oraz wzrośnie efektywność energetyczna w budynkach, a tym samym spadnie ilość zużywanych paliw. Przy zmianie źródła ciepła zmniejszy się również ilość odpadów (m.in. popiołów). Podczas prowadzenia robót wystąpią chwilowe negatywne oddziaływania w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycje mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac.

Główną przyczyną emisji ze źródeł komunikacyjnych jest duże natężenie ruchu indywidualnego pojazdów. Do niwelacji tego problemu przyczynią się przebudowy i modernizacje dróg, które pozwolą na upłynnienie ruchu. Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej wpłynie na ograniczenie wtórnej emisji substancji pyłowych emitowanych do powietrza w wyniku unosu z nawierzchni dróg. Również organizacja ruchu może mieć pośrednio pozytywny wpływ na stan jakości powietrza. Znaczący wpływ na jakość powietrza ma zastępowanie tradycyjnych środków lokomocji przez korzystanie ze ścieżek rowerowych i transportu zbiorowego.

Oddziaływania etapu realizacji inwestycji związanych z budową dróg, które występują w sąsiedztwie obszaru prowadzenia prac, to bezpośrednie emisje powodowane przemieszczaniem mas ziemnych, pracą sprzętu, poruszaniem się maszyn budowlanych, układaniem nawierzchni itp. Działania te mają charakter zmienny, chwilowy i pojawiają się w krótkim terminie, nie powodują więc trwałych uciążliwości, które mogłyby być znaczące. Są one dość łatwe do zminimalizowania za pomocą szeregu działań i technik w ramach tzw. dobrych praktyk budowlanych. Późniejsza eksploatacja zrealizowanych odcinków charakteryzuje się już oddziaływaniem stałym, w średnim terminie, w postaci bezpośredniej emisji zanieczyszczeń z silników przejeżdżających pojazdów. Uwzględniając globalne trendy w zakresie elektromobilności i ogólny postęp w technologii spalania paliw, wskazują one na redukcję stężeń kluczowych zanieczyszczeń w otoczeniu głównych dróg, w porównaniu do aktualnie notowanych. Oczekiwać więc należy zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, co w połączeniu trendami notowanymi również w pozostałych sektorach prowadzić będzie do redukcji presji na jakość powietrza⁶⁰.

Oddziaływanie działalności górniczej na powietrze ma charakter czasowy, a emisja pyłów nie spowoduje uciążliwości dla otoczenia poza wyznaczonym terenem górniczym. Nie zachodzi także konieczność tworzenia systemu monitoringu lokalnego. Nie wystąpią tzw. nadzwyczajne zagrożenia dla środowiska, a jedynie zwyczajne, które nie spowodują przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń w obrębie terenu górniczego.

Kontynuacja selektywnego zbierania i zagospodarowania odpadów zmniejszy ilość nielegalnego spalania odpadów w domowych paleniskach, co wpłynie na poprawę jakości powietrza.

Wtórny, długoterminowy wpływ na powietrze może mieć upowszechnianie edukacji. Działania głównie w zakresie edukacji ekologicznej mogą mieć wtórne znaczenie w kontekście kształtowania właściwych postaw wobec środowiska oraz powinny z wysokim prawdopodobieństwem przyczynić się do poprawy jakości powietrza w przyszłości. Natomiast świadomość szkodliwości stosowania paliw tradycyjnych o niskiej jakości do celów grzewczych oraz spalania odpadów w domowych kotłach bezpośrednio wpłynie na zwiększenie stosowania ekologicznych źródeł energii, a tym samym redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza. Stopień zanieczyszczenia powietrza ma wpływ na czynniki klimatyczne, szczególnie na terenach miejskich. Dlatego też wraz z poprawą stanu powietrza zmianom ulega klimat, jeśli inne czynniki nie wpływają zbyt negatywnie i dominująco.

Oddziaływania negatywne w głównej mierze mają charakter przejściowy i związane są z fazą realizacyjną planowanych inwestycji. Potencjalne negatywne oddziaływanie na powietrze mogą mieć inwestycje drogowe. Źródłem negatywnego oddziaływania infrastruktury drogowej jest zarówno jej przebudowa jak i eksploatacja. Faza przebudowy związana jest z emisją spalin z maszyn budowlanych oraz emisją substancji pyłowych, których źródłem jest głównie unos z powierzchni pyłących. Charakter tych oddziaływań będzie lokalny i

⁶⁰ www.europarl.europa.eu/news/pl/headlines/priorities/zmiana-klimatu/20180920STO14027/redukcja-emisji-co2-z-samochodow-osobowych-i-dostawczych-wyjasniamy-nowe-cele, Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Rządowego Programu Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. (z perspektywą do 2033 r.).

krótkotrwały, tj. do czasu zakończenia robót budowlanych. Eksploatacja dróg spowoduje emisję zanieczyszczeń związaną ze wzrostem natężenia ruchu w tych lokalizacjach.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza atmosferycznego.

Zadania dla których wydano decyzje środowiskowe

Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Zabkowice Śląskie – Łągowniki i odcinek realizacyjny III Łągowniki – Wrocław (Magnice)

W trakcie trwania prac realizacyjnych wystąpi okresowe zanieczyszczenie atmosfery, związane głównie z pracą sprzętu i środków transportu napędzanych silnikami spalinowymi. Do realizacji inwestycji konieczne będzie wykorzystanie ciężkiego sprzętu budowlanego. Maszyny te napędzane olejem powodować będą negatywne oddziaływanie na środowisko w postaci emisji hałasu i spalin, jednak oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i wystąpi tylko w trakcie realizacji inwestycji. W fazie budowy należy spodziewać się w szczególności wzrostu emisji zanieczyszczeń gazowych (głównie NOx) zawartych w spalinach maszyn i pojazdów pracujących na budowie oraz wzrostu emisji pyłów, związanej z transportem i wykorzystaniem na budowie materiałów sypkich i pylistych oraz intensywniejszym ruchem pojazdów w rejonie lokalizacji przedsięwzięcia. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne będzie tymczasowe i nie spowoduje trwałych negatywnych zmian w środowisku wywołanych zanieczyszczeniem powietrza. Oddziaływanie związane z etapem budowy zakończy się wraz z chwilą zakończenia realizacji inwestycji. Prowadzenie prac budowlanych zgodnie z zaplanowanym harmonogramem, przy użyciu sprawnego sprzętu w dobrym stanie technicznym i przy ograniczeniu robót z użyciem ciężkiego sprzętu (w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej) do pory dziennej (poza pracami wymagającymi ciągłości robót) w znacznym stopniu zminimalizuje uciążliwości akustyczne generowane na tym etapie. Dodatkowo, w celu ograniczenia ww. uciążliwości, baza zaplecza technicznego usytuowana będzie z dala od budynków mieszkalnych. Powstałe w trakcie realizacji i eksploatacji inwestycji odpady będą zagospodarowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W celu zminimalizowania oddziaływania na stan aerosanitarny najbliższego sąsiedztwa inwestycji, uwzględniając również ochronę powierzchni ziemi, nałożono następujące warunki:

1. Na placu budowy należy ograniczyć pylenie np. poprzez zraszanie wodą terenu w okresach suszy oraz zabezpieczenie pylistych materiałów sypkich przed ich rozwiewaniem np. poprzez przykrycie plandekami.
2. Materiały sypkie transportować wywrotkami wyposażonymi w oponcze ograniczające pylenie.

Na etapie eksploatacji oddziaływanie na powietrze uzależnione będzie głównie od natężenia ruchu pojazdów, rodzajów pojazdów i ich stanu technicznego. Poruszające się po projektowanej inwestycji pojazdy będą źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w postaci m.in.: tlenków azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, węglowodorów i pyłów. Ponadto funkcjonowanie drogi jest źródłem emisji pyłów powstałych w wyniku ścierania opon, nawierzchni drogi, klocków hamulcowych i zużywania się pracujących części mechanicznych pojazdów. W celu przeanalizowania wpływu eksploatacji przedmiotowej drogi na jakość

powietrza atmosferycznego wykonano szczegółowe analizy rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń takich jak: PM₁₀, PM_{2,5}, SO₂, NO₂, CO, NH₃, CsHe, Pb, węglowodory aromatyczne, węglowodory alifatyczne. Przeprowadzona analiza wykazała brak przekroczeń wartości odniesienia oraz poziomów dopuszczalnych poza granicami pasa drogowego. Biorąc pod uwagę brak przekroczeń nie zobowiązano Inwestora do podjęcia działań minimalizujących.

Zgodnie z wynikami analizy przedstawionymi w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz w uzupełnieniach jego treści, w przypadku analizowanego przedsięwzięcia nie przewiduje się przekroczenia dopuszczalnych poziomów ww. substancji ani w prognozie na rok 2025, ani w prognozie na rok 2035.

Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 2904D ul. Kolejowa w Mościsku.

Na etapie realizacji przedsięwzięcia wystąpi emisja gazów i pyłów do powietrza związana głównie z prowadzeniem prac ziemnych oraz poruszaniem się pojazdów po terenie inwestycji w związku z transportem materiałów, surowców i maszyn. Oddziaływania będą miały charakter krótkotrwały, odwracalny i ograniczony do obszaru prowadzonych prac oraz do czasu trwania robót budowlanych, ustąpią po ich zakończeniu nie powodując trwałych zmian w środowisku. Podczas prowadzenia prac ziemnych w celu ograniczenia pylenia powierzchnia terenu zraszana będzie wodą, stosowane maszyny i urządzenia wyposażone będą w silniki spalinowe charakteryzujące się dobrym stanem technicznym. Dzięki poprawie stanu technicznego drogi, poprawi się komfort jazdy uczestników ruchu, nastąpi poprawa płynności ruchu, co w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego i zmniejszenia emisji spalin wydzielanych przez silniki poruszających się pojazdów.

9.6. Klimat

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju, w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 został opracowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka związanego ze zmianą klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie niosą działania adaptacyjne mogące mieć wpływ nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych działań może mieć wpływ na mikroklimat. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych (długie okresy bezwietrznej pogody lub krótkotrwałe okresy z wiatrami o sile huraganu).

Produkcja biomasy będzie podlegać takim samym ograniczeniom jak cała produkcja rolna ze względu na zmniejszenie dostępności wody, ograniczenie wydajności produkcji. W przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków w lecie ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem. W zakresie upraw roślin energetycznych kluczowy będzie rozwój nowych gatunków roślin, bardziej odpornych na zmienne warunki pogodowe oraz innowacyjnych technik upraw do wykorzystywania w bardzo suchym oraz wilgotnym środowisku. Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Istotne będzie także wykorzystanie odnawialnych źródeł energii: energii słonecznej, wiatrowej, biomasy i energii wodnej. W sektorze energetycznym podstawowe działania adaptacyjne dotyczą przede wszystkim problematyki zjawisk ekstremalnych.

Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu ma na celu usprawnienie funkcjonowania sektora w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Zaproponowane działania zapewnią usprawnienie systemu gospodarowania wodami, ułatwią dostęp do wody dobrej jakości, ograniczą negatywne skutki susz i powodzi, pozwolą na poprawę i utrzymanie dobrego stanu wód i ekosystemów od wód zależnych (w tym prowadzenie działań polegających na ochronie wód śródlądowych przed eutrofizacją) oraz poprawią bezpieczeństwo i efektywność ekonomiczną gospodarki wodnej. Ważne jest, aby działania służące ochronie przeciwpowodziowej w pierwszej kolejności wykorzystywały najmniej inwazyjne dla środowiska przyrodniczego rozwiązania, w szczególności nietechniczne metody ochrony przeciwpowodziowej.

Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu są niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów. Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności, m.in. wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego.

Miasta zagrożone są bezpośrednio szczególnie trzema zjawiskami: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła i silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody w miastach. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią silne wiatry, które z uwagi na dużą szorstkość podłoża w miastach tracą swoją siłę (zagrożenie to może dotyczyć małych miast oraz przedmieść o zabudowie rozproszonej). Miejska wyspa ciepła jest efektem zaburzonego przez powierzchnie sztuczne (asfalt, beton, pokrycia dachów itp.) przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Dodatkowo wzmacnia ją

wzrastająca temperatura co sprzyja stresowi cieplnemu, stagnacji powietrza nad miastem, wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza, w tym pyłu zawieszonego i smogu. Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Obszary wiejskie, głównie ze względu na prowadzoną tam działalność rolniczą, stanowią obszar szczególnie wrażliwy na zmiany klimatu. Fakt ten wskazuje na konieczność podjęcia działań adaptacyjnych zarówno w odniesieniu do ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych jak i niezbędnych dostosowań w produkcji rolniczej. Monitorowanie zmian klimatu z odpowiednim wyprzedzeniem ma szczególne znaczenie w produkcji rolniczej. Wyniki monitoringu powinny stanowić element działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej i stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych. Natomiast monitorowanie nadzwyczajnych zagrożeń na terenach wiejskich ma kluczowe znaczenie dla ludności, infrastruktury i gospodarstw rolniczych i powinno być bezpośrednio związane z lokalnym systemem ostrzegania.

Przewidywane zmiany klimatyczne i związane z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

Większości elementów systemu transportu, a zwłaszcza infrastruktura, narażona jest na bezpośrednie oddziaływanie czynników klimatycznych, funkcjonując w bezpośrednim kontakcie z czynnikami atmosferycznymi. Do podjęcia efektywnych działań adaptacyjnych i zapobiegawczych niezbędna jest prawidłowa ocena wrażliwości infrastruktury transportowej na czynniki klimatyczne będąca efektem analizy danych klimatycznych i pogodowych oraz ich wpływu na stan infrastruktury.

Rola zalesień, nasadzeń drzew w walce ze zmianami klimatu jest bardzo duża. Należy również podkreślić, znaczenie drzewostanu wielopiętrowego, który izoluje wnętrze lasu od wpływów zewnętrznych, przez co klimat staje się łagodniejszy, zwiększa się ocienienie dna lasu, wilgotność powietrza oraz zmniejszają się wahania temperatury. W korzystnych warunkach klimatycznych wewnątrz lasu szybciej przebiega proces oczyszczania się drzew i rozkład materii organicznej, której źródłem jest min. ściółka, martwe części drzew, krzewów, roślin.

Część działań ujętych w *Programie Ochrony dla Powiatu Dzierżoniowskiego* będzie charakteryzowała się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi, jak i negatywnymi w odniesieniu do zmian klimatu. Działania obejmujące przebudowę i modernizację dróg oraz rozwój transportu publicznego obok bezpośredniej i długotrwałej poprawy stanu powietrza w zakresie ilości emitowanych zanieczyszczeń (na skutek upłynnienia ruchu, skutkującego mniejszym spalaniem paliw oraz rezygnacji z transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego) powodują z reguły przeniesienie negatywnego oddziaływania z jednego miejsca w inne (z terenów zabudowanych na tereny zlokalizowane poza terenami zabudowanymi, które wcześniej charakteryzowały się o wiele lepszymi warunkami aerosanitarnymi). Ponadto zmiany pokrycia powierzchni ziemi bezpośrednio wpływają na mikroklimat. Ich zwiększenie pogarsza lokalnie mikroklimat, tworząc tzw. wyspy ciepła. Warto jednak zaznaczyć, iż w nowej lokalizacji łatwiejsze jest zapewnienie odpowiedniego przewietrzania, udziału zieleni oraz bezpieczeństwa dla pieszych czy rowerzystów, a także dla kierowców samochodów.

Ponadto, w *Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*, zaleca się m.in. zwiększenie znaczenia planowania przestrzennego w procesie zarządzania rozwojem oraz czerpanie wzorców z dobrych praktyk europejskich. Rekomenduje się transformację planowania przestrzennego w kierunku polityki prorozwojowej, nie zaś wyłącznie rutynowej procedury, poszerzenie działań wspierających adaptację rolnictwa do zmian klimatu o tematykę oszczędności wody, m.in. poprzez unikanie prowadzenia upraw wymagających dużej ilości wody oraz poprzez stosowanie hydrożeli poprawiających retencję w glebie, zaleca się także wzmoczenie prac badawczych nad gatunkami odpornymi na długotrwałe susze oraz przymrozki. Podkreśla się wagę powszechnego dostępu do danych pomiarowych i baz nieprzetworzonych danych dla instytucji badawczych. Dodatkowo jako niezbędne określa się działania edukacyjne oraz upowszechniające zasady dobrych praktyk w gospodarce rolnej, wskazuje się na potrzebę istnienia polityki adaptacyjnej realizującej się w modernizacji polskiej wsi i pełnego wykorzystania aktualnych możliwości rozwoju obszarów wiejskich. W kwestii rozwoju transportu, zaleca się, by projektowana infrastruktura była przede wszystkim odporna na ekstremalne zdarzenia pogodowe, takie jak deszcze nawalne oraz ich skutki w postaci powodzi czy podtopień, a w mniejszym stopniu na globalny wzrost temperatury. W kierunku działań „miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu”, rekomenduje się uwzględnienie w polityce miejskiej takich aspektów jak tworzenie lokalnych planów adaptacyjnych, modernizację oraz prawidłowe funkcjonowanie infrastruktury kanalizacyjnej, wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w budownictwie i infrastrukturze oraz modelowy rozwój zielonej przestrzeni miejskiej.

Należy także wspomnieć, iż wzrost temperatury powietrza przyczynia się do wzrostu wilgotności. Zbyt duża wilgotność jest szkodliwa dla ludzkiego organizmu, m.in. poprzez utrudnianie i spowalnianie procesu regulacji termicznej ciała. Realizacja działań ujętych w *Programie* pozwoli na istotne ograniczenie emisji gazów cieplarnianych ze źródeł grzewczych w budynkach mieszkalnych oraz z komunikacji, co przyczyni się do spowolnienia wzrostu średniej globalnej temperatury powietrza. Istotny wpływ na zawartość pary wodnej w powietrzu ma także ilość terenów zielonych w stosunku do obszaru zajętego przez beton, asfalt czy kostki brukowe. Wymienione materiały budowlane posiadają znaczną pojemność cieplną i oddając zgromadzoną energię, podwyższają lokalnie temperaturę powietrza (efekt

miejskiej wyspy ciepła). Dlatego szczególnie ważne jest zwiększanie ilości zadrzewień, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych.

Wykonanie poszczególnych zadań, w tym m.in. termomodernizacje budynków, prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych dotyczących odnawialnych źródeł energii, ochrony powietrza i klimatu, wymiana niskosprawnych źródeł ciepła, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii czy rozwój i modernizacja systemu ciepłowniczego i gazowego przyczynią się do spowolnienia zmian klimatu poprzez znaczną redukcję emisji gazów cieplarnianych. Odporność ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu można m.in. przedstawić następująco:

- OZE – głównym gwarantem odporności na zmiany klimatu jest stosowanie materiałów odpornych na wzrost średniej rocznej temperatury powietrza oraz materiałów i technologii niewrażliwych na silne wiatry.
- Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg – w związku z podnoszącą się średnią temperaturą powietrza, istotne jest zastosowanie nawierzchni odpornych na to zjawisko, których struktura nie będzie ulegać degradacji („rozpuszczaniu”) od nadmiernych promieni słonecznych.
- Utrzymanie i zwiększanie terenów zieleni, zalesianie gruntów – istotne jest zastosowanie gatunków odpornych na wysokie temperatury oraz jej wahania. W celu redukcji narażenia na silne, porywiste wiatry, konieczne jest tworzenie nasadzeń w grupach, przez co wiatry wytracają swoją prędkość, a drzewa są mniej podatne na złamania.
- Termomodernizacje budynków – są to działania z założenia niepodatne na zmiany klimatu, a w przypadku termomodernizacji mające wręcz im zapobiegać. Jednakże, w obliczu wystąpienia huraganów, konieczne jest zastosowanie najwyższych standardów budownictwa, zapewniających przetrwanie wszelkich komponentów budynku w trakcie trwania nawet najbardziej porywistego wiatru. Ponadto, w celu ochrony budynku przed silnymi wiatrami oraz wysokimi temperaturami, skutecznym rozwiązaniem są gęste nasadzenia drzew.
- Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, kanalizacyjnej – głównym zagrożeniem ze strony klęsk żywiołowych dla zadań tego typu są powodzie, mogące podmywać grunt i porywać jego fragmenty. W celu ochrony owej infrastruktury przed zmianami klimatu konieczne jest odpowiednie zagłębienie rur w stabilnym gruncie, tak by nawet w przypadku zerwania wierzchnie warstwy gruntu przez powódź błyskawiczną, rury nie zostały naruszone. W celu ochrony urządzeń naziemnych, ważne jest ich wykonywanie na obszarach niezagrażonych podtopieniami i powodzią bądź na wzniesieniach. Dodatkowym czynnikiem chroniącym grunt przed porywaniem w przypadku powodzi jest stosowanie roślinności o rozbudowanym systemie korzeniowym. Nasadzenia takiej flory spajają grunt i chronią także przed osuwiskami.
- Zwiększanie retencji wodnej poprzez budowę i rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, rozwój małej retencji – zbiorniki wodne o tak niewielkich rozmiarach nie będą miały żadnego wpływu na klimat. Jednak w lokalnej skali nawet tak mała powierzchnia ma znaczenie klimatotwórcze. Nowoutworzone powierzchnie luster wody zbiorników spowodują wzrost wilgotności powietrza. Będzie to pozytywnie oddziaływać na bytowanie zwierząt i roślin. Zbiorniki będą magazynowały wodę i nawadniały okoliczne tereny w okresach suchych, regulowały przepływy w okresach

podwyższonych stanów wody, tym samym ograniczając negatywne skutki powodzi i suszy dla ludzi.

Reasumując, założenia Programu mają spowolnić zmiany klimatyczne oraz przygotować obszar powiatu na klęski żywiołowe, w taki sposób, by były one jak najmniej odczuwalne dla ludzi i środowiska naturalnego.

Zadania dla których wydano decyzje środowiskowe

Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Ząbkowice Śląskie – Łagiewniki i odcinek realizacyjny III Łagiewniki – Wrocław (Magnice)

W fazie budowy w wyniku spalania paliw w samochodach i maszynach emitowany będzie dwutlenek węgla zaliczany do gazów cieplarnianych. Nie są to jednak emisje gazów na skalę, która wymagałaby działań minimalizujących w tym zakresie. Eksploatacja projektowanego układu komunikacyjnego stanowić będzie pomijalne źródło emisji gazów cieplarnianych, a zwiększenie płynności ruchu przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do powietrza. Nie prognozuje się zatem, aby przedsięwzięcie miało znaczący negatywny wpływ na klimat, zarówno w skali lokalnej, jak i globalnej. Przy projektowaniu przedmiotowej drogi uwzględniono takie czynniki jak: wieloletnie warunki pogodowe, ryzyko wystąpienia zjawisk atmosferycznych tj.: powodzie, wyładowania atmosferyczne, nawałne burze i silny wiatr, susze, fale mrozu, katastrofalne opady śniegu oraz prognozowane zmiany klimatu i na tej podstawie dobrano materiały budowlane oraz rozwiązania technologiczne. Z dokumentacji wynika, że projektowana droga S8 będzie maksymalnie przystosowana do potencjalnych zmian klimatycznych. Zarówno konstrukcja drogi i obiektów inżynierskich, jak i zaprojektowany system odwodnienia, umożliwią ograniczenie skutków związanych z nawałnymi deszczami. Silne wiatry oraz wyładowania atmosferyczne mogą powodować krótkoterminowe utrudnienia, jednak mając na uwadze parametry projektowanej drogi klasy S oraz wymogi w zakresie zagospodarowania w obrębie pasa drogowego, ryzyko wystąpienia ww. utrudnień będzie mało prawdopodobne. Odpowiedni dobór mieszanek asfaltowych przyczyni się do podniesienia odporności nawierzchni na susze oraz ryzyko wystąpienia wysokich temperatur. Mając na uwadze powyższe, nie należy spodziewać się wpływu ekstremalnych zjawisk klimatycznych oraz zmian klimatycznych z nimi powiązanych na projektowaną drogę S8.

9.7. Klimat akustyczny i promieniowanie elektromagnetyczne

Pozytywne oddziaływanie na klimat akustyczny przede wszystkim będzie zauważalne na terenach o zwiększonym ruchu. Działania podejmowane w zakresie poprawy standardów akustycznych związane będą z ograniczeniem głównie hałasu drogowego poprzez rozbudowę, przebudowę i modernizację dróg. Inwestycje drogowe, nawet po ich zakończeniu, będą nadal oddziaływać na klimat akustyczny okolicy. Drogi z poprawioną nawierzchnią, w fazie eksploatacji, stanowią jednak źródło zanieczyszczeń znacznie mniej uciążliwe dla środowiska w porównaniu ze stanem wcześniejszym. Ograniczeniu ulegają szczególnie emisje hałasu i wibracji, poprawie ulega komfort jazdy. Również pozytywny wpływ na klimat akustyczny będą miały zadania w zakresie zwiększenia dostępności transportu zbiorowego (zwiększy się liczba pasażerów, którzy zrezygnują z transportu samochodami osobowymi). Duże znaczenie w redukcji ponadnormatywnego hałasu będzie miał rozwój systemu ścieżek rowerowych, czyli niskoemisyjnego i cichego rodzaju transportu, który spowoduje zmniejszenie ruchu samochodowego.

Oddziaływanie negatywne będzie krótkotrwałe, odwracalne i występujące tylko na terenie prowadzonych prac i w ich najbliższym sąsiedztwie. Prace realizowane w ramach tych zadań będą źródłem hałasu, którego głównym emitorem będzie praca urządzeń mechanicznych. Zadania, których realizacja będzie się wiązać z użyciem ciężkiego sprzętu powinny być prowadzone w dzień, aby nie zakłócać ciszy w porze nocnej. Dla zminimalizowania emisji hałasu i spalin, podczas prac zostaną użyte maszyny w pełni sprawne, które zostaną wykorzystane do prac zgodnych z ich przeznaczeniem i możliwościami, tak aby nie powstały inne zagrożenia, np. dla pracowników i osób postronnych znajdujących się w pobliżu. Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i ustąpi z chwilą zakończenia prac.

Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach budowy sieci energetycznej, nowych instalacji emitujących PEM oraz pośredniego skutku działań związanych z budową instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń mogą niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne.

Podczas prac ziemnych i montażowych, w sąsiedztwie placu budowy wystąpią potencjalne bezpośrednio i krótkotrwałe uciążliwości, w tym: emisja hałasu, zanieczyszczeń do powietrza oraz wytwarzanie odpadów. Oceniono je jako krótkoterminowe. Prace związane z budową przedsięwzięć wiązać się będą ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego, środków transportu. Hałas będzie miał zasięg lokalny. Praca przedsięwzięć przebiega częściowo w obrębie terenów chronionych akustycznie, zatem mieszkańcy i użytkownicy najbliższej zabudowy odczuwać mogą okresowe uciążliwości związane z realizacją inwestycji. Ewentualne uciążliwości będą minimalizowane poprzez prowadzenie prac w porze dziennej w godz. 6.00-22.00 oraz zastosowanie urządzeń i maszyn w pełni sprawnych.

Oddziaływanie eksploatacji kopalni i działalności górniczej na klimat akustyczny ma charakter krótkotrwały często o dużym natężeniu (roboty strzałowe), jednakże emisja hałasu nie będzie powodować negatywnego wpływu na stan klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie przed hałasem, nie będzie także negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze ani na zdrowie ludności zamieszkałej w pobliżu kopalni. Nie występuje też konieczność tworzenia obszaru ograniczonego użytkowania. Ograniczaniu rozprzestrzeniania się hałasu sprzyja lokalizacja wszelkich źródeł hałasu w zagłębionym wyrobisku kopalni.

Zadania dla których wydano decyzje środowiskowe

Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Zabkowice Śląskie – Łagiewniki i odcinek realizacyjny III Łagiewniki – Wrocław (Magnice)

Przedmiotowa inwestycja stanowi przedsięwzięcie, które może negatywnie oddziaływać na środowisko poprzez emitowanie hałasu do środowiska. Na etapie realizacji inwestycji źródłem powyższych emisji będą pracujące maszyny budowlane oraz sprzęt transportowy. Skala tych oddziaływań będzie jednakże ograniczać się do miejsca realizacji inwestycji oraz terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących i będzie wiązała się jedynie z wystąpieniem

czasowych i odwracalnych uciążliwości na tych terenach, nie będzie powodować znaczących negatywnych oddziaływań przedsięwzięcia na środowisko, w tym na życie i zdrowie ludzi.

W celu zminimalizowania uciążliwości akustycznych najbliższego sąsiedztwa inwestycji, nałożono następujące warunki:

1. Prace budowlane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej oraz innych terenów wymagających ochrony przed hałasem należy prowadzić wyłącznie w porze daytimej (w godz. 6:00-22:00) z możliwością prowadzenia prac w porze nocnej z uwagi na przyjętą technologię robót wymuszającą ciągłość prac.

2. Zaplecza budowy lokalizować poza terenami mieszkaniowymi, w odległości nie mniejszej niż 100 m od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Ustalono wymagania, dotyczące ochrony środowiska, konieczne do uwzględnienia w dokumentacji wymaganej do wydania decyzji:

1. Należy zastosować ekran akustyczny E07a o wysokości 3 m od km ok. 85+175 do km ok. 85+465 po stronie lewej drogi S8, który będzie miał kontynuację na odcinku III drogi S8.

2. Należy zostawić rezerwę terenową R15 pod ewentualne ekrany akustyczne od km ok. 78+300 do km ok. 78+900 po stronie prawej drogi S8.

Najbardziej uciążliwy pod względem emisji hałasu będzie okres funkcjonowania przedsięwzięcia, ze względu na długofalowy charakter ww. oddziaływania, którego źródłem będzie ruch kołowy pojazdów po trasie. RDOŚ ustalił na podstawie treści raportu oos, iż planowane przedsięwzięcie będzie wiązać się z koniecznością zastosowania środków minimalizujących oddziaływanie akustyczne przedsięwzięcia. Ze względu na możliwość wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie, zarówno na podstawie kwalifikacji wspomnianych terenów jako podlegających ochronie akustycznej zgodnie z przepisami aktualnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i - w przypadku terenów nieobjętych mpzp – według rzeczywistego zagospodarowania terenu w myśl art. 115 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska, jako działanie minimalizujące wskazano montaż ekranów akustycznych oraz przewidzenie ewentualnej rezerwy pod ekrany akustyczne.

Przeprowadzone analizy akustycznego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wskazują, że podczas funkcjonowania przedsięwzięcia może nastąpić lokalne przekroczenie standardów jakości środowiska określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112). W celu ograniczenia oddziaływania akustycznego GDOŚ nałożył w punktach obowiązek umieszczenia ekranów akustycznych oraz przewidzenia rezerwy pod dodatkowe ekrany akustyczne na odcinkach planowanej drogi ekspresowej, w których wyniki przeprowadzonych prognoz wskazywały na ryzyko przekroczenia ww. norm. GDOŚ w wyniku przeanalizowania raportu oos dla planowanego przedsięwzięcia w zakresie oddziaływania akustycznego na tereny sąsiadujące stwierdza, że lokalizacja ekranów akustycznych odpowiada miejscom, w których normy w zakresie klimatu akustycznego mogłyby nie być dotrzymane bez ich zastosowania. W szczególności wskazać w tym miejscu należy, iż ekrany będą usytuowane w ciągu planowanej drogi w miejscach, w których oś

drogi przebiega w pobliżu nieruchomości, które objęte są ochroną akustyczną, wynikającą z postanowień mpzp oraz na podstawie ich faktycznego zagospodarowania w myśl przepisu art. 115 Prawo ochrony środowiska.

Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 2904D ul. Kolejowa w Mościsku.

Na etapie realizacji przedsięwzięcia wystąpi emisja hałasu związana głównie z prowadzeniem prac ziemnych oraz poruszaniem się pojazdów po terenie inwestycji w związku z transportem materiałów, surowców i maszyn. Oddziaływania będą miały charakter krótkotrwały, odwracalny i ograniczony do obszaru prowadzonych prac oraz do czasu trwania robót budowlanych, ustąpią po ich zakończeniu nie powodując trwałych zmian w środowisku. Prace budowlane prowadzone będą tylko w porze dziennej (od 6:00 do 22:00).

Na etapie eksploatacji inwestycji głównym źródłem emisji hałasu będą pojazdy poruszające się po przedmiotowej drodze. Inwestycja nie powinna jednak spowodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Dzięki poprawie stanu technicznego drogi, poprawi się komfort jazdy uczestników ruchu, nastąpi poprawa płynności ruchu, co w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego i zmniejszenia emisji hałasu i zjawiska wibracji oraz polepszenia warunków akustycznych na terenach z nią graniczących.

9.8. Wody

Działania zaplanowane do realizacji w ramach projektu *POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego* nie będą wywierały znaczącego wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych. Działania przewidziane do realizacji w ramach projektowanego *Programu* są w większości ukierunkowane pośrednio lub bezpośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód podziemnych i powierzchniowych. W czasie realizacji zamierzeń może dojść do chwilowego zaburzenia stosunków wodnych, jednak długotrwały efekt inwestycji przyniesie korzyści zarówno dla stanu wód jak i komfortu życia mieszkańców gminy. Oceniono, że wyznaczone w projekcie POŚ zadania nie będą mieć znaczącego wpływu na jakość i ilość wód powierzchniowych i podziemnych, w tym jednolite części wód.

Realizacja ustaleń *Programu* wpisuje się w realizację głównych celów środowiskowych dla wód podziemnych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW):

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Natomiast w przypadku wód powierzchniowych działania zapisane w POŚ powinny realizować następujące cele RDW:

- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych,
- poprawa i przywracanie dobrego stanu wszystkich części wód powierzchniowych dla sztucznych i silnie zmienionych części wód, mając na celu osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych,

- ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych,
- stopniowe redukcje zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i stopniowe eliminowanie priorytetowych substancji niebezpiecznych z wód powierzchniowych oraz zapobieganie dopływowi lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń.

Każde z opisanych działań wpisuje się w realizację powyższych celów, zakładając osiągnięcie przez jednolite części wód podziemnych i powierzchniowych stanu/potencjału co najmniej dobrego.

Bezpośrednio największe korzyści przyniesie realizacja działań polegających na rozbudowie i modernizacji sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, jak również infrastruktury towarzyszącej, które są wprost nakierowane na ochronę wód. Podobne oddziaływanie niosą ze sobą działania związane z monitoringiem i ograniczaniem zużycia wody.

Pozytywnie oddziaływać na wody będą projekty związane z przeciwdziałaniem występowania powodzi. Jednym z wielu skutków powodzi jest zanieczyszczenie wód, m.in. zawiesinami, substancjami biogennymi, ściekami, metalami ciężkimi i szkodliwymi substancjami organicznymi.

Swobodny przepływ rzek i możliwość meandrowania sprzyjają naturalnemu oczyszczaniu się wód płynących. Okresowe zalewanie dolin rzecznych sprzyja rozwojowi naturalnych siedlisk nadrzecznych, tj. lasów łęgowych, które charakteryzują się bogactwem flory i fauny. Planowane działania w ramach gospodarki wodnej oraz ochrony przeciwpowodziowej będą prowadziły do ograniczenia ryzyka oraz skutków wywołanych ponadnormatywnymi wezbraniami prowadzącymi do powodzi. Pośrednie i bezpośrednie zwiększanie zasobów wodnych będzie przeciwdziało występowaniu i negatywnym skutkom suszy. Zaproponowane w projekcie *Programu* działania będą zmierzać do poprawy warunków klimatycznych dzięki systematycznej poprawie reżimu hydrologicznego oraz jakości wód.

Budowa sieci kanalizacyjnej podlega najczęściej analizie jej opłacalności, jednak dla ochrony środowiska jest ona rozwiązaniem bardziej korzystnym. W przypadku obszarów, na których występuje zagrożenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, a tym samym także gruntowych, budowa indywidualnych rozwiązań gospodarki ściekowej nie jest korzystnym podejściem do problemu odprowadzania ścieków. Właściciele takich urządzeń nie są w stanie zagwarantować właściwego oczyszczenia ścieków lub prawidłowego eksploataowania urządzenia. Budowa sieci wyeliminuje przedostawanie się zanieczyszczeń z możliwych nieszczelnych zbiorników bezodpływowych do gruntu. W ten sposób zmniejszy się zagrożenie mikrobiologiczne i eutrofizacji. Ograniczy to także rozproszone zanieczyszczanie gleb i wód podziemnych.

Zdarzają się przypadki, kiedy odprowadzanie ścieków zawierających zanieczyszczenia w dopuszczalnych stężeniach mimo wszystko może negatywnie oddziaływać na wody odbiornika, z uwagi na jego szczególną wrażliwość. Wprowadzenie do wód rzeki przy niskim przepływie znacznego ładunku zanieczyszczeń może w konsekwencji wpłynąć negatywnie na jej naturalną zdolność samooczyszczania i stopniowe pogarszanie się jakości prowadzonych przez nią wód. Powtarzające się regularne zrzuty ścieków zawierających

substancje zanieczyszczające w ilościach podprogowych przyczyniają się do przekroczenia chłonności rzek, które niejednokrotnie stanowią lokalne ciek wodne o niewielkich przepływach.

Kolejnym rozwiązaniem mogą być przydomowe oczyszczalnie ścieków. W odpowiedni sposób zaprojektowane i wykonane, z rozbudowanym systemem przelewowym zapewniają dobrą jakość wód wprowadzanych do gruntu. Ewentualna nieprawidłowa eksploatacja przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ich awarie mogą przyczynić się do zanieczyszczenia zarówno wód podziemnych, jak i gleby, a za jej pośrednictwem również wód powierzchniowych. Użytkownicy przydomowych oczyszczalni ścieków są zobowiązani do przeprowadzania badania ścieków surowych i oczyszczonych z oczyszczalni, co w dużym stopniu ogranicza ich potencjalny negatywny wpływ. Taki wymóg zwiększa także prawdopodobieństwo wykrycia awarii przydomowych oczyszczalni ścieków oraz jej szybkiej naprawy. Ponadto zaleca się prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz kontrole częstotliwości opróżniania tych zbiorników.

Realizacja planowanych inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wpisuje się w cele środowiskowe, wskazane w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. (Dz.U. z 2023 r., poz. 335). Zgodnie z Programem wodno-środowiskowym kraju wprowadzono działania z kategorii „Gospodarka Komunalna”, obejmujące konieczność porządkowania systemu gospodarki ściekowej. Działania te obejmują budowę systemu kanalizacji sanitarnej. Reasumując realizacja inwestycji nie wpłynie na pogorszenie stanu wód i nie będzie stanowić zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych. Inwestycje mają na celu poprawę warunków sanitarnych, uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez podłączenie istniejących i planowanych budynków do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków, likwidację zbiorników na ścieki w powiecie.

Ze środowiskiem wodnym powiązany jest także sektor energetyczny. Dlatego projekty związane z poprawą efektywności energetycznej, z popularyzacją oszczędzania energii oraz promowaniem odnawialnych źródeł energii, pośrednio pozytywnie będą wpływać na wody poprzez zmniejszenie ich poboru do celów chłodniczych.

Na redukcję zanieczyszczeń przedostających się do wód mają również wpływ niektóre z działań z zakresu rozbudowy i przebudowy infrastruktury drogowej. Woda wykazuje cechy mobilności w środowisku, a zanieczyszczenia z powietrza przenikają do środowiska glebowego. W związku z tym poprawa stanu jakości powietrza wpłynie na poprawę stanu jakości wody.

Działania polegające na zachowaniu i odtwarzaniu roślinności pasów brzegowych wzdłuż cieków i rowów w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń biogennych, utrzymaniu oraz rozbudowie istniejących obiektów ochrony przeciwpowodziowej nie będą znacząco negatywnie oddziaływać na wody. Realizacja tych działań będzie wpływać na jakość wód powierzchniowych i podziemnych. Pewne negatywne oddziaływanie może wystąpić, ale będzie ono związane jedynie z fazą realizacji poszczególnych inwestycji. Po zakończeniu tych projektów należy spodziewać się pośrednio poprawy jakości wód poprzez ograniczenie niekontrolowanych spływów w trakcie wezbrań.

Rozwój aglomeracji miejskich spowodował i powoduje niekorzystne zmiany w systemie powierzchniowego odpływu wód burzowych i nie jest wspomagany ich wstępną retencją rekompensującą retencję naturalną. Rozwiązanie tego problemu wymaga oceny zagrożenia w warunkach obecnych i przyszłych oraz zastosowania odpowiednich środków technicznych i półtechnicznych dla obniżenia zagrożenia powodziowego obecnie i dla ograniczenia jego wzrostu w przyszłości. Stąd zadania mające na celu modernizację i rozbudowę kanalizacji deszczowej, czego efektem będzie redukcja strat wywołanych głównie podtopieniami.

W projekcie POŚ zaplanowane zostały zadania dotyczące zwiększania retencji wodnej. Charakter inwestycyjny mogą mieć jedynie zadania związane z budową zbiorników małej retencji. Biorąc pod uwagę, że zadanie te mają charakter ogólny, nie jest znana ich dokładna lokalizacja ani szczegóły techniczne. Co więcej dla zadań tego rodzaju wymagana jest osobna procedura oceny wpływu na środowisko. Wpływ prac budowlanych oraz modernizacyjnych w okolicach wód powierzchniowych, może bezpośrednio, ale krótkotrwale wpływać na pogorszenie się ich jakości. Wpływ ten jednak zniknie po zakończeniu prac. W długofalowej perspektywie wpływ inwestycji związanych z przywracaniem naturalnej retencji wodnej będzie miał pozytywny wpływ na wody. Zachowanie naturalnego stanu wód wpłynie na poprawę stanu hydromorfologicznego wód oraz przywrócenie funkcji ekologicznych wód. Doprowadzi to do odbudowania zdolności wód do samooczyszczania. Efektem zadań prowadzących do zachowania i poprawy retencji będzie poprawa stanu ilościowego wód. Ponadto wpisują się one w cele przeciwdziałania suszom i powodziom oraz ograniczania ich skutków. Retencionowanie wody w zbiornikach na powierzchni ziemi czy też pod ziemią zapewni dostęp do wody w okresach suszy, która może być wykorzystywana w ogrodach czy też do splukiwania toalet. Woda pochodząca z opadów winna być traktowana jako cenny surowiec, który należy wykorzystać jak najbliżej miejsca opadu.

Możliwe oddziaływania negatywne na wody związane są z budową, modernizacją jak i eksploatacją dróg oraz budową sieci ciepłowniczych, gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych. Oddziaływania negatywne związane będą z etapem budowy i po zakończeniu prac ustąpią. Z tego typu przedsięwzięciami wiążą się najczęściej wykopy oraz przemieszczanie mas ziemnych w celu dokonania odpowiedniej makroniwelacji terenu. Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na wody poprzez: odwodnienia terenu, co może skutkować czasowym obniżeniem zwierciadła wód gruntowych, możliwe zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt żyjących w wodach, zmiany stosunków gruntowo-wodnych. Ponadto do wód podziemnych mogą przedostawać się różnorakie zanieczyszczenia, jednak nie powinny wpłynąć znacząco na ich jakość. Awaryjne sprzętu budowlanego, niewłaściwe przechowywanie materiałów, niewłaściwa organizacja placów budowy oraz tymczasowe składowanie odpadów mogą być również przyczyną negatywnego oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne i przedostawania się do wód szkodliwych zanieczyszczeń. Dlatego ważna jest odpowiednia organizacja zaplecza budowy oraz zastosowanie działań minimalizujących adekwatnych do lokalnych warunków środowiskowych. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji można ograniczyć do racjonalnego poziomu także poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować

dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie będzie kwalifikować się do przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.

Podczas użytkowania dróg zanieczyszczenia przedostają się do wód w wyniku infiltracji z wodami opadowymi i roztopowymi. Podstawą ochrony przed tego typu zanieczyszczeniami jest zastosowanie systemów odwodnień, które umożliwiają, w normalnych warunkach eksploatacji, absorpcję węglowodorów ropopochodnych. Chemizm wód ulega zmianom głównie za sprawą rozpuszczalnych w wodzie soli, które migrują do ekosystemów wodnych. Oddziaływania te będą pośrednie i długotrwałe. Realizacja działań infrastrukturalnych może pociągać za sobą szereg negatywnych oddziaływań na etapie budowy konkretnych inwestycji, takich jak odwadnianie wykopów, skutkujące obniżeniem zwierciadła wody podziemnej oraz infiltracją zanieczyszczeń z terenu budowy do ziemi i wód gruntowych. Oddziaływania te jednak będą mieć charakter lokalny i krótkotrwały, w perspektywie długoterminowej nie spowodują one negatywnego stałego wpływu na jakość i zasobność wód powierzchniowych i podziemnych.

Działalność kopalni odkrywkowych (wykorzystanie najnowocześniejszych technik przy prowadzeniu prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopaliny) w zasadzie nie stwarza zagrożenia zanieczyszczenia wód podziemnych, gdyż pod względem wodonośności górotwór ten uchodzi za praktycznie nieprzepuszczalny, a w kopalniach nie przewiduje się szczypty wód podziemnych. Tak więc przy zachowaniu wszelkich dostępnych technicznie i organizacyjnie środków bezpieczeństwa, czystość wód rzek jak i jakość wód podziemnych nie będzie narażona na pogorszenie.

Negatywne oddziaływanie zadań polegających na rekultywacji lub remediacji gruntów zdegradowanych i zdewastowanych będzie polegać na zmianie poziomu zwierciadła wody. Nie będzie to jednak prowadziło do znacząco negatywnego oddziaływania na wody.

Zapewnieniu odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych, służy ustanawianie stref ochronnych ujęć wód. Strefę ochronną stanowi obszar, na którym obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód, w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją. Strefa ochronna obejmuje wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r., poz. 1087) na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Na terenie ochrony bezpośredniej należy:

1. Odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody.
2. Zagospodarować teren zielenią.

3. Odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

4. Ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić, a jego granice przebiegające przez wody powierzchniowe oznaczyć za pomocą rozmieszczonych w widocznych miejscach stałych znaków stojących lub pływających. Na ogrodzeniu oraz znakach należy umieścić tablice zawierające informację o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych. Zakazuje się niszczenia, uszkodzenia lub przemieszczania stałych znaków stojących lub pływających oraz tablic zawierających informacje o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

Na obszarach ochronnych może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód, obejmujących:

1. Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi.
2. Rolnicze wykorzystanie ścieków.
3. Przechowywanie lub składowanie odpadów promieniotwórczych.
4. Stosowanie nawozów oraz środków ochrony roślin.
5. Budowę nowych dróg, linii kolejowych, lotnisk lub lądowisk.
6. Lokalizowanie zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt.
7. Lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz innych substancji, a także rurociągów do ich transportu.
8. Lokalizowanie składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych.
9. Mycie pojazdów mechanicznych.
10. Urządzanie parkingów, obozowisk oraz kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii.
11. Lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie martwych zwierząt.
12. Wydobywanie kopalni.
13. Wykonywanie odwodnień budowlanych lub górniczych.
14. Używanie statków powietrznych do przeprowadzania zabiegów rolniczych.
15. Urządzanie przyzmykiszonkowych.
16. Chów lub hodowlę ryb, ich dokarmianie lub zanęcanie.
17. Lokalizowanie nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.
18. Składowanie opakowań po nawozach i środkach ochrony roślin.
19. Stosowanie i składowanie chemicznych środków zimowego utrzymania dróg.
20. Lokalizowanie pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej.

Założenia projektowanego dokumentu nie będą oddziaływać na strefy ochrony bezpośredniej ujęć wód ze względu na brak zaplanowanych przedsięwzięć w ich granicach, wynikający z powyższych zakazów. Wskazane w POŚ przedsięwzięcia związane z rozbudową, modernizacją ujęć wód i stacji uzdatniania wód nie pogorszą stanu środowiska, nie zmienią sposobu wykorzystywania terenu, polepszą natomiast wydajność ujęć w celu zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną. Czas remontów będzie wiązał się z chwilowymi i krótkoterminowymi uciążliwościami dla środowiska związanymi ze wzmożonym

transportem, wibracjami, emisją spalin, hałasu oraz powstawaniem odpadów. Wszystkie użyte do budowy i remontów surowce, materiały, wodę, paliwa i energię należy wykorzystywać zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami ze szczególnym zwróceniem uwagi na odzysk materiałów i surowców w trakcie gospodarki odpadami.

Zgodnie z opracowaniem pn.: *Dobre praktyki utrzymania rzek*, które powstały z inicjatywy Fundacji WWF Polska i Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej opracowano działania minimalizujące prace utrzymaniowe rzek dla poszczególnych kategorii prac w odniesieniu do grup typów abiotycznych rzek m.in.:

➤ Wykaszenie roślin z dna oraz brzegów śródlądowych wód powierzchniowych

1. Zabieg wykaszania powinien dotyczyć tylko roślinności, która mogłaby utrudniać przepływ przy wyższych stanach wód, natomiast w przypadku braku takiego zagrożenia nie należy ingerować w szatę roślinną, szczególnie w przypadku cieków naturalnych na terenach użytkowanych ekstensywnie lub chronionych. Preferowane powinno być wykaszanie tylko jednego brzegu lub naprzemiennie z uwzględnieniem układu poziomego koryta.
2. Wykaszenie roślin z dna powinno się stosować tylko w przypadku zarastania cieków roślinami ortotropowymi (roślinami, których pędy wznoszą się pionowo tj. prostopadle do podłoża – np. trzcina pospolita). Działania nie należy stosować wobec reofitów (roślin prądolubnych, o charakterystycznych liściach poddających się nurtowi wody – np. włosienicznik rzeczny, wstęgowe formy strzałki wodnej), gdyż zwykle ograniczają one przepływ tylko w umiarkowanym stopniu.
3. Należy unikać równoczesnego wykaszania roślinności z obu brzegów i dna, gdyż powoduje to całkowitą destrukcję zespołu makrofitów, brak ocienienia lustra wody oraz utratę siedlisk i kryjówek ryb i makrobezkręgowców.
4. Pozostałości wykoszonych roślin nie mogą służyć ciekowi ani w nim pozostawać, gdyż mogłyby tworzyć zatory wymagające kolejnych interwencji i negatywnie oddziaływałyby na warunki fizykochemiczne wody.
5. W granicach miast, terenów zabudowanych i przemysłowych oraz intensywnie użytkowanych rolniczo (np. pola orne, fermy hodowlane), a także w bezpośrednim sąsiedztwie (do 100 m) urządzeń hydrotechnicznych (np. przepompowni, przepustów rurowych, jazów) oraz przy ujściach dopływów, kanałów i rowów melioracyjnych, w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się lokalne wykaszanie obu brzegów i dna cieków oraz powtórzenie prac 3-4 krotnie w roku.

➤ Usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie rzek

1. Prace należy ograniczyć tylko do tych odcinków rzek, gdzie roślinność wodna stwarza rzeczywiste zagrożenie podtopieniem gruntów, a więc tam, gdzie zachodzą poniższe przesłanki:
 - zarośnięta jest cała szerokość koryta,
 - występuje znaczna miąższość roślin, ograniczająca przepływ,
 - brak jest strefy zalewowej użytkowanej ekstensywnie (np. łąki),
 - w bezpośrednim sąsiedztwie cieków znajduje się zabudowa lub inne elementy infrastruktury.
2. Preferowane powinno być usuwanie roślin tylko z części szerokości koryta, w taki sposób, aby pozostawić 50% określonego w przedmiarze porostu. Należy kształtować

koryto przepływu wód wśród roślinności w miarę możliwości naśladować naturalną linię nurtu.

➤ Usuwanie drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi rzek

1. Co do zasady, drzewa na brzegach rzek nie powinny być wycinane. Prace należy ograniczyć tylko do tych odcinków rzek, gdzie zadrzewienia stwarzają rzeczywiste zagrożenie powodziowe, zagrożenie dla bezpieczeństwa żeglugi, zagrożenie uszkodzenia urządzeń wodnych (budowli regulacyjnych) lub zagrażają funkcjonowaniu tych urządzeń, a więc tam, gdzie zachodzą poniższe przesłanki:
 - występuje zwężenie lub zarośnięta jest cała szerokość koryta,
 - brak jest strefy zalewowej użytkowanej ekstensywnie (np. łąki),
 - w bezpośrednim sąsiedztwie cieku występuje zabudowa lub inne elementy infrastruktury.
2. Preferowane powinno być prowadzenie wycinki drzew i krzewów na jednym brzegu lub naprzemiennie, z uwzględnieniem układu poziomego koryta, w celu odpowiedniego kształtowania warunków przepływu wód wielkich
3. Nie powinno się usuwać tzw. drzew biocenotycznych – w szczególności drzew dziuplastych oraz zahubionych i wypróchniałych. W szczególności, wycinka drzew uschniętych (martwych) lub chorych i zamierających nie powinna być regułą – tego rodzaju drzewa często odznaczają się najwyższymi walorami przyrodniczymi (siedliska ptaków, nietoperzy, bezkręgowców).
4. Sam fakt nadwieszenia drzewa nad lustrem wody oraz zagrożenia przewróceniem w nurt, zwłaszcza jeżeli szerokość koryta przekracza 10-20 m, nie powinien być przesłanką do wycinania drzewa – zwłaszcza biorąc pod uwagę dużą pozytywną rolę ekologiczną rumoszu drzewnego w nurcie rzeki.
5. Przed usunięciem drzew konieczne jest sprawdzenie przez kompetentnego specjalistę, czy nie są one zasiedlone przez gatunki chronione (zwłaszcza ptaki, nietoperze, chrząszcze, grzyby). Konieczne może być uzyskanie zezwolenia RDOŚ na odstępstwo od zakazów w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt, grzybów lub roślin objętych ochroną. Zezwolenie takie może być odrębną decyzją (art. 56 ustawy o ochronie przyrody), albo częścią warunków prowadzenia robót (art. 118a ust. 8 tej ustawy).
6. Jeżeli konieczne jest usunięcie drzew, to wycięte drzewa warto wykorzystać kotwicząc je w nurcie cieku, tak by z jednej strony pełniły funkcję deflektorów odpowiednio kierujących nurt (można np. w ten sposób chronić zagrożone rozmyciem punkty brzegu), a z drugiej strony mogły być elementem ekologicznym w cieku.
7. W wyjątkowych sytuacjach w obszarach użytkowanych ekstensywnie dopuszcza się prowadzenie prac w odcinkach cieków według warunków przewidzianych dla obszarów zabudowanych, o ile występuje bezpośrednio zagrożenie powodziowe lub wystąpieniem podtopień na obszarach zabudowanych lub przemysłowych położonych w sąsiedztwie tych odcinków.
8. Należy pamiętać, że wycinka zadrzewień nadrzecznych, poza utratą bioróżnorodności i ich funkcji siedliskotwórczych może wzmocnić inne problemy, przyspieszając rozrost roślin wodnych i zarastanie cieku, ułatwiając spływy do cieku z terenów sąsiednich wzmagające eutrofizację i zamulanie, destabilizując brzegi cieku.

➤ Usuwanie z rzek przeszkód naturalnych oraz wynikających z działalności człowieka

1. Należy ograniczyć do minimum usuwanie powalonych drzew i innych „przeszkód naturalnych”, gdyż elementy te mają kluczowe znaczenie dla funkcjonowania ekosystemu rzeczno-egzonalnego i są niezbędne dla zachowania i odtwarzania różnorodności biologicznej rzeki. Zupełnie należy wykluczyć usuwanie ponadwymiarowych głązów z rzek górskich i wyżynnych, ponieważ zapewniają one stabilność dna – ich usunięcie może spowodować erozję koryta. Maksymalnie ograniczyć należy usuwanie z cieków rumoszu, drzewnego, ze względu na jego znaczenie ekologiczne.
2. Prace polegające na usuwaniu „przeszkód naturalnych” należy ograniczyć tylko do tych odcinków rzek, gdzie rumosze drzewne lub inne przeszkody naturalne stwarzają rzeczywiste zagrożenie powodziowe, a więc gdy zachodzą poniższe przesłanki:
 - znacząco zatamowana jest cała szerokość koryta i występuje rzeczywiste podpiętrzenie wody do nieakceptowalnej wysokości (należy tu jednak brać pod uwagę, że – zwłaszcza na małych ciekach – spowolnienie spływu wody przez zwały drzew powalonych w nurt to korzystna dla środowiska forma naturalnej retencji; natomiast w małych ciekach górskich gruby rumosze drzewne pełni ważną funkcję wytracania energii strumienia wody przy ulewnych deszczach – por. Bojarski i in. 2005); ewentualnie gdy przeszkoda ukierunkowuje nurt w sposób zagrażający zniszczeniem elementów infrastruktury lub zabudowy zlokalizowanej przy cieku, albo gdy jest bardzo wysokie ryzyko zniesienia drzewa w miejsce, gdzie grozi powstanie niebezpiecznego zatoru;
 - brak jest strefy zalewowej użytkowanej ekstensywnie (np. łąki);
 - w bezpośrednim sąsiedztwie cieku występuje, narażona na podtopienie lub erozję brzegu, zabudowa lub inne elementy infrastruktury.
3. Drzewa powalone w korycie stwarzające zagrożenie powstawania niebezpiecznych zatorów należy w miarę możliwości tylko częściowo redukować – odcinać gałęzie pozostawiając fragment pnia jako element, który ukierunkowuje prąd ku centralnej części cieku, tak by zachować kryjówki i siedliska dla ryb, w tym gatunków istotnych dla oceny stanu ekologicznego (m.in. pstrąg potokowy, lipień, kleń, miętus, boleń) oraz z gospodarczego (wędkarskiego) punktu widzenia (m.in. okoń, szczupak, sum, leszcz).
4. Wskazane jest usuwanie zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego (śmieci) oraz innych przeszkód wynikających z działalności człowieka, bez usuwania elementów naturalnych (pni, rumoszu drzewnego).

➤ Udrażnianie rzek przez usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód oraz usuwanie namulów i rumoszu

1. O ile to możliwe, należy dążyć do pozostawienia odcinków o mniejszym stopniu zamulenia, wolnych od wpływu prac (o długości co najmniej 1 km), co pozwoli na utrzymanie mozaiki siedlisk wzdłuż cieku, zachowanie różnorodności makrofitów i makrobezkręgowców oraz tarlisk ryb fitofilnych. Obszary mogące stanowić cenne tarliska ryb, szczególnie łososiowatych i reofilnych karpowatych (odcinki o dnie żwirowym) winno się pozostawić bez ingerencji.
2. Niewskazane jest tworzenie odcinków cieków o jednolitej, niewielkiej głębokości, gdyż w przypadku niskich stanów wód są one pozbawione siedlisk umożliwiających bytowanie większych gatunków ryb.

➤ Remont lub konserwacja stanowiących własność właściciela wody:

- a) budowli regulacyjnych oraz ubezpieczeń w obrębie tych budowli,
 - b) urządzeń wodnych.
1. Remont urządzeń regulacyjnych – w tym umocnień brzegów i budowli piętrzących winien być wykonywany tylko w przypadku potwierdzenia ich aktualnej przydatności. W każdym innym przypadku należy rozważyć rozbiórkę niefunkcyjnych budowli w ramach odrębnych zadań inwestycyjnych, ponieważ obiekty przeznaczone do likwidacji nie powinny być utrzymywane. W szczególności remont prowadzący do odtworzenia funkcjonalności stopni i progów w dzień o wysokości ponad 20 cm, lub urządzeń obejmujących sztuczne długie i płytkie struktury utwardzonego dna (np.: niecek wypadowych, umocnień itp.) może stwarzać lub utrzymywać poważne utrudnienie dla migracji ryb i bezkręgowców. W tym wypadku prace remontowe powinny zapewniać poprawę stanu ekologicznego rzeki poprzez stosowanie rozwiązań ułatwiających migrację organizmów wodnych, w przeciwnym razie remont powinien być wykonywany tylko w wyjątkowych, dobrze uzasadnionych przypadkach.
 2. Preferowanym działaniem alternatywnym do remontowania progów jest rozważenie ich przekształcenia w ramach odrębnego zadania inwestycyjnego w znacznie bardziej przyjazne środowisku struktury o charakterze kamiennych ramp lub pochylni dennych zajmujących całą szerokość cieku, zbliżonych do naturalnych bystrzy. Działania takie należy wykonać w ramach odrębnych zadań inwestycyjnych, jednak w przypadku stwierdzenia ich zasadności należy odstąpić od remontów istniejących, niefunkcyjnych obiektów, gdyż jest to działanie nieuzasadnione ekonomicznie.
 3. W miarę możliwości należy stosować podczas prac materiały naturalne takie jak kamień, faszyna, drewno itp.
 4. Konieczna jest jednak indywidualna analiza każdego przypadku pod kątem specyficznych uwarunkowań środowiskowych – np. występowania gatunków ryb dwuśrodowiskowych o określonych terminach migracji, podczas których nie należy prowadzić remontów funkcjonujących przepławek. Szczególnie w obszarach chronionych remonty urządzeń wodnych powinny być poddane indywidualnej analizie, obejmującej także spójność istnienia urządzenia wodnego z celami danego obszaru chronionego.

➤ Dodatkowe ograniczenia w obszarach chronionych (parki narodowe, rezerваты przyrody, obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe)

1. Należy ograniczyć działania w korycie rzek w obszarach chronionych poprzez wyjątkowo staranną weryfikację ich zasadności i realizację wyłącznie w kluczowych miejscach – np. spiętrzeń wód zagrażających bezpieczeństwu ludzi i mieniu.
2. Wskazane jest ograniczenie prac do koszenia jedynie porostu na brzegach, wykaszanie roślin z koryta możliwe jest jedynie w przypadku konieczności utrzymania toru wodnego oraz na kanałach i rowach, albo gdy wykoszenie silnie zarastającego koryta jest korzystniejszą środowiskowo alternatywą wobec bardziej inwazyjnych ingerencji (usuwania roślin, „odmulania”). Zasadą powinno być także usuwanie z koryta do 50% porostu, nie częściej niż co 2 lata.
3. W granicach obszarów chronionych koszenie brzegów należy wykonywać w okresie po 15 lipca, a najmniej niekorzystne jest prowadzenie prac w okresie od 15 sierpnia do końca lutego. W trakcie wykonywania zabiegów należy zawsze i konsekwentnie

pozostawić jeden brzeg nienaruszony – będzie on pełnił funkcję ostoi zwierząt i roślinności.

Zadania dla których wydano decyzje środowiskowe

Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Zabkowice Śląskie – Łagiewniki i odcinek realizacyjny III Łagiewniki – Wrocław (Magnice)

Planowane przedsięwzięcie zlokalizowane jest w obszarze JCWP Budzówka od źródła do Jadkowej oraz JCWP Śleza od źródła do Księginki. W obszarze przedsięwzięcia występuje JCWPd nr 108 oraz JCWPd nr 109. Teren inwestycji nie będzie kolidował ze strefami ochronnymi ujęć wód. Planowana inwestycja nie będzie przecinała obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Przedsięwzięcie nie będzie przecinało obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia (zarówno na etapie jego realizacji, jak i eksploatacji) przeanalizowano w kontekście wpływu na osiągnięcie celów środowiskowych wyznaczonych dla części wód, w granicach których zamierzenie jest realizowane. Kluczową składową tej oceny są elementy biologiczne. Przedsięwzięcia oddziałujące w bezpośredni sposób na hydromorfologię wód, mogą pociągać za sobą zmiany zależnych od hydromorfologii i fizykochemii, biologicznych elementów. Stąd, w oparciu o przedłożony materiał dowodowy, dokonano oceny, w jaki sposób zmiany parametrów hydromorfologicznych i fizykochemicznych JCWP przełożą się na zależne od nich elementy biologiczne. W celu oceny wpływu przedsięwzięcia, w perspektywie czasowej, na osiągnięcie zakładanych celów środowiskowych określonych dla JCWP przeanalizowano wpływ przedsięwzięcia na elementy biologiczne (oceniono wpływ na ichtiofaunę oraz możliwy wpływ na fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce bentosowe), hydromorfologiczne (system hydrologiczny, ciągłość rzeki, warunki morfologiczne), elementy chemiczne i fizykochemiczne jakości wód – wspierające elementy biologiczne (warunki cieplne, warunki natlenienia, zasolenie, stan zakwaszenia, warunki biogenne, zanieczyszczenia specyficzne). Największe potencjalne oddziaływanie na wody powierzchniowe będzie związane z: pracami na ciekach wodnych, przekładaniem koryt, ingerencją w koryta rzek i ich brzegi, przekształceniem strefy brzegowej, umocnieniem zewnętrznej strefy brzegowej, a także z odprowadzaniem do cieków wód opadowych. Koryta cieków zostaną umocnione materiałami możliwie zbliżonymi do naturalnych (co zostało uwarunkowane w sentencji niniejszej decyzji). Umocnienia najczęściej wykonywane będą w obrębie obiektów mostowych oraz przed i za tymi obiektami w odległości sięgającej kilkudziesięciu metrów. Zmiany przekroju cieków związane są przede wszystkim z ujęciem cieków w przepusty. Konieczność przełożenia cieków związana jest z uwarunkowaniami technicznymi, zastosowanymi rozwiązaniami projektowymi, a także kolizją z planowaną drogą. Zakres prac w obrębie cieków jest ograniczony do niezbędnego minimum, co wynika z warunków technicznych i konieczności zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania obiektów inżynierskich oraz drogi ekspresowej. Charakterystyki koryt przekładanych cieków będą zbliżone do stanu aktualnego oraz znajdującego się w bezpośrednim sąsiedztwie przebudowanego koryta. Wykorzystany do umocnień materiał – zgodnie z warunkami wydanej decyzji – pozwoli zachować możliwie najbardziej naturalny charakter danego odcinka cieku. Niezmienna pozostanie objętość przepływu, a związane z przedsięwzięciem prace nie wprowadzą istotnych zmian w funkcjonowaniu hydrologicznym i geomorfologicznym cieków. Ewentualne zaburzenie przepływu będzie obejmować strefę w rejonie prowadzonych prac i będzie

polegało na lokalnej zmianie prędkości przepływu wód w cieku. Przeprawy przez cieką poprowadzono w sposób niewymagający lokalizowania podpór obiektów w korycie cieków (nie planuje się obiektów mostowych posiadających podpory w biegu cieką lub w granicach strefy brzegowej). W zakresie elementów hydromorfologicznych nastąpi częściowa, lecz odwracalna zmiana układu roślinności strefy nadbrzeżnej i struktury strefy brzegowej. Zachowanie cieką w możliwie niezmienionej formie, stosowanie naturalnych materiałów sprzyjać będzie sukcesji roślinności nadbrzeżnej i wodnej na przebudowanych odcinkach cieków.

Zaplanowany do wykonania w ramach przedmiotowego przedsięwzięcia system odwodnienia, w tym zbiorniki retencyjne, chronić będzie przed gwałtownym spływem w krótkim okresie znacznej ilości wód opadowych (podczas pogody deszczowej), co mogłoby zaburzać przepływ i zwiększać znacząco poziomy wód. Tym samym oddziaływanie w zakresie zmiany warunków hydrologicznych (związanych z przepływami, jak i późniejszych zmian warunków hydromorfologicznych koryta) będzie ograniczone. Poprzez ograniczenie oddziaływania na przepływy oraz hydromorfologię koryta ograniczane zostaną również oddziaływania na elementy biologiczne występujące w danym cieku (fitoplankton, zoobentos, ichtiofaunę, makrofity). Oddziaływanie na elementy fizykochemiczne będzie oddziaływaniem występującym przede wszystkim na etapie realizacji prac. Może ono dotyczyć parametrów fizykochemicznych, takich jak zawiesina ogólna lub tlen rozpuszczony w wodzie. Zawiesina zawiera w części substancję organiczną, która po przedostaniu się do cieką utleniając się, będzie zmieniała panujące tam warunki tlenowe. Zjawisko to na etapie realizacji inwestycji będzie okresowe i przemijalne ze względu na ograniczony czas trwania etapu budowy oraz naturalne procesy samooczyszczania wody w rzece. Po dokonaniu identyfikacji oddziaływań mających wpływ na osiągnięcie celów środowiskowych wyznaczonych dla ww. JCWP oraz uwzględniając zakres zmian hydromorfologicznych i fizykochemicznych, uznano, że potencjalne negatywne oddziaływania na elementy biologiczne najsilniejsze będą na etapie realizacji przedsięwzięcia. Oddziaływanie na makrofity i fitobentos związane będzie przede wszystkim ze zniszczeniem istniejącej w korytach cieków struktury roślinności na etapie realizacji prac. Będzie to jednak oddziaływanie odwracalne, ponieważ struktura roślinności cieką odtworzy się po zakończeniu robót. Biorąc pod uwagę rodzaj stosowanego materiału, zachowanie cieką w możliwie niezmienionej formie, prowadzenie prac tylko w obrębie krótkich odcinków cieką, można uznać, iż w ciągu kilku lat po zakończeniu prac nastąpi sukcesja roślinności nadbrzeżnej i wodnej na przebudowywanych odcinkach koryt. Po zakończeniu prac, wskutek sedymentacji osadów, odtworzy się środowisko życia fitobentosu. Dzięki obecności nieregulowanych odcinków oraz dryfowi bentos będzie mógł się szybko odtworzyć. Oddziaływanie na ichtiofaunę związane będzie przede wszystkim z zamuleniem, zapiaszczeniem żerowisk oraz ze wzrostem zawiesiny. Będzie to jednak oddziaływanie odwracalne i ustąpi po zakończeniu prac. Najistotniejsze oddziaływanie na odcinkach cieków objętych pracami względem elementów biologicznych związane będzie z przełożeniem koryt cieków, w obrębie budowanych obiektów. Ze względu jednak na przyjętą technologię, zaplanowane działania minimalizujące, określone w niniejszej decyzji, negatywne oddziaływania na ww. elementy zostanie w dużym stopniu ograniczone. Po wykonaniu nowych odcinków cieków nie zostanie przerwana ciągłość morfologiczna, wobec czego należy przyjąć, iż w ciągu kilku lat po zakończeniu tych prac na nowo budowanych odcinkach dojdzie do naturalnego i samoistnego wykształcenia się ekosystemów charakterystycznych

dla danego ciek i zasiedlenia nowych nisz przez przedstawicieli fitoplanktonu, fitobentosu, makrofitów i makrobezkręgowców bentosowych oraz ichtiofauny.

W fazie eksploatacji największe zagrożenie niesie spływ zanieczyszczeń (w tym zawiesiny) z odwodnienia drogi. Oddziaływanie to ograniczane będzie stosowaniem urządzeń podczyszczających i zastosowaniem odpowiedniego odwodnienia.

Realizacja i eksploatacja inwestycji nie powinna pogorszyć stanu jakościowego wód powierzchniowych ani stanu jakościowego i ilościowego wód podziemnych. Przewidywane oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne na etapie realizacji analizowanego przedsięwzięcia dotyczyć będą potencjalnego przedostania się zanieczyszczeń do wód i do gruntu, a za jego pośrednictwem do wód podziemnych. Negatywne oddziaływanie związane z etapem realizacji inwestycji zostanie zminimalizowane przez właściwą lokalizację placu budowy, zaplecza maszynowego i składów materiałów budowlanych oraz poprzez wyposażenie miejsc składowania materiałów budowlanych w substancje wiążące zanieczyszczenia – sorbenty. Z uwagi na planowane działania w zakresie organizacji zaplecza budowy, miejsc postoju maszyn i urządzeń budowlanych oraz rozwiązania mające na celu ograniczenie przenikania zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego, nie przewiduje się zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego na etapie realizacji inwestycji, w tym przygotowania terenu pod budowę Miejsc Obsługi Podróżnych. Odwodnienie drogi realizowane będzie poprzez zapewnienie spadków podłużnych i poprzecznych na jezdniach dróg. W obrębie obiektów inżynierskich przewiduje się wykonanie kanalizacji deszczowej zbierającej wody opadowe z tych obiektów oraz płyt przejściowych. Wody zbierane będą w studzienki zbiorcze i wprowadzane bezpośrednio do odbiornika lub rowu drogowego/kanalizacji opadowej poprzez ścieki skarpowe lub odwodnienie wgłębne. W miejscach szczególnie narażonych na zanieczyszczanie wód podziemnych, a także na odcinkach, gdzie inwestycja będzie przebiegała w bezpośrednim sąsiedztwie płatów siedlisk łągów *91EO i ziołorośli 6430, przewiduje się wykonanie szczelnego systemu odwodnienia. Droga wyposażona zostanie w niezbędne urządzenia zapewniające odbiór wody opadowej poprzez korytka skarpowe i rowy do zbiorników retencyjnych na wodę opadową, które zlokalizowane zostaną wzdłuż jezdni głównej drogi. Przewiduje się, że odbiornikami będą istniejące cieki i rowy w pobliżu przewidywanych miejsc dla zbiorników retencyjnych. W wypadku braku naturalnego odbiornika zastosowane będą zbiorniki infiltrujące, o ile sytuacja hydrogeologiczna na to pozwoli. W miejscach zagrożenia infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych stosowane będą zbiorniki szczelne. Z uwagi na fakt, że na całym odcinku drogi, zarówno dla prognoz roku 2025, jak i 2035, będą występować przekroczenia stężeń zawiesiny ogólnej, przed każdym odbiornikiem lub zbiornikiem retencyjnym umieszczony zostanie osadnik w celu ochrony środowiska wodnego przed zawiesiną. Z obliczeń zawartych w raporcie ooś wynika, że nie przewiduje się przekroczeń substancji ropopochodnych w wodach opadowych. Zakłada się, że podczyszczenie realizowane będzie poprzez rowy trawiaste oraz częściowo mechanicznie z wykorzystaniem urządzeń, tj. wpusty uliczne z osadnikami i kosztami na nieczystości, studnie z osadnikami, czy piaskowniki, zainstalowanych na projektowanej kanalizacji. Wybór sposobu odwodnienia oraz jego dokładna lokalizacja będą uzależnione od panujących warunków gruntowo-wodnych. Zakłada się, że Miejsca Obsługi Podróżnych również zostaną wyposażone w urządzenia odwadniające i podczyszczające. Zgodnie z uzupełnieniem raportu ooś przedłożonym pismem z dnia 16 kwietnia 2021 r. na odpływie

wód opadowych z MOP „Kietlin” zastosowany zostanie separator substancji ropopochodnych. Dokładne parametry urządzeń oraz ich lokalizacja zostaną określone na etapie zagospodarowania tych obiektów, gdyż przedmiotowa inwestycja obejmuje jedynie przygotowanie terenu pod ww. obiekty.

Ustalono wymagania, dotyczące ochrony środowiska, konieczne do uwzględnienia w dokumentacji wymaganej do wydania decyzji, a określające sposoby odprowadzenia i oczyszczenia wód opadowych i roztopowych:

1. Odwodnienie drogi realizować poprzez rowy otwarte, rowy szczelne, kanalizację deszczową, wpusty ściekowe, studzienki zbiorcze i inną infrastrukturę odwodnieniową, a następnie odprowadzać do odbiorników naturalnych, zbiorników retencyjnych.

2. Szczelny system odwodnienia należy zastosować:

- w miejscach szczególnie zagrożonych infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych, tj.: w km ok.: 75+120 - 75+890, 77+480 - 77+910, 79+020 - 79+500, 80+810 - 81 +170, 83+090 - 83+610, 84+030 - 84+360, 85+030 - 85+230;
- w miejscach występowania siedlisk cennych przyrodniczo, tj. w km ok.: 80+900 — 81 + 100 (obie strony drogi), 74+400 — 74+600 (obie strony drogi), 79+790 (strona prawa drogi, w odległości 331 m od osi, w rejonie węzła), 79+840 (strona prawa drogi, w odległości 427 m od osi, w rejonie węzła), 83+700 - 84+000 (strona lewa drogi).

3. W obrębie obiektów inżynierskich zaprojektować szczelny system kanalizacji deszczowej.

4. W celu ochrony środowiska wodnego przed zawiesiną, przed odprowadzeniem wód opadowych i roztopowych do odbiorników, należy zastosować urządzenia podczyszczające zawiesiny w postaci osadników.

5. Na terenach szczególnego zagrożenia infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych, tj.: w km ok.: 75+120 - 75+890, 77+480 - 77+910, 79+020 - 79+500, 80+810 - 81+170, 83+090 - 83+610, 84+030 — 84+360, 85+030 — 85+230 zbiorniki retencyjne zastosować jako szczelne.

6. Urządzenia odwadniające wyposażyć w zastawki umożliwiające odcięcie spływu szkodliwych substancji do środowiska gruntowo-wodnego w przypadku awarii.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz przedstawiony w przedłożonej dokumentacji sposób prowadzenia prac budowlanych, rodzaj technologii oraz zastosowane rozwiązania i sposób odwodnienia, jak również sposoby zabezpieczenia środowiska gruntowo-wodnego, należy uznać, iż planowana inwestycja nie powinna znacząco wpłynąć na stan/potencjał ekologiczny i stan chemiczny ww. jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Realizacja zamierzenia nie spowoduje istotnej zmiany poziomu wód i nie wpłynie na pogorszenie jakości wód podziemnych. Mając zatem na uwadze powyższe, można uznać, iż realizacja przedsięwzięcia nie przyczyni się do nieosiągnięcia celów środowiskowych JCWPd.

Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 2904D ul. Kolejowa w Mościsku.

W zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia nie występują obszary wodno-błotne i inne obszary o płytkim zaleganiu wód podziemnych, w tym siedliska łąkowe i ujścia rzek, obszary wybrzeży, obszary objęte ochroną, w tym strefy ochronne ujęć wód i obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, obszary przylegające do jezior. Przedsięwzięcie zlokalizowane jest częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Piława, stad prace prowadzone będą poza okresami wezbrań powodziowych.

9.9. Krajobraz i powierzchnia ziemi

Pozytywne oddziaływanie będzie wynikać z zadań związanych z ochroną przyrody, krajobrazu, lasów oraz rekultywacji lub remediacji gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, jak również prawidłowego funkcjonowania wód. Do poprawy estetyki przestrzeni powiatu przyczynią się także działania dotyczące termomodernizacji budynków.

Wśród kierunków działań przewidzianych w POŚ znajdują się takie, które będą wiązać się z naruszeniem istniejącej struktury gruntów oraz wprowadzeniem zmian krótkookresowych lub długookresowych w krajobrazie naturalnym, w efekcie czego przewiduje się wystąpienie oddziaływań negatywnych oraz pozytywnych. Należą do nich:

- Termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej,
- Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg,
- Budowa i modernizacja dróg dla rowerów oraz stworzenie spójnego systemu ścieżek i dróg rowerowych,
- Rozwój i rozwój małej retencji,
- Przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody,
- Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowych,
- Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- Rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków,
- Rekultywacja lub remediacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych,

Zgodnie z celami przyjętymi w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (zalecenia CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej) każde działanie lub projekt powinien być zgodny ze standardami jakości krajobrazu. W szczególności powinny poprawić jakość krajobrazu, a przynajmniej nie doprowadzić do jego pogorszenia. Wpływ projektów na krajobraz, niezależnie od ich skali, powinien być oceniony, a przepisy i instrumenty odpowiadające tym skutkom powinny być sprecyzowane. Każde działanie lub projekt powinien nie tylko odpowiadać cechom miejsca, ale także być do nich dostosowany.

Ochrona krajobrazu oznacza działania na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Koncepcja ochrony wyraża pogląd, że krajobraz jest przedmiotem zmian, które w pewnych granicach, muszą być akceptowane. Szeroko testowane środki ochrony nie powinny być zaprojektowane w taki sposób, aby zatrzymać czas i przywrócić naturalne lub zmienione przez ludzi cechy, które

już nie istnieją. Mogą natomiast pokierować zmianami w tych miejscach w celu przekazania ich konkretnych, materialnych i niematerialnych cech przyszłym pokoleniom. Cechy krajobrazu zależą od czynników gospodarczych, społecznych, ekologicznych, kulturowych i historycznych, których pochodzenie często znajduje się poza danymi obszarami. Ochrona krajobrazu powinna, na odpowiednim poziomie, znaleźć sposoby i środki działania, nie tylko wobec cechy obecne w miejscach, lecz również od czynników zewnętrznych.

Na krajobraz wpływać będą głównie działania inwestycyjne polegające na: przebudowie dróg, termomodernizacji obiektów, rozbudowie infrastruktury wodno-ściekowej, budowie ścieżek rowerowych czy modernizacji systemu hydrologicznego. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest uzależniony od lokalizacji danej inwestycji i otaczającego je terenu. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko.

Ponadto potencjalne pozytywne oddziaływanie będą miały zadania z zakresu gospodarki odpadami, ponieważ ograniczą one ryzyko powstawania dzikich wysypisk oraz zalegania pojedynczych odpadów na terenach zielonych.

Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór lokalizacji oraz odpowiedniej technologii z zachowaniem ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Budowa nowych dróg może potencjalnie negatywnie wpłynąć na krajobraz z uwagi na pojawienie się nowej formy w przestrzeni. Niemniej jednak z uwagi na powierzchniowy charakter dróg nie stanowią one dominanty krajobrazowej, a ich przebieg jest w większości dostosowany do lokalnego ukształtowania terenu. Sporadyczne przypadki tj. budowa obiektu inżynierskiego lub inżynierskiego, skrzyżowań itp. mogą powodować zaburzenia w lokalnym krajobrazie z uwagi na ich rozmiary w przestrzeni. Na etapie realizacji inwestycji drogowych negatywne chwilowe oddziaływanie może wystąpić z uwagi na prowadzone wykopy, przemieszczanie mas ziemnych, prace „wysokich” maszyn tj. żurawie, dźwigi, które mogą być widoczne z dużych odległości.

Rozbudowa sieci ciepłowniczej, gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej nie spowoduje trwałej zmiany w krajobrazie, ponieważ powstała infrastruktura znajdzie się pod powierzchnią ziemi. Rzeźba terenu również nie ulegnie zmianie.

Przebudowa i modernizacja, w tym termomodernizacja już istniejących obiektów nie będzie powodować negatywnych oddziaływań na krajobraz oraz powierzchnię ziemi, ale będzie prowadzić do poprawy wizerunku estetycznego budynku, a tym samym poprawy ogólnej estetyki przestrzeni powiatu. Inne oddziaływanie pozytywne będzie związane z likwidacją/ograniczeniem występowania niskiej emisji, która w sezonie grzewczym na obszarach zurbanizowanych jest nieprzyjemnie zauważalna.

Część z negatywnych czynników można zminimalizować poprzez stosowanie działań ograniczających, a część zupełnie wyeliminować poprzez wdrożenie odpowiedniego systemu edukacji ekologicznej i prowadzenie działań naprawczo-prewencyjnych. Istotą jest więc zaplanowanie takich działań ochronnych, które ograniczą zjawisko degradacji powierzchni ziemi i przywrócą stan zgodny ze standardami w tym zakresie. Oceniono, że

wyznaczone w projekcie POŚ zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi i krajobraz.

W długofalowej perspektywie wpływ inwestycji w zakresie zwiększania retencji będzie miał pozytywny wpływ na krajobraz oraz powierzchnię ziemi. Charakter inwestycyjny mogą mieć jedynie zadania związane z budową zbiorników wodnych. Biorąc pod uwagę, że zadania te mają charakter ogólny, nie jest znana ich dokładna lokalizacja ani szczegóły techniczne. Co więcej dla zadań tego rodzaju wymagana jest osobna procedura oceny wpływu na środowisko. Wpływ prac budowlanych może bezpośrednio, ale krótkotrwale wpływać na krajobraz oraz powierzchnię ziemi. Wpływ ten jednak zniknie po zakończeniu prac. Ograniczony zostanie wpływ suszy na środowisko glebowe. Rozwój naturalnych siedlisk ograniczy także erozję powierzchni ziemi oraz prawdopodobieństwa wystąpienia ruchów masowych ziemi. Trwale zmieniony zostanie także krajobraz uprzednio przekształcony przez czynniki antropogeniczne.

Rekultywacja lub remediacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych pozytywnie wpłyną na jakość i zasobność gleb i powierzchni ziemi. Prawdłowo zaplanowana rekultywacja ma za zadanie przywrócić wartości użytkowe terenu poprzez nadanie im nowych lub pierwotnych wartości przyrodniczych, gospodarczych, rekreacyjnych itp. Negatywne oddziaływania, związane z rekultywacją terenu, ograniczają się jedynie do prac związanych m.in. z przemieszczaniem mas ziemnych, niszczeniem i rozjeżdżaniem powierzchniowej warstwy gleby oraz możliwymi awariami sprzętu budowlanego oraz generowanym przez nie hałasem i spalinami.

Zadania dla których wydano decyzje środowiskowe

Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Zabkowice Śląskie – Łągiewniki i odcinek realizacyjny III Łągiewniki – Wrocław (Magnice)

Okres realizacji przedsięwzięcia wiązać się będzie z powstaniem zmian struktury lokalnego krajobrazu. Bezpośrednie, negatywnie postrzegane w sensie wizualnym mogą być uciążliwości związane z pracami ziemnymi oraz realizacją obiektów inżynierskich. Krajobraz harmonijny w wyniku odsłonięcia powierzchni i realizowanych prac będzie miał cechy krajobrazu dewastacyjnego. W ramach realizacji zadania nastąpi wycinka terenów leśnych oraz zwartych zadrzewień o powierzchni ok. 22 ha, a szacunkowa powierzchnia stałego zajęcia terenu pod inwestycję wyniesie ok. 129,3 ha. Plac budowy, z uwagi na charakter i skalę prowadzonych prac ziemnych, będzie obszarem mocno przekształconym. Uciążliwości te będą miały przejściowy charakter oraz zasięg ograniczony do najbliższej okolicy wykonywania prac.

Realizacja inwestycji będzie wiązała się z wyburzeniem budynku mieszkalnego oraz garażu – zlokalizowanych ok. km 80+850 w gminie Niemcza. Trasa przecina nieczynne obecnie linie kolejowe: nr 320 (linia kolejowa przejęta przez samorządy pod stworzenie w przyszłości cyklostrady), nr 310 (kolizja zostanie rozwiązana za pomocą wiaduktu w ciągu drogi S8). Projektowana droga S8 będzie przecinać liczne ciekі, m.in.: Ślęza, Sulistawka, Dopływ poniżej Sulistawki, Dopływ w Niemczy, Piekielnik, Dopływ z Goli Dzierżoniowskiej, Dopływ z Kietlina, Krasawa.

Analizowany obszar na całej długości projektowanego odcinka S8 charakteryzuje się względnie zróżnicowanym krajobrazem. Pod względem fizyczno-geograficznym przedmiotowa inwestycja położona jest w obrębie mezoregionu Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie. Inwestycja w preferowanym do realizacji wariantcie przebiega głównie w obrębie rozległych terenów rolnych, w otoczeniu obszarów leśnych. Z uwagi na względnie niewielką wysokość drogi i obiektów mostowych nad poziomem gruntu, droga S8 nie będzie stanowiła przeważnie znaczącej dominanty krajobrazowej. Należy zaznaczyć, iż wszystkie warianty przedmiotowego przedsięwzięcia będą miały trwałe, bezpośrednie oraz stały wpływ na otaczający krajobraz. W wyniku realizacji inwestycji zmieni się dotychczasowy sposób zagospodarowania, związany z antropogenezą krajobrazu oraz gęstością obiektów inżynierskich.

Pierwsze zmiany związane będą z przygotowaniem terenu, kiedy przeprowadzona zostanie wycinka drzew i krzewów oraz ściągnięta zostanie wierzchnia warstwa gleby. Plac budowy będzie zajmował cały obszar zakresu inwestycji i z uwagi na konieczność prowadzenia prac ziemnych będzie to obszar mocno przekształcony. Uciążliwości te będą miały przejściowy charakter (poza wycinką drzew) oraz zasięg ograniczony do najbliższej okolicy wykonywania prac. Ze względu na charakter inwestycji ocena wpływu na krajobraz jest najbardziej istotna na etapie eksploatacji. Elementy inwestycji, które długotrwale wpłyną na krajobrazy, związane są z budową jezdni powodującą znaczne przekształcenie terenu poprzez budowę nasypów i wykopów wraz z obiektami inżynierskimi (mosty, wiadukty i przejścia dla zwierząt) oraz innych elementów technicznych drogi ekspresowej. Po zakończeniu etapu budowy oddziaływanie inwestycji na krajobraz będzie stopniowo malało, aż do momentu ustabilizowania się działań minimalizujących i kompensujących, przede wszystkim dzięki wzrostowi zieleni, a zwłaszcza drzew. Przekształcenie krajobrazu będzie jednak trwałe, a poszczególne jednostki krajobrazowe zostaną przecięte lub zmniejszone. Negatywne oddziaływanie inwestycji na krajobraz zostanie zniwelowane poprzez zastosowanie działań minimalizujących, tj.: poprowadzenie drogi minimalizując rozcinanie ekosystemów oraz wpływ na formy terenu ograniczając roboty ziemne, dostosowanie niwelety drogi do topografii otaczającego terenu, zaprojektowanie wszelkich obiektów inżynierskich w sposób minimalistyczny, charakteryzujący się stonowanymi kolorami, obsadzenie tras komunikacyjnych zielenią nasadzeniami odpowiadającymi rodzimym gatunkom drzew i krzewów.

Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 2904D ul. Kolejowa w Mościsku.

Ze względu na fakt, iż przedsięwzięcie będzie polegać na przebudowie istniejącej drogi powiatowej nie zmieni ono istniejącego krajobrazu. Poprzez uporządkowanie wszystkich elementów drogowych przyczyni się do poprawy walorów krajobrazowych.

9.10. Zasoby naturalne

Pozytywne oddziaływanie na środowisko glebowe będzie realizowane poprzez zadania związane ze zwiększaniem lesistości, ochroną walorów przyrodniczych, rekultywacją lub remediacją gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz utrzymaniem i konserwacją urządzeń wodnych. Działania powinny przynieść pozytywny efekt także w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych oraz wpłyną pozytywnie na klimat. Pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi przyniesie ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, które migrują do gleb. Oddziaływania pozytywne wystąpią również w sektorze surowcowym. Poprawa

efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce. Istotne również będą działania dotyczące zrównoważonego wydobycia surowców. Zdecydowanie wpłyną one pozytywnie na powierzchnię ziemi i pozwolą niwelować negatywne zjawiska także w innych elementach środowiska (np. wody, zasoby przyrodnicze).

Z dokonanej analizy wynika, że na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych wyznaczonych w projekcie *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego* będą wykorzystywane zasoby naturalne tj. woda, gleba. Największe zużycie surowców naturalnych będą generowały inwestycje związane z przebudową infrastruktury drogowej, dlatego działania te mogą wiązać się z krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem na ten komponent środowiska. Nieuniknionym negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych. Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej Prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów, jednak mając na względzie lokalny charakter zaplanowanych inwestycji oraz stosowane rozwiązania proekologiczne nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten komponent środowiska.

Pozytywnym długoterminowym i skumulowanym oddziaływaniem będzie minimalizacja zużycia zasobów naturalnych (w szczególności węgla, wody, paliw energetycznych) poprzez realizację zadań związanych z ochroną powietrza i klimatu, do których należeć będą wymiana niskosprawnych źródeł ciepła, termomodernizacje budynków, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz poprawa mobilności (rozbudowa systemu dróg rowerowych, zwiększenie dostępności transportu zbiorowego).

Do działań negatywnych związanych z realizacją przedsięwzięć zawartych w *Programie* możemy zaliczyć: zabudowanie powierzchni ziemi pod nowe inwestycje, usuwanie wierzchnich warstw gleby, powstawanie odpadów budowlanych, wzrost wydobycia surowców budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko glebowe i zasoby naturalne.

9.11. Zabytki i dobra materialne

Działania wyznaczone w projekcie *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego* mają w większości neutralne lub pozytywne oddziaływanie na zabytki i dobra materialne rozumiane jako ruchomości i nieruchomości mające znaczenie dla dziedzictwa i służące zaspokojeniu potrzeb ludzkich. Zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury komunikacyjnej bezpośrednio wpłyną pozytywnie na występujące w bliskim sąsiedztwie tych terenów zabytki nieruchome, poprzez minimalizację występowania drgań spowodowanych złym stanem technicznym nawierzchni lub szlaku. Prowadzenie założonych działań infrastrukturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych (zabytków nieruchomych, stanowisk archeologicznych) będzie wymagało od inwestora uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków postępowania i właściwego zabezpieczenia na etapie wykonywania robót budowlanych.

Wszelkie działania związane z ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego powodują zazwyczaj pośredni pozytywny wpływ na wartość zmodernizowanych obiektów i możliwość zwiększenia wpływów finansowych wynikających ze świadczonych w nich usług. Pośrednio oddziałują także na nieruchomości znajdujące się w ich sąsiedztwie. Pozytywny wpływ na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne ma również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, co wpłynie na poprawę ich stanu technicznego. Zanieczyszczenia pyłowe, które są emitowane z kominów budynków mieszkalnych z sektora indywidualnego jak i zbiorowego osiadając na zabytkach i dobrach materialnych powodują ich niszczenie.

Negatywne, bezpośrednie i chwilowe oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych lub wówczas, gdy działanie dotyczy będzie obiektów objętych ochroną kulturową lub historyczną. Negatywne oddziaływania wiążą się z możliwym spadkiem wartości nieruchomości (budynków i gruntów) z uwagi na niepożądane sąsiedztwo nowych inwestycji, które w opinii społecznej pogarszają atrakcyjność (krajobrazową i funkcjonalną) danego miejsca i odwrotnie, na wzrost wartości nieruchomości wpływa lokalizacja i dostęp do obiektów zabytkowych, cennych obszarów przyrodniczych, jak i środków komunikacyjnych.

Niekorzystne oddziaływanie najczęściej może wiązać się z niedogodnościami wynikającymi z wibracji pochodzącymi z pracy ciężkiego sprzętu budowlanego, co w skrajnych przypadkach może wiązać się z naruszeniem pierwotnego stanu budynku. Jednakże przy zastosowaniu odpowiedniej odległości od zabytków i stosownych zabezpieczeń możliwe jest całkowite uniknięcie negatywnego oddziaływania. W chwili przygotowania niniejszego opracowania brak jest możliwości stwierdzenia, które z zadań inwestycyjnych będą prowadzone w pobliżu obiektów chronionych i czy ich zakres prac spowoduje zniszczenie lub degradację danego obiektu historycznego. Konsekwencją realizacji zadań inwestycyjnych będzie dbałość o walory historyczno-kulturowe poprzez zastosowanie takich rozwiązań projektowych, aby środowisko kulturowe nie zostało zdegradowane.

Reasumując, działania wyznaczone w ramach projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego* przyczynią się do ochrony wartości kulturowych i pozytywnego wpływu na zabytki i stanowiska archeologiczne.

Zadania dla których wydano decyzje środowiskowe

Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Ząbkowice Śląskie – Łągiewniki i odcinek realizacyjny III Łągiewniki – Wrocław (Magnice)

W granicach linii rozgraniczających we wszystkich wariantach zinwentaryzowano stanowiska archeologiczne lub/i zabytki, które kolidują z planowaną inwestycją. W przypadku wariantu WPR1 istnieje możliwość ingerencji w historyczny układ ruralistyczny. W fazie budowy może dojść do chwilowego niekorzystnego oddziaływania na krajobraz kulturowy otoczenia. Związane jest to z koniecznością wykonania prac ziemnych i składowaniem materiałów budowlanych w rejonie terenu inwestycji. Oddziaływanie inwestycji będzie polegało na czasowej zmianie ukształtowania terenu, przez prowadzone wykopy oraz czasowym zajęciu terenu pod drogi dojazdowe i place budów. Zmiany te będą chwilowe, krótkotrwałe i odwracalne. Wszelkie prace będą prowadzone ze szczególną ostrożnością, a zabytki, które graniczą z planowaną inwestycją zostaną zabezpieczone przed uszkodzeniem i zapyleniem. W przypadku znalezienia przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on

zabytkiem, dalsze działania prowadzone będą zgodnie z regulacjami prawnymi zawartymi w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 2904D ul. Kolejowa w Mościsku.

Teren inwestycji częściowo zlokalizowany jest w granicach strefy „OW” obserwacji archeologicznej. Przed przystąpieniem do robót w terenie, Inwestor ma obowiązek zapewnić badania archeologiczne, które będą nadzorowały roboty ziemne objęte zamierzeniem bez wpływu na ich zakres.

10. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko wykazała, że niektóre z przedsięwzięć realizowanych w ramach projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego* mogą negatywnie wpłynąć na środowisko. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej, zapewnieniem bezpieczeństwa powodziowego czy modernizacją i rozbudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależec będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w *Programie Ochrony Środowiska* powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych, mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniający zapisy dokumentów lokalnych oraz wyższego szczebla.

Przy realizacji zadań związanych ze zwiększaniem retencji wodnej oraz ochroną przed powodzią i suszą należy tak planować zakres prac budowlanych, aby w możliwie najwyższym stopniu zapewnić ochronę gleb, siedlisk, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Dla eliminacji ujemnych dla środowiska skutków realizacji zadań należy na etapie opracowywania koncepcji budowy, przewidzieć wykonanie systemów regulujących stosunki wodne na obszarach przyległych. Realizacja infrastruktury transportu drogowego nie może zagrażać trwałości układów przyrodniczych i ciągłości funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Realizując inwestycje drogowe należy ograniczać presję na tereny wrażliwe, unikać tworzenia barier dla funkcjonowania przyrody. Istotne jest zachowanie drożności korytarzy ekologicznych oraz utrzymanie głównych szlaków migracji zwierząt. Zapewnienie przepustów lub kładek dla zwierząt w poprzek drogi, pozwoli utrzymać te szlaki migracyjne. Aby ograniczyć oddziaływanie drogi jako źródła emisji hałasu i spalin należy w projekcie uwzględnić możliwość budowy ekranów akustycznych oraz takie rozwiązania, które poprawią płynność ruchu np. wydzielenie pasa awaryjnego, wydzielenie pasów do skrętu w rejonie skrzyżowań, budowa zatok w rejonie przystanków komunikacji, odpowiednia geometria łuków. Ponadto nasadzenia wzdłuż drogi mogą ograniczyć rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń.

W przypadku, gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych niezbędnych do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. Należy m.in. zabezpieczyć siedliska zwierząt, zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilenie osłabionych populacji, tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt, budowę przejść dla zwierząt i płazów w przypadku inwestycji drogowych, przepławek dla ryb, przenoszenie okazów gatunków roślin w inne dogodne miejsce pod nadzorem botanicznym. Istotne w przypadku gatunków zwierząt będzie również obranie odpowiedniego terminu realizacji inwestycji, np. poza terminami rozrodu, lęgów, tarła lub hibernacji. Ze względu na ogólny charakter kierunków działań *Programu* szczegółowe określenie wpływu konkretnych inwestycji i ich właściwa kwalifikacja będą możliwe dopiero na etapie projektowym. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w porozumieniu z zarządcą terenu, stosownie do skali i rodzaju negatywnego oddziaływania na cele ochrony obszaru Natura 2000, ustala zakres, miejsce, termin i sposób wykonania kompensacji przyrodniczej, zobowiązując do jej wykonania nie później niż w terminie rozpoczęcia działań powodujących negatywne oddziaływanie.

W wyniku realizacji projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego* może potencjalnie dojść do oddziaływania na obszary chronione, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia wynikające z *Programu* były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych w powiecie.

Mając na uwadze duży zasięg oraz w większości przypadków nieodwracalny charakter przekształceń środowiska podczas realizacji analizowanych inwestycji, zaleca się dokładne rozważanie lokalizacji inwestycji a także zastosowanie przyjaznych dla środowiska oraz wysokiej klasy rozwiązań technicznych.

Poniżej przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w POŚ na poszczególne komponenty środowiska:

Ochrona powierzchni ziemi i wód:

- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni,
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację,
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów,
- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną,
- Prawidłowe przechowywanie substancji ropopochodnych oraz innych materiałów,
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego,
- Właściwe postępowanie z odpadami,
- Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu,
- Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów,
- Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu,
- Ograniczenie uszczelniania zlewni, np. poprzez planowanie rezerw terenu, które ma służyć zapewnieniu możliwości swobodnej infiltracji wód do ziemi,
- Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi – oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni (jest to szczególnie ważne w miastach),
- Prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód.

Ochrona powietrza:

- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu. Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych,
- Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb oraz innych materiałów,

- Pogłębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia,
- Zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu,
- Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów,
- Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej,
- Stosowanie przepisów BHP,
- Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin,
- Na etapie eksploatacji – prowadzenie monitoringu powietrza.
- Unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów,
- Przestrzeganie zastrzonych zapisów pozwoleń budowlanych.

Różnorodność biologiczna (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji,
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną,
- Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację pod kątem występowania chronionych gatunków płazów i gadów. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków płazów i gadów termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów ich migracji i rozrodu,
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych,
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk,
- Wycinkę drzew i krzewów należy ograniczyć do niezbędnego minimum wynikającego z bezpośredniej kolizji z przedmiotowym przedsięwzięciem,
- Za wycinkę drzew i krzewów należy dokonać nasadzeń zastępczych. Do nasadzeń należy wykorzystać jedynie rodzime gatunki drzew i krzewów. Oszacowanie ilości drzew i krzewów do wycinki oraz wskazanie lokalizacji nasadzeń zastępczych należy uzgodnić po sporządzeniu operatu dendrologicznego,
- Wycinkę drzew i krzewów należy prowadzić poza sezonem wegetacyjnym,
- Drzewa i krzewy nieprzeznaczone do wycinki, a które znajdują się w sąsiedztwie prac budowlanych należy zabezpieczyć przed uszkodzeniem pni, korzeni i konarów,
- Wykopy wykonywane w strefie korzeniowej drzew będą wykonywane wyłącznie ręcznie,
- Roboty ziemne w obrębie korzeni drzew i krzewów nie powinny być prowadzone w okresie wegetacji roślin, a szczególnie w okresie letnim. Najkorzystniejszym okresem do wykonania tych robót są miesiące od października do końca marca,

- Wykopy w obrębie drzew nie powinny trwać dłużej niż dwa tygodnie, a przy wietrznej, wilgotnej pogodzie trzy tygodnie. W celu niedopuszczenia do przesuszenia systemu korzeniowego, wykopy przy drzewach i krzewach powinny być zasypywane e jak najkrótszym czasie,
- Powstałe wykopy w sąsiedztwie drzew i krzewów należy zasypać warstwą kompostu lub ziemi urodzajnej,
- W przypadku kolizji konarów drzew z pracą sprzętu budowlanego w wyniku, którego może dojść do uszkodzenia mechanicznego, gałęzie zagrożone uszkodzeniem należy podwiązać do gałęzi położonych powyżej. Jeżeli jest to zabieg niewystarczający w ostateczności należy usunąć lub skrócić kolidujące gałęzie, a rany po ciecicach należy zabezpieczyć środkiem impregnującym z dodatkiem środka grzybobójczego,
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji,
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki,
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów,
- Stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu),
- Uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody, a także biorąc pod uwagę potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt i roślin oraz korytarze migracyjne i łączność ekosystemów.

Ochrona przed hałasem i drganiem:

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 7:00 a 20:00,
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia,
- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych,
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu,
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas,
- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas,
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni,
- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko,
- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów,
- Sprawne przeprowadzenie prac,

- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją,
- Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochronną dostosowanych do wymogów siedliska.
- Stosowanie barier akustycznych na etapie realizacji konkretnych inwestycji drogowych (szczególnie w miejscach przejścia dróg uciążliwych przez tereny mieszkaniowe i usług chronionych),
- Zastosowania odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej.

Ochrona krajobrazu

W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania poszczególnych kierunków wsparcia na krajobraz konieczne jest odpowiednie planowanie inwestycji, uwzględniające konieczność wkomponowania planowanych obiektów w istniejący krajobraz.

W przypadku rozbudowy szlaków komunikacyjnych

Na etapie opracowywania raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia drogowego na środowisko należy zaproponować odpowiednią strategię ochrony płazów. Powinna ona uwzględniać jasno sformułowane cele ekologiczne oraz metody ich realizacji, polegające na doborze odpowiedniego zestawu działań minimalizujących. Zalecane jest projektowanie zestawu komplementarnych działań z podziałem na priorytetowe (np. budowa zbiorników zastępczych) i uzupełniające (np. budowa przejść) – dobranych pod kątem istniejących kolizji drogi z płazami. Przy doborze metod konieczne jest uwzględnienie ich realnej skuteczności w konkretnych warunkach, np. w zależności od parametrów inwestycji (inna jest skuteczność poszczególnych działań w przypadku dróg jedno- i dwujezdniowych). Zadaniem strategii jest odejście od schematyzmu w projektowaniu działań ochronnych, czyli np. unikanie stosowania przejść dla płazów jako jedynego środka minimalizacji bez uwzględnienia zmian ich skuteczności w zależności od parametrów drogi (wraz ze wzrostem długości przepustów spada ich efektywność)⁶¹. Budowa ogrodzeń ochronnych ma na celu ograniczenie śmiertelności płazów w wyniku kolizji z pojazdami (także rowerami) na jezdniach oraz przedostawania się zwierząt do obiektów stanowiących dla nich pułapki (np. obiektów odwodnieniowych). Ogrodzenia tego rodzaju spełniają dwie funkcje: zatrzymują przemieszczające się osobniki oraz zmieniają kierunek ich ruchu. Obiekty takie muszą skutecznie zabezpieczać wszystkie gatunki narażone na wspomniane zagrożenia, na każdym etapie ich rozwoju osobniczego (także osobniki młodociane). Ogrodzenia ochronne powinny być projektowane w przypadku stwierdzenia znaczącego oddziaływania inwestycji drogowej na śmiertelność płazów, na odcinkach, gdzie nie istnieją przejścia dla płazów ani inne obiekty inżynierskie (np. mosty) umożliwiające im skuteczne i bezpieczne przekraczanie drogi. Kolejnym możliwym do zastosowania rozwiązaniem są ogrodzenia ochronno-naprowadzające. Budowa tego typu ogrodzeń ma na celu ograniczanie śmiertelności płazów (na jezdniach i w pułapkach antropogenicznych) oraz zwiększanie skuteczności wykorzystywania przez płazy przejść dla zwierząt. Ogrodzenia tego typu spełniają dwie funkcje: zatrzymują przemieszczające się osobniki i zmieniają kierunek ich ruchu, naprowadzając je jednocześnie na obiekty umożliwiające im skuteczne i bezpieczne przekraczanie drogi. Ogrodzenia ochronno-naprowadzające muszą skutecznie zabezpieczać wszystkie gatunki narażone na wspomniane zagrożenia oraz podlegające barierowemu

⁶¹ Poradnik ochrony płazów.

oddziaływaniu drogi, na każdym etapie ich rozwoju osobniczego (także osobniki młodociane). Powinny one być projektowane jako integralny element specjalistycznych przejść dla płazów lub element dodatkowy innych obiektów inżynierskich (np. mostów), które ze względu na odpowiednią lokalizację i parametry mogą być wykorzystywane przez te zwierzęta do przekraczania bariery ekologicznej wynikającej z obecności drogi.

Identyfikacja odcinków dróg wymagających zastosowania ogrodzeń ochronnych powinna odbywać się na podstawie identyfikacji kolizji przebiegu drogi z obszarami siedliskowymi i szlakami migracyjnymi płazów oraz analizy przestrzennego rozmieszczenia kierunków migracji i dyspersji poszczególnych gatunków. W analizach należy opierać się na danych pochodzących z inwentaryzacji i uwzględnić szacowanie liczby osobników przemieszczających się w miejscach stwierdzonych kolizji oraz poziom zagrożenia śmiertelnością. Ogrodzenia ochronne dla płazów powinny być lokalizowane zawsze na następujących odcinkach wszystkich dróg o natężeniu ruchu > 500 pojazdów/dobę:

- w miejscach przecięcia szlaków migracyjnych bądź obszarów siedliskowych gatunków zagrożonych ginięciem,
- w promieniu 500 m od zidentyfikowanych miejsc rozrodu płazów, będących źródłem dyspersji młodocianych osobników,
- wokół obiektów odwodnieniowych z otwartym lustrem wody – przede wszystkim zbiorników retencyjnych i osadników,
- w miejscach zalecanych lokalizacji ogrodzeń ochronnych dla małych ssaków (które mogą być efektywnie wykorzystywane również przez płazy), w szczególności:
 - na odcinkach przecięcia korytarzy ekologicznych fauny lub obszarów leśnych bądź wodno-błotnych przez drogi posiadające ogrodzenia dla dużych zwierząt,
 - w sąsiedztwie wszystkich przejść dla zwierząt, dla których nie zaprojektowano ogrodzeń ochronno-naprowadzających.

Ogrodzenia ochronno-naprowadzające powinny być lokalizowane w sąsiedztwie przejść zaprojektowanych dla płazów – oraz innych przejść, które ze względu na lokalizację i parametry mogą być efektywnie wykorzystywane również przez płazy – jako element funkcjonalnie z nimi zintegrowany. Długość ogrodzonych odcinków powinna wynikać bezpośrednio z lokalnych uwarunkowań przyrodniczych i topograficznych. W przypadku dróg posiadających ogrodzenia na wybranych odcinkach, konieczne jest wprowadzenie utrudnień w omijaniu ich przez zwierzęta, poprzez wydłużenie ogrodzeń o przynajmniej 100 m poza obszar stwierdzonych kolizji z siedliskami lub szlakami migracyjnymi.

Ochrona korytarzy ekologicznych wymaga podjęcia szerokich działań związanych z zachowaniem ciągłości korytarzy dobrze funkcjonujących oraz działań służących restytucji korytarzy, które posiadają na swoim przebiegu bariery ekologiczne hamujące przemieszczanie się zwierząt. Podstawowym narzędziem odtwarzania ciągłości korytarzy jest prowadzenie zalesień obszarów rolnych w ramach realizacji programów zwiększania lesistości związanych z gospodarką leśną oraz rozwojem i przekształcaniem terenów wiejskich. Skuteczne zarządzanie korytarzami (w tym ochrona przed zabudową) wymaga uwzględnienia ich przebiegów oraz wymogów ochronnych w planowaniu przestrzennym na szczeblu regionalnym i lokalnym. Najważniejszą zasadą, jaką należy stosować przy planowaniu nowych inwestycji drogowych jest unikanie konfliktów z przebiegiem korytarzy

ekologicznych, co wiąże się przede wszystkim z najmniej ekologicznie szkodliwym ustaleniem przebiegu nowej drogi. Podejmowanie decyzji o lokalizacji powinno opierać się na uwzględnieniu wiedzy przyrodniczej i wykonaniu odpowiednich opracowań pozwalających wybrać najmniej szkodliwy przyrodniczo wariant. Jeżeli inwestycja musi przeciąć korytarze migracyjne zwierząt należy wybrać taki przebieg, by jak najmniej korytarzy zostało przeciętych, a szerokość przecinanych korytarzy była najmniejsza, co znacząco ułatwia ustalenie optymalnej lokalizacji przejść dla zwierząt. Przejścia dla zwierząt są podstawową metodą minimalizacji barierowego oddziaływania dróg na dzikie zwierzęta. Przejścia dla zwierząt spełniają dwie podstawowe funkcje: a) stwarzają warunki umożliwiające bytowanie tych zwierząt, których arealy osobnicze przecina droga – zwierzęta muszą mieć możliwość korzystania ze środowisk położonych po obu stronach drogi; b) umożliwiają migracje, wędrówki i dyspersję osobnikom przemieszczającym się na duże odległości – kluczowa funkcja przejść dla zwierząt, szczególnie dla ochrony rzadkich gatunków o dużych wymaganiach przestrzennych⁶².

Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 r., poz. 54) tj. uwzględniania ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleb, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji.

W ramach tworzenia dokumentu prowadzona była ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest utrudnione.

Realizacja pozostałych działań proponowanych w ramach *Programu* (o charakterze nieinwestycyjnym) nie wymaga rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą dla obszarów Natura 2000 negatywnych oddziaływań na środowisko. Zgodnie z art. 17, 33, 45, Ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r., poz. 1336) określono zakazy mogące występować na terenie powiatu dzierżoniowskiego.

Dla budowy drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny II Ząbkowice Śląskie – Łagiewniki stwierdzono konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej polegającej na następujących działaniach:

1. Przed zakończeniem realizacji przedsięwzięcia dokonać nasadzeń drzew i krzewów gatunków charakterystycznych dla siedliska przyrodniczego *91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion gluinoso-incanae*) i olsy źródliskowe. Nasadzeń dokonać na terenach będących pod zarządem Nadleśnictwa Henryków o właściwych warunkach siedliskowych, przy udziale fitosocjologa, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 0,68 ha. Skład gatunkowy nasadzeń uzgodnić ze specjalistą fitosocjologiem.

⁶² Ochrona dziko żyjących zwierząt przy inwestycjach drogowych w Polsce

2. Wzdłuż całej drogi S8 i dróg serwisowych oraz w rejonie przejść dla zwierząt – w miejscach, gdzie jest to możliwe (tj. uwzględniając uwarunkowania terenowe, wymogi bezpieczeństwa, rozmieszczenie całej infrastruktury i możliwość wjazdu i poruszania się pojazdów serwisowych), wprowadzić pasy zieleni w formie alei, szpalerów lub skupisk drzew i krzewów rodzimych gatunków, takich jak np. lipa drobnolistna *Tilia cordata*, klon pospolity *Acer platanoides*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, brzoza brodawkowata *Betula pendula*, wierzba biała *Salix alba*, dzika róża *Rosa canina*, bez czarna *Sambucus nigra*. W doborze gatunków drzew i krzewów zastosowanych do nasadzeń, kierować się odpornością gatunku na zanieczyszczenia powietrza, susze, zasolenie gleby. Nie stosować gatunków inwazyjnych. Sadzonki drzew powinny mieć obwody min. 10-12 cm i dobrze wykształconą bryłę korzeniową i koronę. Nasadzeń dokonać przy udziale specjalisty dendrologa w okresie wiosennym lub jesiennym. W okresie suszy regularnie podlewać sadzonki.

3. Na terenach leśnych będących pod zarządem Nadleśnictwa Świdnica, w miejscach wskazanych przez specjalistę ornitologa, wywiesić co najmniej 156 budek dla ptaków, w tym 75 budek typu A, 45 budek typu B, 30 budek typu D i 6 budek typu E. Lokalizacja budek dla ptaków winna zapewnić ich funkcjonowanie przez okres co najmniej 10 lat od momentu ich montażu, w trakcie którego nie powinno dojść do wycinki drzew z zawieszonymi budkami. Raz na dwa lata przez okres co najmniej 10 lat od montażu, pod nadzorem ww. specjalisty, w okresie wrzesień-listopad prowadzić konserwację budek poprzez ewentualne poprawienie ich szczelności oraz uzupełnienie brakujących elementów (nie stosować środków chemicznych do ich konserwacji), a także ewentualne oczyszczanie budek z odchodów. W przypadku zniszczenia lub uszkodzenia danej budki w ww. okresie 10 lat, w sposób uniemożliwiający zasiedlenie przez ptaki, należy wymienić ją na nową.

4. Wzdłuż dróg technologicznych, w miejscu wskazanym przez specjalistę ornitologa, utworzyć zwarte pasy zakrzaczeń. Krzewy należy nasadzić po zewnętrznej stronie drogi lub w sąsiedztwie przejść dla zwierząt w ramach ich zagospodarowania. Nasadzenia winny objąć 15 odcinków po 50 m długości i 1,5 m szerokości. Możliwe jest łączenie odcinków. Do nasadzeń wykorzystać kilkuletnie sadzonki rodzimych gatunków/rodzajów krzewów, np. głogu *Crataegus* sp., tarniny *Propus spinosa*, dzikiej róży *Rosa canina*. Dla budowy drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny III Łągiewniki – Wrocław (Magnice) stwierdzono konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej polegającej na następujących działaniach:

1. W rejonie przejścia dla zwierząt E2.1-P39 w ok. km 115+758 drogi S8, w odległości do 100 m od zadrzewień porastających brzegi rzeki Czarna Sławka wprowadzić nasadzenia drzew rodzaju lipa *Tilla.*, dąb *Quercus L.*, wierzba *Salix L.*

2. Przed zakończeniem realizacji przedsięwzięcia, dokonać nasadzeń drzew i krzewów gatunków charakterystycznych dla siedlisk *91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe, 91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*) oraz 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *TilioCarpinetum*). Nasadzeń dokonać na terenach będących pod zarządem Nadleśnictwa Miękinia, przy udziale fitosocjologa o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 3,15 ha, o właściwych warunkach siedliskowych. Skład gatunkowy nasadzeń uzgodnić ze specjalistą fitosocjologiem.

3. Wzdłuż całej budowanej drogi S8 dróg serwisowych oraz w rejonie przejść dla zwierząt, w miejscach, gdzie jest to możliwe, tj. uwzględniając uwarunkowania terenowe, wymogi bezpieczeństwa, rozmieszczenie całej infrastruktury i możliwość wjazdu i poruszania się pojazdów serwisowych, wprowadzić pasy zieleni w formie alei, szpalerów lub skupisk drzew i krzewów rodzimych gatunków, np. lipa drobnolistna *Tilia cordata*, klon pospolity *Acer platanoides*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, brzoza brodawkowata *Betula pendula*, wierzba biała *Salix alba*, dzika róża *Rosa canina*, bez czarna *Sambucus nigra*. W doborze gatunków drzew i krzewów zastosowanych do nasadzeń, kierować się odpornością gatunku na zanieczyszczenia powietrza, susze, zasolenie gleby. Nie stosować gatunków inwazyjnych. Sadzonki drzew powinny mieć obwody min. 10-12 cm i dobrze wykształconą bryłę korzeniową i koronę. Nasadzeń dokonać przy udziale specjalisty dendrologa w okresie wiosennym lub jesiennym. W okresie suszy regularnie podlewać sadzonki.

4. Na terenach leśnych Nadleśnictwa Miękinia, w miejscach wskazanych przez specjalistę ornitologa, wywiesić co najmniej 102 budki dla ptaków, w tym 50 budek typu A, 30 budek typu B, 20 budek typu D oraz 2 budki typu E. Lokalizacja budek dla ptaków winna zapewnić ich funkcjonowanie przez okres co najmniej 10 lat od momentu ich montażu, w trakcie którego nie powinno dojść do wycinki drzew z zawieszonymi budkami. Raz na dwa lata przez okres co najmniej 10 lat od montażu pod nadzorem ww. specjalisty w okresie wrzesień-listopad prowadzić konserwację budek poprzez ewentualne poprawienie ich szczelności oraz uzupełnienie brakujących elementów (nie stosować środków chemicznych do ich konserwacji), a także ewentualne oczyszczanie budek z odchodów. W przypadku zniszczenia lub uszkodzenia danej budki w ww. okresie 10 lat, w sposób uniemożliwiający zasiedlenie przez ptaki, należy wymienić ją na nową.

5. Wzdłuż dróg technologicznych, w miejscu wskazanym przez specjalistę ornitologa utworzyć zwarte pasy zakrzaczeń. Krzewy należy nasadzić po zewnętrznej stronie drogi lub w sąsiedztwie przejść dla zwierząt w ramach ich zagospodarowania. Nasadzenia winny objąć 20 odcinków po 50 m długości i 1,5 m szerokości. Możliwe jest łączenie odcinków. Do nasadzeń wykorzystać kilkuletnie sadzonki rodzimych gatunków/rodzajów krzewów, np. głogu *Crataegus* sp., tarniny *Propus spinosa*, dzikiej róży *Rosa canina*.

11. Propozycja działań alternatywnych

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz stanu środowiska na terenie gminy i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka i stan środowiska przyrodniczego.

Dla zadań zawartych w projekcie *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku* można zaproponować następujące działania alternatywne:

- Zmiana lokalizacji danego działania.
- Zmiana technologii realizacji zadania.
- Wybór alternatywnych materiałów do realizacji zadania.

- Rozważenie różnych wariantów organizacyjnych realizacji zadania i dobór odpowiedniego.
- Modyfikacja zakresu zadania, częściowe lub całkowite odstąpienie od realizacji zadania, jeśli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla danego zadania będzie wskazywać na taką potrzebę.

W przypadku projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku* nie ma możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań ze względu na wysoki stopień ogólności dokumentu. Projekt jest koncepcją rozwoju i przebudowy społecznej, infrastrukturalnej i przestrzennej obszaru powiatu, która jako wizja całościowa i spójna pozwoli osiągnąć zamierzone efekty. Dlatego też wprowadzanie na tym etapie rozwiązań alternatywnych zaburzałoby spójność wspomnianej wizji. Należy jednak podkreślić, że istnieją duże możliwości w doborze najlepszych pod względem oddziaływania na środowisko wariantów lokalizacyjnych, technologicznych czy organizacyjnych.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie nowych dróg, sieci kanalizacyjnej i wodociągowej należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe, co opisano szczegółowo w rozdziale 5. „Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu”. W przypadku pozostałych zaproponowanych działań, wpływających korzystnie na środowisko, zaproponowanie rozwiązań alternatywnych jest nieuzasadnione.

Podkreślając charakter dokumentu, o wysokim stopniu ogólności oraz brak możliwości precyzyjnego wskazania działań alternatywnych należy w przypadku wszystkich przedsięwzięć przeanalizować działania alternatywne na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku* prowadzić będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska, np. brak rozwoju i modernizacji sieci kanalizacyjnej doprowadzi do pogłębiania się zanieczyszczeń wód i gleb wynikających z nielegalnego i nieprawidłowego opróżniania zbiorników bezodpływowych, brak edukacji ekologicznej spowoduje niewytworzenie się wśród młodych ludzi poczucia odpowiedzialności za środowisko naturalne, czego efektem będzie brak zainteresowania przyrodą i szacunku w jej kierunku w przyszłości, brak rozwoju retencji wodnej może w przypadku pogłębienia się zjawiska suszy uniemożliwić utrzymanie przy życiu cennych ekosystemów i organizmów, brak działań związanych z usprawnieniem gospodarki odpadami doprowadzi do wyczerpania się zasobów naturalnych i niszczenia różnorodności

biologicznej poprzez masowe zaleganie odpadów, brak termomodernizacji budynków oraz modernizacji energetycznej doprowadzi do dalszego spalania paliw generujących znaczne ilości zanieczyszczeń, a w obliczu sytuacji wyjątkowych niosących za sobą ryzyko wzrostu inflacji i ubóstwa – wzrasta ryzyko wykorzystywania odpadów oraz paliw złej jakości do celów energetycznych. Ogółem, brak realizacji POŚ nie pozwoli na spowolnienie/uniknięcie negatywnego oddziaływania antropogenicznego, a szkody wyrządzone środowisku w ubiegłych latach nie zostaną zrekompensowane.

12. Potencjalne oddziaływanie transgraniczne

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112), z rozdziału 3, działu VI dotyczącego postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku projektów polityk, strategii, planów i programów, opracowywany dokument nie będzie wywierał znaczącego oddziaływania transgranicznego. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego* nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

13. Monitoring realizacji POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego

Zgodnie z art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54) organ wykonawczy powiatu (w tym przypadku Starosta Dzierżoniowski) sporządza co 2 lata raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska, który przedstawia się Radzie Powiatu. Po przedstawieniu raportu, jest on przekazywany do organu wykonawczego województwa, w tym przypadku do Sejmiku Województwa Dolnośląskiego.

W celu przedstawienia stopnia realizacji Programu Ochrony Środowiska oraz zobrazowania zmian zachodzących w środowisku na terenie powiatu dzierżoniowskiego, należy posługiwać się wyznaczonymi wskaźnikami monitoringu. Wskaźniki te determinują wyznaczone zadania, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu dzierżoniowskiego.

Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań, jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami, a realizacją. Za monitoring realizacji Programu Ochrony Środowiska odpowiadać będzie Wydział Ochrony Środowiska i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,

- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja Programu Ochrony Środowiska.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Tabela 75. Wskaźniki monitoringu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa w roku 2023	Tendencja zmian (2030 r.)	Docelowa wartość wskaźnika
Ochrona klimatu i jakości powietrza						
1.	Zanieczyszczenia dla których odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego i docelowego w strefie dolnośląskiej	nazwa	GIOŚ	B(a)P, PM10, As, O ₃ (2023 r.)	spadek	brak
2.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	t/rok	GUS	40 460	spadek	17 000
3.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	t/rok	GUS	9	spadek	7
4.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	%	GUS	27,1	wzrost	50,0
5.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	%	GUS	97,5	wzrost	100,0
6.	Ilość wymienionych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych w ramach Programu Czyste Powietrze	szt./rok	WFOŚiGW	618 (2021-2023)	bieżący monitoring	zależnie od możliwości

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa w roku 2023	Tendencja zmian (2030 r.)	Docelowa wartość wskaźnika
7.	Długość sieci ciepłowniczej	km	ZEC, BARL	36,051 (2022 r.)	wzrost	40,0
8.	Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności	%	GUS	77,9 (2022 r.)	wzrost	83,0
9.	Ilość przystanków autobusowych	szt.	GUS	369 (2022 r.)	wzrost	380
10.	Długość dróg dla rowerów	km	GUS	60,1 (2022 r.)	wzrost	70,0
11.	Ilość przeprowadzonych termomodernizacji w budynkach mieszkalnych oraz użyteczności publicznej	szt.	WFOŚiGW	153 (2021-2023)	bieżący monitoring	zależnie od możliwości
12.	Ilość mikroinstalacji fotowoltaicznych	szt.	Tauron Dystrybucja S.A.	2 200	wzrost	5 000
13.	Moc zainstalowanych mikroinstalacji fotowoltaicznych	MW	Tauron Dystrybucja S.A.	22,591	wzrost	47 000
Zagrożenie hałasem						
14.	Liczba osób narażonych na przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu L_{DWN}	szt.	GDDKiA	300 (2022 r.)	spadek	0
15.	Długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej ulepszonej	km	GUS	200,2 (2022 r.)	wzrost	201,0
16.	Długość dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej	km	GUS	287,6 (2022 r.)	wzrost	299,0
Promieniowanie elektromagnetyczne						
17.	Liczba punktów pomiarowych w których odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego	szt.	GIOŚ	0	bez zmian	0
Gospodarowanie wodami						
18.	Liczba zamontowanych zbiorników retencyjnych	szt./rok	WFOŚiGW	34	bieżący monitoring	zależnie od wniosków

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Dzierżoniowskiego do 2030 roku*

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa w roku 2023	Tendencja zmian (2030 r.)	Docelowa wartość wskaźnika
19.	Pojemność zamontowanych zbiorników retencyjnych	m ³ /rok	WFOŚiGW	331	bieżący monitoring	zależnie od wniosków
20.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	dam ³ /rok	GUS	3 344,9	spadek	3 300,0
21.	JCWP o złym stanie ogólnym	szt.	GIOŚ	16	spadek	0
22.	JCWPd o dobrym stanie ogólnym	szt.	GIOŚ	3	bez zmian	3
Gospodarka wodno-ściekowa						
23.	Długość sieci wodociągowej	km	GUS	503,7	wzrost	520,0
24.	Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	%	GUS	94,2 (2022 r.)	wzrost	97,0
25.	Długość sieci kanalizacyjnej	km	GUS	298,6	wzrost	350,0
26.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	%	GUS	72,4 (2022 r.)	wzrost	80,0
27.	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	GUS	604 (2022 r.)	wzrost	700
28.	Ilość zbiorników bezodpływowych	szt.	GUS	3 114 (2022 r.)	spadek	2 800
29.	Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM	os.	GUS	139 702	wzrost	145 000
Zasoby geologiczne						
30.	Wydobycie surowców naturalnych	tys. t/rok	PIG-PIB	4 432,23	bieżący monitoring	zależnie od potrzeb
Gleby						
31.	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	ha	Starostwo Powiatowe	192,08	spadek	<192,08
32.	Liczba przyznanych dofinansowań na wapniowanie gleb	szt.	WFOŚiGW	38 (2020-2023)	bieżący monitoring	zależnie od wniosków
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów						
33.	Masa odebranych odpadów	Mg/rok	GUS	35 579,25	spadek	35 000,0
34.	Masa odpadów zebranych selektywnie	Mg/rok	GUS	11 392,95	wzrost	14 000,0
35.	Udział odpadów zebranych	%	GUS	32,0	wzrost	40,0

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa w roku 2023	Tendencja zmian (2030 r.)	Docelowa wartość wskaźnika
	selektywnie w całości odebranych odpadów					
36.	Ilość gmin które osiągnęły wymagany poziom ponownego użycia i recyklingu	szt.	Urzędy Gmin	6	wzrost	7
37.	Ilość zlikwidowanych „dzikich wysypisk”	szt.	GUS	1 (2022 r.)	bieżący monitoring	zależnie od potrzeb
38.	Masa odpadów zawierających azbest pozostałych do usunięcia i unieszkodliwienia	Mg	Baza azbestowa	2 790,782 (2024 r.)	spadek	1 500,00
Zasoby przyrodnicze						
39.	Powierzchnia obszarów chronionych	ha	GUS	8 556,09	bez zmian lub wzrost	≥8 556,09
40.	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	%	GUS	17,9	bez zmian lub wzrost	≥17,9
41.	Liczba pomników przyrody	szt.	RDOŚ	119	bez zmian lub wzrost	≥119
42.	Udział parków, zieleni i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem	%	GUS	0,5	wzrost	1,0
43.	Lesistość	%	GUS	20,6	wzrost	22,0
Zagrożenia poważnymi awariami						
44.	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii	szt.	GIOŚ	0	bez zmian	0
45.	Liczba zakładów zaliczanych do ZDR	szt.	GIOŚ	1	bez zmian	1
46.	Liczba zakładów zaliczanych do ZZR	szt.	GIOŚ	0	bez zmian	0

źródło: opracowanie własne

W tabeli poniżej przedstawiono harmonogram wdrażania *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego* obejmujący wyżej opisane, cykliczne działania. Harmonogram ten ma charakter ramowy. Możliwe są jego modyfikacje – np. częstsza weryfikacja listy przedsięwzięć lub wcześniejsza aktualizacja programu – w zależności od zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także od oceny postępów w zakresie osiągnięcia celów *Programu*.

Tabela 76. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego

Monitoring realizacji Programu							
Rok	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Realizacja celów i kierunków działań do 2030 roku	X	X	X	X	X	X	X
Raporty z realizacji programu			X Raport za lata 2024-2025		X Raport za lata 2026-2027		X Raport za lata 2028-2029
Opracowanie Programu Ochrony Środowiska							X

źródło: opracowanie własne

14. Podsumowanie i wnioski

- *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku* jest zgodny ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i wojewódzkim;
- Przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy analizy zgodności celów *Programu Ochrony Środowiska* z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na znaczną ich spójność oraz zharmonizowanie. Spójność regionalnej polityki ekologicznej ze strategicznymi celami rozwoju miasta jest podstawą równoważenia rozwoju w horyzoncie średnio i długookresowym. Dzięki temu *Program Ochrony Środowiska* może stać się skutecznym narzędziem koordynacji działań na rzecz wdrożenia rozwoju zrównoważonego w regionie;
- *Program Ochrony Środowiska* umożliwi identyfikację skutków środowiskowych oraz potencjalnych zmian warunków życia mieszkańców regionu w wyniku realizacji ustaleń dokumentu;
- Projektowany POŚ określa główne obszary problemowe w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu dzierżoniowskiego oraz wyznacza cele i kierunki interwencji mające na celu poprawę jakości środowiska;
- Niektóre z zadań zaplanowanych do realizacji w ramach projektowanego POŚ mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko. Oddziaływanie to może być chwilowe, na etapie prac budowlanych i modernizacyjnych;
- W niniejszej prognozie zaproponowano szereg działań ograniczających negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko oraz przykłady kompensacji przyrodniczej dla obszarów Natura 2000;
- Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów;
- Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury.

15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku*.

Podstawą prawną opracowania Prognozy jest art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112).

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza ponadto określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko, a w szczególności na:
 - obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary Natura 2000
 - różnorodność biologiczną
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki i dobra materialne.

Przy sporządzaniu Prognozy zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej.

W projekcie POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego obrano kierunki interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz dokumentów lokalnych. Na ich podstawie wyznaczono cele programu, a także strategię ich realizacji na poziomie powiatowym, które zostały opisane w rozdz. 2.

W rozdziale 3 Prognozy opisano szczegółowo teren powiatu dzierżoniowskiego z podaniem lokalizacji, charakterystyki demograficznej, budowy geologicznej, warunków klimatycznych, gospodarki. Przedstawiono stan środowiska: klimat i powietrze, hałas, pola elektromagnetyczne, wody powierzchniowe i podziemne, zagrożenie powodziowe i suszą, zasoby geologiczne, gleby, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami. Opisano także gospodarkę wodno-ściekową i gospodarkę odpadami na terenie powiatu dzierżoniowskiego.

W rozdziale 4. przedstawiono problemy ochrony środowiska będące wynikiem wykonanej oceny stanu środowiska w ramach wyznaczonych obszarów interwencji, a w rozdziale 5. najważniejsze sukcesy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu dzierżoniowskiego.

W kolejnym rozdziale przedstawiono potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu. Brak realizacji zapisów projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego może doprowadzić m.in. do:

- pogorszenia stanu i jakości powietrza atmosferycznego,
- pogorszenia stanu klimatu akustycznego,
- pogorszenia jakości i zasobności wód powierzchniowych i podziemnych,
- pogorszenia stanu gospodarki wodno-ściekowej,
- pogorszenia jakości i zasobności gleb i powierzchni ziemi,
- pogorszenia systemu gospodarowania odpadami, w tym ograniczenia powstawaniu odpadów,
- pogorszenia stanu zasobów przyrodniczych, różnorodności biologicznej, obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów objętych ochroną prawną,
- pogorszenia walorów krajobrazowych,
- pogorszenia jakości życia mieszkańców z uwagi na przekroczenia standardów ochrony środowiska.

W rozdziale 7. dokonano analizy zgodności celów projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego z celami innych dokumentów strategicznych na poziomie międzynarodowym, w tym unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym. Porównanie to pełni rolę oceny spójności celów projektowanego dokumentu z celami innych dokumentów strategicznych.

W ramach tworzenia dokumentu prowadzona była szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych

oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej *Prognozie* przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego, na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono w rozdziale 8. potencjalne oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, stałe/długoterminowe, chwilowe/krótkoterminowe, pozytywne, negatywne i neutralne na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, ludzi, krajobraz kulturowy i zabytki, wykorzystując metodę macierzy interakcji. W przypadku powiatu dzierżoniowskiego istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Projekt *POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego* jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Program określa jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości środowiska przyrodniczego powiatu oraz wdrażania zaleceń dokumentów wyższego szczebla. W związku z powyższym, efekty poszczególnych zadań mogą być przewidziane tylko w ograniczonym zakresie. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Projekt *POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego* przewiduje działania edukacyjno-promocyjne. Wyznaczone działania edukacyjne mają głównie charakter organizacyjny i informacyjny. Potrzeba prowadzenia ciągłej edukacji ekologicznej społeczeństwa wynika z ciągle zmieniających się przepisów ochrony środowiska oraz powstawania nowych zagrożeń i problemów przyrodniczych. Edukacja ekologiczna jest elementem wspierającym realizację poszczególnych zadań wyznaczonych w projekcie *POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego* – opisuje, informuje i wyjaśnia zagadnienia, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia założonego efektu ekologicznego i spełnienia odpowiednich standardów ochrony środowiska. Dlatego większość wyznaczonych zadań z zakresu edukacji ekologicznej odznacza się wtórnym, stałym i pozytywnym wpływem na poszczególne komponenty ochrony środowiska, stąd zrezygnowano w dalszej części z interpretacji tego zagadnienia w ramach poszczególnych grup oddziaływań. Podobna sytuacja dotyczy działań polegających na aktualizacji dokumentów planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) o zapisy sprzyjające osiągnięciu lepszych standardów środowiskowych.

W rozdziale 9. oddziaływania te zostały przedstawione w formie opisowej. Przedstawione przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane głównie w obrębie jednego powiatu. W związku z powyższym przedsięwzięcia te charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko.

Ponadto, w przypadku takich przedsięwzięć, jak budowa sieci ciepłowniczej, gazowej, kanalizacji sanitarnej czy sieci wodociągowej, główne oddziaływanie na środowisko występuje w fazie realizacji przedsięwzięcia i ma ono również czasowo ograniczony charakter. Zadania inwestycyjne są zazwyczaj realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy.

Do negatywnych oddziaływań na środowisko podczas realizacji inwestycyjnych można zaliczyć:

- zmiany stosunków gruntowo-wodnych,
- zmianę warunków siedliskowych,
- tworzenie barier w migracji zwierząt,
- wycinkę roślinności,
- użycie maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji),
- naruszenie pierwotnego stanu obiektów zabytkowych,
- zajęcie terenów pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych.

Pozytywne skutki realizacji planowanych zadań:

- pozytywny wpływ na bioróżnorodność,
- zapewnienie stabilności siedlisk przyrodniczych,
- mniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód, ziemi i powietrza,
- poprawa stanu środowiska i jego elementów, w perspektywie długoterminowej,
- zminimalizowanie negatywnego oddziaływania podtopień,
- minimalizacja zużycia zasobów naturalnych.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową sieci ciepłowniczej, gazowej, wodno-kanalizacyjnej czy modernizacją i rozbudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań, co przedstawiono w rozdz. 10.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w POŚ powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,

- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniający zapisy dokumentów lokalnych oraz wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych dla obszarów Natura 2000. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji, tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W kolejnych rozdziałach omówione zostały rozwiązania alternatywne oraz oddziaływania transgraniczne. W przypadku projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego nie ma możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Projekt jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Program określa jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości środowiska przyrodniczego powiatu. Należy jednak podkreślić, że istnieją duże możliwości w doborze najlepszych pod względem oddziaływania na środowisko wariantów lokalizacyjnych, technologicznych czy organizacyjnych. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie miasta i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka.

Można zaproponować następujące działania alternatywne:

- Zmiana lokalizacji danego działania.
- Zmiana technologii realizacji zadania.
- Wybór alternatywnych materiałów do realizacji zadania.
- Rozważenie różnych wariantów organizacyjnych realizacji zadania i dobór odpowiedniego.
- Modyfikacja zakresu zadania, częściowe lub całkowite odstępianie od realizacji zadania, jeśli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla danego zadania będzie wskazywać na taką potrzebę.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Rozdział 13. zawiera propozycję wskaźników monitoringu zaproponowanych w celu monitorowania realizacji POŚ, natomiast w rozdziale 14. omówiono wnioski wyciągnięte w Prognozie.

Spis tabel

Tabela 1. Dane demograficzne (stan na 31.12.2023 r.).....	14
Tabela 2. Procesy demograficzne w powiecie dzierżoniowskim w latach 2014–2023	14
Tabela 3. Bezrobocie na terenie powiatu dzierżoniowskiego	19
Tabela 4. Charakterystyka sieci ciepłowniczej na terenie powiatu dzierżoniowskiego.....	22
Tabela 5. Dane techniczne źródeł ciepła i instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń w ciepłowni Zakładu Energetyki Ciepłej w Pieszycach	22
Tabela 6. Dane techniczne źródeł ciepła i instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń w ciepłowni Spółdzielni Mieszkaniowej w Bielawie	23
Tabela 7. Planowane przez Zakład Energetyki Ciepłej inwestycje na terenie powiatu dzierżoniowskiego	23
Tabela 8. Planowane przez Bielawską Agencję Rozwoju Lokalnego inwestycje na terenie powiatu dzierżoniowskiego	23
Tabela 9. System gazowniczy na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2021-2022	25
Tabela 10. Sieć gazowa dystrybucyjna na terenie powiatu dzierżoniowskiego wg stanu na 31.12.2023 r.....	26
Tabela 11. Planowane przez PSG inwestycje na terenie powiatu dzierżoniowskiego	26
Tabela 12. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2022-2023 z terenu powiatu dzierżoniowskiego.....	29
Tabela 13. Kontrole przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2022–2023.....	31
Tabela 14. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo)	33
Tabela 15. Wykaz dróg powiatowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego.....	33
Tabela 16. Długość dróg dla rowerów na terenie powiatu dzierżoniowskiego [km], stan na 31.12.2022 r.....	38
Tabela 17. Wykaz tras rowerowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego	38
Tabela 18. Źródła ciepła i spalania paliw wg danych z CEEB	40
Tabela 19. Realizacja Programu „Czyste Powietrze” na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2021–2023.....	42
Tabela 20. Wyniki pomiarów zanieczyszczeń pyłem PM10 na stacji w Dzierżonowie	47
Tabela 21. Wynikowe klasy strefy dolnośląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2021–2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia	48
Tabela 22. Wynikowe klasy strefy dolnośląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2021–2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	48
Tabela 23. Zestawienie informacji dotyczących oszacowanej powierzchni obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w powiecie dzierżoniowskim w 2023 r.	52
Tabela 24. Statystyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń w gminach powiatu dzierżoniowskiego zestawione na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla 2023 r.	52
Tabela 25. Wykaz instalacji OZE w gminach powiatu dzierżoniowskiego	58
Tabela 26. Liczba i moc mikroinstalacji fotowoltaicznych na terenie gmin powiatu dzierżoniowskiego	63
Tabela 27. Stan techniczny dróg powiatowych przebiegających przez powiat dzierżoniowski wg przeglądu rocznego w 2023 r.	65
Tabela 28. Ocena stanu technicznego dróg krajowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego	70
Tabela 29. Ocena stanu technicznego dróg wojewódzkich na terenie powiatu dzierżoniowskiego wg przeglądu rocznego w 2023 r.	70
Tabela 30. Liczba zarejestrowanych pojazdów na terenie powiatu dzierżoniowskiego (stan na dzień 31.12.2022 r.)	71
Tabela 31. Ilość budynków chronionych, które osiągają przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu	75

Tabela 32. Szacunkowa liczba osób zamieszkujących na terenach w powiecie dzierżoniowskim, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu	76
Tabela 33. Wyniki okresowych pomiarów hałasu przy drogach wojewódzkich na terenie powiatu dzierżoniowskiego w 2021 r.	77
Tabela 34. Kontrole z zakresu hałasu przemysłowego na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2022–2023.....	78
Tabela 35. Ilość stacji bazowych telefonii komórkowej w gminach powiatu dzierżoniowskiego.....	81
Tabela 36. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu dzierżoniowskiego	82
Tabela 37. Wykaz głównych cieków wodnych przepływających przez powiat dzierżoniowski	84
Tabela 38. JCWP znajdujące się na terenie powiatu dzierżoniowskiego	84
Tabela 39. Ocena stanu JCWPd zlokalizowanych na terenie powiatu dzierżoniowskiego	86
Tabela 40. Charakterystyka JCWPd na terenie powiatu dzierżoniowskiego	91
Tabela 41. Wyniki pomiarów JCWPd w ramach sieci krajowej na terenie powiatu dzierżoniowskiego	93
Tabela 42. Wyniki pomiarów JCWPd w ramach sieci regionalnej na terenie powiatu dzierżoniowskiego	93
Tabela 43. Ocena stanu JCWPd na terenie powiatu dzierżoniowskiego.....	94
Tabela 44. Realizacja programu „Moja Woda” na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2020–2021 – umowy zakończone i rozliczone	99
Tabela 45. Realizacja programu „Moja Woda” na terenie powiatu dzierżoniowskiego w 2023 r. – umowy zawarte.....	100
Tabela 46. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu dzierżoniowskiego	101
Tabela 47. Ujęcia wód należące do Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Dzierżoniowie obsługujące mieszkańców powiatu dzierżoniowskiego	102
Tabela 48. Ujęcia wód należące do Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Łagiewnikach obsługujące mieszkańców powiatu dzierżoniowskiego.....	104
Tabela 49. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu dzierżoniowskiego	106
Tabela 50. Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu dzierżoniowskiego	108
Tabela 51. Ilość zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu dzierżoniowskiego.....	109
Tabela 52. Charakterystyka aglomeracji na terenie powiatu dzierżoniowskiego	112
Tabela 53. Surowce naturalne zlokalizowane na terenie powiatu dzierżoniowskiego (stan na 31.12.2023 r.)	114
Tabela 54. Struktura użytkowania powierzchni ziemi na terenie powiatu dzierżoniowskiego (stan na 01.01.2024 r.)	122
Tabela 55. Wyniki badań monitoringowych gleb w powiecie dzierżoniowskim w 2020 r.....	124
Tabela 56. Realizacja „Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie” na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2020–2023.....	125
Tabela 57. Wykaz funkcjonujących instalacji komunalnych na terenie województwa dolnośląskiego	126
Tabela 58. Charakterystyka Ekologicznego Centrum Odzysku w Bielawie	128
Tabela 59. Masa odpadów komunalnych [Mg] zebranych w sposób selektywny oraz zmieszany w 2023 r. z terenu powiatu dzierżoniowskiego	131
Tabela 60. Informacja o osiągniętym poziomie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w latach 2021–2023	135
Tabela 61. Ilość azbestu zinwentaryzowanego, unieszkodliwionego oraz pozostałego do unieszkodliwienia na terenie gmin powiatu dzierżoniowskiego.....	137
Tabela 62. Realizacja Programu usuwania azbestu na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2020–2023.....	138
Tabela 63. Powierzchnia obszarów chronionych na terenie powiatu dzierżoniowskiego (stan na 31.12.2023 r.)	145
Tabela 64. Liczba pomników przyrody w gminach powiatu dzierżoniowskiego.....	154
Tabela 65. Struktura gruntów leśnych, lasów i terenów zieleni na obszarze powiatu dzierżoniowskiego (stan na 31.12.2023 r.)	157

Tabela 66. Najważniejsze problemy w ostatnich latach na terenie powiatu dzierżoniowskiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska	160
Tabela 67. Najważniejsze sukcesy środowiskowe w ostatnich latach na terenie powiatu dzierżoniowskiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska	163
Tabela 68. Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego	188
Tabela 69. Opis oddziaływania działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu POŚ dla Powiatu Dzierżoniowskiego	201
Tabela 70. Cele zadań ochronnych wyznaczone dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Kielczyńskie ...	237
Tabela 71. Cele zadań ochronnych wyznaczone dla obszaru Natura 2000 Masyw Ślęży	238
Tabela 72. Cele zadań ochronnych wyznaczone dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich	240
Tabela 73. Cele zadań ochronnych wyznaczone dla obszaru Natura 2000 Kielczyn	242
Tabela 74. Cele zadań ochronnych wyznaczone dla obszaru Natura 2000 Kamionki	243
Tabela 75. Wskaźniki monitoringu	315
Tabela 76. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego	319

Spis rysunków

Rysunek 1. Powiat dzierżoniowski na tle województwa dolnośląskiego	12
Rysunek 2. Gminy powiatu dzierżoniowskiego – powierzchnia i ilość miejscowości	13
Rysunek 3. Położenie gmin na tle powiatu	13
Rysunek 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	15
Rysunek 5. Podział fizyczno-geograficzny powiatu dzierżoniowskiego	16
Rysunek 6. Scenariusz zmian klimatu w powiecie dzierżoniowskim	17
Rysunek 7. Emisja zanieczyszczeń gazowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2014–2023	30
Rysunek 8. Emisja zanieczyszczeń gazowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego w latach 2014–2023	30
Rysunek 9. Układ głównych dróg na terenie powiatu dzierżoniowskiego	35
Rysunek 10. Układ linii kolejowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego	36
Rysunek 11. Schemat linii autobusowych i przystanków, dla których organizatorem transportu publicznego jest Związek Powiatowo-Gminny „Sowiogórskie Autobusy”	37
Rysunek 12. Trasy rowerowe na terenie powiatu dzierżoniowskiego	39
Rysunek 13. Źródła ciepła i spalania paliw na terenie powiatu dzierżoniowskiego wg danych z CEEB	42
Rysunek 14. Podział województwa dolnośląskiego na strefy ochrony powietrza	46
Rysunek 15. Zasięg obszarów przekroczeń rocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie dolnośląskim w 2023 r.	49
Rysunek 16. Zasięg obszarów przekroczeń rocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 w województwie dolnośląskim w 2023 r.	50
Rysunek 17. Zasięg obszarów przekroczeń rocznego poziomu docelowego arsenu w województwie dolnośląskim w 2023 r.	50
Rysunek 18. Zasięg obszarów przekroczeń rocznego poziomu docelowego ozonu w województwie dolnośląskim w 2023 r.	51
Rysunek 19. Zasięg obszarów przekroczeń rocznego poziomu celu długoterminowego ozonu w województwie dolnośląskim w 2022 r.	51
Rysunek 20. Strefy energetyczne warunków wiatrowych	55
Rysunek 21. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu	56
Rysunek 22. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski	57
Rysunek 23. Mapa nasłonecznienia Polski	57

Rysunek 24. Ocena stanu dróg w oparciu o techniczne kategorie w latach 2012–2020.....	69
Rysunek 25. Ekran akustyczny zlokalizowany wzdłuż dróg wojewódzkich na terenie powiatu dzierżoniowskiego	71
Rysunek 26. Procentowy wzrost liczby zarejestrowanych pojazdów w latach 2013-2022 w powiecie dzierżoniowskim, przy założeniu, że wartość wskaźników w 2013 roku odpowiada 0%	72
Rysunek 27. Układ sieci elektroenergetycznych na terenie powiatu dzierżoniowskiego.....	80
Rysunek 28. Ulokowanie stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie powiatu dzierżoniowskiego	81
Rysunek 29. Powiat dzierżoniowski na tle JCWP	85
Rysunek 30. Powiat dzierżoniowski na tle JCWPd	92
Rysunek 31. Zagrożenie powodziowe na terenie powiatu dzierżoniowskiego	95
Rysunek 32. Zagrożenie suszą na terenie powiatu dzierżoniowskiego	97
Rysunek 33. Strefy ochrony ujęć wód na terenie powiatu dzierżoniowskiego	105
Rysunek 34. Zmiany długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w powiecie dzierżoniowskim w latach 2014–2023	107
Rysunek 35. Woda dostarczona gospodarstwom domowym i ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną w powiecie dzierżoniowskim w latach 2014–2023	107
Rysunek 36. Korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w % ogółu ludności w powiecie dzierżoniowskim w latach 2013–2022	108
Rysunek 37. Ilość zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w powiecie dzierżoniowskim w latach 2013–2022	110
Rysunek 38. Położenie złóż kopalin na terenie powiatu dzierżoniowskiego.....	117
Rysunek 39. Mapa glebowo-rolnicza powiatu dzierżoniowskiego	121
Rysunek 40. Odpady zebrane w ciągu roku w powiecie dzierżoniowskim w latach 2019–2023 [Mg]	133
Rysunek 41. Ilość azbestu, który przekazano do unieszkodliwienia (w stosunku do ogółu) w gminach powiatu dzierżoniowskiego [%].....	138
Rysunek 42. Usytuowanie obszarowych form ochrony przyrody na terenie powiatu dzierżoniowskiego	154
Rysunek 43. Usytuowanie pomników przyrody na terenie powiatu dzierżoniowskiego	155
Rysunek 44. Usytuowanie korytarza ekologicznego na terenie powiatu dzierżoniowskiego.....	156
Rysunek 45. Położenie lasów na terenie powiatu dzierżoniowskiego	158
Rysunek 46. Usytuowanie siedlisk przyrodniczych na terenie powiatu dzierżoniowskiego.....	267
Rysunek 47. Usytuowanie siedlisk i stanowisk ssaków, płazów i ptaków na terenie powiatu dzierżoniowskiego	268
Rysunek 48. Usytuowanie siedlisk i stanowisk owadów na terenie powiatu dzierżoniowskiego	269
Rysunek 49. Usytuowanie siedlisk i stanowisk roślin naczyniowych na terenie powiatu dzierżoniowskiego	270